

**T.C. İSTANBULKÜLTÜR ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ**

**5237 SAYILI TCK.NUN 220.MADDESİ
GEREĞİNCE SUÇ İŞLEMEK
AMACIYLA ÖRGÜT KURMA SUÇU**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**VOLKAN SEÇER
1010030001**

**ANABİLİM DALI: HUKUK
PROGRAMI: KAMU HUKUK**

TEZ DANIŞMANI: Prof.Dr.DURMUŞ TEZCAN

KASIM 2012

İÇİNDEKİLER	
KISALTMALAR	i
TÜRKÇE ÖZET	iii
YABANCI DİL ÖZET	v
GİRİŞ	vi

BİRİNCİ BÖLÜM

I. ÖRGÜTLÜ SUÇLULUKLA MÜCADELEDE HUKUK DEVLETİ ANLAYIŞI	8
1.1.Hukuk Devleti Kavramı	9
1.1.1. Yönetimin Kendi Koyduğu Kurallara Uyma Zorunluluğu	9
1.1.2. Hukuk Devletinin Temel İlkeleri	9
1.1.3. Temel Haklar Kavramı	10
1.1.3.1. Koruyucu Haklar	10
1.1.3.2. İsteme Haklar	11
1.1.3.3. Katılma Hakları	11
1.1.3.4. Ögeler	11
1.1.4.Halkın Devlete Güvenini Etkileyen Faktörler	11

İKİNCİ BÖLÜM

I. ÖRGÜTLÜ SUÇLULUK	21
1.1. Örgütlü Suç, Mafya ve Terör Suçu Kavramları	21
1.2. Örgütlü Suçun Belirgin Bazı Özellikleri	23
1.3. Türk Hukukunda Örgütlü Suçluluk Kavramı	27
1.4. Mafya Kavramı	31
1.4.1. Örgütlü Suç ve Mafya İlişkisi	32
1.4.2. Terör Örgütleri ve Örgütlü Suçluluk İlişkisi	33
1.5. Örgütlü Suçun Çeşitleri ve Terör Suçu ile Farklılıkları	35
1.6.Örgütlü Suçun Hukuki Yapısı	37
1.7. Örgütlü Suçlarla Mücadelede Başlıca İlkeler	40
1.8. Örgütlü Suçlarla Terör Suçunun Karşılaştırılması	42
1.9. Uluslararası Suç Örgütleri	45
2. TÜRKİYE'DE ÖRGÜTLÜ SUÇLULUĞA İLİŞKİN OLARAK GETİRİLEN DÜZENLEMELER	45
2.1. 765 Sayılı TCK'daki Düzenlemeler	45
2.2. 4422 Sayılı Çıkar Amaçlı Suç Örgütleriyle Mücadele Kanunundaki Düzenlemeler	49
2.3. 3713 Sayılı Terörle Mücadele Kavramında Yer Alan Düzenlemeler	51
2.4. Diğer Düzenlemeler	52
3. TÜRKİYE'DE SUÇ İŞLEMENİN AMACIYLA ÖRGÜT KURMA SUÇU İSTATİSTİKLERİ VE UYGULAMALARI	62

4. CEZA MUHALEMESİ KANUNU'NUN 135. MADDESİ ÇERÇEVESİNDE SUÇ İŞLEMELERİ AMACIYLA ÖRGÜT KURMA SUÇUNDA TELEFON DİNLEME	68
5. ÖRGÜTLÜ SUÇLARDA UYGULAMADA CEZA MUHALEMESİ KANUNUN DÜZENLEMELERİ	74
5.1. Tanıkların Korunması	75
5.2. Gözaltı Ve Tutuklama	76
5.3. El Koyma Ve Müsadere	77
5.4. İletişimin Denetlenmesi	78
5.5. Gizli Soruşturmacı Görevlendirilmesi	78
5.6. Teknik Araçlarla İzleme (Teknik Takip)	79
5.7. Zorlama Amaçlı El Koyma Ve Teminat Belgesi Verme	79
5.8. Görevli Ve Yetkili Mahkeme	79
5.9. Soruşturma	80
5.10. Kovuşturma	82
6. CEZALARIN İNFAZI ALANINDAKİ DÜZENLEMELER	83

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

1. 5237 SAYILI TCK'NIN 220. MADDESİ ÇERÇEVESİNDE SUÇ İŞLEMELERİ AMACIYLA ÖRGÜT KURMA SUÇUNUN MADDE GEREKÇESİ	85
1.1. 5237 Sayılı Yasanın TCK 220. Maddesinde Korunan Hukuk Kuralları	93
1.2. 5237 Sayılı TCK'nun 220. Maddesi ile 765 Sayılı TCK'nun 313. Maddesi Arasındaki Farklar	97
2. 5237 SAYILI TCK'NIN 220. MADDESİ VE FIKRALARI	99
2.1. Örgüt Tanımı	103
2.2. Yargıtay Kararları Işığında Suç İşlemek Amacıyla Örgüt Suçunun Unsur ve Özellikleri	103
2.2.1. 5237 Sayılı TCK'nın 220. Maddesinin Yargıtay Kararları Işığında 1. Fıkrasının İrdelenmesi	109
2.2.2. 5237 Sayılı TCK'nın 220. Maddesinin Yargıtay Kararları Işığında 2. Fıkrasının İrdelenmesi	112
2.2.3. 5237 Sayılı TCK'nın 220. Maddesinin Yargıtay Kararları Işığında 3. Fıkrasının İrdelenmesi	117
2.2.4. 5237 Sayılı TCK'nın 220. Maddesinin Yargıtay Kararları Işığında 4. Fıkrasının İrdelenmesi	118
2.2.5. 5237 Sayılı TCK'nın 220. Maddesinin Yargıtay Kararları Işığında 5. Fıkrasının İrdelenmesi	118
2.2.6. 5237 Sayılı TCK'nın 220. Maddesinin Yargıtay Kararları Işığında 6. Fıkrasının İrdelenmesi	118
2.2.7. 5237 Sayılı TCK'nın 220. Maddesinin Yargıtay Kararları Işığında 7. Fıkrasının İrdelenmesi	149

3. 5237 SAYILI TCK'NIN 220. MADDESİNDE SUÇ FAİLİ VE MAĞDURU	152
4. 5237 SAYILI TCK'NIN 220. MADDESİN GENEL HATLARI İTIBARI İLE CEZA HUKUKU BOYUTUNDA İRDELENMESİ	153
4.1. Maddi Unsur	153
4.1.1 Örgüt Kurmak ve Yönetmek	154
4.2. Manevi Unsur	157
4.3. Suçun Özel Görülüş Biçimleri	157
4.3.1. Teşebbüs	157
4.3.2. İştirak	158
4.3.3. İctima	158
4.4. Kavuşturma, Görevli Mahkeme, Suçun Yaptırımı ve Davada Zaman Aşımı	159
4.4.1. Kovuşturma	159
4.4.2. Görevli Mahkeme	159
4.4.3. Suçun Yaptırımı	160
4.4.4. Davada Zamanaşımı	160
5. YARGITAY 8. CEZA DAİRESİ İLE 9. CEZA DAİRESİ ARASINDAKİ SÖZ KONUSU SUÇA BAKIŞ AÇISI VE 220. MADDENİN 5.FIKRASINDAKİ UYGULAMAYA YÖNELİK GÖRÜŞ BİRLİĞİ	160
5.1. Suç İşlemek Amacıyla Örgüt Kurma Suçunun Eski Ve Yeni Tck Arasındaki Karşılaştırması	161
5.2. İştirak ve Örgüt Kavramları Arasındaki Fark	163
6. CMK 250 ve 252. MADDELERİNDE DÜZENLENEN SUÇLARIN SORUŞTURMA VE KAVUŞTURMALARINA İLİŞKİN ÖZEL USUL DÜZENLEMELERİ	164
SONUÇ	167
ÖNERİLER	175
KAYNAKÇA	188

KISALTMALAR

AİHM	: Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi
AMKD	: Anayasa Mahkemesi Kararlar Dergisi
Ask. Yarg.	: Askeri Yargıtay
AÜHFD	: Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi
AÜ	: Ankara Üniversitesi
AY	: Anayasa
AYM	: Anayasa Mahkemesi
AYMK	: Anayasa Mahkemesi Kararı
B.	: Baskı
b.	: Bent
Bkn	: Bakınız
C.	: Cilt
C. D.	: Ceza Dairesi
CMK	: Ceza Muhakemesi Kanunu
CMUK	: Ceza Muhakemeleri Usulü Kanunu
CvGTİK	: Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun
Çev.	: Çeviren
E.	: Esas
ETCK	: Eski Türk Ceza Kanunu
f.	: Fıkra
Haz.	: Hazırlayan
HD	: Hukuk Dairesi
İBD	: İstanbul Barosu Dergisi
İBK	: İçtihadı Birleştirme Kararları
İHEB	: İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi
İÜHFİM	: İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası
K.	: Karar
KHK	: Kanun Hükmünde Kararname
m.	: Madde
Mah.	: Mahkeme
No.	: Numara
örn.	: Örneğin

Parag.	: Paragraf
PVSK	: Polis Vazife ve Selahiyet Kanunu
RG.	: Resmi Gazete
s.	: Sayfa
S.	: Sayı
T.	: Tarih
TBB	: Türkiye Barolar Birliği
TCK	: Türk Ceza Kanunu
TMK	: Terörle Mücadele Kanunu
UAD	: Uluslararası Adalet Divanı
UCD	: Uluslararası Ceza Divanı
vd.	: Ve devamı
Yarg.	: Yargıtay
Yay.	: Yayınları
YCGK	: Yargıtay Ceza Genel Kurulu
YD	: Yargıtay Dergisi
YGİY	: Yakalama, Gözaltına Alma ve İfade Alma Yönetmeliği
YHGK	: Yargıtay Hukuk Genel Kurulu
YTCK	: Yeni Türk Ceza Kanunu

Enstitüsü : **Sosyal Bilimler Enstitüsü**
Anabilim Dalı : **Hukuk**
Programı : **Kamu Hukuku**
Tez Danışmanı : **Prof. Dr. Durmuş TEZCAN**
Tez Türü ve Tarihi : **Yükseklisans – Kasım 2012**

ÖZET
5237 SAYILI TCK.NUN 220.MADDESİ GEREĞİNCE SUÇ İŞLEMENİN
AMACIYLA ÖRGÜT KURMA SUÇU

Volkan SEÇER

Örgütlü suçluluk, eylemlerini gerçekleştirmek için niteliği ne olursa olsun, işlenen suçla suç işlemek için kurulmuş bir örgüttür.

Örgütlü suçun oluşabilmesi için doğrudan kast ile niteliği ne olursa olsun işlenen suçla, suç işlemek için kurulmuş örgütün amacının gerçekleşmesinin hedeflenmesi diğer bir deyişle 3 veya daha fazla kişilerin birleşmekteki gayelerinin 5237 sayılı Tck 220. Maddesinde gösterilen suçlardan birini işlemeye yönelik olmasıdır.

Burada toplumsal düzenler için önemli olan tehdidin bu tehdit ile mücadele eden devletlerin, ceza hukuk kurallarını devreye sokarak bu tür eylemleri yaptırım altına alarak cezai hükümler getirmektedir.

Faaliyetlerini bölgesel ve ulusal sınırlardan uluslararası sınırlara taşıyan, sınır aşan bir nitelik kazanan organize suçluluk, eylemlerini gerçekleştirirken sergilediği görüntü ile de toplumsal düzenler için önemli bir tehdit oluşturmaktadır. Bu tehdit ile mücadele adına devletler, ceza hukuku kurallarını devreye sokmak suretiyle, bu tür yapılanmaları yaptırım altına almak adına çeşitli cezai hükümler getirmektedirler.

5237 sayılı Türk Ceza Kanunu, 220'nci maddesi ile bu suçluluk türü bakımından genel ve tamamlayıcı nitelikte bir norm olan "suç işlemek amacıyla örgüt kurma suçu"nu düzenlemiştir. Getirilen düzenleme ile henüz örgüt faaliyeti çerçevesinde bir suç işlenmemiş olsa dahi, sadece suç işlemek amacıyla örgüt kurulması cezalandırılmaktadır. Buna göre, kanunun suç saydığı fiilleri işlemek amacıyla asgari üç kişinin bir araya gelmesi koşuluyla örgütün yapısı, sahip bulunduğu üye sayısı ile araç ve gereç bakımından amaç suçları işlemeye elverişli olması halinde cezalandırma öngörülmektedir. Yasa bu haliyle somut bir tehlike suçunu düzenlemektedir. Hüküm, örgüt yöneticileri bakımından özel bir sorumluluk rejimi öngörmüştür.

Bunun yanı sıra, örgüte üye olmamakla birlikte örgüt adına suç işleyen kişi, ayrıca örgüte üye olmak suçundan dolayı cezalandırılır. Örgüt içindeki hiyerarşik yapıya dahil olmamakla birlikte örgüte bilerek ve isteyerek yardım eden kişi de, örgüt üyesi olarak cezalandırılır. Hüküm, örgütün veya amacının propagandasını yapmayı son fıkrasında cezalandırmaktadır.

Çalışmamızda, organize suçluluk kavramının ve unsurlarının yabancı ülkeler, uluslararası hukuk ve Türkiye açısından da değerlendirilmesinin ardından 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 220'nci maddesi ile düzenlenen “suç işlemek amacıyla örgüt kurma” suçu açıklanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Organize Suçluluk, Suç İşlemek Amacıyla Örgüt Kurma, Türk Ceza Kanunu madde 220, Suç Örgütü.

University : **Istanbul Kultur University**
Institute : **Institute of Social Sciences**
Department : **Law**
Programme : **Public Law**
Supervisor : **Prof. Dr. Durmuş TEZCAN**
Degree Awarded and Date : **MA – November 2012**

ABSTRACT

ESTABLISHING AN ORGANIZATION TO COMMIT A CRIME IN ACCORDANCE WITH 220TH ARTICLE OF 5237 NUMBERED TURKISH PENAL CODE

Volkan SEÇER

Organized crime is an organization which has been established to commit illegal activities, whatever the qualification is.

To establish an organized crime, there should be an directly intentional purpose for the crime that committed, -whatever its qualification is- to achieve organization's goal, on other saying, three or more people's purpose should be committing one of the crimes that pointed in 5237 numbered Turkish Penal Code 220th Paragraph.

In here, the threat that is important about the social orders, by the governments that are struggling against this threat applies criminal laws against them, enforces them and applies penal provision.

“Establishing an organization to commit a crime” is a crime which have been regulated by Turkish Penal Code, and, it can cause large losses and undermine the authority of state due to the irregularity of public order. In this sense, states have aimed to prevent those crimes bath before and after crime by putting forward dissuasive punishment measures.

Formation of that crime in the Turkish Penal Code is in a dangerous situation. Because, in the 220th article, the crime which committed by least three individual defines as crime organization. Therefore, even an easy crime of theft can count in the scope at organization. This also can lead to injustice. For that reason, formation of exact, determinative and concrete criteria is needed rather than abstractness for the formation of organization.

For the organization, a hierarchical relation is needed among perpetrators. That hierarchy can be loose or tight structure. With the aim of committing a crime, unification is needed in the scope of crime and that unification has to supply continuity.

The number of perpetrators in the organization can be least three individual. Additionally, the number of tool, equipment and individual has to be

convenient to commit these crimes. That also changes according to features of concrete situation. Namely, an organization which established by three individual can not be only for disrupting state regime or integrity of the country but also for providing economic interest. The number of tool, equipment and individual of that structure has to be possible to commit these crimes courts have to do that distinction in a very good way, otherwise, a clear injustice will arise.

In our country, the formations of gangs, mafias are evaluated under that crime. The most important duty of state is to prevent these formations. At the punishments of available formations, illuminating facts alongside visible and also behind the scenes is providing fair and deterrent punishment.

That kind of organizations are phenomena which has obligation to distribute state, damage the reputation of state and even more dangerous for society than individual. By the processing of targets which perpetrators decide to commit crimes take the lead with combining their powers. With this way, both committing an offense become more at the same time.

Even trying to create a structure as a state in the state reveals how much it is a frightening situation.

Keywords: Organized Guiltiness, Establishing an organization to commit a crime, Turkish Penal Code Article 220, Criminal Organization

GİRİŞ

5237 sayılı TCK nun 220.maddesinde düzenlenen suç işlemek amacıyla örgüt kurma suçu yüksek lisans tezimizin konusunu oluşturmaktadır. Örgütlü suçluluktaki hızlı artış gerek dünyada gerekse Türkiye’de yeni özel düzenleme gerekli kıldığından 5237 sayılı yeni TCK’da bu düzenlemeye yer verilmiştir. Aranacak çözüm örgütlü suçlar açısından istenen sonucu vermediğinden Türk Hukukunda TCK 220. maddesinde genel olarak düzenlenmiştir. Ayrıca TCK’nın 314. Maddesinde anayasal düzene ve bu düzenin işleyişine karşı suçlar kapsamında “silahlı örgüt” suçu olarak farklı bir biçimde düzenlenmiştir. Biz bu yüksek lisans tezimizde TCK 220. madde kapsamını ele alıp değerlendirmekle yetineceğiz.

Bizim bu konuda çözüm bulmaya çalıştığımız konu iştirak ile örgütlü suç arasındaki farklılıkları ortaya koyarak TCK 220.maddenin fıkralarını ayrı ayrı irdelemek istememizdir.

Bu çalışma öğreti ve uygulamanın arasındaki farkları ortaya çıkarılarak aralarında ince bir köprü kurmayı da yararlı görmektedir. Çalışmamızda izlediğimiz metod ise, ulusal sınırları aşan örgütlü suçlulukla küresel dünyada başka ülkelerde yapılan çalışmaları da göz önünde bulundurup bu çalışmalardan yararlanılarak Türk Hukuku’ndaki gelişmeleri genel çerçeve içinde analiz etmeye çalışmaktır.

Güvenlik içinde özgürlüğü korumayı esas alan hukuk devleti kapsamında örgütlü suçlulukla yakından ilgili olan hukuk devleti kavramını birinci bölümde işlemiş olup ikinci bölümünde organize suçluluk, terör ve örgüt-suç ilişkisi 4422 Sayılı Çıkar Amaçlı Suç Örgütleri ile Mücadele Kanunu,765 Sayılı TCK ve 3713 Sayılı Terörle Mücadele Kanunu ve Türkiye’deki örgüt suçunun karakteristik özelliği ele alınmış olup, üçüncü bölümde ise, 5237 Sayılı TCK nun 220.maddesi ile ilgili olarak Yargıtay içtihatlarına yer verilerek sonuç ve önerilerde bulunulmuştur.

Suç işlemek için örgüt kurma suçu kapsamında suç olarak tanımlanan fiillerin işlenmesi amacıyla örgüt kurmak veya yönetmek ile bu amaçla kurulmuş örgüte üye

olmak, işlenmesi amaçlanan ayrı suçlar olarak tanımlanmıştır.

Örgüt kurmak, işlenmesi amaçlanan suçlar açısından sadece bir araç niteliğindedir. Suç işlemek için örgüt kurmak, toplum düzenini tehlikeye sokmaktadır. Ayrıca belirtmelidir ki, suç örgütü, amaçlanan suçları işlemede bir kolaylık sağlamaktadır. Bu nedenlerle, işlenmesi amaçlan suçlar açısından hazırlık hareketi niteliğinde olan bu fiiller, bir tehlike suçu oluşturmaktadır.

Örgüt, soyut bir birleşme değildir, bünyesinde hiyerarşik bir ilişki hâkimdir. Bu hiyerarşik ilişki, bazı örgüt yapılanmalarında gevşek bir nitelik taşıyabilir. Bu ilişki dolayısıyla örgüt, mensupları üzerinde hâkimiyet tesis eden bir güç kaynağı niteliğini kazanmaktadır.

Örgütün varlığı için suç işlemek amacı etrafındaki fiilî birleşmeyi gerektirir. Örgüt, niteliği itibarıyla, devamlılık arzeder. Bu itibarla, kişilerin belli bir suç işlemek için bir araya gelmesi hâlinde, örgüt değil, iştirak ilişkisi mevcuttur.

İştirak ilişkisinden bahsedebilmek için, suç ortakları nezdinde suçun, konu veya mağdur bakımından somutlaşması gerekir. Buna karşılık, örgüt yapılanmasında, işlenmesi amaçlanan suçların konu veya mağdur itibarıyla somutlaştırılması zorunlu değildir.

Bu suç, bir amaç suç niteliği taşımaktadır. Bu nedenle, söz konusu suç, ancak doğrudan kastla işlenebilir. Kişiler, suç işlemek amacıyla bir örgütlenme yapısı içinde bulunmalıdırlar. İşlenmesi amaçlanan suçların türü veya niteliği, sadece bu suç için öngörülmüş olan alt ve üst sınırlar arasında somut cezanın belirlenmesinde dikkate alınabilir.

Toplumsal düzeni bozan suç olgusu, değişik tür ve kategorilere ayrılabilir. Suç anatomik yapısı yönünden parçalara bölünebildiği gibi, türlere ve kategorilere de ayrılabilen genel bir kavramdır. Suç kavramının geliştiği çeşitli şekillerin saptanması ve tasnif edilmesi olanaklıdır. Hatta denilebilir ki, kanunlarda yer alan suçların düzensiz bir yığın durumunda bırakılması suç teorisinin gereklerine

aykırıdır.¹

Ulusların ve hatta uluslararası ilişkilerin kaderinde etkin ve olumsuz rol oynayan organize suçluluğun bu tehlikeyi hissettirmesi, devletleri bu konuda önlemler almaya itmiştir. Zira, artık bireysel suçlular dünya ekonomisinin sağladığı büyüyen ve gelişen suç fırsatlarından, yasadışı ürünlerin miktarı ve bunlara olan büyük taleplerden, uluslararası dolaşımın kolaylaşmasından, etkisiz kanunlar ve hukuk sistemlerinden, zayıf veyahut yozlaşmış (çürümüş, rüşvete alışmış, alıştırılmış) sistemler ve bu sistemlerin bir parçası ve yansıması olan devlet görevlilerinden faydalanabilmek için gruplar halinde birlikte çalışmak zorundadırlar.²

Günümüzde, Kanun dışı faaliyetlerde artık bireyler değil, düzenli gruplar, ulusal veya uluslararası suç örgütleri yer almaktadır. Güçlerini özel şiddet yöntemleriyle zorla kabul ettirebilen ve siyasal yapı ile devlet kurumlarının çok büyük bir bölümünü yönlendirebilen, ellerinde olağanüstü ekonomik kaynaklar bulunan organize suç gruplarınca yürütülen büyük ölçekli yasadışı faaliyetlerde belirgin bir tırmanma görülmektedir.³ Ancak “Organize suç” kaynağı itibariyle daha çok emniyet güçleri tarafından kullanılmış bir terim olup, özellikle ABD’de 1920’lerdeki alkol yasağında polis raporlarında kullanılmaya başlanmıştır. 1970’lerde ise, suç örgütleri strateji değiştirip, kazançlarını genişletmek için uyuşturucu madde kaçakçılığı dışında da bazı sektörlere el atarak böylelikle kriminoloji ve ceza bilimi, organize suç olgusunu incelemeye başlamıştır.⁴

---

¹ Kayıhan İçel, A. Hakan Evik, Ceza Hukuku Genel Hükümler, 2. Kitap Suçun yapısal Unsurları ve Özel Görünüş Biçimleri. (İstanbul: Beta, 2007) 7 Bu hususta ayrıca bkz. Nevzat Toroslu, Cürümlerin Tasnifi Bakımından Suçun Hukuki Konusu, (Ankara: Tunalı, 1970) 39-44.

² Jay Albanese, K. Das Dilip, A Framevwork For Understanding, Organized Crime World. (2003) 1.

³ Sedat Güner, Organize Suç Örgütleri Karapara ve Aklanması (Ankara: Bilgi, 2007) 47.

⁴ Ümit Kocasakal, “Organize Suçluluğun Tanımı, Özellikleri ve Kapsamı,” Galatasaray Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi Kemal Oğuzman'a Armağan 1 (2002): 136.

Doktrinde “organize suçluluk”¹ terimi yerine “organize suç”² terimi “Örgütlü suçluluk”³, “Örgütlü suç”⁴ gibi çeşitli terimler kullanılmaktadır. İlk bakışta bu farklılıklar önemsiz gibi görünse ve aynı şeyi ifade ettikleri düşünülse dahi, içerdikleri anlamlar dikkatle incelendiğinde aralarında farklılık olduğu görülecektir. Bu anlamda değerlendirildiğinde “suç”, bireysel bir insan davranışını ifade ederken; "suçluluk" kavramı, suç oluşturan fiilin yanı sıra bu suçun işleniş biçimini, fail ve mağdura ait özellikleri, suça yol açan çevresel ve bireysel faktörleri, suçun soysal ve siyasi yanlarını ve de sosyal tepki ile suçlu arasındaki karmaşık sosyal ilişkileri içermektedir. Organize suçlulukta söz konusu olan, farklı biçimlerde ortaya çıkan bağımsız tek tek bireysel faaliyetlerin (suçların) irdelenmesi değil, kolektif bir bilinç ve işbirliği içinde işlenen bir dizi suç faaliyetinin nedenleri, amaçları, işleniş biçimi, çevresel ve siyasal faktörler yönünden değerlendirilmesidir⁵

Ulusal ve uluslararası belgelerdeki tanımlamalardan da anlaşılacağı gibi, "organize suç", bir suç ya da suçlu tipi değildir. Daha çok suç aktivitesinin gerçekleştirilmesini kolaylaştıran ve etkinleştiren bir "süreç"tir. Bir anlamda yasa dışı sektörün yönetim biçimidir.⁶ “Organize suç, birden fazla kişi tarafından

---

¹ **Sulhi Dönmezer**, “Organize Suçlulukla Mücadele,” Galatasaray Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi Kemal Oğuzman'a Armağan, 1 (2002):(Yazar örgütlü suçluluk terimini de kullanmaktadır); **Ümit Kocasakal**, “Organize Suçluluğun Tanımı, özellikleri ve Kapsamı,” Galatasaray Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Kemal Oğuzman'a Armağan, 1(2002):130; **Cumhur Şahin**, “Organize Suçlulukla Mücadele ve Tanığın Korunması,” Yargı Reformu Özel Sayısı, 10 (1996): 690; **Mustafa Ruhan Erdem**, “Ceza Muhakemesinde Organize Suçlulukla Mücadelede Gizli Soruşturma Tedbirleri,” (2001): 23; **Adem Sözüer**, “Organize Suçluluk Kavramı ve Batı Ülkelerinde Bu Suçlulukla Mücadele ile İlgili Gelişmeler,” Marmara Üniversitesi Hukuk Araştırmaları Dergisi, 9 (1995): 255; **Durmuş Tezcan**, “Organize Suçlulukla Mücadelede Özel Muhakeme Hukuku Tedbirleri,” Ankara Barosu Hukuk Kurultayı 2000 Ankara 12/16 Ocak 139.; **İzzet Özgenç**, Ekonomik Çıkar Amacıyla İşlenen Suçlar, (Ankara: 2002) 273; **Vesile Sonay Evik**, Çıkar Amaçlı Örgütlenme Suçu, (İstanbul: 2004): 5; **Veli özer Özbek**, Organize Suçlulukla Mücadelede Kullanılan Gizli Görevlinin Görevin Gerektirdiği Suçlar Bakımından Cezalandırılabilirliği,(Ankara: 2003) 46.

² **Çetin Özek**, Organize Suç, Nurullah Kunter'e Armağan, (İstanbul: 1998) 195; **Mustafa Tören Yücel**, “Organize Suç,” Türkiye Barolar Birliği Dergisi 3(1998): 1066.

³ **Zeki Hafizoğulları**, **Günal Kurşun**, “Türk Ceza Hukukunda Örgütlü Suçluluk,” Türkiye Barolar Birliği Dergisi (Temmuz-Ağustos 2007): 25 vd.; **Hasan Köroğlu**, Örgütlü Suçluluk Çıkar Amaçlı Suç Örgütleriyle Mücadele (4422 sayılı Kanun) ve Cürüm İşlemek İçin Teşekkül Oluşturmak, (Ankara: 2001): 17.

⁴ **Mustafa Avcı**, “Yeni Yasal Düzenlemelere Göre Türk Hukukunda Örgütlü Suç Kavramı,” Yeni Hukuk ve Adalet Dergisi, 2 (2005): 348; **Hikmet Sami Türk**, “Örgütlü Suçlar ve Terörle Mücadele,” Adalet Dergisi 11(2002): 1.

⁵ **Ümit Kocasakal**, “Organize Suçluluğun Tanımı, Özellikleri, Kapsamı,” Galatasaray Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Kemal Oğuzman'a Armağan, 1(2002): 130-162.

⁶ **Alper Enver Güvel**, Organize Suç Ekonomisi ve Hukuk Uygulaması,(Ankara:Roma,2004) 14.

gerçekleştirilen değişik nitelikteki suçları kapsayacak kadar geniş ve genel bir kavramdır. Aslında her suç organize şekilde işlenebilir. Organize suçluluk ise belirli suçlar bütününe kolektif bir bilinç ve işbirliği içinde gerçekleştirilmesidir."¹; Bazı yazarlar, bilerek ya da bilmeyerek organize suçluluk yerine organize suç ifadesini kullanmaktadırlar. Burada daha çok faaliyetin organizasyonu ve fail topluluğuna yönelik bir olgu söz konusu olduğu için, organize suç veya organize biçimde suç işleme kavramının, organize suçluluk kavramına göre daha isabetli olduğu ileri sürülmektedir.² "Kollmar'a göre; "organize suçluluk yerine, suç organizasyonlarından söz edilmelidir". Çünkü organize ifadesi, planlanan suçlar genellikle münferit failleri tarafından işlendiği için, planlı ve plana uygun kavramını karşılamaktadır. Yazara göre, organize etmek yerine planlamak ve organize yerine de plana dayanan ifadelerinin kullanılması daha yerinde olur". Özgenç'e göre; organize suç kavramıyla suç işlemek için teşekkül meydana getirilmesini kastetmekle ve tanımını buna göre yapmaktadır.³

Organize suç veya örgütlü suç terimini savunanlar, bu terimi: belli bir teşekkül, örgüt ya da organizasyon tarafından işlenen suç şeklinde tanımlamaktadırlar.⁴ "Örgütlü suç, birden fazla kişinin hiyerarşik düzeyde, disiplinli, sürekli, kamu düzenini bozduğu var sayılan aynı ama yönelik suçları işlemek için oluşturulan örgütün işlediği suç/suçlardır"⁵. Ancak her suçun organize bir biçimde işlenmesi mümkündür. Resmi belgelerdeki "organize suç" tanımlamalarından, suç organizasyonlarının son derece geniş bir suç aktivitesi portföyüne sahip olduğu açıkça anlaşılmaktadır.⁶

---

¹ Vesile Evik, Çıkar Amaçlı Örgütlenme Suçu, (İstanbul: Beta, 2004) 6.

² Mustafa Ruhan Erdem, Ceza Muhakemesinde Organize Suçlulukta Mücadele Gizli Soruşturma Tedbiri, (Ankara: Seçkin, 2000) 24.

³ İzzet Özgenç, Ekonomik Çıkar Amacıyla İşlenen Suçlar, (Ankara:Seçkin, 2000) 273.

⁴ Ali Şafak, T.C. Emniyet Genel Müdürlüğü Polis Akademisi Başkanlığı, Suç Organizasyonu ve Kovuşturma Usulu (Ankara: Polis Akademisi Başkanlığı, 2003): 2.

⁵ Mustafa Avcı, "Örgütlü Suç Kavramı," Kamu Hukuku Arşivi İlhan Akın'a Armağan, 6 (2003) 6.

⁶ Alper Enver Güvel, Organize Suç Ekonomisi ve Hukuk Uygulamaları, (Ankara: Roma, 2004) 14.

Yine suç çokluğu ve verilen zararın sürekli artması nedeniyle toplumsal düzen de sonuç olarak daha fazla zarar görebilmektedir.¹

Öte yandan, Türkiye'de faaliyet alanlarının ve işlenen suçların çeşitliliğinden dolayı "organize suçluluk" terimi yerine, "örgütlü suçluluk" terimi sıkça ve yaygın olarak kullanılmaktadır. Ancak bu terim de organize suçluluğun yalnızca örgütle ilgili boyutunu ortaya koyduğu, organize suçluluğun niteliği ve içerik itibarıyla bir bütün olarak anlamını yansıtmadığı için eksik kalmaktadır.² Geleneksel anlamda örgütlü suçluluk, pek çok durumda organize suçluluk etiketi altında ortaya çıkmaktadır.

Organize suçluluk terimi bu yüzden elastiki ve belirsiz olup, bu yönüyle açık ve belirli suç tipleriyle sınırlandırılmış bir tanım mevcut değildir.³ Evik de, organize sözcüğünün birçok dilde yerleşmiş, standart bir terim olması itibarıyla de"organize suç", "örgütlü suç", "örgütlü suçluluk" yerine "organize suçluluk" teriminin kullanılması gerektiği görüşünü paylaşmaktadır.⁴ "Gerçekten, organize olmak veya organizasyon terimlerinin neyi ifade ettiği tartışmalı olmakla birlikte, organizasyon teriminin üst bir kavram olduğukabul edilmekte ve organize suçluluğun örgüt, çete, teşekkül, cemiyet ve hatta şirket gibi çeşitli görünüşler altında ortaya çıkabildiği görülmektedir."⁵ Organize suçluluk bir üst terim olarak kullanılmalıdır.⁶ Türkiye'nin 30.1.2003 tarih ve 4800 sayılı Uygun Bulma Kanunu ile kabul ettiği "Sınırışan örgütlü Suçlara Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesinin (Palermo Sözleşmesi) "Tanımlar" başlıklı 2. maddesinde terim olarak "organized criminal group" (organize suç grubu) terimi yer almış ancak metin Türkçe'ye çevrilirken "örgütlü suç grubu"

---

¹ **Veli Özer Özbek**, Organize Suçlulukla Mücadelede Kullanılabilen Gizli Görevlinin Görevinin Getirdiği Suçlar Bakımından Cezalandırılabilceği, (Ankara:Yetkin, 2003) 49-50.

² **Mustafa Ruhan Erdem**, Ceza Muhakemesinde Organize Suçlulukta Mücadelede Gizli Soruşturma Tedbirleri, (Ankara:Seçkin, 2001) 24; **Durmuş Tezcan**, "Organize Suçlulukta Mücadelede Özel Muhakeme Hukuki Tedbirleri, Ankara Barosu Hukuk Kurultayı 2000 Ankara, 12-16 Ocak 140.

³ **Veli Özer Özbek**, Organize Suçlulukta Mücadelede Kullanılan Gizli Görevlinin Görevinin Getirdiği Suçlar Bakımından Cezalandırılabilceği (Ankara:Yetkin, 2003) 50.

⁴ **Vesile Sonay Evik**, Çıkar Amaçlı Örgütlenme Suçu, (İstanbul: Beta, 2004) 6.

⁵ **Bahri Öztürk, Mustafa Ruhan Erdem**, *Uygulamalı Ceza Muhakemesi Hukuku*, (Ankara: Seçkin, 2007) 1050-1051.

⁶ **Veli Özer Özbek**, Organize Suçlarla Mücadelede Kullanılan Gizli Görevlinin Görevinin Getirdiği Suçlar Bakımından Cezalandırılabilceği, (Ankara: Yetkin, 2003) 46.

terimi tercih edilmiştir. Sözleşmenin İngilizce aslında "organized crimes" terimi kullanılmasına karşın, bu terim Türkçe'ye "örgütlü suçlar" şeklinde tercüme edilmiştir. Yine 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'ndaki düzenlemelerde de "örgüt" terimi kullanılmaktadır. Aynı şekilde 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanununda da "örgüt" terimini kullanılmaktadır. Bu kanunda terör tanımının yapıldığı 1. maddenin mülga (29/06/2006 tarihli 5532 sayılı Kanun'un 17'nci maddesi ile) son fıkrasına göre, "örgüt terimi, Türk Ceza Kanunu ile ceza hükümlerini içeren özel kanunlarda geçen teşekkül, cemiyet, silahlı cemiyet, çete veya silahlı çeteyi de kapsar". Bu doğrultuda, 23.03.2005 tarih ve 5320 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu'nun Yürürlük ve Uygulama Şekli Hakkında Kanun'un 18. maddesi ile yürürlükten kalkmış olan 4422 Sayılı Çıkar Amaçlı Suç Örgütleriyle Mücadele Kanunu'nda da "örgüt" terimi kullanılmaktadır. 765 sayılı Türk Ceza Kanununda ise örgüt terimi yerine "teşekkül" terimi kullanılmaktaydı. Ancak "organize suçluluk" teriminin tüm bunları bünyesinde barındırma esnekliğine sahip bir üst kavram olduğu kanaatindeyiz. İtalyan Ceza Kanunu'nun 416. maddesinde "mafya tipi örgüt" (associazione di tipo mafioso) terimi kullanılmakta ve bu kavram tanınlanmaktadır.

BİRİNCİ BÖLÜM

1. ÖRGÜTLÜ SUÇLARLA MÜCADELEDE HUKUK DEVLETİ ANLAYIŞI

Örgütlü suçluluk ile mücadelede bu mücadelenin hukuk devletine uygun olması gerektiğinden birinci bölümü hukuk devleti anlayışına ayırdık. Hukuk Devleti İnsan Haklarına saygı gösteren, bu hak ve özgürlüklerini koruyup güçlendiren, her eylem ve işlemi hukuka uygun olan, her anlamda adaletli bir hukuk düzeni kurup bunu gerçekleştirilerek sürdüren, Anayasa'ya aykırı durum ve tutumlardan kaçınan, hukuku tüm devlet organlarına egemen kılan, Anayasa ve hukukun üstün kuralları ile kendini bağlı sayıp yargı denetimine açık olan yasaların üstünde yasa koyucusunda bozamayacağı temel hukuk ilkelerinin, Anayasanın bulunduğu bilincinde olan devlettir.

Hukuk düzeninin kabul ettiği vasıtalar delil ve kanıtlardır. Bu vasıta;

- Olayı temsil etmeli,
- Bu olayı temsil eden vasıta;
  - Akla
  - Maddi gerçeğe
  - Hukuka uygun olmalıdır¹

Yargıtayın 19.4.1993 tarihli kararında ceza yargılamasının amacı hiçbir duraksamaya yer vermeden maddi gerçeğin ortaya çıkarılmasıdır. Bu araştırmada yani gerçeğe ulaşmada mantık yolunun izlenmesi gerekir. Gerçek, akla uygun ve realist, olayın bütünü veya bir parçasını temsil eden kanıtlardan veya kanıtların bütün olarak değerlendirilmesinden ortaya çıkarılmalıdır. Yoksa bir takım varsayımlara dayanılarak sonuca ulaşılması ceza yargılamasının amacına kesinlikle aykırıdır.

Günümüzde maddi gerçeğin sınırsız surette araştırılmasının pek çok kişisel ve toplumsal değerleri tahrip edeceği kabul edildiğinden maddi gerçeğin araştırılması ilkesine artık mutlak bir değer tanınmamaktadır.

---

¹ Bahri Öztürk, "16. Hukuk ihtisas semineri," Terör Örgütleri Suçlarla Mücadele İnsan Hakları 18 2002 Çeşme.

1.1. Hukuk Devleti Kavramı

1.1.1. Yönetimin, Kendi Koyduğu Kurallara Uyma Zorunluluğu

Hukuk devleti terimi, yönetilenlere hukuk güvenliği sağlayan devlet düzenini anlatır. Hukuk devletini polis devletinden ayıran başlıca özellik, devlet görevlerinin belli hukuk kuralları içinde yürütülmesidir. Hukuk devletinde, devlet yalnızca hukuku koyan bir varlık değil, koyduğu hukuka da bağlı bir varlıktır.¹ Hukuk devleti anlayışı, bir ülkede yerleşmiş bir hukuk düzenine, yalnız bireylerin değil yönetiminde uymasını gerektiren bir ilkedir. Hukuk devleti ilkesinin bir anlam kazanabilmesi için, ülkede egemen olan hukukun, devlet karşısında yönetilenlerde hukuk güvenliği sağlaması gerektirir. Bu konu ile ilgili olarak Anayasa Mahkemesi'nin, bir kararında şu şekilde belirtilmektedir: "Hukuk devleti, insan haklarına saygı gösteren ve bunu koruyucu, adil bir hukuk düzeni kurarak ve devam ettirmeye kendini zorunlu sayan ve bütün faaliyetlerinde hukuka ve anayasaya uyan bir devlet olmayı gerektir"²

1.1.2. Hukuk Devletinin Temel İlkeleri

Temel ögesi tüm devlet faaliyetlerinin hukuk kurallarına uygun olmasıdır. Çağımızdaki gerçek hukuk devletlerini oluşturan temel unsurlar genel olarak üç kısım altında toplanmıştır. Bunlar aşağıdaki gibidir:³

- İnsan haklarının hiç bir şekilde ihlal edilmemesi,
- Adaletin tam olarak gerçekleştirilmesi,
- Güvenliğin düzenli ve sürekli olarak sağlanmasıdır.

Konumuz açısından, adalet ve güvenliğin düzenli ve sürekli olarak sağlanması, birinci olarak ele alınacaktır. Nitekim Polis Vazife ve Selahiyet Kanunu'nun 1. maddesinde: (PVSK, 2559 SK, 1934: mad.1) "Polis; asayiş, amme,

---

¹ A. Şeref Gözübüyük, Yönetim Hukuku (Ankara: Turhan, 1999) 21.

² Anayasa Mahkemesi Kararlar Dergisi (1963) 348.

³ Önder Aytaç, Medyanın gözü ile organize suçlar (Ankara: Sam, 1997) 347.

şahıs tasarruf emniyetini ve mesken' masuniyetini korur. Halkın ırz, can ve malını muhafaza ve ammenin istirahatını temin eder. Yardım isteyenlere, yardıma muhtaç olan çocuk, alil ve acizlere muavenet eder. Kanun ve nizamnamelerin kendisine verdiği vazifeleri yapar" denilmekte ve devletin koruyucu gücü, Kanun maddesinin içeriğinden de anlaşıldığı gibi birinci sıraya konulmaktadır.

Devlet kavramının geçirmiş olduğu evreler son aşamasında, ideal devlet anlayışının "çağdaş hukuk devleti" olduğunu ortaya koymaktadır. Ancak çağdaş hukuk devletinin de çağdaş hukuk anlayışına sahip uygulamacılara ve bürokratlara gereksinimi vardır. Hukuk devleti, ancak bu kadroların, kendilerini devletle özdeşleştirdikleri, devletin yasalarının sadece uygulayıcısı olduklarının bilincine vardıkları zaman sağlıklı işlerliğe kavuşacaktır.¹ Günümüzde toplumun önemli bir kesimi, hem devletten hem de özel kuruluşlardan belirli görevler beklemektedirler.

20.yüzyılda toplumuyla düzenli, fakat aynı zamanda dikkatli bir biçimde ilişki kurmak, onunla karşılıklı yarar ve anlayışa dayalı olarak etkileşmek, haberleşmek gerekmektedir. Birçok ülkede yönetilen, birey statüsünden vatandaş statüsüne geçmiştir. Dolayısıyla insanlar, vatandaş olmanın kendilerine sağladığı hak ve özgürlükleri kullanmak istemektedir.

1.1.3. Temel Haklar Kavramı

Hukuk devletinin önemli gereklerinden biri de temel hakların güvenlik altına alınmasıdır. Şimdi bu hakları kısaca ele alacağız:

1.1.3.1. Koruyucu Haklar:

Kişileri ve toplumu devlete karşı koruyan hak ve özgürlüklere koruyucu haklar denir. Bunlar Anayasada kişinin hak ve ödevleri adı altında ve 1982 Anayasasınının 12 ile 40. maddeleri arasında toplanmıştır. Bu bölümlerde, kişi dokunulmazlığı, özel hayatın korunması, konut dokunulmazlığı, yerleşme ve seyahat,

---

¹ Murat Çulcu, Dünyamızı Saran Mafya (İstanbul: Kastaş, 1992) 10.

düşünce ve inanç, bilim ve sanat vb haklar ele alınmıştır. (1982 Anayasası, 1982, mad.:17-40 arası) 421 Sayılı Kanununun 33.madde, 4709 S.K.19, 20, 21, 22, 23, 26, 28, 31, 33, 36, 38.maddesi,5982 S.K.20 ve 23.maddeleri değişikliğe uğramıştır.

1.1.3.2. İsteme Hakları:

Bu tür haklar Anayasanın sosyal ve ekonomik haklar ve ödevler başlığı altında ve 1982 Anayasasının 41 ile 65. maddeleri arasında toplanmıştır.

Bunlardan bir kısmı ailenin korunması, eğitim ve öğretim hakkı, çalışma hakkı, sağlık, konut hakkı şeklinde sıralanmıştır.

1.1.3.3 Katılma Hakları:

Bu haklar da 1982 Anayasasının 65 ile 75. maddeleri arasında toplanmıştır Vatandaşlık, seçme ve seçilme hakkı, siyasi partilere, kamu hizmetlerine girme, dilekçe hakkı gibi haklardır.

1.1.3.4. Öğeler;

Yönetilenlere en güçlü en etkin ve kapsamlı biçimde hukuki güvencenin sağlanması, tüm devlet organlarının eylem ve işlemlerinin hukuka uygun olması gerekmektedir.

1.1.4. Halkın Devlete Güvenini Etkileyen Faktörler

İnsan hak ve hürriyetlerine saygı,

- Ferdin huzur ve refahını gerçekleştiren ve teminat altına alma,
- Kişi ile toplum arasında denge kurma,
- Emek ve sermaye ilişkilerini dengeleme,
- Özel teşebbüsün güvenlik ve kararlılık içinde çalışmasının sağlama,
- Çalışanların insanca yaşamasını ve çalışma hayatının kararlılık içinde gelişmesi için sosyal, iktisadi ve mali tedbirler alarak, çalışanları koruma,

- İşsizliği önleyici ve milli gelirin adalete uygun biçimde dağılmasını sağlayıcı tedbirleri alma,
- Adaletli bir hukuk sistemi kurma ve bunu devam ettirmeye kendini yükümlü sayma,
- Hukuka bağlı, kararlılık içinde ve gerçekçi bir özgürlük rejimini uygulayan devlet, yönetilen halk için güven vericidir.

Sosyal hukuk devletini oluşturan ilkeler, görüldüğü gibi, halkın devlete güvenini etkileyen en önemli unsurlar olmaktadır. Devlete karşı güven kaybı, yukarıda sayılan ilkelerin ihlali ile gerçekleşir. Bu durum, suç örgütlerinin en büyük isteğidir.

Suç örgütleri, adaletli bir hukuk düzeni olmayan, emek ve sermaye ilişkilerini düzenleyemeyen, yüksek enflasyon, kargaşa, ekonomik istikrarsızlık bulunan, antidemokratik ve siyasi otorite boşluğu bulunan ülke ortamında meydana çıkar. Devletin bıraktığı hiçbir boşluğu göz ardı etmeyerek, inanılmaz parasal gücüyle, siyaset ve bürokrasiye de etki eder ve kendi koyduğu kuralları dayatır.

Hukuk devletinin karşısındaki tehlike suçta değil, örgütlü suçun-inanılmaz parasal kaynaklarıyla-demokratik karar verme biçimini sürekli etkilemesinde yatmaktadır. Dev finansman olanaklarıyla örgütlü suç, gizlice, ekonomik, siyasal ve toplumsal hayatımızda giderek artan etkilerde bulunmaktadır. Burada en önemli olanı ise bu illegal yapının yargı ve kamu yönetimini de etkisi altına almasıdır.¹

Günümüz koşullarında Ziegler'in tespitinin genel anlamda doğru olduğu yargısına varabiliriz. Suç ve suç örgütleri ile mücadele de yapılacak en önemli iş, halka güven tesis etmektir.

Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının 2. maddesinde Hukuk Devleti İlkesinin Cumhuriyetin niteliklerinden olduğu belirtilmektedir. "Bir devletin; sistemini, işleyişini ve organlarının da faaliyetlerini insan, hak ve hürriyetlerine dayalı olarak

---

¹ Jean Ziegler, Suçun Derebeyleri, Ali Cevat Akkoyunlu (İstanbul: Doğan, 1998) 249.

gerçekleştirmesi ve yargı denetimine açık olması” şeklinde tanımlanabilecek olan Hukuk Devleti İlkesi;”öngördüğü hukuk kurallarına önce kendisi saygı gösteren ve uyan, bu kuralları toplumsal ihtiyaçlara uygun,fakat demokratik toplumda dayanılan somut zorunlulukları aşmayacak bir şekilde insan hak ve hürriyetlerine dayalı bir anlayışla kabul eden, organları vasıtasıyla gerçekleştirdiği işlem ve eylemlerinde bu kurallara sadece sözde değil, gerçekten bağlı kalan,bunlar arasında hukuka aykırılık taşıyanların tespit edilebilmesi için yargı denetimini açık bırakan, demokratik ve çağdaş bir devlet anlayışında kabul gören hak ve hürriyetleri kişilere eşit olarak tanıyan ve kullandıran, ayrıca temel hak ve hürriyetlere istisnai bir şekilde ve sadece zorunlu nedenlerle müdahale edilebilmesi imkanı tanıyan, hukuk kurallarını hukuksal açıdan eşit olan herkese, eşit olarak uygulayan ve keyfilikten uzak duran devlete ait bir nitelik olarak” ifade edilebilir.¹

Bir ülkenin hukuk devleti ilkesine pozitif düzenlemelerinde yer vermiş olması bu ilkenin gerçekleşmiş/yerleşmiş olması anlamına gelmez. Tüm organlarının bu ilkenin gerçekleşmesinde üzerine düşeni yerine getirmesi gerektiği gibi denetim organlarında eksiksiz bir biçimde özen göstermesi ve yurttaşlara da bu inancı vermesi gerekir.

Gerçekten de “hukuk devleti ilkesi gereği, suçları cezalandırma yetkisine sahip olan devlet, yargı organı aracılığı ile yargılama yapıp adaleti gerçekleştirmeye çalışırken kendi koyduğu hukuk kurallarına bağlı kalmak zorundadır.”

Sanığı cezalandırmak için ceza yargılamasının tüm aşamalarında en basit hukuka aykırılık dahi göz ardı edilmemeli, suçların hangi oranda aydınlatıldığı gibi bir düşünceden ziyade, aydınlatılan suçlarda ne ölçüde insan haklarına saygılı kalındığı ve hukuka uygun kanıtlarla yargılanması yapıldığı düşüncesi öne çıkmalıdır.² Bir ülkenin demokratik ülke olup olmadığını görmek için ceza yargılama yasasına ve uygulamasına bakılması gerektiği hiç unutulmamalıdır.

---

¹ **Ersan ŞEN**, “Türk Hukukunda Telefonların Gizlice Dinlenmesi Sebebiyle Gündeme Gelen Hukuka Aykırılık Sorunu ve Kişi Haklarına Keyfi Müdahaleler,” Sahir ERMAN'a ARMAĞAN, (İstanbul: 1999) 725.

² **Hakan İnankul**, Yasak Sorgu yöntemleri ve bunların sonucunda elde edilen delillerin hukukumuzda ve batı hukukundaki geçerliliği (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi) 2005, 1.

Günümüz İnsan Hakları anlayışında birey onurunun mutlak dokunulmazlık alanları vardır; İşkence görmeme, yakınları hakkında suçlayıcı beyanlarda bulunmama, hayatının gizli alanlarına müdahale edilmeme... vs. gibi¹.

Birey onuruna verilen değer karşısında bu alana yapılabilecek müdahaleler yasal dayanağa bağlı zorunlu ve sınırlı olmak durumundadır. Suçları önleme düşüncesiyle temel hak ve özgürlüklere gerektiğinden fazla müdahale tarihsel birikimi arkasına almış bulunan günümüz pozitif hukuki düzenlemelerini işlevsiz hale getirir”. Ne kadar tehlikeli olursa olsun ve başa çıkılması ne kadar zor olursa olsun bazen korkunç, canice işlenmiş bir terör olayı olarak veya bazen bir ülkenin öz kaynaklarını kurutan boyutlarda yolsuzluk biçiminde ortaya çıkan örgütlü suçluluk ile mücadele hukuk devleti ilkesinin feda edilmesi ile başarılamaz. Çünkü bu ilkenin yokluğu bu defa aynı suçluluğun başka boyutlarda türemesine neden olacaktır.

1 Haziran 2005 tarihinde yürürlüğe giren 5237 sayılı Türk Ceza kanununun, ceza kanununun amacı başlıklı 1.maddesinin hukuk devleti ilkesine vurgu yaptığıda hemen bu bağlamda hatırlanmalıdır.

Anayasanın 38. maddesinin 6.fıkrasına göre; (Ek Fıkra: 3.10.2001 tarih 4709/15m gereğince) “Kanuna aykırı olarak elde edilen deliller, delil olarak kabul edilemez.”hükmünü öngördüğü gibi mülga 1412 sayılı Ceza Muhakemeleri Usulü Kanununun” soruşturma ve kovuşturma organlarının hukuka aykırı şekilde elde ettikleri deliller hükme esas alınmaz” (m.254/2) hükmü yanında 5271 sayılı ceza muhakemesi kanununda da hukuka aykırı elde edilen delillerin delil olarak (m.271/2) benimsenmiştir. Öte yandan bireyin yeni yasada özel alanına müdahale de ayrıntılı düzenlemeye tabi tutulmuştur (m.135-140).

4422 sayılı Çıkar Amaçlı Suç Örgütleri ile Mücadele Kanunu nun çıkar amaçlı suç örgütünü tanımlayan 1.maddesinin 1.fıkrasında sayılan hareketlerin baskı şiddet cebir veya tehdit uygulamak suretiyle yıldırma veya korkutma veya sindirme

---

¹ Veli ÖZBEK, Organize Suçlulukta Mücadele Ön Alan Soruşturmaları,” Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi 4 (2002): 75.

gücü kullanılmasını öngörmektedir. 5271 Sayılı Ceza Muhakemesi Kanununun 250. maddesinin 1.fikrasının (b) bendine göre “haksız ekonomik çıkar sağlamak amacıyla kurulmuş bir örgütün faaliyeti çerçevesinde cebir veya tehdit uygulanarak işlenen suçlarla ilgili olarak TCK’nun 220.maddesinde yazılı suçun özel yetkili ağır ceza mahkemesinde görüleceği düzenlenmektedir (6352 Sayılı yasanın Geçici 2. Maddenin 7. Fikrası uyarınca Özel kaldırılarak Ağır Ceza İbaresini Kullanılmıştır).

4422 sayılı Kanunun iletişimin dinlenmesini ve tespitini düzenleyen 2.maddesinin 2.fikrası; “iletişimin dinlenmesine veya tespitine ilişkin kararlar ancak kuvvetli belirtilerin varlığı halinde verilebilir” 3.fikrası da “başka bir tedbir ile failin belirlenmesi ele geçirilmesi veya suç delillerini elde edilmesi mümkün ise iletişimin dinlenilmesine veya tespitine karar verilmez” hükmünü öngörmektedir. Bu önlemlerde ancak 2.maddesinin 1.fikrasında belirttiği üzere “bu kanunda” yazılı suçlar için uygulama olanağına sahip olacaktır. Aynı kanunun 2 ila 10.maddelerinde düzenlenen soruşturma yöntemleri ayrıca sayılı ve sınırlı olarak 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu,6136 sayılı Ateşli Silahlar Ve Bıçaklar Hakkındaki kanun ve Türk Ceza Kanununun 403 404 ve 406.maddelerinde yer alan suçların teşekkül halinde işlenmeleri halinde uygulanabilecektir.(m.16)

Bu düzenlemelere göre; 4422 sayılı Yasanın 2.maddesinde yazılı önlemlere başvurulabilmesi için öncelikle suçun 4422 sayılı Yasada belirtilen ya da 16.maddesinde sayılan katalog suçlardan olması gerekir. Bu kural gerekli olmakla birlikte yeterli değildir. Ayrıca kuvvetli belirtilerin varlığı aranacak ve başka bir tedbir ile failin belirlenmesi ele geçirilmesi veya suç delillerini ele geçirilmesi mümkün olmayacaktır. Tüm bu koşullar bir araya gelmeden iletişim dinlenilmiş ise ikincillik ilkesine aykırı olacağından kanıt olarak kullanılmayacaktır. (Anayasa m.38/6 CMUK nun 254/2.) 4422 sayılı Yasanın Uygulanmasına İlişkin Yönetmeliğe göre; Kanunun 2.maddesindeki koşulların varlığı halinde yazılı olarak verilecek kararın (m.8/1) kapsamı açıkça belirlenmelidir.

İkincillik ilkesine riayet edilmeden ya da biçimsel koşullara uygun düşmeyen kararlara göre elde edilen kanıtların dahi kanıt sayılamayacağı kuralı karşısında katalog suç kapsamında olmadığı ilk bakışta belli olmasına ve buna rağmen dinleme yapılmışsa birey onuru ve dolayısıyla hukuk devleti ilkesi ihlal edilmiş olacağı gibi

görevliler yargıç ve savcı dahil genel hükümlere göre sorumlu olacaktır.

Hakkında dinleme kararı bulunan kişiler arasında iletişimde bir üçüncü kişinin saptanması halinde bu kişi hakkında da yine aynı yöntemle ve aynı kurallara bağlı kalınarak karar verilmelidir. “Örneğin (A) ve (B) arasında geçen ve denetlemeye alınan bir telefon konuşmasında (A) nın (C)nin uyuşturucu madde kaçakçısı olduğunu söylemesi durumunda (A) nın vermiş olduğu bilgi (C)ye karşı yapılan ceza kovuşturmasında da değerlendirilmesidir. Fakat bu bilginin değerlendirilmesi için 3.kişi bakımından da tedbire karar verilmesi için gerekli olan bütün koşulların olayda gerçekleşmiş olması gerekir şayet (A) nın bilgi verdiği suç katalogta yer almayan hırsızlık suçu olsaydı bununla ilgili olarak elde edilen bilginin değerlendirilmesine olanak bulunamazdı. Başka bir ifadeyle objektif olarak katalogta yer alan bir suçun işlendiği şüphesinin mevcut olması ve elde edilmiş olan bilgilerin bununla bağlantı içinde bulunması zorunludur”¹ Alman Ceza Yargılamasındaki “uzaktan haberleşmenin denetlenmesi için aranan maddi koşullar örneğin katalog suçunun mevcut olmaması veya ikinci derecede uygulanabilirlik ikesi keyfi olarak göz önüne alınmamışsa elde edilen bilgilerin değerlendirilemeyeceği” nin kabul edilmesi kuralınının 4422 sayılı yasanın öngördüğü düzenlemeler karşısında da olanaklı olduğu rahatlıkla ifade edilebilir.

Hukuka uygun olmayan kanıtların ceza yargılamasında suç ne denli önemli olursa olsun, değerlendirilemeyeceği mutlaktır;ve bu kural içtihatlarla da yansımıştır.

Ceza Genel Kurulu nun 15.10.2012 gün ve 8-191/362 sayılı kararında .”...Demokratik bir hukuk devletinde; delil elde etme, soruşturmanın temel amacı ve kolluğun görevi olmakla birlikte bu amaç ve görev insan hakları ihlallerini meşrulaştırıcı ve hukuka aykırı davranmanın bir mazereti olamaz”denildiği gibi aynı kurulun 28.9.1999 gün ve 213/219 sayılı kararında da “Bir kanıt, yasa koyucunun öngördüğü koşullara göre elde edilmemişse, hükümde bu kanıt

---

¹ **Mustafa Ruhan Erdem**, Veli Özer Özbek, “4422 sayılı Çıkar Amaçlı Suç Örgütleriyle Mücadele Kanunu Çerçevesinde Uzaktan Haberleşmenin Denetlenmesi,” Dokuz Eylül Üniversitesi Yayını, (2000): 295.

dayanılmayacaktır”denilmiştir.¹

Dairenin de 9.6.1999 gün ve 9021/9538 sayılı kararında “...kişinin haberleşme özgürlüğüne aykırı olarak mahkeme kararına dayanmaksızın özel hayata müdahale biçiminde telefonun dinlenmesi”ni yasaya aykırı bularak kanıt değeri kazanmayacağını kararlaştırmıştır.

4422 sayılı Yasanın öngördüğü katalog suçlarda,765 sayılı Eski Türk Ceza Kanunu'nun 313.maddesinin bulunmaması kanun koyucu tarafından bilinçli olarak düşünülmüş ve yasanın 16.maddesine alınmamıştır öte yandan eski TCK'nun 313.maddesinin genel ve 4422 sayılı yasanın özel olduğu dikkate alındığından bu düzenlemenin doğal kabul edilmesi gerekmektedir.4422 sayılı yasaya göre soruşturma yapılıp buna göre önlemlere başvurulduğunda öncelikle ve ilk bakışta suçun katalog suç olmasına bakılacaktır;bir başka,yani katalog suçu dışındaki suçla ilgili olarak elde edilen kanıt ise o suç için değerlendirilmeyeceği gibi yine soruşturmanın başında 4422 sayılı yasanın 1.maddesindeki yazılı suçlardan olmayıp TCK nun 313.maddesi kapsamında kalması halinde kanıt değeri olmayacaktır.

Görevlilerin 4422 sayılı Kanun kapsamında olmamasına karşın, bu kanun kapsamında sayıp TCK nun 313.maddesi dahil başka suçlar için kanıt toplama yoluna gitmeleri “yasaya karşı hile” olup ayrıca suç teşkil edecektir. Ancak özel düzenleme için geçerli olan önlemlerin ki bu önlemlerde gerek içerik gerekse biçimsel olarak koşullara bağlıdır genelleştirmesinin yasaya karşı hile olacağı aşağıda değinilecek olan Yargıtay Birinci Başkanlık Kurulu kararında da aynı şekilde ifade edilmiştir.

Güvenlik görevlilerinin dahi TCK nun 313.maddesinde tanımlanan suçun 4422 sayılı kanun kapsamında bulunmadığını ileri sürerek soruşturma önlemlerinin bu suç için geçerli hale getirilmesini istediklerinin bilinmesine karşın² İlk bakışta 313.madde kapsamındaki suç için 4422 sayılı Kanuna göre dinleme tespit kararı

¹ Ali Rıza Çınar, “Hukuka Aykırı Kanıtlar,” TBBD 55(2004): 52

² Cevdet Hayal, “Telefon Dinleme, 18. Hukuk İhtisas Semineri” Polis Akademisi Yayınları, 7 (2002): 210.

verilmesi usulsüzdür.

Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi Fransa ya karşı açılan Kruslin ve huvig davalarında “telefon görüşmelerine dinleme veya diğer yöntemlerle müdahale edilmesi, özel yaşama ve haberleşmeye ciddi bir müdahaledir Bu nedenle, müdahale özellikle kesin olan Yasa ya dayanmalıdır.” Kararını vermiştir.

Bu konuda örnek olabilecek bir başka ve önemli kararda 29.06.2004 tarih ve 2004/96 sayılı Yargıtay 1.Başkanlık Kurulu kararıdır. Anılan bu kararda usulsüz dinlemelerle ilgili olarak “...Aksi taktirde dolaylı dinleme olarak tanımlanabilecek fiili bir durumla karşı karşıya kalınır ki hukuk kurallarının öngörmediği hatta açıkça yasakladığı bir hususun yasaya karşı hile yöntemiyle aşılması sonucunu doğurur”değerlendirmesi yapılmıştır.¹

5237 sayılı Türk Ceza Kanunu ile 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu yürürlüğe girdikten sonra Yargıtay Ceza Genel Kurulu 13.6.2006 gün ve 4-122/162 sayılı kararında gerek mülga ve gerekse meriyete giren yasaları birlikte değerlendirerek iletişimin dinlenmesinin tespiti ile ilgili olarak bu önlemin ancak katalog suçlarla sınırlı bir şekilde verilebileceği kararlaştırılmıştır.

Konunun niteliği itibariyle kavramsal ve kuramsal olarak belirtmeye çalışılan iletişimin dinlenilmesi ve tespiti ile ilgili olarak bir akademisyenin Almanya daki uygulamayı anlattığı yazısındaki görüşlerini aktarmanın yarar sağlayacağını düşünmekteyiz

“Ceza Muhakemesinde herşey delil olabilir. İkincil bir yöntem olan ve sadece başka bir tedbir ile failin belirlenmesi mümkün olmayan hallerde”uygulanan iletişimin dinlenmesi veya tespiti (ÇASÖK 2/3) delil elde etmek için en son çare olarak uygulanabilir.

---

¹ Güncel hukuk dergisi, (2004): 24

“Usulüne uygun olarak, yetkili ve görevli yargılama makamı tarafından verilen iletişimi dinleme kararı devletin özel hayatın gizli alanına girmesine izin verir.”

“Federal Alman Yargıtay ına göre dinlenen sesin delil olarak kullanılabilmesi için dinlemenin kanun tarafından çizilmiş olan sınırlar dahilinde yapılmış olması şarttır. Bu sınırlar aşılarak elde edilen bilgiler hakim karar (ÇASÖK.2/5) olmadan kayıt edilmiş olan konuşma duruşmada delil olarak kullanılamaz.”

“Hakimin kararının hukuka aykırı olduğu durumlarda dinlenmeden elde edilen bilginin değerlendirilmesi sorununda ise: Hakimin verdiği karar hukuka aykırı ise, bu dinlemeden doğrudan elde edilen bilgiler duruşmada delil olarak kullanılamaz. Buna mukabil başlangıçta hukuka uygun bir şekilde katalog suçlardan birinin işlendiği şüphesi ile verilen dinleme kararı neticesinde suçun bunlardan olmadığı anlaşılırsa, diğer suç bakımından elde edilen bilgi duruşmada kullanılabilir.”¹

Anlaşıldığı üzere, iletişimin dinlenmesi ve tespitinde ikincillik, sınırlılık söz konusudur. Sınır aşılması sonucu elde edilen deliller kullanılamaz. Dinleme-tespit kararı hukuka aykırı ise elde edilen bilgiler yine kanıt değeri kazanmaz. Ve başlangıçta katalog suçlardan birinin işlendiği kuşkusu bulunmalıdır. İlk bakışta derhal görülebilir nitelikte katalog suç mevcut değilse ve bu anlaşılabilirse elde edilen kanıtlar yine kullanılmayacaktır.

“Hukuka uygun bir dinleme kararı verildiği için yapılmakta olan bir dinleme sırasında hakkında dinleme kararı verilmesi Çıkar Amaçlı Suç Örgütleri Kanununda kabul edilmiş olmayan bir suç (mesela rüşvet veya sahtecilik) ile ilgili bilgiler elde edilirse, bu bilgilerde duruşmada delil olarak kullanılmaz”

Çıkar sağlama amacı dışında gerek 765 sayılı Türk Ceza Kanununun 313. ve gerekse 4422 sayılı yasanın 1.maddesindeki suçlarda organize yapı ve bu yapı içinde liderlik, organize yapının sürekliliği, paylaşımcılık aranmaktadır.

---

¹ Feridun Yenisey, “Medyanın Oluşturduğu Dolaylı Aleniyetin Kamuoyuna Etkilenmesi,” Güncel Hukuk Dergisi, (2004): 25.

İlgili dairenin 11.07.1997 tarih ve 9489/11420 sayılı kararında “...Örgütün birden çok cürüm işlemek için kurulması, süreklilik göstermesi planlı bir ortaklık ve eylem paylaşmasını içermesi gerekmektedir”denilmiştir. Ceza Genel Kurulunun 13.4.1987 gün ve 8-42/211 sayılı kararında da aynı ilkeler vurgulanmıştır.¹

4422 sayılı Yasa döneminde de Dairenin aynı unsurlara vurgulama yapılmıştır.(Ör:23.3.2004 gün ve 2003/12110 Esas,2004/2528 Karar;8.3.2004 gün ve 2003/11011 Esas 2004/1849 Karar)

---

¹ Vesile Sonay Evik, Çıkar Amaçlı Örgütlenme Suçu (İstanbul: Beta, 2004) 216

İKİNCİ BÖLÜM

1.ÖRGÜTLÜ SUÇLULUK

1.1. Örgütlü Suçluluk, Mafya ve Terör Suçu Kavramları

Örgütlü suçlar ulusal ve Uluslar arası düzeyde organizasyon oluşturarak yasalara aykırı biçimde haksız menfaat ve yüksek kazanç sağlamak amacıyla ekonomik ve idari yapıyı doğrudan veya dolaylı olarak kontrol eden ve ele geçiren yine desifasyonu için uzun süreli hassas çalışma gerektiren suçlardır.

Örgütlü suç kavramının anlatılabilmesi için öncelikle ‘örgüt’ kavramından bahsedilmesi gerekli bulunmaktadır. Örgüt, her biri ayrı ayrı belirlenmemiş birden fazla (soyut sayıda) suç işlemek üzere oluşturulan suç ortaklığıdır. Örgüt, soyut birleşme olmayıp, yapısında çalışmanın başlığında ve burada, yaygın kullanımı nedeniyle, her ne kadar “organize suçlar” tabiri kullanılmışsa da, metin içerisinde çoğunlukla bu kavram yerine, bu kavramın kanuni ifade şekli olan “örgütlü suçlar” tabiri kullanılacaktır. Aynı zamanda çalışma boyunca, “örgütlü (organize) suç” kavramının, “haksız ekonomik çıkar amaçlı suç ve örgütleri”ni kastetmek amacıyla kullanıldığı göze alınmalıdır.¹

Bu suçlar hiyerarşiyi yani ast-üst ilişkisinin, emir komuta ilişkisinin hâkim olduğu oluşumu ifade eder. Bu suçların yapısında süreklilik olduğu için, aynı zamanda ‘mütemadi suçlar’ grubunda sayılmaktadırlar.

Genel olarak ‘örgütlü suç’ ise, birden fazla kişinin hiyerarşik düzeyde, disiplinli, sürekli, kamu düzenini bozduğu varsayılan, aynı amaca yönelik suçları işlemek için oluşturulan örgütün işlediği suç/suçlardır.

---

¹ Ayhan Bozlak, Polis Bilimleri Dergisi, 11 (3)

Haksız çıkar sağlama amaçlı örgütlü (organize) suç hakkında da çok değişik görüşler ileri sürülmüş olmakla beraber, bu kavram kısaca, “üç veya daha fazla kişinin gizlice bir araya gelerek işbirliği yapmak suretiyle devamlı bir şekilde, yasadışı yollarla haksız kazanç sağlamak amacıyla suçlar işlemesi” şeklinde tarif edilebilir. Örgütlü suçlarda ortada birden fazla suçlu vardır; bunlar birden fazla suç işlemek niyetiyle birbirleriyle ilişki içerisinde oldukları ve bu ilişkiyi devam ettirmek arzusunu taşırlar.

Örgütlü suçlar hakkındaki farklı yaklaşımların temelinde bu konunun kamuoyu, kanun koyucular, güvenlik kuvvetleri, sosyal bilimciler ve örgütlü suçlular gibi değişik gruplar tarafından farklı şekilde tanımlanması ve yorumlanması gibi nedenler yatmaktadır. Kimisi konuyu hukuki açıdan ele alırken, kimisi ise sosyolojik ve diğer perspektiflerden incelemektedir.

TCK m. 6/1-j maddesinde ise; “Örgüt mensubu suçlu deyiminden; bir suç örgütünü kuran, yöneten, örgüte katılan veya örgüt adına diğerleriyle birlikte veya tek başına suç işleyen kişi, anlaşılır” şeklinde bir tanımlama yer almaktadır.

Türkiye’de örgütlü suçun tarihine bakıldığında zaman bu yapı kendisini Osmanlı ve Cumhuriyetin ilk yıllarındaki sokak kabadayılarının 1960’lı yıllardan sonra örgütlenmeleri, 1970’li yıllarda ise gerek terörizmin gelişmesi sonucu silah ve benzeri gereksinimlerin karşılanması gerekse ekonominin kapalı yapısının oluşturduğu karaborsa rantının büyümesi ile bu ilgili olarak, iyice kendisini göstermiştir.

Örgütlü suçların genel olarak ortaya çıkmasında ve onların kendilerine toplum yapısı içerisinde yer bulmasında aşağıda belirtilen durumlar öncelikli şekilde etkili olmaktadır¹:

• Ülkelerin ekonomik yapılarındaki istikrarsızlık, yüksek enflasyon ve para piyasalarındaki yapay iniş ve çıkışlar,

---

¹ **Metin Aşık**, “Organize Suç ve Ankara Emniyet Müdürlüğü Organize Suçlar Silah Kaçakçılık Şube Müdürlüğü,” Polis Dergisi Nisan-Mayıs (2000) 6.

- Ülke yönetimindeki kısa süreli de dâhil siyasi otorite boşlukları,¹
- Çıkarılan yasaların yeterince uygulanmaması, gereksinim duyulan yasaların çıkartılmaması.

Yasadışı yollarla haksız kazanç sağlamayı olanaklı kılan her tür suç, örgütlü suçluluk kapsamında değerlendirilebilir. Bu suç kategorileri ise, gümrük kaçakçılığı, uyuşturucu kaçakçılığı, silah kaçakçılığı, altın kaçakçılığı, kara para aklama, terörizm, insan ticareti ve göçmen kaçakçılığı, organ ve doku ticareti, mali suçlar (sermaye yatırım dolandırıcılığı, sübvansiyon, ihale ve kredi yolsuzlukları, yasadışı teknoloji transferi vb.) olarak sayılabilir.

1.2. Örgütlü suçun belirgin bazı özellikleri²

- Suç gruplarının yapısı bir şirket yapısına benzemektedir.
- Örgüt üyeleri arasında suçu üstlenmek en önemli özelliktir.
- İş adamı görünümüne bürünme, ihalelere katılma, şirketlere ortak olma gibi yasal görüntülü etkinlikte bulunmak söz konusudur.
- Cezaevi görmeyi ve sabıkalı olmayı hiyerarşinin bir gereği saymaktadır.
- Sabıkasız kişiler vasıtasıyla şirketler kurarak, kara para aklamaktadır.
- Aralarında ihtilaf bulunan kişilere arabuluculuk yaparak menfaat sağlama suretiyle adalet tesis eden unsurlar olarak gösterilirler.
- Sosyal yardım amaçlı vakıf ve dernekler kurarak, bunlara yardım görüntüsü altında zorla para toplamaktadırlar.
- Yapılanma aşamalarında güvenlik birimlerinden ayrılan veya emekli olan kişilerin nüfuz ve silahlı gücünü kullanmak amacıyla güç bulmaya çalışmaktadırlar.
- Mal varlıkları genelde 2. veya 3. şahıslar üzerine kayıtlıdır.
- Lüks bir hayat tarzı sergileyerek, örgüte eleman çekmek isterler.

---

¹ TCK, m. 220 Gereçesi. Çıkar Amaçlı Organize Suçlarla Mücadeleye İlişkin Temel Hukuki Düzenlemeler ve Başlıca İlkeler.

² Kaçakçılık ve Organize Suçlarla Mücadele (2000) 74-75.

• Örgüt yapısı içinde hemşericilik, akrabalık, vb. sıhrî ya da etnik ilişkiler ön plandadır.

• Yaptıkları yasadışı faaliyetleri kapatmak amacıyla topluma ve devlete olumlu mesaj verirler.

• Yerel iş gruplarını devamlı kontrol altında tutarlar.

• Genel olarak güvenlik kuvvetlerine yönelik eylemleri yoktur. Ancak gerektiğinde bu tür eylemlerden de çekinmezler.¹

Bunlardan başka yine organize suç örgütleri medya ile ve kamu görevlileri ile ilişkilerini iyi tutmaya çalışırlar ve bu kesimlerden etkili kişilere ulaşmaya, kendi bünyelerine bunları katmaya çalışırlar. Kendi aralarında koşulsuz bir itaat, sadakat, grup dayanışması ve tüm işlerinde gizlilik gösterirler. Böylece, toplumda doğrudan fark edilmeden etkinlik kurmaya ve işlerini daha rahat yürütmeye çalışırlar. Çıkar amaçlı suç örgütleri, akılcı ve planlı olarak az risk ile yüksek kazanç ilkesine göre suç faaliyetlerini yönlendirir. Teşhis riskini azaltmak için görünüşte mağduru olmayan (uyuşturucu ve kaçak silah ticareti gibi), mağdurun kendisini gizlediği (kumar, fuhuş, pornografi ve tefecilik gibi), mağdurun belirsiz ya da anonim olduğu (sigorta dolandırıcılığı gibi) veya mağdurun korkutulmak suretiyle devlete başvuramayacağı alanlarda faaliyet gösterir. Ancak gerektiğinde cebir kullanmaktan da geri kalmazlar.²

Avrupa Organize Suçlarla Mücadele Çalışma Grubu 28-31 Mart 1996 yılında Almanya'nın Leipzig kentinde yaptığı toplantılarda, organize suç örgütü kriterlerini şöyle belirlemiştir³:

• Aralarında haksız kazanç elde etmek için fonksiyonel işbölümü ve hiyerarşik bir yapı bulunur. Hiyerarşik yapı, isnat kabiliyeti bulunan en az üç mensubun bulunmasını şart kılar. Bu ilişkide en tepede planları yapan, emirleri veren

---

¹ Ayhan Bozlak, Polis Bilimleri Dergisi 11 (3).

² Mustafa Ruhan Erdem, Ceza Muhakemesinde Organize Suçlulukla Mücadelede Gizli Soruşturma Tedbirleri (Ankara: Seçkin, 2001); Hasan Hüseyin Çevik, Aytekin Geleri, Organize Suçlarla Mücadele ve Polis (Ankara: Seçkin, 2003).

³ Metin Aşık, "Organize Suç ve Ankara Emniyet Müdürlüğü Organize Suçlar Silah Kaçakçılık Şube Müdürlüğü," Polis Dergisi, 6 EGM Yayın Evi, (2000): 148.

(azmettiren) bir beyin (kurucu ve yönetici) bulunur.

- Kazancın kural olarak suç ile sağlanması gerekir.
- Suç işleminin süreklilik göstermesi gerekir.
- Suç organizasyonunun içerisinde yaptırım sisteminin bulunması gerekir.

- Şiddet ve tehdit gibi, bastırma, yıldırma, sindirme yöntemlerinin kullanılması gerekir.

- Kamu ve/veya özel sektörün içine nüfuz edilmiş olması gereklidir. Kamuya nüfuzdan maksat, bazı kamu görevlilerinin elde edilmesi faaliyetleridir.

- Kara para aklama yöntemlerine başvurulmaktadır.

- Belirtilen ekonomik amaçlara ulaşmaları için şirketleşme ve paravan firmalar kurma yoluna giderler. Genellikle, bu beyine ulaşılması için ara beyinler kullanılmaktadır ¹

Ayrıca, örgütlü suçlulukta yazarlarca örgütlü suçun yapılması şöyle oluşmuştur; 19. yüzyılda hazırlanmış olan ve halen günümüzde uygulanmakta bulunan ceza yasaları iki önemli olgu karşısında zaafa düşmüşlerdir. Bunların birincisi organize suçluluk, diğeri ise medyanın gelişmesidir². Gerçekten de bizatihi kriminolojik-kriminalistik bir kavram olan örgütlü suçluluk olgusunu hukuki açıdan tanımlama çabasının daha baştan eksik ve yetersiz kalmaya mahkûm olduğu söylenmelidir.³ Bir yazarın dediği gibi, ceza hukukunda organize suçluluk gibi belirsiz bir başka kavram mevcut değildir.⁴ Verilecek bu tanım ise ulusal ölçekte organize suçluluk ile mücadelede ve özellikle mafia tipi örgütlenmeleri karşılayacak suç tanımının ve unsurlarının belirlenmesinde çok büyük önem taşımaktadır.⁵

---

¹ Hüseyin Cinoğlu, İsmail Dinçer Güneş, "Çıkar Amaçlı Organize Suçlarla Mücadeleye İlişkin Temel Hukuki Düzenlemeler ve Başlıca İlkeler," Polis Akademisi Dergisi 11 (2003): 7.

² Feridun Yenisey, "Çıkar Amaçlı Suç Örgütleriyle Mücadele," T.C. Adalet Bakanlığı Eğitim Dairesi Başkanlığı, Çıkar Amaçlı Suç örgütleriyle Mücadele Kanunu, Aralık (1999) 5 Bkz. Mustafa Ruhan Erdem, "Organize Suçluluk," Ankara Barosu Hukuk Kurultayı(2000) Ankara 12/16 Ocak, 2, 159.

³ Mustafa Ruhan Erdem, "Organize Suçluluk," Ankara Barosu Hukuk Kurultayı 2000, Ankara, Ocak, 2, 159-172.

⁴ Ostendorf, JZ 1991, 73'ten aktaran Mustafa Ruhan Erdem, 159.

⁵ Ümit Kocasakal, "Organize Suçluluğun Tanımı, özellikleri ve Kapsamı," Galatasaray Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Kemal Oğuzman'a, 1, (2002) 130.

Rekabetin her geçen gün artması, organize suçluluğun hırçınlığını, saldırganlığını ve acımasızlığını daha da arttırmaktadır.¹ Soyaslan'a göre; “organize biçimde işlenen suçlar, kurnazlık ve failer arasında işbölümü ve bir planla işlenen suçlardır.”²

Faaliyet alanlarının ve işlenen suçların çeşitliliği nedeniyle, bugüne kadar organize suçluluk konusunda, herkesin üzerinde birleştiği bilimsel açıdan doyurucu bir tanım ortaya konulamamıştır.³

Başka bir görüşe göre, organize suçluluk, yasadışıluğun, suçun, en üst düzeyde ve en iyi örgütlenmiş biçiminden ibarettir. Bir başka tanıma göre; organize suçluluk, hukuk kurallarını dikkate almadan, gerektiğinde şiddet ve tehdit gibi unsurları da kullanarak haksız menfaat ve nüfuz elde etmek isteyen gruplar tarafından işlenen suçlardır.⁴

Arlacchi, organize suçluluğu, "büyük ölçekli suç" kavramının bir alt unsuru olarak görmektedir. Yazara göre "büyük ölçekli suç" kavramı, gerek meşru resmi yapılar gerekse yasadışı yöntemlerle siyasal ve kurumsal hayat alanlarını yıkıcı bir biçimde etkisi altına alabilecek kadar güçlü grupları tanımlamak için kullanılmaktadır. Büyük ölçekli suç kendisini dört temel başlık altında sınırlandırılabilir bir çeşitlilik içinde ortaya koymaktadır; Örgütlü suç, mali ve ekonomik suç, siyasal ve idari yozlaşma ve yasadışı lobi faaliyeti.⁵ *Abadinsky'e* göre; “organize suçluluk yasal ve yasal olmayan faaliyetlerin iç içe geçmesi suretiyle kar ve güç elde etmeyi amaçlayan, sosyal etkileşim içerisinde belli sayıdaki insanı gerektiren, en az üç kademeli hiyerarşik tabanda organize olmuş ideolojik olmayan bir girişimdir.” *Albanese'ye* göre; “organize suçluluk yasadışı faaliyetlerden kar elde etmek için akla yatkın bir şekilde çalışan, devam eden varlığını güç, tehdit, tekelleştirme ve/veya kamu görevlilerini yozlaştırma yollarını kullanarak koruyan, süreklilik arz eden kriminal girişimdir.”

---

¹ **Timur Demirbaş**, Kriminoloji, (Ankara: Seçkin, 2005) 309.

² **Doğan Soyaslan**, Kriminoloji (Suç ve Ceza Bilimleri), (Ankara: Vedat, 2003) 174.

³ **Timur Demirbaş**, Kriminoloji (Ankara: Seçkin, 2005) 311.

⁴ **Metin Aşık**, “Organize Suç ve Ankara Emniyet Müdürlüğü Organize Suçlar Silah Kaçakçılık Şube Müdürlüğü,” Polis Dergisi, 6-23(2000): 147.

⁵ **Pino Arlacchi**, Mafya Ahlakı ve Kapitalizmin Ruhu, Bahadır Sina Şener (İstanbul: 2000) 239.

Bir tanıma göre; örgütlü suçluluk,

• Merkez olarak kontrol edilen biçimsel bir yapı dahilinde ortaya çıkan; fuhuş, eyaletler arası hırsızlık, yasadışı kumar ve benzeri şekillerde ortaya çıkan yaygın suç faaliyetleri

• Suç faaliyetlerine karışan kişiler ve gruplardır.

Best ve Luckenbiu'e göre, “organize suçluluk dar anlamda olağan dışı organizasyonların üyeleri tarafından, organizasyonun hedefleri doğrultusunda gerçekleştirilen faaliyetleri ifade etmektedir”. *Block ve Chambliss 'e* göre “organize suçluluk, gangsterlerin (organize zorbalık) ve ahlaka aykırı davrananların yönetim ve koordinasyonu ile bağlantılı illegal faaliyetleri bilhassa, yasadışı uyuşturucu, yasadışı kumar, tefecilik ve fuhuş- ifade eden bir terimdir”. *Falcone, David N.'ye* göre; “organize suçluluk, kişi ve/veya organizasyonlar tarafından dolandırıcılık, hırsızlık, gasp, tehdit (yıldırma) ve bunun gibi birçok cürümü gerçekleştirmek için birlik şeklinde yürütülen illegal faaliyetlerdir”. *Laswell ve McKenna'ya* göre “organize suçluluk, ideolojik olmayan, toplum kontrolünü engellemek için yeterli ağırlık ve güç alanına sahip planlanmış suçluluktur”.

Yine bir tanıma göre, “örgütlü suçluluk, yasadışı faaliyetlerle işgal etmek amacıyla kurulmuş, büyük ölçüde merkezileşmiş girişimlerin karışımıdır”. *Beare'ye* göre ise, “organize suçluluk: aşikâr bir biçimde ortada olmayan, suç işleme süreci veya yöntemidir. Örgütlü suçluluk, birden fazla kişiden oluşan bir yapıyla ve suç işlenmesini kolaylaştırmak için yolsuzluk ve/veya tehdit potansiyeliyle, devam eden bir suç anlaşmasını gerektiren sürekli faaliyetlerdir”. Bir diğer yazara göre “organize suçluluk, hazırlanması ve gerçekleştirilmesi metodik bir organizasyon ile ortaya çıkan ve çoğunlukla faillerine zenginleşme yollarını sağlayan suçluluk biçimidir”. *Tilley ve Hopkins'e* göre “organize suçluluk, cürüm işlemek için sürekli bir şekilde bir araya gelmiş üç veya daha fazla kişiyi gerektiren suçlardır”.

1.3. Türk Hukukunda Örgütlü Suçluluk Kavramı

30 Temmuz 1999 tarihinde artık yürürlükte olmayan 4422 Çıkar Amaçlı Suç Örgütleriyle Mücadele Kanunu yürürlüğe girmiş ve bu kanun 1. maddesinde

organize suçluğu tam olarak karşılamasa dahi dolaylı bir tanım vermiştir. Bu tanıma göre: "doğrudan veya dolaylı biçimde bir kurumun, kuruluşun veya teşebbüsün yönetim ve denetimini ele geçirmek, kamu hizmetlerinde, basın ve yayın kuruluşları üzerinde, ihale, imtiyaz ve ruhsat işlemlerinde nüfuz ve denetim elde etmek, ekonomik faaliyetlerde kartel ve tröst yaratmak, madde ve eşyanın azalmasını ve darlığını, fiyatların düşmesini veya artmasını temin etmek, kendilerine veya başkalarına haksız çıkar sağlamak, seçimlerde oy elde etmek veya seçimleri engellemek maksadıyla zor veya tehdit uygulamak veya kişileri kendilerine tabi kılmaya zorlamak veya mensupları arasında her ne suretle olursa olsun açık veya gizli işbirliği yapmak suretiyle yıldırma veya korkutma veya sindirme gücünü kullanmak için oluşturulmuş örgütlerden" söz edilmektedir.

Emniyet Genel Müdürlüğü bünyesinde kurulmuş olan Kaçakçılık ve Organize Suçlarla Mücadele Daire Başkanlığı tarafından hazırlanan raporda yer verilen tanıma göre: "Organize suçluluk; yıldırma, korkutma, sindirme gücüne haiz, çoğunlukla tehdit, cebir ve şiddet uygulayabilen, bünyesinde açık veya gizli işbölümü bulunan, hiyerarşik yapıya sahip, suç işlemeyi süreklilik haline getirmiş, farklı suç alanlarında faaliyet gösterebilen ve haksız çıkar sağlamayı amaçlayan suç örgütlerini ifade etmektedir. Suç örgütleri marifeti ile tehdit, darp, adam yaralamak, adam kaçırmak, alıkoymak, hürriyeti tahdit, yağma, haraç almak, gerçek veya tüzel kişiler arasındaki alacak ve borç ilişkilerini düzenlemek, taraflar veya üçüncü şahıslar adına para ve çek-senet tahsil etmek, menkul veya gayri menkullerini zor kullanarak sattırmak, hibe ettirmek, ihalelere katılımı engellemek ve üçüncü şahıslar lehine sonuçlanmasını sağlamak gibi suçların işlendiği görülmektedir. Rantın yüksek olduğu her yerde görülebilen organize suç örgütleri başta inşaat, emlak, kamu ihaleleri, eğlence, turizm, sağlık, taşıma gibi sektörlerde sözde hakemlik hukuku oluşturma, koruma sağlama, anlaşmazlıkları çözme yöntemleri ile haksız çıkar sağlamaktadırlar. Genel itibarıyla eğitim seviyesi düşük, kolay kazanma arzusunda, suça meyilli ve genç nüfustan eleman temin etmektedirler."¹

---

¹ Emniyet Genel Müdürlüğü Kaçakçılık ve Organize Suçlarla Mücadele Daire Başkanlığı Raporu (2008): 91.

Hukukumuzda, organize suçluluk konusunda yazarlarımızca genellikle bir tanım verilmemekle birlikte, bu suçluluğun oluşumunu gösteren unsurları saymıştır.¹

Erdem 'e göre “organize suçluluk anlamında bir örgütten² söz edebilmek için aranan ölçütlerden bazıları:

- Suçu özenle planlanması, hazırlanması ve işlenmesi,
- Bölgeler üstü ve uluslararası bağlantılar ve ilişkiler,
- Piyasanın gereklerine uyum sağlama,
- Hiyerarşik grup yapısı,
- Birden çok kişi arasında bağımlılık ve otorite ilişkisi,
- Kara paraların aklanmasına yönelik faaliyetler,
- Konspiratif davranış ve taktikler (karşı observasyon, dışa karşı korunma, uydurma isimler, kod isim kullanma, mühür ve damgaların hukuka aykırı olarak kullanılması, teknik ve bilimsel araç ve bulgulardan yararlanma)
- Grup üyeleri arasında dayanışma,
- Şüpheli kişilerin ceza kovuşturma organlarının müdahalelerine karşı korunması (görünüşe göre fazla zengin olmayan sanıkları en seçkin avukatların yardımından yararlandırma, tutuklama durumunun kaldırılması için yüksek miktarda teminat yatırılması, tutuklama ve cezanın infazından sonra yeniden örgüte kabul, tutuklu ve hükümlünün ve onun yakınlarının cezaevinde iken ihtiyaçlarının karşılanması),
- Tanık bulmakta güçlük ve muhatapların içinde bulunduğu korku nedeniyle tipik bir biçimde ceza kovuşturma organlarına bilgi vermekten kaçınması,
- Kamu görevlilerinin yolsuzluk yapar duruma düşürülmesi,
- Tekel oluşturma,
- Ne pahasına olursa olsun kazanç sağlama amacı,
- Esnek suç teknolojisi ve suç tedbirlerinin seçiminde çok yönlülük,
- Halkın yasadışı mal ve hizmetlere yönelik ihtiyaçlarının

---

¹ **Feridun Yenisey**, “Çıkar Amaçlı Suç Örgütleri ile Mücadele Yöntemleri,” Ankara Barosu Hukuk Kurultayı 2000, Ankara Ocak 116-117.

² **Mustafa Ruhan Erdem**, Ceza Muhakemesinde Organize Suçlulukla Mücadelede Gizli Soruşturma Tedbirleri (Ankara: Seçkin, 2001) 34-38.

karşılanmasıdır.

Özek¹, de organize suçluluğun ortak özelliklerini şu şekilde açıklamaktadır:

- Organize suçluluk gelişigüzel bir iştirak değildir. Organize suçluluk, çok failli bir örgütlenme, bir yapıdır. Bu nedenle de, türüne göre değişik olmakla beraber, faillerin oluşturduğu beraberliğin sürekliliği amaçlaması gerekir.

- Organize suçluluk, türüne göre, ideolojik-siyasal amaç veya çıkar etrafında, disiplinli dayanışma, çözülmeyen tesanüd (omerta) ile birbirlerine bağlı üyelerden oluşmaktadır. Örgütlenmenin ideolojik veya mafya türünde olduğu gibi mistik dayanışma içinde bulunan üyelerden oluşması, organize suçluluğun, hukuksal konu açısından somut tehlike yaratmasına yol açar.

- Organize suçluluk, gizli, sıkı dayanışmaya dayanan, disiplinli yapısı kapsamında, üst yönetime bağlı işbölümünün olduğu sürekli bir örgüttür. Bu örgütlenmede, iç denetim vardır. Örgüt kural, amaçlarına ve yönetim kararlarına aykırı davranışların örgüt içi yaptırımlarla karşılanması olasılığı vardır.

- Örgütlenmenin "toplumsal alarm" yaratıcı nitelikte olması gerekir.

- Organize suçluluk, belirli bir suçun hazırlık hareketi olmadığı ve bu nedenle amaç suç açısından zarar yaratmadığı için, belirli bir suç tipinin cezalandırılan hazırlık hareketlerinden farklıdır.

- Örgütün disiplinli, işbölümüne dayanan hiyerarşik yapısı kapsamında, amacı ve amaca ulaşmak yöntemlerine ilişkin belirgin programının varlığı, organize suçluluğun koşuludur.

- Organize suçluluğun amaç programını gerçekleştirmesi açısından cebir, şiddet, aldatma, hile yağma vs. gibi hukuka aykırı eylemlerin kullanılması, öngörülen yöntemlerdir. Özellikle mafia ve terör amaçlı örgüt açısından, belirtilen yöntemlerle, üçüncü kişilere zarar verilmesi umursanmaz, hatta toplumda tedirginlik yaratmak için iradi olarak üçüncü kişilere zarar verilir. 8) Genellikle, amaç olmasa dahi, amaca ulaşmak, ülkenin koşullarına uyum sağlayarak zırh ve yöntem değiştirmekte, değişik suç alanlarında eylemlerini gerçekleştirmektedirler. Örgütün uluslararası yapısıyla, aynı örgütün ulusal, bölgesel veya yerel yapısı da farklılıklar gösterebilmektedir. Aynı durum, uluslararası niteliği olmasa dahi aynı ülke topraklarındaki örgütlerin de her

¹ Çetin Özek, "Silahlı Çete Amaç ve Suç İlişkisinde İştirak Sorunları," Yılmaz Günel'a Armağan, Ankara Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi, 49 (1994) 357- 378.

bölgenin, her yörenin koşullarına uyum sağlaması bakımından da geçerlidir.

1.4. Mafya Kavramı

Mafya kelimesi sözlük anlamıyla yasadışı işlerle uğraşan, zor kullanarak bir takım çıkarlar sağlayan örgüt olarak tanımlanır, ikinci anlamda bu örgüte mensup olan kişileri, üçüncü anlamda ise gizli, haydut çetesi ya da örgütü kendi çıkarları için her türlü yasadışı iş çeviren gizli örgüt olduğu belirtilmiştir.

'Mafya' kavramının nerede ve nasıl ortaya çıktığı ve bu terimin etimolojik yapısı ve özellikleri konusunda çok farklı görüş ve yaklaşımlar bulunmaktadır. Mafya hakkındaki tanımlar ve açıklamalar temelde Sicilya ile ilgili tarihi ve edebi çalışmalara dayanmaktadır. Bu çalışmalar, genelde Mafyanın kökenini ve anlamını Sicilya kültürü içerisinde yaygın olan unsurlarla ilişkilendirmektedir. Kavram, aslında Sicilya- Arap kökenlidir ve "muhafız gibi hareket etmek, korumak"; "arkadaş"; "savunmak"; "güç"; "onur"; ve "sorun veya zararı gidermek için oluşturulan durum" olarak tanımlanmaktadır. Ayrıca bu kavram, "erkeklik bilinci", "gurur" ve "cesaret" gibi vasıfları kullanmak suretiyle erkeklığı tarif etmek amacıyla da kullanılmıştır.¹

Mafya, öznel bir suç örgütünü tanımlamaktan çok belirli bir alt kültürü, kendine özgü gelenekleri ve davranış kodları olan bir olgu ve oluşumu ifade etmektedir². Bu yapı içerisinde, yardıma muhtaç olan veya herhangi bir konuda hakkını arayan bir kişi, kendisine yardımcı olacağına inanmadığı yasalara ve resmi kurumlara başvurmak yerine şiddeti ve acımasızlığı ile kısa sürede işi çözüme gücüne sahip bulunan Mafyaya başvurmayı tercih etmiştir. Bu yöndeki gelişmeler söz konusu yapılanmaları gittikçe güçlendirmiş ve toplumun meşru bir unsuru haline gelmiştir. Bu çerçevede Mafya, kökeninin dayandığı Sicilya-Arap kültüründe aslında bir yaşam şeklidir, zihinsel bir durumdur ve asla gizli bir suç örgütü değildir. Mafya olarak bilinen bir suç örgütü tarihte hiç var olmamıştır. Bu anlamda Mafya, gizli bir

¹ **Aytekin Geleri**, Organize Suçların Ortaya Çıkışı ve Gelişimi: İtalyan-Amerikan Mafyası Üzerine Bir Çalışma, (Ankara: Seçkin 2003) 41.

² **Ertan Beşe**, Polis ve Organize Suç: Kapsam ve Genel Nitelikler, Hasan Hüseyin Çevik ve Turgut Göksu, Türkiye'de Devlet, Toplum ve Polis, (Ankara: Seçkin, 2002) 156.

örgüt değil sadece bir yöntemdir.¹

1.4.1. Örgütlü Suç ve Mafya İlişkisi

Mafya kavramı, günümüzde, doğup büyüüp geliştiği İtalya ve Amerika'da, Sicilya kökenli özelliklerinden dolayı, “geleneksel veya ailevi suç örgütleri” anlamında kullanılmaktadır. İhtilafli bir alan olan organize suç kavramı ise; “içimizdeki düşman”, “suç konfederasyonu” ve “güçlülerin suçu” olarak karakterize edilir. Organize suç bir taraftan “endişe verici ve ürkütücü suçlu organizasyonu” olarak tarif edilirken, diğer taraftan da “sosyal değişimin hasta basamakları” olarak da nitelenebilmektedir. ‘Profesyonel suç’, ‘örgütlü suç’, ‘illegal girişim’, ‘yeraltı dünyası imparatorluğu’, ‘gizli topluluk’, ‘çete’, ‘şebeke’, ‘teşekkül’, ‘örgüt’ ya da basitçe ve çok yaygın bir şekilde ‘mafya’ gibi terimler, farklı zaman ve zeminlerde organize suç ve suçluluk kavramının yerine kullanılmaktadır. 1960’lı yıllardan itibaren ise Mafya teriminin², bütün dünyada, “organize suç ve suçluluk” kavramlarıyla özdeşleştiği görülmektedir³. Uygulamada her ne kadar böyle bir durum söz konusu ise de mafya teriminin organize suç ile aynı anlamda kullanılması, bütün organize suç örgütleri için mafya tanımlaması yapılması teknik anlamda doğru değildir. Mafya kavramına göre, organize (örgütlü) suçlar çok daha geniş kapsamlıdır. Bu anlamda organize (örgütlü) suçlar, terör örgütü suçlarını dahi bünyesinde barındıran bir üst grubu ifade edip, mafyayı da içine alan ve mafyadan çok daha geniş anlam ve içeriği bulunan bir olgudur.

Kimilerine göre ise ‘mafya’, sosyolojik bir kavram, organize (örgütlü) suç ve suçluluk ise daha çok hukuki bir olgudur.⁴

---

¹ **Aytekin Geleri**, Organize Suçların Ortaya Çıkışı ve Gelişimi: İtalyan-Amerikan Mafyası Üzerine Bir Çalışma Hasan Hüseyin Çevik (Ankara: Seçkin, 2003) 23.

² **Ayhan Bozlak**, Polis Bilimleri Dergisi: 11 (3)

³ **Aytekin Geleri**, Organize Suçların Ortaya Çıkışı ve Gelişimi: İtalyan-Amerikan Mafyası Üzerine Bir Çalışma, Hasan Hüseyin Çevik (Ankara: Seçkin) 22.

⁴ **Ertan Beşe**, Polis ve Organize Suç: Kapsam ve Genel Nitelikler, Hasan Hüseyin Çevik ve Turgut Göksu, Türkiye’de Devlet, Toplum ve Polis, (Ankara: Seçkin, 2002) 156.

1.4.2. Terör ve Örgütlü Suçluluk İlişkisi

Şimdiye kadar çalışmamızda yapılan açıklamalarda daha ziyade özellikle amaçları arasında haksız maddi çıkar elde etme unsurunu ön planda tutan organizasyonlar göze çarpmıştır. Terör örgütlerinin başta amaçları olmak üzere, bünyesinde taşıdığı bir takım özellikleri nedeniyle organize suçluluk başlığı altında değerlendirilip değerlendirilemeyeceği hususu tartışmalıdır. Daha önce de belirtmiş olduğumuz gibi organize suçluluğu bir üst kavram, bir üst terim olarak kabul ettiğimizde örgütlü suçluluğun da bu kavram içerisinde değerlendirilmesi gerekir. Örgüt, organize olmuş bir yapıyı, grubu ifade ederken, her organizasyonun "aynı biçimde" örgütlü bir şekilde ortaya çıkması beklenemez. Bu anlamda mafya tipi örgüt ile terör örgütlerinin tamamıyla aynı yapılanmayı gösterdikleri söylenemez. Terör ise "örgütlü suçluluğun" en tipik örneklerinin başında gelmektedir. "Örgütlü suçluluk" ise bu anlamıyla organize suçluluğun bir türünü ifade etmektedir. Ancak yine bahsedildiği gibi, bugün organize suçluluk terimi daha ziyade ekonomik çıkar hedefleyen organize suç örgütlerini baz almakta ve mücadele bu çerçevede dahilinde gerçekleştirilmektedir. Uluslararası metinler bu doğrultuda, organize suçluluk başlığı altında daha ziyade mafya türü ağır organize suç örgütlerine ve ekonomik çıkar amaçlı suç örgütlerine yer vermektedirler. Terörle mücadele ise ayrı bir platform veya saha olarak ortaya çıkmaktadır.

Terör örgütleri, uyguladığı yöntemlerle ve amaçlarıyla örgütlü suçlar arasında özel bir yere sahiptir. Gerçekten terör: tehdit, şiddet, baskı, sindirme, yıldırma, korkutma yöntemleriyle bir toplumun temel düzenini sarsmayı, meşru yönetimi çökertmeyi, ülke bütünlüğünü parçalamayı, ulusal birliği yok etmeyi, siyasal ve ekonomik düzeni yıkmayı, kamu düzenini genel sağlığı bozmayı amaçlayan eylemlerin hepsini ifade etmektedir. Ancak her ne şekilde değerlendirilirse değerlendirilsin, yapısı ve görünüş biçimleri itibarıyla örgütlü suçluluk şeklinde ortaya çıkan ve uluslararası toplum ve özellikle bizzat bu mesele ile karşı karşıya bulunan uluslar için çok önemli bir tehdit oluşturan terör, her yönüyle adı suçluluktan ayrılmalı ve hukukun üstünlüğü çerçevesinde daha özel ve profesyonel bir şekilde mücadeleyi gerektiren suçlar arasında telaffuz edilmelidir. Bu nedenle suç işlemek amacıyla örgüt kurma suçunun bir yansıması ve özel bir türü olan terör örgütlerini ve terörü açıklamak bu çalışma bakımından kanaatimizce önem ve gereklilik arz

etmektedir. Burada terör kavramının siyasi boyutu ve anlamından ziyade konumuzla ilişkili olması nedeniyle organize olmuş bir grup vasıtasıyla işlenen suçların günümüzdeki görünümünden birisi olan terör örgütleri nazara alınacaktır.

Kimisine göre, terör eylemi olan hareket, diğerine göre meşru müdafaa, ya da bağımsızlık hareketi gibi isimler altında değerlendirilebilmektedir. Gerçekten bugün acımasız terör eylemleri gerçekleştiren bazı terör örgütlerinin, çeşitli ülkelerin iç veya dış politikaları ve ülke menfaatleri nedeniyle terör Örgütü olarak değerlendirilmemesi, hatta ve hatta yine çıkarları doğrultusunda bu örgütlere destek verilmesi dahi söz konusu olmaktadır. Bu tür meseleler zaman zaman ise dış siyasette ülkelerin birbirlerine karşı kullandıkları kozlar haline dönüşmektedir. Terör örgütlerinin aldıkları bu güç ve destekle daha rahat hareket etmelerine ve cesaretlenmelerine neden olmaktadır. Bazı devletler, sempati duydukları örgütün faaliyetlerini siyasi suç olarak nitelendirmekte ve ceza yargılamasına gitmemektedirler. Özellikle bazı Avrupa ülkelerinin kendi ulusal çıkarlarını düşünerek terör örgütlerine gizli ya da açık olarak destek vermeleri bu durumu ortaya koymaktadır. Bu durumdaki bir ülke, doğrudan doğruya veya dolaylı olarak başka terörist örgütlere sağladığı lojistik imkanlar, materyal sağlama, paralı asker temin etme, teröristlerin kendi ülkelerinde kamp kurma ve diğer ülkeye eylem yapmak üzere sızmalarına göz yumma veya herhangi bir desteğinden dolayı terörü himaye eden ülke konuma düşmektedirler.¹ Isen'e göre de "hükümetler, kendi yararlarına gördükleri koşullarda terörizme arka çıkmaktan çekinmemişlerdir. Uluslararası alanda hükümetler, diplomatik yolların sonuç vermediği, geçersiz kaldığı ya da amaçların uluslararası hukuka aykırı düştüğü durumlarda gizli ya da açık biçimde teröristlerden yararlanabilmekte, onları korumakta, gizlemekte ve beslemektedirler. Uluslararası terörizmin devletlerce bir politika aracı olarak değerlendirilmesi bu soruna ortak bir çözüm bulunmasını imkansız hale getirmektedir. Devletlerin, başka ülkelerdeki terörist eylemler ve terör örgütlerinden çıkar sağladıklarına inandıkları için, bu sorunla mücadele amacıyla oluşturulan platformlarda bir samimiyetsizlik ve güvensizlikten bahsetmek yanlış olmaz"².

---

¹ Cengiz Başak, "Terörizmle Mücadele: Devletlerin Ayrı Bir Mücadelesi mi Yoksa Uluslararası Kurumlarla Desteklenmiş Bir Mücadele mi?," Polis Bilimleri Dergisi, 4 (2002): 66.

² Galip Bengü İsen, "Terörizmde Değişik Boyutlarıyla Çağdaş Bir Sorun," Dicle Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 1 (1983): 200

Avrupa Birliği çerçevesinde Avrupa Birliği Konseyi'nin 27 Aralık 2001 tarihli Terörizm ile Mücadeleye Dair Ortak Tutumu, yine aynı tarihli Terörizm ile Mücadele Amacıyla özel Önlemlerin Uygulanmasına dair Ortak Tutumu, 13 Haziran 2002 tarihli Terörizmle Mücadeleye dair Çerçeve Kararı, 19 Aralık 2002 tarihli Terörizm ile Mücadele de Özel Adli ve Polisiye işbirliği Önlemlerinin Uygulanmasına Dair Kararı, 27 Aralık 2001 tarihli Terörizm ile Mücadele Çerçevesinde Bazı Kişi ve Kuruluşlara Karşı Kısıtlayıcı Önlemlerin Kabulüne İlişkin Tüzüğü bunlara örnek olarak gösterilebilir.¹ Birleşmiş Milletler bünyesinde terörizmle ve terörizmin finansmanı ile mücadele için imzalanan sözleşme ve Protokoller; 14 Eylül 1963 tarihinde Tokyo'da imzalanan, "Uçak içinde işlenen Suçlar ve Diğer Eylemler Hakkında Sözleşme", 16 Aralık 1970 tarihinde Lahey'de imzalanan "Uçağın Hukuka Aykırı Olarak Ele Geçirilmesinin Ortadan Kaldırılması Hakkında Sözleşme", 23 Eylül 1971 tarihinde Montreal'de imzalanan "Sivil Havacılık Güvenliğine Karşı Eylemlerin Önlenmesine ilişkin Sözleşme" ye ek 24 Şubat 1988 tarihinde Montreal'de imzalanan protokol, 14 Aralık 1973 tarihinde New York'ta imzalanan "Diplomatik Görevliler Dahil Uluslararası Alanda Koruma Altındaki Kimselere Karşı İşlenen Suçların Önlenmesi ve Cezalandırılması hakkındaki sözleşme"de tüm bunların örnekleri arasındadır.

1.5. Örgütlü Suçun Çeşitleri ve Terör Suçu ile Farklılıkları

Organize (örgütlü) suçlar öncelikle genel olarak, haksız ekonomik çıkar sağlama suçları (örneğin, TCK m. 220) ve terör örgütü suçları (örneğin, TCK m. 314) olarak ikiye ayrılır. Yani, terör suçları da aslında örgütlü suçların içerisinde. Ancak, bu çalışmanın kapsamına terör suçları dâhil bulunmamaktadır. Bu nedenle, terör suçları hakkında aşağıda sadece çıkar amaçlı organize suçlardan farklı yönleri üzerinde kısa bilgiler verilmesi ile yetinilecektir.

Yine, haksız ekonomik çıkar sağlama için örgüt kurma (suç işlemek için örgüt kurma) suçu da kendi arasında, cebir ve tehdit uygulanarak gerçekleştirilenler (mafya) ve bunlara başvurmadan gerçekleştirilenler (çeteler) olarak ikiye

---

¹ Umit Kocasakal, AB Ceza Hukuku Esasları, (İstanbul: Vedat, 2004) 202 vd.

ayrılmaktadır. Bu ayrımlara bağılı olarak, CMK m. 250/1 ile terör ve mafya suçlarına yönelik özel muhakeme usulü belirlenmiş iken, cebir ve tehdide başvurmeyen çıkar amaçlı örgütlü suç örgütleri (çeteler) için söz konusu özel muhakeme usulüne gidilmeyecek ve bunlar hakkındaki bahis konusu işlemler genel hükümlere göre ve genel mahkemelerde yürütülecektir. (CMK m. 250/1. 6352 Sayılı yasanın geçici 2. Maddesinin 7. Fıkrası gereğince değışmiştir.)

Yukarıda belirtilen, terör örgütü ve çıkar amaçlı suç örgütü kavramlarını farklılıkları yönüyle biraz daha açık şekilde inceleyecek olursak, herhangi bir suç örgütü, işlemeyi amaçladığı suçları, cebir, şiddet ve baskı aracını kullanarak, yani yıldırma ve sindirmeyi hedefleyerek işlemek üzere kurulmuşsa, bu durumda işlenecek suçlardaki temel amaca (saik) göre ya terör örgütünden ya da çıkar amaçlı suç örgütünden (mafya) bahsedilir.

3713 sayılı terörle Mücadele Kanunu m. 1'de terör suçları tanımlanırken sadece amaç (saik) göz önünde bulundurulmuş, bu amaç doğrultusunda işlenen fiilin niteliğı dikkate alınmamıştır. Aynı Yasanın 3. maddesinde mutlak terör suçları, 4. maddesinde ise terör amacıyla işlenen diğere (nispi) Çıkar Amaçlı Organize Suçlarla Mücadeleye İlişkin Temel Hukuki Düzenlemeler ve Başlıca İlkeler Organize suçlulukta ilk plandaki amaç ve söz konusu olan kazanç, kural olarak ekonomik kazançtır. Ancak ekonomik kazancın yanında bazı siyasi kazançların da hedeflenmesi mümkündür. Ancak bunlarda ilk hedef ekonomik kazanç olmaktadır. Siyasi bazı çevrelerin temin edilmesinden bütünüyle sarfınazar edilmez; ancak bu ikinci derecede önemlidir. Buna karşılık terör örgütleri bakımından ilk planda yer alan ise, siyasi kazançtır. İkinci planda yer alan da, asıl amacın finansmanını sağlamak için zaruri olan ekonomik kazançtır. Gerek mafya gerekse terör örgütleri bakımından hedefler aynı gibidir. Ancak bunların öncelikleri farklıdır¹

Terör örgütlerindeki siyasi hedefler, devletin dış siyasi düzenine yani varlığına, egemenliğine, toprak bütünlüğüne, başka devletlerle olan ilişkilerine karşı (bölücü, ayrılıkçı) olabileceğı gibi, iç siyasi düzenine yani siyasi rejimine, anayasal

---

¹ Hüseyin Cinoğlu, İ. Dinçer Güneş, Organize Suçla Mücadelede Temel Noktalar ve Polisin Rolü, (Ankara: Seçkin, 2003) 133.

düzenine karşı da (yıkıcı, ideolojik) olabilmektedir¹.

Örgütün öncelikli hedefi mali çıkar (para ve mal kazanma) saiki ise ve amaçlanan suçların cebir unsurunu içermesi durumu varsa, bu takdirde çıkar amaçlı suç örgütü (mafya tipi suç çetesinden) bahsedilir. Bu tür örgütler aynı zamanda siyasete, medyaya, kamu yönetimine ve adliyeye, hukuka aykırı olarak etki yapmaya yönelik girişimlerde bulunur. Yani mafya tipi suç örgütleri, TCK m. 220'de yazılı suç işlemek için örgüt kurmaya ilaveten, eylemlerini cebir, şiddet ve tehditle yerine getirmek üzere gerçekleştirir ve yıldırma amaç edinir.

Bu yönüyle de terör örgütlerine benzer. Suç işlemek amacıyla örgüt kurmak (çete) suçunun manevi unsuru genel kast, terör ve mafya tipi örgüt kurma suçlarının manevi unsuru saik içermesi bakımından özel kasttır.²

1.6. Örgütlü Suçun Hukuki Yapısı

Ceza kanunlarında öngörülen suç tipleri genellikle bir kişi (fail) tarafından tek başına işlenebilir. Bu tip suçlara 'tek failli' suçlar denir. Bu suçların işlenmesini kolaylaştırmak veya işi tesadüfe bırakmamak için, suç işlemek üzere anlaşmış birden fazla kişinin nedensellik değeri taşıyan terör suçları sayma yöntemiyle belirlenmiştir³. Bu durum, söz konusu suçlar için özel muhakeme usulü belirleyen CMK m. 250/1-b'de şu şekilde belirtilmiştir: "Haksız ekonomik çıkar sağlamak amacıyla kurulmuş bir örgütün faaliyeti çerçevesinde cebir ve tehdit uygulanarak işlenen suçlar, ağır ceza mahkemelerinde görülür" hareketi neticeyi meydana getirmişse, suç ortaklığından (suça iştirak) söz edilir⁴. İştirakte işlenecek suçun işlenmeden önce somutlaştırılması gerekir (CMK 250. Madde, 02.07.2012 Tarihli 6352 sayılı kanun ile geçici 2. Maddenin 7. Fıkrası gereğince değiştirilmiştir).⁵ Bu şartların bulunmadığı hallerde, örneğin, suçlunun yakın akrabası olma veya beraber işlenmek üzere anlaşılan bir suçun işlenmesi sırasında sonradan oluşan ani

---

1 **Mustafa Avcı**, "Yeni Yasal Düzenlemelere Göre Türk Hukukunda Örgütlü Suç Kavramı," Hukuk ve Adalet Dergisi, 5 (2005): 7.

2 **Avcı**, 358-359.

3 **İzzet Özgenç ve Cumhuri Şahin**, Uygulamalı Ceza Hukuku, (Ankara: 2001) 25.

4 **Hakan Hakeri**, Yeni Türk Ceza Hukukunun Temel Kavramları, (Ankara: 2005) 274.

5 **İzzet Özgenç**, Uygulamalı Ceza Hukuku, (İstanbul:1998) 85.

bir kastla, anlaşılardan başka bir suçun işlenmesi gibi durumlarda, iştirak hükümleri uygulanamayacak ve herkes kendi fiilinden sorumlu tutulacaktır. Ancak bu şekilde iştirak iradesi olmadan birden fazla kişinin işlediği ve yargılamada bazı özellikler taşıyan suçlara ‘toplu suç’ denilecektir.

5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu (CMK) m. 2/1-k toplu suçu şu şekilde tanımlamaktadır: “Toplu suç: Aralarında iştirak iradesi bulunmasa da üç veya daha fazla kişi tarafından işlenen suç ifade eder.” Aynı Kanunun 91/3. maddesine göre: “Toplu olarak işlenen suçlarda, delillerin toplanmasındaki güçlük veya şüpheli sayısının çokluğu nedeniyle; Cumhuriyet savcısı gözaltı süresinin, her defasında bir günü geçmemek üzere, üç gün süreyle uzatılmasına yazılı olarak emir verebilir. Gözaltı süresinin uzatılması emri gözaltına alınana derhâl tebliğ edilir”¹

Suçların kanuni tanımlarında yer alan neticeyi meydana getirebilmek için birden fazla kişinin fail sıfatıyla bulunması kanun tarafından açıkça öngörülmüş ise, burada tek kişi tarafından gerçekleştirilmesi söz konusu olmayan bağımsız bir suç kategorisi var demektir². Bu tip suçlara, ‘iki taraflı suç’, ‘çok failli suç’, ‘suça zorunlu iştirak’ veya ‘toplu (kolektif) suçlar’ denir. Çok failli suçların tek kişi tarafından işlenmesi mümkün değildir, aksi takdirde kanuni unsur gerçekleşmiş olmaz. Örneğin, 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu (TCK) m. 254/3’e göre: “Rüşvet suçuna iştirak eden diğer kişilerin, soruşturma başlamadan önce, pişmanlık duyarak durumdan soruşturma makamlarını haberdar etmesi hâlinde, hakkında bu suçtan dolayı cezaya hükmolünmaz”³. Bu kanun 6352 sayılı yasanın 88. Maddesi gereğince 1. ve 3. fıkraları değiştirilmiştir.

Suçta iştirak, ceza kanununun genel hükümleri, çok failli suçlar ise aynı kanunun özel hükümleri arasında düzenlenir. Çok failli suçlar ‘bağımsız hüküm’, iştirak hükümleri ise ‘genişletici’ niteliktedir. Bu sebeple aslında suç tanımına girmeyen hareketlerin cezalandırılmasını sağlamaktadır.⁴

---

¹ Avcı, 350.

² Öztekin Tosun, Suç Hukuku El Kitabı, (İstanbul: Şeyma, 1982) 292-293.

³ Avcı, 350-351.

⁴ Nur Centel, Türk Ceza Hukukuna Giriş, (İstanbul: Beta, 2002) 645.

Çok failli suçlarda, faillerden birinin icrai veya ihmali harekette bulunması ve faillerden birinin cezalandırılabilmesi, suçun oluşması için yeterlidir. Çok failli suçlar, aynı amaca yönelmiş kişilerin işledikleri anlaşma (yakınsama) suçları ve farklı gayeye yönelmiş birleşme (karşılaşma) suçları olmak üzere ikiye ayrılır. Karşılaşma suçlarında, örneğin yaralama Çıkar Amaçlı Organize Suçlarla Mücadeleye İlişkin Temel Hukuki Düzenlemeler ve Başlıca İlkeler 71 suçunda (TCK m. 86), en az iki kişi gereklidir. Yakınsama suçlarında ise, örneğin, suç işlemek için örgüt kurma suçunda TCK m. 220) en az üç kişi, uyuşturucu ticareti suçunda (TCK m. 188/3) en az iki kişi, hükümlülerin ayaklanması suçunda (TCK m. 296/1) en az dört kişi bulunması gereklidir.

Yakınsama suçlarında faillerin henüz herhangi bir suç işlemeleri beklenmeksizin (örneğin TCK m. 220) cezalandırılmaları söz konusudur. Aynı zamanda bu tür suçların faillerinin hepsi aynı ceza ile cezalandırılır. Ancak karşılaşma suçlarında ise (örneğin TCK 252. Maddesi 6352 sayılı yasanın 87. Maddesi gereğince değiştirilmiştir) her bir fail farklı biçimde cezalandırılır. Çok failli suçlara da asli faillerin dışında, azmettirme veya yardımda bulunma şeklinde iştirak etmek mümkündür¹.

Suç işlemek amacıyla örgüt kurmak aslında amaçlanan suçların işlenmesi bakımından hazırlık hareketidir. Ceza kanunlarında hazırlık hareketleri kural olarak cezalandırılmaz. Ancak istisnaen, toplum düzeni için ciddi tehlike oluşturduğu kabul edilen bazı suçların hazırlık hareketleri, amaçladıkları hedefe ulaşabilecek yeterlilik ve ciddiyette (elverişlilik) olması halinde cezalandırılabilir. Bu kapsamda, çok failli yakınsama suçlarından örgüt kurma suçu da müstakil bir suç olup, amaç suç işlenmiş olursa, gerçek içtima kuralları uygulanır. Yani, henüz belirlenen amaçlar doğrultusunda herhangi bir suç işlenmemiş olsa bile, araç suç olan, suç işlemek amacıyla terör veya çıkar amaçlı örgüt kurma fiilleri (bu amaçlar doğrultusunda birleşme)'de ayrıca cezalandırılır. Bundan başka, amaç suçların işlenmesi durumunda (icra hareketlerine başlanması durumunda) bu suçlardan da ceza

---

¹ İzzet Özgenç, Ekonomik Çıkar Amacıyla İşlenen Suçlar, (Ankara: Seçkin, 2002) 276.

verilmesi gereklidir.

1.7. Örgütlü Suçlarla Mücadelede Başlıca İlkeler

Hukuk devletinin ve demokratik sistemlerin karşısındaki en güçlü ve tehlikeli örgütler bu gün organize suç örgütleri olarak karşımıza çıkmaktadır. Çünkü organize suç örgütleri çok büyük miktarda sahip oldukları parasal kaynakları ile demokratik düzeni etkileyecekleri gibi, sivil ve resmi bürokraside karar vericileri de etkileyecek bir yapıya sahiptirler¹.

Ayrıca, iç yaptırım sistemiyle pekiştirilen ve süreklilik arz eden hiyerarşik bir yapı oluşturarak, diğer bir ifade ile 'suç organizasyonu' meydana getirerek suç işlenmesi, suçluların işini kolaylaştırırken, bununla mücadele edenlerin işini zorlaştırmakta ve özellikle de işin içine ²siyasi iktidarın elinden tutanlar veya onların yandaşları girdiğinde ise mücadele neredeyse imkânsız hale gelmektedir³.

Bütün bu nedenler ve organize suçların yeni bir suç türü olarak ortaya çıkması, kaçınılmaz olarak yeni mücadele yöntemlerinin araştırılmasını gerektirmiştir. Organize suçların sonuçları arasında sadece yasadışı gelir elde etmek değil yasadışı siyasi güç oluşturmak da bulunmaktadır. Dolayısıyla mücadele yöntemlerinde, bu hususunda göze alınması gerekir.

Örgütlü suçlar, devlette çürümeye yol açtığı ve sosyal, ekonomik siyasi kurumların temelini sarstığı için bütün dünya ülkelerini ilgilendiren önemli bir sorun haline gelmiştir⁴. Bu nedenle, organize suçlar yerel ve ulusal olduğu kadar, aynı zamanda, uluslararası bir sorundur. Bu suç örgütlerine karşı çeşitli şekillerde gerçekleştirilen etkin mücadeleye rağmen, söz konusu örgütler devamlı olarak yeni koşullar ile çevreye adapte olmayı başarmış ve böylece ayakta kalarak, yasadışı

---

¹ İhsan Bal, "Türkiye'de Organize Suçlar ve Terörizm Üzerine," Polis Bilimleri Dergisi,2,(2000): 48.

² Ayhan Bozlak, Polis Bilimleri Dergisi: 11 (3), TCK, m. 220/4.

³ Hüseyin Cinoğlu, İsmail Dinçer Güneş, Organize Suçla Mücadelede Temel Noktalar ve Polisin Rolü, AYTEKİN GELERİ VE HASAN HÜSEYİN ÇEVİK, (Ankara: Seçkin, 2003) 127.

⁴ Nurullah Kunter, Feridun Yenisey, Muhakeme Hukuku Dalı Olarak Ceza Muhakemesi Hukuku, (İstanbul: Beta, 2000) 14-48.

faaliyetlerine devam etmişlerdir. Örgütlü suçların bütün dünyada yaygınlaşması, ülkeleri bu suçlarla mücadele için çareler aramaya yöneltmiştir. Avrupa ülkelerinde 1980'lerden itibaren örgütlü suçlarla mücadele için büyük çaba gösterilmeye başlanmış ve yasama faaliyetleri gerçekleştirilmiştir. İtalya, Almanya, Fransa, İngiltere ve Amerika'da terör ve çıkar amaçlı örgüt suçlarını kapsayan mevzuatlar meydana getirilmiştir; bu anlamda mevcut ceza yasalarına bir takım eklemeler ve değişiklikler yapılmıştır¹. Yakalama, tutuklama, arama, el koyma gibi geleneksel koruma tedbirlerinin yetersiz kalması karşısında hukuk devletlerini amaca uygun yeni tedbirler ve yöntemler aramaya yöneltmiştir². Bu kapsamda özellikle, "suçların belirlenip kovuşturulması", "kanıtların sağlanması", "zanlıların konumu", "koruma tedbirleri" ve "yargılama yöntemi"ne ilişkin "istisnai" ceza yargılaması kuralları kabul edilmiştir³. Bizim Ülkemizde de bu şekilde yapılan düzenlemeler mevcut olup söz konusu düzenlemeler detaylı şekilde verilmiştir. Bu şekilde, ceza hukukunda modern bir akım ortaya çıkmış ve failin topluma kazandırılması için yürütülen çalışmalar, yerini "suçun önlenmesi için korkutma" görüşüne bırakmıştır.⁴

Organize suç kavramı, kriminolojik açıdan, diğer suç türlerinden çok daha karmaşık ve çözülmesi güç bir yapı ve nedensellik içermektedir. Genel anlamda hiçbir suç örgütü; organize suçlar kadar çok boyutluluk, Çıkar Amaçlı Organize Suçlarla Mücadeleye İlişkin Temel Hukuki Düzenlemeler ve Başlıca İlkeler karmaşıklık ve zıtlık içermemektedir. Organize suçluluk, özellikle siyasi ve ekonomik şartlarla doğrudan ilişkili olması nedeniyle, öncelikli olarak siyasal ve sosyo- psikolojik bir yapı niteliğine sahiptir.⁵

Belirtilen bu hususlarda göze alınarak, organize suç örgütleriyle mücadeleyi salt bir güvenlik sorunu olarak algılamak oldukça yanıltıcı bir durumdur. Bu bağlamda ülkemizin bugüne kadar yaşadığı terörle mücadele alanındaki atılımları ve

---

¹ **Sulhi Dönmezer**, "Çetelerle Mücadele Amacıyla 4422 Sayılı Kanunla Kabul Edilen Koruma Tedbirleri," Yargı Reformu Sempozyumu 2000-İzmir. 537.

² **Bahri Öztürk, Mustafa Ruhan Erdem, ve Veli Özbek**, Uygulamalı Ceza Muhakemesi Hukuku, (Ankara: Seçkin, 2002), Doğan Soyaslan, Kriminoloji (Ankara: Yetkin, 1996) 772.

³ **Çetin Özek**, Organize Suç, Nurullah Kunter'e Armağan, İstanbul 1996

⁴ **Nurullah Kunter ve Feridun Yenisey**, Muhakeme Hukuku Dalı Olarak Ceza Muhakemesi Hukuku, (İstanbul: Beta, 2000) 48.

⁵ **Beşe, Ertan**, "Organize Suçların Kriminolojik Temelleri," 3 (2001): 23.

kazanımları bize göstermektedir ki, organize örgütler sadece devleti ve devlet güçlerini hedef almamakta ve fakat kamuoyunu ve halkı da kendi istekleri doğrultusunda manipüle etmeye çalışmaktadırlar. Dolayısıyla bu tür örgütlerle mücadelenin önemli bir ayağının halkın bilinçlendirilmesi ve mücadeleye ortak edilmesi konusunda bir uzlaşmaya varılması gereklidir. Bu anlamda toplumda yükselen değerlerin dikkat ve titizlikle belirlenmesi ile demokratik katılımın artırılması akılcı ve sonuca yönelik bir yaklaşım olacaktır. İkinci ve bir diğer aşama ise terör suçlarıyla mücadelede olduğu gibi organize suç örgütleriyle mücadelede de toplumsal mutabakatın yanında mutlak anlamda bu yönde 'siyasi bir iradenin' belirmesi ve bu konuda mücadele veren güvenlik güçlerinin desteklenmesi gerekmektedir. Üçüncü önemli alan ise, güvenlik güçlerinin donanımı (her türlü donanım; bilgi, teknik vb.) ve uluslar arası işbirliğinin sağlanması gereksinimidir. Dördüncü olarak ise yasal mevzuatın düzenlenmesi ve yargının hızlı, verimli ve sağlıklı işlemesinin sağlanması olarak özetlenebilir. Organize suçlarla mücadelede ortaya konulan yaklaşımların bahse konu bu dört ana başlıkta toplanması haricinde, farklı yaklaşımların ve bu genel başlıkları özelde artırmanın yolu açıktır.¹

1.8. Örgütlü Suçlarla Terör Suçlarının Karşılaştırılması

Bu iki suçu karşılaştırılabilmek amacıyla öncelikle her ikisinin ne anlama geldiğinin bilinmesi gerekmektedir. Örgütlü suç kavramı daha önceki bölümlerde ayrıntılı bir biçimde açıklanmıştır. Bu bölüme terör örgütü nedir? sorusu cevaplandırılarak başlanılacaktır.

Terör kavramının en kapsamlı tanımı 12.04.1991 tarihli ve 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanununun 19.07.2003 tarihinde değiştirilen birinci maddesinde yapılmaktadır. Bu tanıma bakıldığında ideolojik amaç unsuru da özellikle belirtilmek suretiyle cebir ve şiddet kullanarak; baskı, korkutma.- sindirme, yıldırma veya tehdit yöntemlerinden biriyle bir örgüte mensup kişi veya kişilerce girişilecek her türlü suç

---

¹ İhsan Bal, "Türkiye'de Organize Suçlar ve Terörizmin (Seyri) Üzerine; İdeolojik, Sosyal ve Ekonomik Bir Değerlendirme ve Mücadele Yöntemleri". <http://www.usakgundem.com/Yazarlar.Php?Type>, E.T. 12.03.2008.

teşkil eden eylem, terör eylemi olarak kabul edilmiştir.

Özek ise terörü "Anayasal, siyasal ve toplumsal düzenin cebir- şiddete dayanan, hukuka aykırı yöntemlerle değişimine yönelik eylemler" olarak tanımlamıştır ve hukuksal olmaktan çok siyasal bir kavram olduğunu belirtmiştir. Terörizm, belli bir hedefe ulaşmak için sistematik şiddet kullanımı ve gözdağı vermek şeklinde de tanımlanmaktadır.

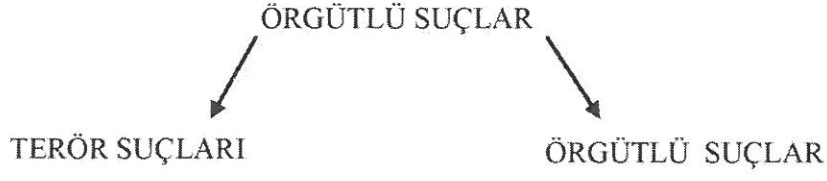
Esasında, terör örgütleri de organize suç işlemektedirler. Suç örgütlerinin asıl amacı ekonomik kazanç iken terör örgütlerinin amacı siyasi kazançtır. İki örgütlenme arasındaki en önemli fark, amaçlarında kendisini göstermektedir. Terör örgütleri ekonomik kazanç elde etmeyi siyasi hedeflerine ulaşmak için bir araç olarak kullanmaktadırlar.

Tablo 1'de de görüldüğü üzere hem örgütlü suçları, hem de terör suçlarını örgütlü suçlar başlığı altında tanımlamak mümkündür. Zira, örgütlü suçların iki temel noktası vardır. Bunlardan bir tanesi terörizm, bir tanesi de örgütlü suçlardır. Birisinde siyasi örgütlenme vardır, diğerinde ise adi örgütlenme söz konusudur. Terör örgütlerinde görünen amaç kendi tercih ettikleri ideolojileri doğrultusunda siyasi bir kazanç elde etmektir. Örgütlü suçlarda ise temel hedef ideolojik değildir. Mevcut sistem içerisindeki boşluklardan faydalanmak suretiyle haksız kazanç temin etmektir.

Terör örgütlerinin faaliyetleri legal ve illegal kesin bir çizgi ile birbirinden ayrılmıştır. Örgütlü suçlarda ise; faaliyetin yasal veya yasadışı oluşu ancak çok özel bir çalışma ile tespit edilebilir. Çünkü bu iki unsur birbirinin içerisinde bulunmaktadır.

Terör örgütlerinin hedefi mevcut rejim ve sistemdir. Bunun için devlet tarafından yapılan hiçbir faaliyet örgüt tarafından tasvip görmez. Suç örgütlerinde ise hedef, rejim ve sistem olmayıp, rant ve ün olup suç organizasyonları faaliyetlerini sürdürebilmesi için asıl beslenme kaynağıdır. Mevcut ekonomik, sosyal ve siyasi mekanizma olmadan suç örgütlerinin yaşaması mümkün değildir.

Tablo 1:Örgütlü Suçların Yapılanması

Siyasi Kazançlar ← Amaç → Haksız Kazanç

Siyasi Örgütlenme ← Örgütlenme → Adi Örgütlenme

İllegal /legal ← Örgüt Şekli → İllegal ve Legal

Rejim-Devlet ← Hedef → Rant-Ün

Ortak Payda ve Araç

Şiddet,uyuşturucu,Silah ilişkisi

Örgütlü suçlulukta söz konusu olan kazanç, kural olarak ekonomik kazançtır. Ancak, ekonomik kazancın yanında bazı siyasi kazançların da hedeflenmesi mümkündür. Mafya için ilk sırada yer alan hedef ekonomik kazançtır. Siyasi bazı çıkarların temin edilmesi ise ikinci derecede önemlidir. Fakat bundan bütünüyle sarfi nazar edilmez. Buna karşılık bir terör örgütü bakımından ilk planda yer alan siyasi kazançtır. İkinci planda yer alan ise, asıl amacın finansmanını sağlamak için zaruri olan ekonomik kazançtır. Görüldüğü gibi gerek mafya ve gerekse terör örgütleri ekonomik ve siyasî kazançlar elde etme gayreti içindedirler.

1.9. Uluslararası Suç Örgütleri

Uluslararası suç örgütleri klasik olarak ilgili oldukları alanlara giren her olayla meşgul olurlar. Temel gelir kaynağı;

- Uyuşturucu kaçakçılığı.
- Kara Paranın aklanması
- Silah kaçakçılığı

Ayrıca uyuşturucudan elde edilen para uluslararası suç örgütlerinin üst ülkelerinde rahat ve güvenli bir şekilde barınmasına sebebiyet veren hükümetlerin çürüme ve bozulmalarına temel kaynağıdır. Yine;

- İnsan kaçakçılığı
- Organ kaçakçılığı ve insan organlarının satılması da gelir kaynakları arasındadır.

Kara para aklanması 3 aşamada olup; ilk aşama; mali sisteme sokulması. Küçük para ile yapılır Smurfing(Mantarlama) denilir. İkinci aşama; Layering (Kaynağında toparlanarak hesap takibinin zorlaştırılması ve paranın katmanlara ayırt edilmesi) Son aşama; kaynağında ayrılan para gayrimenkul alımına veya basitçe yasal üzenlemeleri bulunmayan ülkelerdeki banknotlarla işbirliğine gidilerek hiçbir şekilde şüphe uyandırmayacak biçimde suçtan elde edilen para ve zenginliğinin kaynağının yasal gösterilmesi suretiyle mali sistemin içine sokulmasıdır.

2. TÜRKİYE'DE ÖRGÜTLÜ SUÇLULUĞA İLİŞKİN OLARAK GETİRİLEN DÜZENLEMELER

2.1. 765 sayılı Türk Ceza Kanunu'ndaki Düzenlemeler

765 sayılı eski Türk Ceza Kanunu, Türkiye Büyük Millet Meclisi tarafından 13 Mart 1926 tarihinde kabul edilmiş; 1 Temmuz 1926'da ise yürürlüğe girmiştir. Bu kanun İtalyan Ceza Kanunu'ndan alınmıştır. Bahsi geçen 765 sayılı eski Türk Ceza Kanunu 1926 yılından bu yana birçok değişiklik geçirmiş ve 13/11/2005 tarih ve 25642 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan 04/11/2004 tarih ve 5252 sayılı kanunun

12. maddesi ile, 1 Haziran 2005 tarihi itibariyle tüm ek değişiklikleriyle birlikte yürürlükten kaldırılmış, yerini 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu almıştır. Türkiye’de uzun yıllar uygulanan bu kanunu irelemek son derece önemlidir.

Cürümler" başlıklı ikinci kitabının "Ammenin Nizamı Aleyhine İşlenen Cürümler" başlıklı beşinci babının ikinci faslında düzenlenmiştir. Maddenin ilk fıkrasına göre: "her ne suretle olursa olsun cürüm işlemek için teşekkül oluşturanlara veya bu teşekküllere katılanlara bir yıldan iki yıla kadar ağır hapis cezası verilir. Söz konusu maddede öngörülen yapı, basit bir birleşmeyi değil, birden çok veya belirsiz sayıda suçların işlenmesi yönündeki birleşmeyi gerekli kılar. Bu suç açısından herhangi bir fiili suç işlenmemiş olduğu halde, bu amaçla yapıyı oluşturanlar da cezalandırılırlar. Bu anlamda ileride meydana gelecek suçlar bir nevi engellenmeye çalışılır¹.

Bir suç işlemek amacı ile birden fazla kişi bir araya gelir ise söz konusu cürüm açısından süreklilik ögesinin değerlendirilmesi gerekmektedir. Yani süreklilik ögesi içermemesi bu suçun oluşmasına engel olur². Yargıtay bir kararında anılan maddelerde teşekkül dayanışması ve süreklilik olmasdığı sebebi ile yerel mahkemenin mahkûmiyet kararını bozmuştur³. "...Olayda, sanıkların 16-18 yaşlarında, ergenlik çağının heyecanı içerisinde, aile yapısından kaynaklanan disiplin boşluğundan yararlanıp, macera amacıyla ve özentili olarak bir araya gelerek, kendi ailelerinin para ve altınlarını, onların rızaları dışında alıp, bazı kişilerin de yardımlarıyla altınları paraya çevirerek, gelişigüzel bar ve pavyonlarda, oyun salonlarında, kısa bir süre içerisinde harcadıkları sırada gözaltına alındıkları, sorgulamaları esnasında da "yurtdışına kaçıp, yasadışı örgüt mensuplarına katılmak amacıyla kendilerini kanıtlamak, takdir kazanmak için adam öldürmeyi planlayıp uygulamaya koyduklarını, örgüte para sağlamak amacıyla da iki kez gasp suçu işlediklerini" aşamalarda değişen biçimde ikrar ettikleri anlaşılmaktadır. Ancak, ikrar edilen gasp suçlarının işlendiğinin tesbit edilemediği emniyet Müdürlüğü'nün kayıtları ve cevabi yazısı ile bildirilmiş böylece bu yoldaki ikrarın boşlukta kaldığı

¹ YCGK, 11.12.2001, 8 E./248-288 K., **Malkoç**, 2520.

² Yar. 8. C.D., 2.7.2001, 7261 E./12457 K., **Ünver, M. Naci**, 58-59.

³ As. Yar. Dr. Kil.; 13.12.1984, 1984/260 E./1984/252 K, **Vural Savaş, Sadık Mollamahmutoğlu**, Türk Ceza Kanunu'nun Yorumu, (Ankara: Seçkin, 1999) 3037-3038.

gibi, öldürme suçunun hazırlığı konusunda da gerek mağdurların açıklamaları gerekse böyle bir eylemin ortaya konulabilmesi için gereken araç ve gereç ile eylemin hazırlık çalışmalarının da bulunmaması karşısında, sanıkların ellerine geçirdikleri paraları şüursuzca birlikte harcamalarının ötesinde, herhangi bir eylemin varlığı dosya içeriği ile kanıtla-namamış, bu nedenle de mahkeme huzurundaki açıklamaları da nazara alınarak bu nitelikteki soyut bir ikrarın, başlı başına mahkumiyete yeterli sayılmasına olanak bulunamamıştır. Yargıtay bu kararında şahısların cezalandırılmasını ön görmüştür. O zaman sanıkların bu çerçevede düşünce söz konusu suç için suçun yasal öğelerinin oluşmadığını ortaya koymuştur.¹

Suç işlemek amacıyla kurulan bir yapıdan bahsedebilmek için yapı ilişkisi ile birlikte söz konusu eylem ile birlikte arada bağ ve bütünlüğün arzının söz konusu olması gerekmektedir². Yargıtay 8. Ceza dairesinin bu yönde vermiş olduğu kararda "... Sanıkların kişisel öç almak amacıyla bir olaya özgü olarak bir araya gelip yaralama ve öldürme olayını gerçekleştirmelerinden ibaret oluşta TCK'nın 313. maddesindeki teşekkülün unsurlarının bulunmadığı anlaşılmakla, mahkemenin beraat hükmü kurmasında bir isabetsizlik görülmemiştir".³ Aynı dairenin cürüm işlemek için süreklilik, planlı ortaklık ve eylem paylaşımı içerisinde söz konusu fiilere işlemesi gerektiği, ancak bu koşullarda basit iştirak olduğu görüşü söz konusudur⁴.

Yine aynı dairenin Cürüm işlemek için teşekkül oluşturma suçunun varlığı için, kişilerin aralarında önceden anlaşılıp, işbölümü ve hiyerarşik bir yapı içerisinde süreklilik gösterecek şekilde planlı bir ortaklık ve paylaşım anlayışıyla belirlenmemiş sayıdaki suçları işlemek amacı etrafında birleşmiş olmaları...⁵; "Suç tarihinde Taşucu beldesinde bir kişinin öldürülmesi olayı nedeniyle belde halkı arasında oluşan toplu heyecan ve tepki üzerine bir kısım sanığın da içerisinde bulunduğu büyük bir kalabalık tarafından kimi kişilerin işyeri, ev ve otosunu taşlama, patlayıcı madde atma biçiminde gelişen olaylar zincirinde sanıkların önceden tasarlama ve organize olma ve fikir birliğine vararak suç işlemek için teşekkül oluşturduklarından

¹ Yar. 8. C.D., 3.7.1986, 2763E/4070 K., **Savaş/Mollamahmutoğlu**, 3039-3040

² **Ayhan Önder**, Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler, (İstanbul: Filiz 1994); Adem Sözüer, Organize Suçluluk, s. 98.

³ Yar. 8. C.D., 20.6.2001, 9222 E./12098 K., **Malkoç**, s. 2523

⁴ Yar. 8. C.D., 11.7.1997, 9489 E./11420 K., **M. Naci Ünver**, Uygulamada Çıkar Amaçlı Suç Örgütleri ve Cürüm İşlemek İçin Teşekkül Oluşturmak, (Ankara: Turhan, 2002), 89-91.

⁵ Yar. 8. C.D., 10.7.2000, 10810 E./13581 K., **M. Naci Ünver**, 64 vd.

söz edilemez.¹

Birden çok suç işlemek saikile teşkilatlanması ile bu suç oluşur. Çünkü bu hal adeta mücrim mektebi meydana getirmektir.² Ayırıcı nitelik budur.³

Yine 765 sayılı kanunun 313. Maddesine ilişkin bir Yargıtay kararında "...Madde tamamlayan hükümlerden olduğundan, yasanın meşru olmayan maksatlarla birleşmeyi suç saydığı yerlerde ona ilişkin hükümlerin uygulanması gerekir".⁴

Yargıtay bir diğer kararında " ...organize insan kaçakçılığı amacıyla bir araya gelen ve hükmü temyiz etmeyen diğer sanıkların bu eylemlerine, bir olaya özgü olarak yönetimlerindeki kamyonlarla, örgütlenme içinde yer almadan insanları taşımak suretiyle yardımcı olan sanıklarının davranışlarının TCK'nın 314. maddesine uyar nitelikte olduğu gözetilmemesi sebebi ile verilen kararı bozmuştur"⁵ "Teşekkül içerisinde yer almaksızın teşekkül üyelerinden, işyerindeki ka-sasında ele geçen senedin tahsilini isteyerek bunu karşılığında bir milyar lirayı değişik tarihlerde örgüt üyelerine göndermek, borçlu tarafa gözdağı verilmesi için İncegöl'den Mersin'e giderek kurşunlanacak işyerini göstermekten ibaret eyleminin TCK'nın 314. maddesinde tanımı yapılan teşekkül biçimde aynı yasanın 313/2-3 madde ve fıkraları ile cezalandırılmasına karar verilmesi bozmayı gerektirmiştir."⁶

Bu maddedeki ihlal suçları devletin bütünlüğüne karşı suçları, diğerleri ise Anayasa, yasama ve yürütme organına karşı bir takım fiilleri cezalandıran suçları kapsamaktadır. Başka bir anlatımla, silahlı çete oluş-turma suçu, siyasi amaçla devletin şahsiyeti aleyhine işlenen bir suçtur.⁷

¹ Yar. 8. C.D., 22.5.2000,10828 E./9312 K., **M. Naci Ünver**, 67 vd.

² **Luigi Majno**, Ceza Kanunu Şerhi, (Yargıtay 1977) 10.

³ YCGK, 3.2.1986, 509 E/42 K., YCGK, 13.4.1987, 8-42 E./211 K. **Savaş/Mollamahmutoglu**, 3032-3034.

⁴ Ask. Yarg Daireler Kurulu, 13.12.1984, 1984/260 E./1984/252 K, **Savaş/Mollamahmutoglu**, 3037-3038.

⁵ Yar. 8. C. D., 26.11.2001, 11824 E./16475 K., **Malkoç**, 2546.

⁶ Yar. 8. C. D., 4.6.2001, 26176 E./11468 K., **Malkoç**, s. 2546, 254.

⁷ **Çetin Özek**, Siyasi İktidar Düzeni ve Fonksiyonları Aleyhine Cürümler, (İstanbul: Güven, 1967).

2.2. 4422 sayılı Çıkar Amaçlı Suç Örgütleriyle Mücadele Kanunu'ndaki Düzenlemeler

30 Temmuz 1999 tarihli 4422 sayılı Çıkar Amaçlı Suç Örgütleriyle Mücadele Kanunu'nun (ÇASÖMK) yürürlüğü 23.03.2005 tarih ve 5320 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu'nun Yürürlük ve Uygulama Şekli Hakkında Kanun'un 18. maddesi ile 1 Haziran 2005 tarihi itibarıyla sona ermiştir.

Söz konusu kanunun uygulama alanı bulmasına ilişkin olarak Yargıtay bir kararında bağıllık süreklilik ve eylem planlaması ile birlikte fiilleri gerçekleştirecek şekilde tehdit baskı cebir şiddet gibi yöntemler uygulanmasına 4422 sayılı yasanın 1/1 ve 2. madde ve fıkraları kapsamında değerlendirmesinde bir isabetsizlik görülmemiştir.¹ Aralarında akrabalık ve hemşeri-lik bağı olan sanıklardan İ.T., S.G. ve S.K.'nın M.T.'nin liderliğinde toplanıp, oto alım-satım işleri yaparak müşterileri hileli araç alım-satımları ile zarara uğrattıkları, tehditle ellerindeki araçları aldıkları, iade etmek için maddi taleplerde buldukları, miktar ve ödeme tarihleri boş olan açık senetler imzalattıkları, yapılan ödemelere ilişkin senetleri sahiplerine ucuza kaparatak ve hatta müşteri yakınına kaçırmaya teşebbüs etmiş olmaları karşısında mahkemenin eylemlerini 4422 sayılı Yasanın 1. maddesi kapsamında değerlendirmesinde bir isabetsizlik görülmemiştir.² "...sanık M.A.T'nin liderliğinde bir araya gelen sanıkların devlet ihalelerinde nüfuz kullanarak kendilerine haksız çıkar sağlamak maksadıyla zor ve tehdit uygulamak, mensupları arasında açık ve gizli işbirliği yapmak suretiyle yıldırma, korkutma ve sindirme gücünü kullanarak sürekli olarak suç işlemek için örgütlendikleri, Sanatoryum ihalesine silahlı adamlarıyla katıldıkları, AŞTİ BUGSAŞ işletme ihalesine, ihaleye girme iradesi olmayan 3. kişilerden vekalet alarak ve başka şahıslar da katılmışçasına kendi adamlarını sokarak fesat karıştırdıkları, AŞTİ, BUGSAŞ'tan AŞTİ'de bulunan yazıhane, büfe, lokanta, servis istasyonu vs. gibi işyerlerinin ihalesini alıp, tanık sıfatıyla dinlenen şahıslara kiraladıkları, vergi kaçırmak amacıyla aylık 47.000.000 liralık sözleşmeler yapıldığı halde, 200-300 milyonluk kira bedelleri tahsil ettikleri,

¹ Yar. 8. C. D., 17.1.2002,16007 E./21 K., M. Naci Ünver, 33.

² Yar. 8. C. D., 26.12.2001, 13341 E/17491 K., M. Naci Ünver, 41.

teminat senetleri adı altında bonolar alındığı, geri verilmediği, senetlerini isteyenlerin tehdit edildiği, AŞTİ projesinde sanat galerisi olan yere haksız olarak el koyup tadilat yaparak burayı, lokanta, büfe, çay ocağı olarak kullandıkları, BUGSAŞ yönetimi tarafından noter vasıtasıyla gönderilen ihtarlara rağmen projeye aykırı olarak yapılan lokanta, çay ocağını kullanmayı sürdürdükleri, giriş, çıkış ve faaliyetlerinde BUGSAŞ yönetimi ve AŞTİ güvenliğince belirlenen kurallara uymayıp, gözdağı vermek amacıyla otomasyon müdürünü, güvenlik görevlilerini dövdükleri, sonuçta sanıkların eylemleri bir bütün olarak ele alındığında 4422 sayılı yasada tanımlanan suç oluşturduğu kanısına varılmıştır"¹

Yargıtay bir diğer kararında telefon dinlenmesine ilişkin olarak çıkan uyuşmazlıkta "dinleme; telefon konuşmalarının, faks ve bilgisayarlarla yapılan haberleşmeler gibi yazılı ve sözlü iletişimin dinlenmesi, tespit; ses ve görüntü bandı gibi teknik araçlarla kayıt edilmesi demektir"².

Yargıtay bir diğer kararında örgüte yardıma ilişkin olarak değerlendirmesinde "...Suç örgütünün eylemlerinin devam ettiği sırada sanıkların (...) derneğin yönetiminde oldukları, ayrıca sanık H.A'nın derneğin yönetim kurulu başkanı, E.G'nin ikinci başkan olarak görev yaptıkları, örgütün parasının karşılandığı ekmek başına para tahsilatının devam ettiği, mağdur sanık İ.Ç'nin de suç örgütü tarafından bu dönemde yaralandığı, sanıkların bu haliyle örgütün eylemlerinden haberdar olarak yönetimde kalmaya devam etmek suretiyle örgüte yardımda buldukları anlaşıldığından, hukuku durumlarının diğer dernek yöneticisi sanıklarla aynı olması nedeniyle eylemlerine uyan 4422 sayılı yasanın 15. Maddesi yollamasıyla TCK'nın 314. maddesine aykırılıktan mahkumiyetlerine karar vermiştir".³ 1 Haziran 2005 tarihinde yürürlüğü kaldırılan bu yasa önceki uygulamalarında suç tasnifi açısından uygulamaya yönelik olarak eleştirilere maruz kalmıştır. Söz konusu kanundaki tanımlamaların belirsiz nitelikte olması bu eleştirilerin en büyük nedenidir.

---

¹ Yar. 8. C.D., 12.7.2001, 26184 E./12854 K., M. Naci Ünver, 55-56.

² **Nurullah Kunter, Feridun Yenisey**, Muhakeme Hukuku Dalı Olarak Ceza Muhakemesi Hukuku, (İstanbul: Beta, 2000) 118.

³ Yar. 8. C.D., 15.4.2002, 16172 E./5062 K., M. Naci Ünver, 21-23.

2.3. 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanununda Yer Alan Düzenlemeler

12.4.1991 tarihli ve 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanunu ihdas edilmiştir. Kanun süreç içerisinde birçok değişiklik geçirmiş olmakla birlikte; son olarak "29.6.2006 tarih ve 5532 sayılı Kanun'la önemli değişikliklere uğramıştır.

Kanun'un "terör tanımı" başlıklı birinci maddesinde verilen tanımlamaya göre, "Terör; cebir ve şiddet kullanarak; baskı, korkutma, yıldırma, sindirme veya tehdit yöntemlerinden biriyle, Anayasada belirtilen Cumhuriyetin niteliklerini, siyasi, hukuki, sosyal, laik, ekonomik düzeni değiştirmek, Devletin ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğünü bozmak, Türk Devletinin ve Cumhuriyetin varlığını tehlikeye düşürmek, Devlet otoritesini zaafa uğratmak veya yıkmak veya ele geçirmek, temel hak ve hürriyetleri yok etmek, Devletin iç ve dış güvenliğini, kamu düzenini veya genel sağlığı bozmak amacıyla bir örgüte mensup kişi veya kişiler tarafından girişilecek her türlü suç teşkil eden eylemlerdir". Söz konusu kanundaki yapılan tanım farklı uygulamaları sonucu hukukun genel ilkelerinden olan kişi hak ve özgürlüklerine ağır bir tehlikeye sokup keufiyet veren uygulamalara yol açmaktadır.¹ Tanım açısından farklı tanımlar ihtiyacı gerekmezse ve bu anlamda bu tanımlara belirli anlamlar yüklenemiyor ise bulduğumuz tanımlar bu kanun açısından uygulamada yetersizdir. Söz konusu kanunun birinci maddesinde yer alan tanım gerekli açıklık ve objektiflikten yoksundur².

Söz konusu kanunda düzenlemenin ortasına devlet oturturulmuş ve bu şekilde büyük bir koruma ve imtiyaz sağlanmıştır. Demokratik toplumsal düzene ilişkin olmayan bazı hususlarda terör suçu sayılmıştır³.

3713 sayılı Terörle Mücadele Yasası'nın 1. maddesinde "cebir ve şiddet kullanarak, korkutma, yıldırma, sindirme veya tehdit yöntemlerinden biriyle" ve

---

¹ Nevzat Toroslu, "Terörle Mücadele Kanunu," İstanbul Barosu Dergisi, 65, (1991): 390-391.

² Eralp Özgen, "Terörizmle Mücadele Yasası'nın Değerlendirilmesi," İstanbul Barosu Dergisi, 65, (1991): 399 vd.

³ Hafizoğulları/Kurşun, 67.

maddede belirtilen amaçlarla bir örgüt mensubu tarafından girişilecek her türlü eylem terör olarak tanımlanmış, fakat 3. ve 4. maddelerde tek tek terör suçları Türk Ceza Yasası'na yollama yapılarak sınırlandırılmıştır. Bu halde tanımın, terör suçlarının belirli bir unsurunu ortaya koymaktan başka bir fonksiyonu bulunmamaktadır.¹

3713 sayılı Terörle Mücadele Kanunu yürürlüğünü devam ettirmektedir. Söz konusu Kanun'un detaylı olarak incelenmesi konumuzun sınırlarım aşacağı için daha fazla ayrıntıya yer verilmeyecektir.²

2.4. Diğer Düzenlemeler

Bu konuda, Ülkemiz açısından en önemli ve özel bir düzenleme olan 4422 sayılı Çıkar Amaçlı Suç Örgütleriyle Mücadele Kanunu, 31.03.2005 tarih ve 25772 Mükerrer sayılı Resmî Gazetede yayımlanarak 1 Haziran 2005 tarihinde yürürlüğe giren 5320 sayılı Ceza Muhakemesi Kanununun Yürürlük Ve Uygulama Şekli Hakkında Kanun'un 18/1-d maddesi ile yürürlükten kaldırılmıştır. Söz konusu 4422 sayılı Yasa'da düzenlenen 'Çıkar Amaçlı Suç Örgütü' tanımına, 1 Haziran 2005 tarihinde yürürlüğe giren, yeni 5237 sayılı TCK'da yer verilmemiş; ancak, bu yeni Yasa'da "suç işlemek için örgüt oluşturma suçu" ile ilgili genel hükümler m. 220 ve 221'de düzenlenmiş, çeşitli maddelerde de örgüt faaliyetleri³ çerçevesinde ya da örgütlerin korkutucu güçlerinden yararlanılarak suç işlenmesi ağırlaştırıcı neden olarak sayılmıştır.

Ayrıca, 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu (CMK) m. 250/1-b'de; "Haksız ekonomik çıkar sağlamak amacıyla kurulmuş bir örgütün faaliyeti çerçevesinde cebir ve tehdit uygulanarak işlenen suçlar dolayısıyla açılan davalar; Adalet Bakanlığının teklifi üzerine, Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulunca yargı çevresi birden çok ili kapsayacak şekilde belirlenecek illerde görevlendirilecek (DGM'den döndürülen) ağır ceza mahkemelerinde görülür" denilmektedir.

¹ Hamide Zafer, "Terörle Mücadele Terörü (Yuvarlak Masa)," Hukuki Perspektifler Dergisi, 5, (2005): 48.

² Cihan Kavlak, Suç İşlemek Amacıyla Örgüt Kurmak, (Ankara: Seçkin, 2011) 256-281.

³ Ayhan Bozlak, "Çıkar Amaçlı Organize Suçlarla Mücadeleye İlişkin," Polis Bilimleri Dergisi, 1.

6352. Sayılı yasanın geçici 2. Maddenin 7. Fıkrası uyarınca kanunda değişiklik olmuştur. Bu maddede; 4422 sayılı Kanundaki çıkar amaçlı örgütlü suçlar tanımlanmaktadır. Her ne kadar yeni TCK m. 220'de cebir, tehdit unsuru zikredilmemiş ve 4422 sayılı Yasadaki tanımıyla başka bir madde düzenlenmemiş ise de, CMK'daki bu hüküm 'mafya örgütü' düzenlemesinin varlığından bahsetmek için yeterli bulunmaktadır. Halen Ülkemizde, çıkar amaçlı organize suç örgütleri ile ilgili en temel düzenleme TCK m. 220'de bulunmaktadır. Söz konusu madde metni önemine binaen aşağıda verilmiştir¹: Suç İşlemek Amacıyla Örgüt Kurma Madde 220;

- (●) Kanunun suç saydığı fiilleri işlemek amacıyla örgüt kuranlar veya yönetenler, örgütün yapısı, sahip bulunduğu üye sayısı ile araç ve gereç bakımından amaç suçları işlemeye elverişli olması hâlinde, iki yıldan altı yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır. Ancak, örgütün varlığı için üye sayısının en az üç kişi olması gerekir.
- (●) Suç işlemek amacıyla kurulmuş olan örgüte üye olanlar, bir yıldan üç yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.
- (●) Örgütün silâhlı olması hâlinde, yukarıdaki fıkralara göre verilecek ceza dörtte birinden yarısına kadar artırılır.
- (●) Örgütün faaliyeti çerçevesinde suç işlenmesi hâlinde, ayrıca bu suçlardan dolayı da cezaya hükmolunur.
- (●) Örgüt yöneticileri, örgütün faaliyeti çerçevesinde işlenen bütün suçlardan dolayı ayrıca fail olarak cezalandırılır.
- (●) Örgüte üye olmamakla birlikte örgüt adına suç işleyen kişi, ayrıca örgüte üye olmak suçundan dolayı cezalandırılır. 02.07.2012 Tarih 6352 sayılı yasanın 85. Maddesi gereğince örgüte üye olmak suçundan dolayı verilecek ceza yarısı kadar indirilir.
- (●) Örgüt içindeki hiyerarşik yapıya dahil olmamakla birlikte, örgüte bilerek ve isteyerek yardım eden kişi, örgüt üyesi olarak cezalandırılır. 02.07.2012 tarih 6352 sayılı yasanın 85. Maddesi gereğince örgüt üyeliğinden dolayı verilecek ceza yapılan yardımın niteliğine göre üçte birine kadar indirilebilir.
- (●) Örgütün veya amacının propagandasını yapan kişi, bir yıldan üç yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır. Bu suçun basın ve yayın yolu ile işlenmesi hâlinde, verilecek

---

1 Bozlak 1.

ceza yarı oranında artırılır.”

Çıkar Amaçlı Organize Suçlarla Mücadeleye İlişkin Temel Hukuki Düzenlemeler ve Başlıca İlkeler 220. maddenin gerekçesinde de açıkça belirtildiği gibi, bu madde ile Kanunlarda suç olarak tanımlanan fiillerin işlenmesi amacıyla örgüt kurmak veya yönetmek ile bu amaçla kurulmuş örgüte üye olmak, işlenmesi amaçlanan suçlardan ayrı suçlar olarak tanımlanmıştır.

Maddeye göre örgüt kurmak, işlenmesi amaçlanan suçlar açısından sadece bir araç niteliğindedir. Suç işlemek için örgüt kurmak, toplum düzenini tehlikeye sokmaktadır. Ayrıca belirtilmelidir ki, suç örgütü, amaçlanan suçları işlemede bir kolaylık sağlamaktadır. Bu nedenlerle, işlenmesi amaçlan suçlar açısından hazırlık hareketi niteliğinde olan bu fiiller, ayrı suçlar olarak tanımlanmıştır. Öncelikle söylemek gerekirse; bu suç tanımı ile korunan hukukî değer, kamu güvenliği ve barışıdır. Kamu güvenliği ve barışının bozulması ise; bireyin güvenli, barış içinde yaşamak hakkını da zedeleyecektir. Bu nedenle söz konusu düzenlemeyle aynı zamanda bireyin, Anayasada güvence altına alınmış olan hak ve özgürlüklerine yönelik fiillere karşı da korunması amaçlanmıştır.

220. maddenin birinci fıkrasında, ‘suç işlemek amacıyla örgüt kurmak veya yönetmek’ suçu tanımlanmıştır. Bu bakımdan, söz konusu suç, seçimlik hareketli bir suçtur. Bu seçimlik hareketler, suç işlemek için örgüt kurmak veya yönetmektir. Örgüt, soyut bir birleşme değildir; bünyesinde hiyerarşik bir ilişki hâkimdir. Bu hiyerarşik ilişki, bazı örgüt yapılanmalarında gevşek bir nitelik taşıyabilir. Bu ilişki dolayısıyla örgüt, mensupları üzerinde hâkimiyet tesis eden bir güç kaynağı niteliğini kazanmaktadır. Örgütün varlığı için suç işlemek amacı etrafındaki fiilî birleşme yeterlidir. Örgüt, niteliği itibarıyla, devamlılık arz eder. Bu itibarla, kişilerin belli bir suçu işlemek için bir araya gelmesi hâlinde, örgüt değil, iştirak ilişkisi mevcuttur. İştirak ilişkisinden bahsedebilmek için, suç ortakları nezdinde suçun, konu veya mağdur bakımından somutlaşması gerekir. Buna karşılık, örgüt yapılanmasında, işlenmesi amaçlanan suçların konu veya mağdur itibarıyla somutlaştırılması zorunlu değildir.

Suç işlemek için örgüt kurulması bir somut tehlike suçudur. Her ne kadar en az üç kişinin belli amaç etrafında suç işlemek üzere devamlı surette fiilen birleşmesi suretiyle örgüt meydana gelebilir de; kurulan örgüt, güdülen amaç bakımından somut bir tehlike oluşturmayabilir. Bu nedenle, örgütün yapısı, sahip bulunduğu üye sayısı ile araç ve gereç bakımından, amaçlanan suçları işlemeye elverişli olması aranmalıdır. Bu¹ bakımdan, örneğin sadece üç kişinin bir araya gelmesi, devletin ülke bütünlüğünü bozmaya yönelik suçları işleme açısından somut bir tehlike taşımaz; buna karşılık, ekonomik çıkar sağlamaya yönelik suçlar açısından elverişli olabilir.

Bu suç, bir 'amaç suç' niteliği taşımaktadır. Bu nedenle, söz konusu suç, ancak doğrudan kastla işlenebilir. Kişiler, suç işlemek amacıyla bir örgütlenme yapısı içinde bulunmalıdırlar. İşlenmesi amaçlanan suçların türü veya niteliği, sadece bu suç için öngörülmüş olan alt ve üst sınırlar arasında somut cezanın belirlenmesinde dikkate alınabilir.

İkinci fıkrada, suç işlemek amacıyla kurulmuş olan örgüte üye olmak, ayrı bir suç olarak tanımlanmıştır. Örgüte üye olmak, fiilî bir katılmadır. Örgüte üye olmak için örgüt yöneticilerinin rızasının varlığına gerek yoktur. Tek taraflı iradeyle de katılmak mümkündür.

Üçüncü fıkraya göre, örgütün silâhlı olması, bir ve ikinci fıkrada tanımlanan suçların daha ağır ceza ile cezalandırılmasını gerektiren nitelikli unsurunu oluşturmaktadır. Suç örgütünün silâhlı olup olmaması veya sahip olunan silâhların cins, nitelik ve miktarı, somut tehlikenin belirlenmesi veya var olan somut tehlikenin ağırlığı bakımından dikkate alınmalıdır.

Dördüncü fıkraya göre, örgütün faaliyeti çerçevesinde suç işlenmesi hâlinde, ayrıca bu suçlardan dolayı da cezaya hükmolunacaktır. Bir veya ikinci fıkrada tanımlanan suçlardan dolayı cezaya hükmedilebilmesi için, ayrıca örgütün amacı

---

¹ Maddenin gerekçesi için bkz.; <http://www.tbmm.gov.tr> ; <http://www.akip.net>
Madde gerekçesinden alıntı; **Aytekin Geleri**, <http://www.tbmm.gov.tr> , 76 Polis Bilimleri Dergisi: 11 (3)

çerçevesinde bir suçun işlenmesi gerekmemektedir. Örgütün faaliyeti çerçevesinde ayrıca suç işlenmesi hâlinde, hem bir veya ikinci fıkrada tanımlanan suçtan hem de amacı oluşturan suçtan dolayı gerçek içtima kurallarına göre cezaya hükmedilecektir. Maddenin beşinci fıkrasında, örgüt yöneticilerinin, örgütün faaliyeti çerçevesinde işlenen bütün suçlardan dolayı ayrıca fail olarak cezalandırılması gerektiği kabul edilmiştir. Örgüt yapısı içinde, kendisine suç işlemek gibi örgütün amacına uygun bir görev verilen kişi bu görevini yerine getirmese, hemen yerine bir diğeri rahatlıkla ikame edilebilmektedir. Bu nedenle, örgütün yöneticisi konumunda olan kişiler, örgütün faaliyeti çerçevesinde işlenen bütün suçlardan dolayı ayrıca fail olarak sorumlu tutulmalıdırlar.

Altıncı fıkraya göre, örgüte hâkim olan hiyerarşik ilişki içinde olmamakla beraber, örgüt adına suç işleyen kimsenin örgüt üyesi olarak kabul edilmesi ve bu nedenle de sorumlu tutulması gerekir. 6. ve 7. Fıkra 6352 Sayılı Kanunun 85. Maddesi ile değişmiştir.

Yedinci fıkrada, örgüte hâkim olan hiyerarşik ilişki içinde olmamakla beraber, örgütün amacına bilerek ve isteyerek hizmet eden kişinin, örgüt (Çıkar Amaçlı Organize Suçlarla Mücadeleye İlişkin Temel Hukuki Düzenlemeler ve Başlıca İlkeler) üyesi kabul edilerek cezalandırılması öngörülmüştür. Bu nedenle, "örgüte yardım ve yataklık" adıyla ayrı bir suç tanımlaması yapılmamıştır. Bu kavram altında söz konusu edilen fiiller, nitelik bakımından örgüte üye olmak dolayısıyla sorumluluğu gerektirmektedir.

Maddenin sekizinci fıkrasında, örgütün veya amacının propagandasının yapılması suç olarak tanımlanmıştır. Bu propagandanın basın ve yayın yolu ile işlenmesi, suçun temel şekline göre daha ağır ceza ile cezalandırılmayı gerektirmektedir. Bilindiği gibi, örgütlü olmayan suçlarda verilmiş bulunan suç işleme kararından dönülmesi kolaydır, ancak örgütlü suçlarda ise, suç işleme kararından dönülmesi genellikle örgüte ihanet olarak kabul edildiğinden ve yaptırım uygulandığından dolayı, bu karardan dönmek neredeyse imkânsızdır. Bu sebeple örgüt kurmak kamu düzeni bakımından tehlikeli, toplum bakımından da korku ve

endişe verici olduğundan böyle bir eylem suç olarak düzenlenmiştir.^{1 2}

Yine organize suçlarla mücadele etkinlik ve caydırıcılık ile örgütlerin çözümlenmesine yönelik bir düzenleme amacıyla, etkin pişmanlık hükmü şeklinde yazılmış bulunan TCK'nun 221. maddesi de aşağıda verilmiştir:

Etkin Pişmanlık Madde 221;

(●) Suç işlemek amacıyla örgüt kurma suçu nedeniyle soruşturmaya başlanmadan ve örgütün amacı doğrultusunda suç işlenmeden önce, örgütü dağıtan veya verdiği bilgilerle örgütün dağılmasını sağlayan kurucu veya yöneticiler hakkında cezaya hükmolunmaz.

(●) Örgüt üyesinin, örgütün faaliyeti çerçevesinde herhangi bir suçun işlenişine iştirak etmeksizin, gönüllü olarak örgütten ayrıldığını ilgili makamlara bildirmesi hâlinde, hakkında cezaya hükmolunmaz.

(●) Örgütün faaliyeti çerçevesinde herhangi bir suçun işlenişine iştirak etmeden yakalanan örgüt üyesinin, pişmanlık duyarak örgütün dağılmasını veya mensuplarının yakalanmasını sağlamaya elverişli bilgi vermesi hâlinde, hakkında cezaya hükmolunmaz.

(●) Suç işlemek amacıyla örgüt kuran, yöneten veya örgüte üye olan ya da üye olmamakla birlikte örgüt adına suç işleyen veya örgüte bilerek ve isteyerek yardım eden kişinin, gönüllü olarak teslim olup, örgütün yapısı ve faaliyeti çerçevesinde işlenen suçlarla ilgili bilgi vermesi hâlinde, hakkında örgüt kurmak, yönetmek veya örgüte üye olmak suçundan dolayı cezaya hükmolunmaz. Kişinin bu bilgileri yakalandıktan³ sonra vermesi hâlinde, hakkında bu suçtan dolayı verilecek cezada üçte birden dörtte üçe kadar indirim yapılır.

(●) Etkin pişmanlıktan yararlanan kişiler hakkında bir yıl süreyle denetimli serbestlik tedbirine hükmolunur. Denetimli serbestlik tedbirinin süresi üç yıla kadar uzatılabilir.

(●) (Ek fıkra: 06/12/200 - 5560 S.K.8.md) Kişi hakkında, bu maddedeki etkin pişmanlık hükümleri birden fazla uygulanmaz. Madde metninde, suç işlemek amacıyla örgüt kurmak, yönetmek veya bu amaçla kurulmuş örgüte üye olmak

¹ Avcı, 357

² Bozlak, 1

³ Bozlak, 1

suçları ile ilgili olarak etkin pişmanlık hâli düzenlenmiştir. Bu madde aslında bu haliyle örgütlü suç failleri için sürekliliğini koruyan bir af kanunu niteliğindedir ve örgütlerin çözülmesi ve onlarla etkin mücadele için yerinde bir düzenlemedir.

Maddenin Birinci fıkrasında, örgüt kurucu veya yöneticileri ile ilgili etkin pişmanlık hükmüne yer verilmiştir. Buna göre; suç işlemek amacıyla örgüt kurmak veya yönetmek dolayısıyla haklarında soruşturmaya başlanmadan ve örgütün amacı doğrultusunda suç işlenmeden önce, örgütü dağıtan veya verdiği bilgilerle örgütün dağılmasını sağlayan kişiler hakkında cezaya hükmolünmayacaktır. İkinci fıkrada, suç işlemek amacıyla kurulmuş örgüte üye olan kişilerle ilgili etkin pişmanlık hükmüne yer verilmiştir. Örgüt üyesinin, etkin pişmanlık hükmünden yararlanabilmesi için, örgütün faaliyeti çerçevesinde herhangi bir suçun işlenişine iştirak etmemiş olması ve ayrıca, gönüllü olarak örgütten ayrıldığını ilgili makamlara bildirmesi gerekir. Bu koşulların gerçekleşmesi hâlinde, hakkında cezaya hükmolünmayacaktır. Bu koşullar gerçekleştikten sonra, kişi hakkında örgüt üyesi olmaktan dolayı soruşturma başlatılmış olmasının veya örgütün faaliyeti çerçevesinde başkaları tarafından suç işlenmiş olmasının, etkin pişmanlıktan yararlanma açısından bir önemi bulunmamaktadır.

Üçüncü fıkrada ise, yakalanan örgüt üyesi ile ilgili etkin pişmanlık hükmüne yer verilmiştir. Yakalanmış olmasına rağmen, bu fıkrada belirlenen şartların gerçekleşmesi hâlinde örgüt üyesi cezalandırılmayacaktır. Bu şartlardan birisi, örgütün faaliyeti çerçevesinde herhangi bir suçun işlenişine iştirak etmemiş olmak; diğeri ise, örgütün dağılmasını veya mensuplarının yakalanmasını sağlamaya elverişli bilgi vermiş olmaktır. Verilen bilginin, örgütün dağılmasını veya mensuplarının yakalanmasını sağlamaya elverişli olup olmadığını takdir yetkisi mahkemeye aittir.¹

Kişi, suç işlemek için kurulmuş olan örgütün kurucusu, yöneticisi veya üyesi olmakla birlikte, örgütün ulaştığı yapılanma itibarıyla dağılmasını sağlama imkânından yoksun olabilir. Bu durumda bile, söz konusu sıfatları taşıyan kişilerin

---

¹ Ayhan Bozlak, Çıkar Amaçlı Organize Suçlarla Mücadeleye İlişkin Temel Hukuki Düzenlemeler ve Başlıca İlkeler <http://www.pa.edu.tr/app61-93.pdf>

belli şartlarda etkin pişmanlıktan yararlanması madde metnine göre sağlanmıştır. Bu düşüncelerle maddenin dördüncü fıkrası düzenlenmiştir. Buna göre, suç işlemek amacıyla örgüt kuran, yöneten veya örgüte üye olan kişinin, gönüllü olarak teslim olup, örgütün yapısı ve faaliyeti çerçevesinde işlenen suçlarla ilgili bilgi vermesi hâlinde, hakkında örgüt kurmak, yönetmek veya örgüte üye olmak suçundan dolayı cezaya hükmolunmayacaktır.

Kurucu, yönetici veya üyenin, örgütün yapısı ve faaliyeti çerçevesinde işlenen suçlarla ilgili bilgileri yakalandıktan sonra vermesi hâlinde, örgüt kurmak, yönetmek veya örgüte üye olmak suçundan dolayı hakkında verilecek cezada belli oranda indirim yapılması kabul edilmiştir. Etkin pişmanlıktan yararlanarak serbest bırakılan kişiler açısından güvenlik ve topluma uyum sorunu yaşandığı bilinmektedir. Bu nedenle, etkin pişmanlıktan yararlanan kişiler hakkında bir yıl süreyle denetimli serbestlik tedbirine hükmedilmesi maddede hüküm altına alınmıştır. Bu bir yıllık süre, kişinin serbest bırakıldığı andan itibaren işlemeye başlayacaktır. Denetimli serbestlik tedbirinin uygulanması açısından, etkin pişmanlık nedeniyle kişi hakkında cezaya hükmolunmaması ile indirilmiş cezaya hükmolunması arasında bir fark gözetilmemiştir.

Uygulanmasına başlanan denetimli serbestlik tedbirinin süresi hâkim kararıyla uzatılabilecektir. Ancak süre üç yıldan fazla olamayacaktır. Yukarıdaki düzenlemelerden başka yine TCK'nun değişik maddelerinde çıkar amaçlı örgütlü suçlarla ilgili çeşitli düzenlemeler bulunmaktadır. Bunlardan:

58/9. maddeye göre, örgüt mensubu suçlu hakkında, mükerrirlere özgü infaz rejiminin ve cezanın infazından sonra denetimli serbestlik tedbirinin uygulanacağı,

79/2. maddeye göre, göçmen kaçakçılığı suçunun bir örgütün faaliyeti çerçevesinde işlenmesi hâlinde, maddeye göre verilecek cezaların yarı oranında artırılacağı,

91/4. maddeye göre, maddenin bir ve üçüncü fıkralarında tanımlanan organ veya doku ticareti suçunun bir örgütün faaliyeti çerçevesinde işlenmesi hâlinde, artırımı olarak sekiz yıldan on beş yıla kadar hapis ve on bin güne kadar adlî para cezasına hükmolunacağı,¹

---

¹ Geleri, 11.

106/2(d). maddeye göre, tehdit suçunun var olan veya var sayılan suç örgütlerinin oluşturdukları korkutucu güçten yararlanılarak işlenmesi hâlinde, fail hakkında artırımlı olarak iki yıldan beş yıla kadar hapis cezasına hükmolunacağı,

119/1(d). maddeye göre, eğitim ve öğretimin engellenmesi, kamu kurumu veya kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının faaliyetlerinin engellenmesi, siyasî hakların kullanılmasının engellenmesi, inanç, düşünce ve kanaat hürriyetinin kullanılmasını engelleme, konut dokunulmazlığının ihlâli ile iş ve çalışma hürriyetinin ihlâli suçlarının; var olan veya var sayılan suç örgütlerinin oluşturdukları korkutucu güçten yararlanılarak işlenmesi halinde verilecek cezaların bir kat artırılacağı,

142/3. maddeye göre, bazı hırsızlık suçlarının, bir örgütün faaliyeti çerçevesinde işlenmesi hâlinde, artırımlı olarak onbeş yıla kadar hapis ve onbin güne kadar adli para cezasına hükmolunacağı,

149/1(f)(g) maddelerine göre, yağma (gasp) suçunun var olan veya var sayılan suç örgütlerinin oluşturdukları korkutucu güçten yararlanılarak veya suç örgütüne yarar sağlamak maksadıyla işlenmesi hâlinde, fail hakkında artırımlı olarak on yıldan onbeş yıla kadar hapis cezasına hükmolunacağı,

174. maddeye göre, tehlikeli maddelerin izinsiz olarak bulundurulması veya el değiştirmesi fiillerinin suç işlemek için teşkil edilmiş bir örgütün faaliyeti çerçevesinde işlenmesi hâlinde, maddeye göre verilecek cezanın yarı oranında artırılacağı,

188/5. maddeye göre, uyuşturucu veya uyarıcı madde imal ve ticareti suçunun, suç işlemek için teşkil edilmiş bir örgütün faaliyeti çerçevesinde işlenmesi hâlinde, verilecek cezanın yarı oranında artırılacağı,

227/6. maddeye göre, fuhşa zorla sevk ya da teşvik suçunun, suç işlemek amacıyla teşkil edilmiş örgüt faaliyeti çerçevesinde işlenmesi hâlinde, maddenin fıkralarına göre verilecek cezanın yarı oranında artırılacağı,

229/3. maddeye göre, çocukları ve beden veya ruh bakımından kendini idare edemeyecek durumda bulunan kimseleri dilencilikte araç olarak kullanma suçunun örgüt faaliyeti çerçevesinde işlenmiş olması hâlinde, maddeye göre verilecek cezanın bir kat artırılacağı,¹

---

¹ Bozlak, 81 <http://www.pa.edu.tr/app61-93.pdf>

65/4. maddeye göre, kamu görevlisine mukavemet suçunun, var olan veya var sayılan suç örgütlerinin oluşturdukları korkutucu güçten yararlanılarak işlenmesi hâlinde, maddenin fıkralarına göre verilecek cezanın yarı oranında artırılacağı,

282/3. maddeye göre, suçtan kaynaklanan malvarlığı değerlerini aklama suçunun, suç işlemek için teşkil edilmiş bir örgütün faaliyeti çerçevesinde işlenmesi hâlinde, verilecek cezanın bir kat artırılacağı hükme bağlanmıştır.

Ayrıca bazı özel ceza Kanunlarında da yukarıdakilere benzer düzenlemeler bulunmaktadır. Bu kapsamda, örneğin, 5607 sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanununun 4. maddesinde, söz konusu Kanunda tanımlanan suçların ve kabahatlerin, bir örgütün faaliyeti çerçevesinde işlenmesi halinde, verilecek cezanın iki kat artırılacağı, 6136 sayılı Ateşli Silahlar Kanununun 12/3. maddesinde de, maddenin birinci fıkrasındaki silah kaçakçılığı eylemlerini işlemek amacıyla teşekkül (organize suç örgütü) kuranlarla yönetenler veya teşekküle mensup olanlar tarafından sözü geçen fıkra yazılı suçlar işlenirse failer hakkında artırımlı olarak on yıldan on beş yıla kadar ağır hapis ve elli bin liradan yüz bin liraya kadar adli para cezasına hükmolunacağı, yine aynı Kanunun 14/2. maddesinde, maddenin birinci fıkrasındaki atıf ile sözü geçen Kanunun 4. maddesinde belirtilen bıçak ve diğer yasak aletlerin kaçakçılığı eylemlerini işlemek amacı ile teşekkül kuranlar ile yönetenler veya teşekküle mensup olanlar tarafından sözü geçen fıkra yazılı suçların işlenmesi halinde failer hakkında beş yıldan on yıla kadar hapis ve elli bin liradan az olmamak üzere adli para cezası hükmolunacağı ve bu maddelerde yazılı teşekkülün, iki veya daha fazla kimsenin birlikte cürüm işlemek amacı etrafında birleşmesi ile oluşacağının hüküm altına alındığı görülmektedir.

3. TÜRKİYE'DE SUÇ İŞLEMENİN AMACIYLA ÖRGÜT SUÇU İSTATİSTİKLERİ VE UYGULAMALARI

İSTATİSTİKLER:

Suç İşlemek Amacıyla Örgüt Suçu

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
OPERASYON SAYISI	221	228	167	118	119	112	102
SÜPHELİ SAYISI	2344	2957	2463	2239	2200	2252	2383
TUTUKLU SAYISI	910	1361	1211	905	863	699	772
TABANCA	429	516	436	331	297	262	224
UZUN NAMLULU SILAH	16	10	4	5	4	10	14
AV TÜFEK	111	164	124	99	117	111	133
FİŞEK (UZUN NAM.-TAB.- AV TÜF.)	12661	17451	14539	9093	11965	14831	16156
GAZ-KURUSIKI TABANCA	94	105	100	88	63	72	43
EL BOMBASI	4	10	4	10	1	6	1
SAHTE KİMLİK	83	94	74	50	36	13	24
ÇEK SENET	2273	2353	2865	2851	1499	7770	3260
ÇELİK YELEK	8	5	14		7	3	5

Türk Ceza Hukuku'nun bütünü bakımından suç örgütü kurma ve yönetme ile örgüte üye olma ve bilerek ve isteyerek yardım etme suçlarının bağımsız bir suç tipi değil, Türk Ceza Kanunu'nun Genel Hükümler bahsinde bir suç katalogu altında veya bazı suçların nitelikli halleri olarak her suç tipinin tanımında suçun ağırlaştırıcı sebebi olarak gösterilmesi daha isabetli olacaktır. Kişi hak ve hürriyetlerinin Türk Ceza Hukuku ve Türk Ceza Yargılaması Hukuku açısından korunması, suç örgütü fiilinin bağımsız bir suç saymaktan ziyade bazı suçların ağırlaştırıcı hali olarak düzenlemek suretiyle daha isabetli sağlanabilir. Sırf cezalandırmak ve bu düşünceden hareketle insanın her davranışı ve diğer insanlarla biraraya gelmek suretiyle örgütlenmesi hakkında sübjektif nitelendirmeler yaparak ceza sorumluluğu alanını genişletmek ve ortada henüz dış dünyaya etkili bir suça teşebbüs dahi olmaksızın bireyleri cezalandırmak gayreti içinde olmak, neticede fayda yerine zarar getirecek, devleti "hukuk devleti" olmaktan uzaklaştırıp, "polis devleti" olmaya yaklaştıracaktır. İlk bakışta, henüz suç işlenmeden müdahale edilmesi ve örgütün işlemeyi hedeflediği amaç suçun engellenmesi adına suç örgütü kurma ve yönetme fiilinin suç olarak tanımlanması yerinde görülebilir. Ancak bu önleme amacıyla aşırıya gidildiğinde,

bireyin düşünce açıklama hürriyetine müdahale edildiğinde, iştirak halindeki birliktelikler suç örgütü sayılmaya çalışıldığında ve suç örgütü olup olmadığına bakılmaksızın ceza sorumluluğu alanı genişletildiğinde, tüm örgütlere yansıtıldığında, suç örgütü kurmak ve yönetmek ile bu örgüte üye olmak fiilinin bağımsız suç sayılması yarardan çok zarar getirecek ve otoritenin gücünü artırarak toplum ve bireylere korku ve endişe oluşmasına yol açacaktır. Bu durumda ise, otorite tarafından suç örgütüne yönelik operasyon ve müdahale yapılacağı iddiası ile birçok kişinin hak ve hürriyetine müdahale edildiği, kısıtlama getirildiği, bu amaç kapsamında ceza hukuku ve ceza yargılaması araçlarının kötüye kullanıldığı görülecektir.

Örgüt kurma ve yönetme suçu teşebbüse müsait bir suç olmayıp, neticesi harekete bitişik bir suçtur. Örgüt kurmakla suç tamam olur. Örgüt daha kuruluş aşamasında ise, bireylerin bu alanına da müdahale etmek gerekir. Ceza hukuku, bu derece aşırıya giderek, bir örgütün kuruluşu aşamasında bile kişi hak ve hürriyetlerini kısıtlayacak normları barındırmamalıdır. Aksi halde ceza hukuku normlarının, bir taraftan bazı kişi hak ve hürriyetlerini korumayı hedeflerken, diğer taraftan bazı kişi hak ve hürriyetlerini nerede ise kullanılmaz hale getirmesi gündeme gelebilir.

Örgütün amaç suçları işlemek konusunda elverişli donanıma sahip olması gerektiği de tereddütsüz kabul edilmelidir. Aksi takdirde, biraraya gelmek suretiyle sadece yazıp çizen, konuşmalarda bulunan, daha ortak bir plan etrafında dahi anlaşmaya varmamış kişilerin oluşturdukları birliktelikleri bir örgütlenme olarak görmek hatalı olacaktır. Bunun yanında, bu koşulları taşımadığı halde en az üç kişinin biraraya gelerek suç işlemesi durumunda, suç örgütünden değil, ancak iştiraktan bahsedilebilecektir.

Soyut suç işlemek için, yani ne olduğu bilinmeyen suç veya suçları işlemek için örgüt kurulmaz. Hukuka uygun olsun veya olmasın her örgütün bir amacı vardır. Kanun koyucu da TCK m.220/1'de ve CMK m.250/1-(a) ve (b)'de, suç örgütlenmesinin bir amacının olması ve örgütü kuranlar tarafından tespit edilen somut suç veya suçların işlenmesinin amaçlanması gerektiğine işaret etmiştir. En az üç kişinin, hangi suç olduğu bilinmeyen bir fiili işlemek için toplanıp örgütlenmesi

TCK m.78, 220 veya 314 ile CMK m.250 kapsamında değerlendirilemez. Bir suç örgütünün varlığından bahsedilebilmesi için mutlaka bu örgütün bir kurulma amacı olmalı ve bu amaç da somut bir veya birkaç suçun işlenmesine yönelik olmalıdır. Aksi halde, henüz amaç suçu işlememekle birlikte suç örgütü kurmak, yönetmek ve bu örgüte üye olmak fiillerini bağımsız suç sayarak ceza sorumluluğu alanını zaten genişleten anlayış bu defa kurulan suç örgütünün işlemeyi amaçlandığı suçun ne olduğuna dahi bakmaksızın, suç işlemek amacıyla somut birleşmenin varlığından bahisle insanları cezalandırma yoluna gidebilecektir. Bu tür bir anlayışın kabulü mümkün değildir.

Suç örgütü kurmak ve yönetmek ile bu örgüte üye olmak suçları yönünden, suç örgütünün işlemeyi amaçladığı suç ve suçların en azından hazırlık hareketleri ile ilgili ciddi bulgu, emare ve deliller mevcut değilse, suç örgütünün varlığından bahisle soruşturma başlatılması da mümkün değildir. Bir başka ifadeyle, soyut olarak örgüt kurma suçu olamayacağı gibi, suç örgütü kurma ile ilgili amaç suçların işleneceği bulgularına ulaşamadığında da ceza sorumluluğu doğmayacaktır.

Türk Ceza Kanununun 78, 220 ve 314. maddeleri ile uygulamayı dikkate aldığımızda, suç örgütü kurmak ve yönetmek ile bu örgüte üye olmak suçlarının bağımsız suçlar olarak tanımlandıklarından hareketle, suç örgütünün işlemeyi amaçladığı suçları işlemesi, hatta bir amaç suçla ilgili teşebbüs aşamasında kalmasa dahi, sadece suç örgütünün kurulması fiilinin suç sayıldığı görülmektedir.

Bizce, suç örgütü kurma ve yönetme ile bu örgüte üye olma suçları, kasten insan öldürme, yağma, dolandırıcılık, sahtecilik, kara para aklama, uyuşturucu madde ticareti, terör suçları gibi bazı suç tiplerinin ağırlaştırıcı nedeni sayılmalıdır. Bununla birlikte, suç örgütü fiilinin bağımsız suç olarak kabul edilmesi suretiyle düzenin ve kamu barışının sağlanacağı düşünülmekte ise, bu noktada ceza sorumluluğunun doğabilmesi için örgütün en azından bir amaç suç işlemeye teşebbüs etmesi gerekir. Suç örgütü kurma fiili bağımsız suç kabul edildiğine göre ve amacı olmayan bir örgütlenme de olmayacağından, suç örgütü bir veya birkaç amaç suçun işlenmesi amacıyla kurulmalı ve bu suçların işlenmesine dair TCK m.220/1'de gösterilen unsurlarla ilgili bulgulara ulaşılmalıdır. Ancak bu halde, bağımsız bir suç tipini tanımlayan TCK m.220/1 kapsamında suç örgütünün varlığından

bahsedilebilir.

İstanbul 4. Ağır Ceza Mahkemesi 25.05.2011 gün, 2006/310 E ve 2011/189 K sayılı kararında, haklarında suç işlemek amacıyla örgüt kurmak, yönetmek ve örgüte üye olmak iddiaları ile cezalandırılmaları talep edilen 21 kişi ile örgüte üye olmamakla birlikte örgüt adına suç işlemek iddiası ile haklarında dava açılan diğer sanıklarla ilgili birlikteliklerin suç örgütü kapsamında değerlendirilip değerlendirilmeyeceğine ilişkin önemli bir emsal karara imza atmıştır. Bu karar, bir suç örgütünün unsurlarının neler olduğunu göstermesi bakımından önem taşımaktadır. Karar gerekçesine göre, "Suç işlemek amacıyla örgüt kurma suçunun oluşabilmesi için henüz hiçbir suç işlememiş olsa dahi sadece suç örgütünün meydana getirilmiş olması, örgütü kuranlar, yönetenler ve örgüt mensuplarının cezalandırılması için yeterli bir nedendir. TCK'nın 220. maddesinde düzenlenen suç bir tehlike suçudur. Genel ilkeye bir istisnadır. Amaç suçun işlenmesinin önlenmesi hedeflenmiştir. Asıl amaç, toplum yararına hazırlık hareketlerinin cezalandırılmasıdır. Yasanın amacı, basit bir birleşmeden çok birden çok hatta belirsiz sayıdaki suçları işlemek amacıyla biraraya gelmektir. Bu suçu, suç ortaklığından ayıran temel unsur, devamlılık ve süreklilik olduğu gibi, planlı ortaklık ve eylemli paylaşma unsurlarına ek olarak işlenen suç ve suçların örgütün amacına uygun suçlar olmasını gerektirir. Bu noktada, düşünce ve eylemde süreklilik suç işlemek için düzenli ve planlı ortaklık yönetim ve dayanışma ile disiplin gibi, öğelerin biraraya gelmesi icap eder.

Örgütün soyut bir birleşme olmayıp bünyesinde hiyerarşik bir ilişkinin hakim olması gerektiği, sanıkların aralarında önceden anlaşarak iş bölümü ve hiyerarşik bir yapı içerisinde süreklilik göstererek planlı bir ortaklık ve paylaşım anlayışıyla belirlenmemiş sayıdaki suçları işlemek amacı etrafında birleşmeleri gerektiği yasanın açık anlatımı, öğreti ve uygulama ile sabittir. Olayımızda ise, bir kısım sanıklar borsada manipülatif işlemler yapmak üzere muhtelif zamanlarda biraraya gelmişler, arzu ettikleri zaman ve sayıda işlem yapıp hisse senedi alım-satımını haksız yarar sağlamaya yönelik olarak gerçekleştirmişlerdir. Ortada bilgi ya da işlem manipülasyonu yönünden suç ortaklığı ve suça yardım sözkonusudur. Bu nedenle, ortada bahsedilebilecek bir suç örgütü bulunmadığından suç işlemek amacıyla örgüt kurmak ve örgüte üye olmamakla birlikte örgüt adına suç işlemekten haklarında dava

açılan tüm sanıkların beraatlarına karar vermek gerekmiştir".

Suç işlemek amacıyla örgüt kurma suçu, Türk Ceza Kanunu m.78, 220 ve 314'te çok failli bir suç tipi olarak düzenlenmiştir. TCK m.220 genel anlamda suç işlemek amacıyla örgüt kurma suçunu düzenlerken, m.314 "Silahlı örgüt" başlığı altında terör amaçlı suçlarda örgütlenmeyi ayrı bir suç olarak tanımlamıştır. Bu çerçevede, 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanunu'nun 3. maddesinde düzenlenen "Terör suçları" ile 4. maddede gösterilen "Terör amacı ile işlenen suçlar" ve yine 5. maddede öngörülen "Cezaların artırılması" hükmü, TCK m.314 kapsamında değerlendirilmektedir. TCK m.314'te düzenlenen silahlı örgütün unsurları bu maddede düzenlenmediğinden, bu suçla ilgili olarak TCK m.220/1'de gösterilen suç örgütü unsurları dikkate alınmalıdır.

Terör suçları ve terör amacıyla işlenen suçları bir kenara koyduğumuzda, diğer örgütlü suçların TCK m.220 kapsamında değerlendirileceğini, bu kapsamda örneğin 5607 sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu'nun 4. maddesinde "Nitelikli haller" başlığı altında düzenlenen kaçakçılık suçlarının örgütlü işlenmesinin unsurlarının oluşup oluşmadığı, TCK m.220'de yer alan "Suç örgütü" ile ilgili gösterilen unsurlara göre belirlenecektir.

TCK m.37 ila 41'de düzenlenen "Suça iştirak", m.316'da düzenlenen "Suç için anlaşma suçu" ve Ceza Muhakemesi Kanunu'nun "Tanımlar" başlığı altında m.2/1-k'da düzenlenen "toplu suç" tanımlaması ile suç örgütü kavramları birbirinden ayrı kavramlardır. Bunlardan suça iştirak, bir kişi tarafından işlenebilecek suçun, birden fazla kişi tarafından anlaşma ve işbirliği içinde birlikte işlenmesi olarak tanımlanabilir. Suça iştirakte, herhangi bir yasal zorunluluk olmamasına rağmen ve bir fail tarafından işlenebilmesi mümkün iken, birden fazla failin anlaşma ve işbirliği içinde kasten işlenebilen bir suç etrafında birleşmeleri ve suçta değişik sorumluluklar alarak, üstlendikleri sorumluluk ve sığata göre faillerin cezai sorumlulukları doğar.

Suça iştirak müessesesinin hukuki esası, ceza normunda suç olarak tanımlanan bir fiilin işlenmesine anlaşma ve işbirliği içinde katılan her failin suç işleme kastını, dolayısıyla tehlikelilik halini ortaya koyması, az veya çok yapmış olduğu hareketlerle suçun işlenmesine katkı sağlamasına dayanır.

Çok failli suçlarda ise, kanuni tanım gereği zaten suçun bir fail tarafından işlenebilmesine imkan bulunmamaktadır. Türk Ceza Kanunu'nun 220. maddesinde düzenlenen, suç işlemek amacıyla örgüt kurma suçunun bir fail tarafından işlenebilmesi mümkün değildir. Örgüt kurma suçu, yapısı gereği çok failli suçlar arasında kabul edilmektedir. Maddenin birinci fıkrasının son cümlesine göre, örgütün varlığı için üye sayısının en az üç kişi olması gerekmektedir.

Suçta iştirakte, ceza normundan kaynaklanan bir zorunluluk olmadığı halde, birden fazla failin biraraya gelerek, anlaşma ve işbirliği içinde suç işlemek amacı etrafında birleşmeleri hali kendisini gösterir. Örneğin kasten insan öldürmek suçunda, kasten insan öldürmek amacıyla anlaşma ve işbirliğine varan faillerden birisi silah temin eder, diğeri maktulün pusuya düşürülmesini sağlar, bir diğeri silahı ateşler ve başka bir fail de aynı anlaşma ve iş birliği içinde suç delilleri ortadan kaldırır ve silahı ateşleyenin kaçmasına yardım eder. İşte bu halde bir kişinin işleyebileceği kasten insan öldürme suçunda, o suçun işlenmesine katkı sağlayan ve silahı ateşleyenin yanında bulunan failer bulunmaktadır. Tüm failler de suçu işleme kastı olduğuna ve tümü de şu veya bu şekilde suçun işlenmesine katıldığına göre, cezai sorumluluğun hepsi hakkında doğması gerekir. TCK m.316'da düzenlenen suç için anlaşma, maddede gösterilen suçlardan herhangi birinin elverişli vasıtalarla işlenmesi amacıyla iki veya daha fazla kişinin anlaşması olarak ifade edilmiştir.

Türk Ceza Kanunu'nda yer almayan toplu suç ise, CMK m.2/1-k'da "aralarında iştirak iradesi bulunmasa da üç veya daha fazla kişi tarafından işlenen suç" olarak ifade edilmiştir. Toplu suç, her ne kadar CMK'da tanımlanmış olup, CMK uygulamasında dikkate alınacak olsa da (özellikle CMK m.91'de düzenlenen gözaltı süreleri bakımından), Türk Ceza Kanunu'nda "toplu suç" kavramına yer veren maddi ceza hukuku kuralları açısından da geçerli olacağını ifade etmek isteriz.

Kanun koyucu birden fazla faille işlenen suçları; suç işlemek amacıyla örgütlenme, suça iştirak, suç için anlaşma ve toplu suç başlıkları altında dört ayrı biçimde düzenleme yoluna gitmiştir.

Örgütlü suçlarda ayrı düzenlemeler sadece ceza hükümleri ile sınırlı olmayıp, ceza yargılaması hükümlerin yönünden de farklılıklar oluşturularak kişi hak

ve hürriyetlerinin daha fazla kısıtlandığı görülmektedir. CMK m.58/5'te düzenlenen “gizli tanıklık”, m.100/3-a, 9'da düzenlenen “tutuklama şartları”, m.135'te düzenlenen “iletişimin denetlenmesi”, m.139'da düzenlenen “gizli soruşturmacı” ve m.140'da düzenlenen “teknik araçlarla izleme” gibi yöntemlerin örgütlü suçlarda uygulanmasının amaçlandığı, bu sebeple örgütlü suçlarda diğer suçlara nazaran kişi hak ve hürriyetlerine daha fazla sınırlama getirildiği görülmektedir.¹

4.CEZA MUHALEMESİ KANUNUNUN 135.MADDESİ ÇERÇEVESİNDE SUÇ İŞLEMELER AMACIYLA ÖRGÜT KURMA SUÇUNDA TELEFON DİNLEME

“Suç işlemek amacıyla örgüt kurmak suçu”nun telefonla dinleme kapsamına alındığını görmekteyiz. “Torba hüküm” niteliği taşıyan bu düzenleme, telefonların dinlenmesi konusunda adli makamlara geniş imkanlar sağlamakta ve bu yolla kişilerin özel hayatı düşünülenin ve amaçlananın ötesinde bir sınırlamaya maruz kalabilmektedir. Maksadına veya “çıkarm amaçlı” olup olmadığına dahi bakılmaksızın, suç işlemek amacıyla kurduğu iddia edilen kişilerin kolaylıkla telefonları dinlenebilecek ve görüntüleri tespit edilebilecektir. Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 220. maddesi vasıtasıyla kolluk, “suç örgütü” için öngörülen unsurların varlığından bahisle kapsamlı bir şekilde telefon dinleme yetkisine kavuşmuş olmaktadır.

CMK m.135'in altıncı fıkrasının (a) bendinin sekizinci alt bendi, suç işlemek amacıyla örgüt kurmak suçunu düzenleyen TCK m.220'yi “iletişimin denetlenmesi” tedbiri kapsamına almış, fakat 220. maddenin örgüt üyeliği suçunu düzenleyen ikinci fıkrası, örgüte üye olmamakla birlikte, suç örgütüne bilerek ve isteyerek yardım etmeyi düzenleyen yedinci fıkrası ve örgütün veya amacının propagandasının yapılması fiilini suç olarak düzenleyen sekizinci fıkrası bu suç katalogunun dışında bırakmıştır. Ancak uygulamada, iletişimin denetlenmesi tedbirinde bu istisnalara dikkat edilmediği, hatta mesleği gereği müvekkili ile görüşen avukatların konuşmalarının dahi dinlenip kayda alındığı, hukuka aykırı oldukları halde bu kayıtların soruşturma ve kovuşturma dosyalarına konulduğunu görmekteyiz. Kanun

---

¹ Bozlak 83. <http://www.pa.edu.tr/app61-93.pdf>

koyucu aynı uygulamayı, “gizli soruşturmacı” görevlendirilmesi tedbirini düzenleyen CMK m.139 ile “teknik araçlarla izleme” tedbirini düzenleyen CMK m.140’da da sürdürmüştür.

"Örgütlü suçluluk" kavramının çokça kullanıldığı, bu yolla özellikle telefon dinleme ve teknik araçlarla izleme yöntemlerine başvurulduğu, ancak CMK m.135 ve m.140'da gösterilen katalog suçlara uyulmadığı, örgüt üyelerinin dinlenip, bu dinlemelerden elde edilen delillerle tutuklama tedbirine başvurulduğu ve hatta mahkumiyet kararları verildiği, CMK m.135/2'ye göre dinlemesi yasak olan kişiler arasındaki konuşmaların delil olarak kullanıldığı, somut delillerle desteklenmeyen telefon dinlemelerinin şüpheli ve sanığın aleyhine değerlendirildiği görülmektedir. Birbirleri ile ilgili ve ilgisiz suçlar, suça iştirak müessesesini bir kenara bıraktığı "suç örgütü" adı altında olaylar ve kişiler birlikte değerlendirilerek, uzun süren soruşturmaların sonunda kişi ve olaylar arasında bağlantı varmış gibi sunulmak suretiyle, yargılama içinden çıkılmaz hale getirilerek, CMK m.190/1'e aykırı şekilde yargılama süreci uzatılmaktadır.

Soruşturma aşamasında şüpheliye, kısıtlı soruşturmalarda net bilgi ve delil gösterilmeksizin dosyada yegane delil olarak yer alan altı ay veya bir yıl önceki telefon görüşmelerinde geçen cümlelerin ne olduğu ve o cümlelerde ne demek istediği soruların içine serpiştirilerek sorulmakta ve bu sorular tapelerin tam metni gösterilmeksizin yorum katılmak suretiyle şüpheliye yöneltilmekte, bu yolla şüpheliden kendisi veya başkası aleyhine ikrar ve beyan elde edilmeye çalışılmaktadır. Suç örgütü kapsamında yapılan soruşturmalar sırasında alınan ifadelerde, "Etkin pişmanlık" başlıklı TCK m.221 hatırlatılmak suretiyle şüpheliden ikrar ve beyanlar elde edilmesi hedeflenmektedir. Oysa bu madde, sadece amaç suça karışmayan örgüt kurucusu, yöneticisi veya üyesinin suç örgütü suçlamasından kurtulmasına yönelik bir pişmanlık hükmü olup, suç örgütü tarafından işlendiği iddia olunan amaç suçları kapsamamaktadır. Bu maddenin amaç suçlar yönünden kapsamının genişletilmesi, ancak "suçta ve cezada kanunilik" ilkesine uygun olarak yeni yasal düzenleme yapmak da mümkün olabilir. TCK m.220'nin mevcut düzenlemesi dikkate alındığında, şüphelinin amaç suç yönünden itirafta bulunması, ikrar ve beyanının "etkin pişmanlık" müessesesi çerçevesinde değerlendirilebilmesi mümkün değildir. Telefon dinlemenin hukuka uygun olması şartıyla elde edilen bu

tür itiraf, ikrar ve beyan, sanığa cezanın alt haddinden verilmesinin ve sanık lehine ceza hukuku müesseselerinin uygulanmasının dayanağı olarak kullanılabilir.

Belirtmeliyiz ki, telekomünikasyon yoluyla yapılan iletişimin denetlenmesi kapsamında telefonların dinlenip kayıt altına alınması ile ilgili katalog suçları gösteren CMK m.135/6'nın (a) bendinin 8 numaralı alt bendinde yer alan, TCK m.220'nin 2, 7 ve 8. fıkraları hariç olmak üzere "suç işlemek amacıyla örgüt kurma" suçu ile ilgili yapılacak telekomünikasyon yoluyla yapılan iletişimin denetlenmesi sonuçları, sadece bu suçun delillerine ve faillerine ulaşabilmek amacıyla kullanılabilir. Suç örgütü kurma ile ilgili dinleme kararından hareketle, suç örgütünün amaç suçları kapsamında işlendiği iddia olunan suçlarla ilgili dinleme yapılamaz, aksi halde bu dinlemelerden elde edilen tüm sonuçlar hukuka aykırı olur. Suç örgütü kurmak suçu ile ilgili yapılan dinleme kapsamında, örgütün amaç suç olarak işlediği iddia olunan fiilin CMK m.135/6'da sayılan suçlar arasında yer aldığı anlaşılırsa, bu halde de "Tesadüfen elde edilen deliller" başlıklı CMK m.138/2 kapsamında hareket edilmesi gerekir. CMK m.138/2'ye göre, "Telekomünikasyon yoluyla yapılan iletişimin denetlenmesi sırasında, yapılmakta olan soruşturma veya kovuşturmayla ilgili olmayan ve ancak, 135'inci maddenin altıncı fıkrasında sayılan suçlardan birisinin işlendiği şüphesini uyandırabilecek bir delil elde edilirse; bu delil muhafaza altına alınır ve durum Cumhuriyet Savcılığına derhal bildirilir".

Suç örgütü ile ilgili yapılan dinlemede, örgüt tarafından işlendiği iddia olunan suçun CMK m.135/6'da sayılan suçlardan olmaması durumunda dinleme yapılamaz, yapılsa bile buradan elde edilen deliller yargılamada kullanılamaz. Bu tür delillerin kullanılması hedeflenmekte ise, CMK m.135/6'nın (a) bendinin 8. alt bendinde değişikliğe başvurulması gerekir. Buna göre yeni hüküm, "Suç işlemek amacıyla örgüt kurma ve bu örgütün faaliyeti çerçevesinde işlenen suçlar" olduğu takdirde, suç örgütü üzerinden yapılan dinlemeler, suç örgütü tarafından işlendiği iddia olunan tüm suçların delili olarak kullanılabilir. Ancak mevcut düzenlemeye göre, suç örgütü kurma suçu kapsamında alınan dinleme kararları sadece bu suçla ilgili kullanılabilir. Bu dinleme sonuçları, diğer suçlar bakımından hukuka uygun sayılamaz.

Bu nedenle, telefon dinleme kararlarında isnada konu suç ve dayanak olarak, "suç örgütü kurmak ve buna bağlı olarak örgütün faaliyetleri" gösterilmesi hukuka aykırıdır. Bu nitelendirme, CMK m.135/6-a, 8'de yer alan "suç işlemek amacıyla örgüt kurma (2, 7 ve 8. fıkralar hariç m.220)" ibaresine açıkça aykırıdır. Çünkü mevcut hükümde, "ve buna bağlı olarak örgütün faaliyetleri" ibaresi bulunmamaktadır. Kanun hükmünde bulunmayan bir ifadeye talep ve kararda yer verildiğinde, hem bu talep ve karar ve hem de buradan elde edilen sonuçlar hukuka aykırıdır.

Elbette CMK m.135/6'da suç örgütü ile ilgili yer alan hükmü bu şekilde genişletmek gerekir. Bununla birlikte, 135/6'da düzenlenen suç katalogunu gözden geçirip nitelikli tehdit, nitelikli dolandırıcılık ve nitelikli yağma gibi suçları katalog kapsamına almak isabetli olabilir. Çünkü telefon dinleme, açık bir şekilde bireyin muhaberat hürriyetine müdahaledir. Bu müdahaleyi mümkün olduğu kadar somutlaştırmak ve istisnai şekilde uygulamak gerekir.

Telefon dinlemenin yapılabilmesi ve bu dinlemeden elde edilen delillerin kullanılabilmesi için, mutlaka CMK m.135/1'de gösterilen suçun işlendiğine dair kuvvetli suç şüphesi şüpheli veya sanık için gerçekleşmeli, başka şekilde delil elde edilebilme imkanı olmamalı ve katalog kapsamına giren suçlarla ilgili ve hakkında dinleme yapılacak suç yönünden dinleme kararı alınmalıdır. Hakkında dinleme kararı alınmamakla birlikte katalog kapsamına giren bir suçun işlendiği dinleme sırasında tespit edildiğinde, CMK m.138/2'nin uygulanması gündeme gelecek, yoksa katalog kapsamına giren dinlemeye konu suçla ilgili dinlemeden elde edilen deliller katalog kapsamına giren diğer suç yönünden kullanılamayacaktır.

Uygulamada, suç örgütü kurma ve yönetme iddiası kapsamında alınan iletişimin denetlenmesi kararları yoluyla elde edilen telefon dinleme kayıtlarının, sadece örgüt kurma ve yönetme suçu ile sınırlı tutulmayıp, CMK m.135/6'da yer alan katalogdaki suçlardan olup olmadığına dahi bakılmaksızın amaç suç olduğu iddia edilen tüm suçların delili olarak kullanılmaya çalışıldığı görülmektedir. Düşünce açıklama hürriyetinin bir kullanım şekli olan telefonla haberleşmeden elde edilen kayıtlarla tek başına suçlama yapılamayacağına, bu kayıtların somut, dayanaklı ve inandırıcı delillerle desteklenmesi ve suçlamanın ortaya konulması gerektiğine dair

tespitimizi bir kenara bırakalım, daha telefon dinlemenin CMK m.135 tarafından öngörülen usulle yerine getirilmediği, katalogda tanımlanan bir suçtan dolayı alınan telefon dinleme kararı ile başka suçların delillerinin elde edilmeye çalışıldığı ve böylelikle Kanunun emredici hükmünün dolandırıldığı görülmektedir. Net olarak belirtmeliyiz ki, CMK m.135/6'da tanımlanan katalogda yer alsın veya almasın, hakkında CMK m.135 ve m.138/2'de gösterilen usule uygun iletişimin denetlenmesi kararı alınmayan suçla ilgili olarak, şüpheli/sanık ve/veya suç hakkında elde edilen telefon dinleme kayıtları hukuka uygun sayılamaz ve yargılamada delil olarak değerlendirilemez.

CMK m.135/6'da gösterilen katalogda yer almayan suçla ilgili dinleme kararı alınamayacağı gibi, katalogda bulunan başka bir suçtan dolayı alınan dinleme kararı ve bu şekilde elde edilen telefon tapelerinden hareketle katalog kapsamına girmeyen suç yönünden de bu kayıtlar kullanılamaz. Diğer suç katalogda tanımlanmış olsa dahi, başka suçla ilgili yapılan dinlemenin sonuçları bu suçun delili olarak kullanılamaz, ancak katalogda yer alan bu ikinci suçla ilgili CMK m.138/2'nin tatbikinin yolu açıktır.

CMK m.135/6'da yer alan bir suçla ilgili başlatılan soruşturmaya konu suçla karıştığı düşünülen ve şüpheli olarak tanımlanan üçüncü kişi, hakkında daha önce telefon dinleme kararı alınan şüpheli üzerinden dinlenemez. Şüpheli üçüncü kişinin, hakkında dinleme kararı bulunan kişi ile yaptığı konuşmalarda hangisinde suçla karıştığı tespit edilmişse, o andan itibaren "Tesadüfen elde edilen deliller" başlıklı CMK m.138/2 gereğince hareket edilmesi gerektiği ve şüpheli üçüncü kişi yönünden de telefon dinleme kararı alınabileceği fikri ileri sürülebilir. Dinleme kapsamına giren suçla ilgili başka bir şüpheliye ulaşıldığı düşünülmekte ise, bu dinlemeden elde edilen kayıt CMK m.138/2 kapsamında kabul edilir ve ulaşılan yeni şüphelinin aleyhine delil olarak kullanılamaz. Çünkü CMK m.138/2, bir suçla ilgili yapılan dinleme sırasında işlendiği düşünülen ve CMK m.135/6'da gösterilen katalog kapsamına giren bir başka suç yönünden uygulanabilme imkanına sahiptir. Bir suçla ilgili yapılan dinleme sırasında ulaşılan yeni şüpheli hakkında CMK m.138/2 uygulanmayacak, ancak bu yeni şüpheli yönünden CMK m.135/1'in şartlarının oluşup oluşmadığı değerlendirilebilecektir.

Kanun koyucu, suç işlemek amacıyla örgüt kurmak suçunu düzenleyen TCK m.220'nin kapsamına giren tüm fiilleri ve faillerini iletişimin denetlenmesi tedbiri kapsamına almak istememiştir. Bununla birlikte, 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanunu'nda bu istisnaların gözardı edildiğini ve TCK m.220 kapsamına giren tüm fiiller ve faileri hakkında iletişimin denetlenmesi, gizli soruşturmacı ve teknik araçlarla izleme tedbirlerinin imkan dahilinde tutulduğunu görmekteyiz. 3713 sayılı Kanunun "Soruşturma ve Kovuşturma Usulü" başlıklı 10. maddesinin ikinci fıkrasının (f) bendine göre, "Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 135'inci maddesinin altıncı fıkrasının (a) bendinin (8) numaralı alt bendindeki, 139'uncu maddesinin yedinci fıkrasının (a) bendinin (2) numaralı alt bendindeki ve 140'ıncı maddesinin birinci fıkrasının (a) bendinin (5) numaralı alt bendindeki istisnalar uygulanmaz".

Bunların yanında TCK m.220/5'te yer alan "Örgüt yöneticileri, örgütün faaliyeti çerçevesinde işlenen bütün suçlardan dolayı ayrıca fail olarak cezalandırılır." hükmünün "cezaların şahsiliği" ilkesine aykırılığı ve yine aynı maddenin 7. fıkrasında düzenlenen örgüt içindeki hiyerarşik yapıya dahil olmadığı halde yardım edenin örgüt üyesi gibi kabul edilmesi örgütlü suçluluğun maddi ceza hukukundaki aşırı sınırlayıcı hükümleri olarak göze çarpmaktadır.

TCK m.220/5'in isabetli olmadığını, en azından suç örgütünün yöneticisi konumunda olmakla birlikte, yöneticinin bilgisi, kabulü ve talimatı ile işlenmeyen suç örgütünün faaliyeti kapsamında işlenen tüm suçlardan dolayı suç örgütü yöneticisinin "fail" sıfatı ile TCK m.37 uyarınca sorumlu sayılmaması gerektiğini düşünmekteyiz. TCK m.220/5'e göre, "Örgüt yöneticileri, örgütün faaliyeti çerçevesinde işlenen bütün suçlardan dolayı ayrıca fail olarak cezalandırılır". Böylece, örgütün lideri, lider kadrosu, örgütte yer alan üyeleri idare ve sevk eden kişiler "suç örgütü yöneticisi" sayılacaklar ve örgütün faaliyeti çerçevesinde işlenen tüm suçlardan dolayı da fail gibi cezalandırılacaklardır. Bu hükmün kabulü, "şahsi kusur sorumluluğu" ilkesi gereğince mümkün değildir. Yöneticinin sorumlu tutulabilmesi için, en azından amaç suça konu fiilden bilgi sahibi olması, bu fiilin işlenmesini kabul etmesi ve engellememesi aranmalıdır.

Suç örgütü kurmak fiilini suç olmaktan çıkarıp, "genel hükümler" içerisinde ağırlatıcı sebep ve bazı özel suç tipleri bakımından da özel ağırlatıcı sebep saymak,

hem ceza hukuku yönünden kişi hak ve hürriyetlerinin korunmasına ve hem de ceza yargılaması hukuku yönünden muhaberat hürriyetine gereğinden fazla müdahale edilmemesi amacına hizmet edecektir. Kişi hak ve hürriyetlerinin korunması “asıl”, bunların sınırlandırılması ise “istisna” kabul edilmelidir.

Örgütlü işlenen suçlar, terör suçları ile terör amaçlı suçlarda “suç örgütü” kavramı ya bağımsız bir suç olarak düzenlenmeyip, bazı suçların ağırlaştırıcı sebebi olarak kabul edilmeli (diğer suçlarda suça iştirak olarak kabul edilmeli) ya da örgütlü suçlulukla ilgili maddi ve yargılama hukuku kuralları hem düzenleme ve hem de uygulama olarak gözden geçirilmelidir. Örneğin TCK m.235’te düzenlenen ihaleye fesat karıştırma suçu, bir araç suç olarak kabul edilerek, birbirleri ile ilgisi olmayan ve hiyerarşik yapı içine dahil olmaksızın ticari ilişki içinde bulunan kişi ve olayların örgüt kapsamı içine dahil edildiği, yanına cebir ve tehdit iddiası da eklenmek suretiyle şüpheli veya sanıklar hakkında uzun süreli birçok koruma tedbirinin uygulandığı, soruşturmalar yapıldığı, davalar açıldığı, görevsizlik kararları verilmesi sebebiyle birçok mağduriyet yaşandığı ve “örgütlü suçluluk” torba hükmünden hareketle kişi hak ve hürriyetinin aşırı şekilde kısıtlandığı, sadece telefon dinleme ve ortam dinleme tedbirlerinden hareketle, özel hayat ve ifade hürriyetlerine müdahale edildiği, tüm bunların suçları önleme ve cezalandırma gerekçesiyle yapıldığı, fakat sonuçta kişi hak ve hürriyetli ile hukuk sisteminin zarar gördüğünü de belirtmek isteriz.

Uygulamada “örgütlü suçluluk” kavramının özellikle yargılama usullerinde düzenlendiği, diğer suçlardan farklı olarak ayrı düzenlemelere tabi tutulduğu, cebir ve tehdit uygulayarak suç işlediği iddia olunan haksız iktisadi çıkar sağlamak amacıyla kurulan örgütlerin faillerinin, uyuşturucu ve suçtan elde edilen malvarlığı değerlerini aklama suçlarının diğer suçlardan ayrılıp, ağır ceza mahkemeleri ile bu mahkemeler bünyesinde kurulan savcılıklara bırakıldığı görülmektedir.

5. ÖRGÜTLÜ SUÇLARDA UYGULAMADA CEZA MUHAKEMESİ KANUNUNUN DÜZENLEMELERİ

Yukarıda bahsedildiği gibi mülga olan 4422 sayılı Yasa’daki örgütlü suçlara ilişkin özel olarak düzenlenmiş bulunan çeşitli soruşturma (koruma) tedbirleri ile

muhakeme usulleri, 1 Haziran 2005 tarihinde yürürlüğe giren yeni 5271 sayılı CMK içerisine, başka bazı önemli sayılan suçları da kapsayacak şekilde, genişletilerek yerleştirilmiştir. Bu hususlar aşağıda ilgili bölümlerinde incelenecektir. Örgütlü suçlarla mücadele açısından öngörülen 'istisnai normlar'ın olağan yargılama normlarından farklı ve bu farkında zanlının aleyhine olması doğaldır. Örgütlü suçların yapısal özellikleri ve sosyal yapı açısından tehlikesi göze alındığında böyle bir sonuca varılması mümkün¹ bulunmaktadır. Bu suçlar giderek güçlülerin suç haline gelmekte ve toplum için çok büyük zararlar doğuracak şekilde işlenebilmektedirler. Teknolojinin her türlü imkânını kullanan ve gizliliğin esas olduğu (aynı zamanda kamu kesiminden bu suça katılanlar açısından sahip olduğu imkânlar nedeniyle suçları gizlemesi gayet kolay bulunan) bu örgüt suçlularını, klasik ve çoğu zamanda açık olan tedbirlerle takip etmek mümkün değildir. Bu nedenle söz konusu suçlarda, ilgilinin önceden fark edemeyeceği 'gizli soruşturma tedbirleri'ne başvurma zorunluluğu kendisini göstermektedir. Bu genel açıklamalardan sonra, örgütlü suçların muhakeme usulü konusundaki başlıca düzenlemeler aşağıda ele alınmıştır.²

5.1. Tanıkların Korunması

Bu konuda, CMK'nun 58. maddesinde bir örgütün faaliyeti çerçevesinde işlenen suçlarla ilgili, tanık olarak dinlenecek kişilerin kimliklerinin ortaya çıkması kendileri veya yakınları açısından ağır bir tehlike oluşturacaksa; kimliklerinin saklı tutulması için gerekli önlemlerin alınacağı ve kimliğinin saklı tutulması için, tanığa ait kişisel bilgilerin, Cumhuriyet savcısı, hâkim veya mahkeme tarafından muhafaza edileceği düzenlenmiştir. Ayrıca yine aynı maddede, hazır bulunanların huzurunda dinlenmesi, tanık için ağır bir tehlike teşkil edecek ve bu tehlike başka türlü önlenemeyecekse ya da maddî gerçeğin ortaya çıkarılması açısından tehlike oluşturacaksa; hâkimin, hazır bulunma hakkına sahip bulunanlar olmadan da tanığı dinleyebileceği ve tanıklık görevinin yapılmasından sonra, kişinin kimliğinin saklı tutulması veya güvenliğinin sağlanması hususunda alınacak önlemlerin, özel bir

¹ Geleri, 82.

² Geleri, 85.

kanunla düzenleneceği belirtilmiştir.

Bu maddenin dördüncü fıkrasında, tanıkların korunması hususunda bahsedilen özel Kanun, 05/01/2008 tarih ve 26747 sayılı Resmi Gazetede, “5726 Sayılı Tanık Koruma Kanunu” adıyla yayımlanarak yürürlüğe girmiş bulunmaktadır. Söz konusu Kanunun amaç ve usulleri çerçevesinde aynı Kanunun 3. maddesine göre, tanık koruma tedbiri alınması gereken suçlar şu şekilde belirtilmiştir:

“Madde 3 - (1) Bu Kanun hükümleri, aşağıda sayılan suçlarla ilgili olarak uygulanabilir:

- 26/9/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanununda ve ceza hükmü içeren özel kanunlarda yer alan ağırlaştırılmış müebbet hapis, (Çıkar Amaçlı Organize Suçlarla Mücadeleye İlişkin Temel Hukuki Düzenlemeler ve Başlıca İlkeler 83) müebbet hapis ve alt sınırı on yıl veya daha fazla hapis cezasını gerektiren suçlar.

- Kanunun suç saydığı fiilleri işlemek amacıyla kurulan bir örgütün faaliyeti çerçevesinde işlenen alt sınırı iki yıl veya daha fazla hapis cezasını gerektiren suçlar ile terör örgütünün faaliyeti çerçevesinde işlenen suçlar.”¹

5.2. Gözaltı ve Tutuklama

Organize suçların düzenlendiği CMK'nun 250. maddesi kapsamına giren suçlardan (cebir ve tehdit kullanan çıkar amaçlı örgüt ve cebir ve tehdit kullanmasa da örgütlü uyuşturucu imal ve ticareti suçları) dolayı yakalananlar için 91. maddenin birinci fıkrasındaki yirmi dört saatlik gözaltı süresi kırk sekiz saat olarak uygulanır. Anayasanın 120. Maddesi gereğince olağanüstü hâl ilân edilen bölgelerde yakalanan kişiler hakkında 91. maddenin üçüncü fıkrasında dört gün olarak belirlenen süre, Cumhuriyet savcısının talebi ve hâkim kararıyla yedi güne kadar uzatılabilir. Hâkim, karar vermeden önce yakalanan veya tutuklanan kişiyi dinlemek zorundadır. Tutuklama konusunda, CMK'nun “Tutuklama Nedenleri” başlıklı 100. maddesinin

---

¹ Geleri, 87.

ilgili bölümleri şöyledir:

(●)Kuvvetli suç şüphesinin varlığını gösteren olguların ve bir tutuklama nedeninin bulunması halinde, şüpheli veya sanık hakkında tutuklama kararı verilebilir. İşin önemi, verilmesi beklenen ceza veya güvenlik tedbiri ile ölçülü olmaması halinde, tutuklama kararı verilemez.

(●) Aşağıdaki hallerde bir tutuklama nedeni var sayılabilir:

- Şüpheli veya sanığın kaçması, saklanması veya kaçacağı şüphesini uyandıran somut olgular varsa.
- Şüpheli veya sanığın davranışları;
  - Delilleri yok etme, gizleme veya değiştirme,
  - Tanık, mağdur veya başkaları üzerinde baskı yapılması girişiminde bulunma¹, hususlarında kuvvetli şüphe oluşturuyorsa.

(●) Aşağıdaki suçların işlendiği hususunda kuvvetli şüphe sebeplerinin varlığı halinde, tutuklama nedeni var sayılabilir:

- 26.9.2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanununda yer alan; 9. Suç işlemek amacıyla örgüt kurma (iki, yedi ve sekizinci fıkralar hariç, Madde 220).”

Bu madde metninden de anlaşıldığı üzere, organize suç örgütü kuranlar ve yönetenler açısından müsned suçu işledikleri yönünde kuvvetli şüphe sebeplerinin bulunması halinde tutuklanmaları için sadece bu durum yeterli olup yukarıda sözü edilen 100. maddedeki tutuklamanın gerektirdiği diğer şartlar aranmamaktadır.²

5.3. El koyma ve Müsadere

Soruşturma veya kovuşturma konusu suçun işlendiğine ve bu suçlardan elde edildiğine dair kuvvetli şüphe sebebi bulunan hallerde, şüpheli veya sanığa ait malvarlığı değerlerine elkoyma usulü CMK'nun 128. maddesinde, suçun işlenmesinde kullanılması nedeniyle elkoyulan ya da suçun işlenmesi dolayısıyla kazanılan malvarlığı değerlerinin müsaderesine ilişkin hususlar ise TCK'nun 54. ve 55. Maddelerinde ayrıntılı ve açık bir şekilde düzenlenmiş bulunmaktadır. Bu madde metinlerinde; örgütlü suçların takibi için özel yetkiler içeren düzenlemeler mevcut

¹ Geleri, 11 (3), CMK m. 252/2.

² Geleri, 89.

bulunmaktadır.¹

5.4. İletişimin Denetlenmesi

Bu hususla ilgili, CMK'nun "gizli koruma tedbirleri" bölüm başlıklı 135. maddesinde, bir suç dolayısıyla yapılan soruşturma ve kovuşturmada, suç işlendiğine ilişkin kuvvetli şüphe sebeplerinin varlığı ve başka suretle delil elde edilmesi imkânının bulunmaması durumunda, hâkim veya gecikmesinde sakınca bulunan hallerde Cumhuriyet savcısının kararıyla şüpheli veya sanığın telekomünikasyon yoluyla iletişiminin tespiti, dinlenmesi, kayda alınması ve sinyal bilgilerinin değerlendirilebilmesi yetkisi düzenlenmiş bulunmaktadır. Bu tedbirlerden dinleme, kayda alma ve sinyal bilgilerinin değerlendirilmesine ilişkin hükümlerin ancak kanun metninde sayılan -aralarında örgütlü suçlarında bulunduğu- belli başlı bazı suçlarla ilgili olarak uygulanabileceği madde metninde belirtilmiş bulunmaktadır.²

5.5. Gizli Soruşturmacı Görevlendirilmesi

Bu konudaki CMK'nun 139. maddesinde; örgütlü suçları da kapsayacak şekilde, maddede sayılmış olan bazı suçların işlendiği hususunda kuvvetli şüphe sebeplerinin bulunması ve başka surette delil elde edilememesi halinde, hâkim veya gecikmesinde sakınca bulunan hallerde Cumhuriyet savcısı kararı ile kamu görevlilerinin gizli soruşturmacı olarak görevlendirilebileceği, gizli soruşturmacının, faaliyetlerini izlemekle görevlendirildiği örgüte ilişkin her türlü araştırmada bulunmak ve bu örgütün faaliyetleri çerçevesinde işlenen suçlarla ilgili delilleri toplamakla yükümlü olduğu, soruşturmacının, görevini yerine getirirken suç işleyemeyeceği ve görevlendirildiği örgütün işlemekte olduğu suçlardan sorumlu tutulamayacağı düzenleme altına alınmıştır.³

---

¹ Geleri, 90.

² Bozlak, 85. <http://www.pa.edu.tr/app61-93.pdf>

³ Bozlak, 86.

5.6. Teknik Araçlarla İzleme (Teknik Takip)

CMK'nun 140. maddesinde; örgütlü suçları da kapsayacak şekilde, maddede sayılmış olan bazı suçların işlendiği hususunda kuvvetli şüphe sebepleri bulunması ve başka suretle delil elde edilememesi hâlinde, şüpheli veya sanığın (konutları hariç olmak üzere) kamuya açık yerlerdeki faaliyetleri ile işyerinin teknik araçlarla izlenebileceği ve ses veya görüntü kaydının alınabileceği düzenlenmiş ve bu yetkinin kullanılma usulü madde de açıkça gösterilmiştir.¹

5.7. Zorlama Amaçlı Elkoyma ve Teminat Belgesi Verme

Belirtilen hususla ilgili CMK'nun 248. maddesinde; örgütlü suçları da kapsayacak şekilde, maddede sayılmış olan bazı suçların yargılamasında, kaçak sanığın duruşmaya gelmesini sağlamak amacıyla Türkiye'de bulunan mallarına, hak ve alacaklarına, amaçla orantılı olarak, mahkeme kararıyla elkonulabileceği ve gerektiğinde bunların idaresi için kayyım atanabileceği belirtilmiştir.²

5.8. Görevli ve Yetkili Mahkeme

Bu konuda, CMK'nun "bazı suçlara ilişkin muhakeme" bölümü başlığı altında bulunan 250. maddesinde özel bir düzenleme yapılmıştır. Bu kanun 6352 sayılı yasanın kabul tarihi olan 02.07.2012 tarihinden itibaren değişiklik olmuştur. Ağır Ceza Mahkemesine yapılan atıflar Terörle Mücadele Kanununun 10. Maddesinin 1. Fıkrasında belirtilen ağır ceza mahkemelerine yapılmış sayılır ibaresi geçmiştir. Söz konusu madde metnine göre, TCK'nunda yer alan; örgüt faaliyeti çerçevesinde işlenen uyuşturucu veya uyarıcı madde imal ve ticareti suçlarının cebir ve tehdit kullanıp kullanmadığına bakmaksızın hepsi ve³ haksız ekonomik çıkar sağlamak amacıyla kurulmuş bir örgütün faaliyeti çerçevesinde cebir ve tehdit uygulanarak işlenen suçlar ile terör suçları dolayısıyla açılan davalar; Adalet Bakanlığının teklifi üzerine Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulunca yargı çevresi

---

¹ Bozlak, 86.

² Bozlak, 88.

³ Geleri, 86.

birden çok ili kapsayacak şekilde belirlenecek illerde görevlendirilecek özel yetkili ağır ceza mahkemelerinde görülmektedir ibaresi terörler mücadele kanununun 10. Maddesinin 1. Fıkrasında belirtilen Ağır Ceza Mahkemelerinde yapılmaktadır.

Gelen iş durumu göz önünde bulundurularak birinci fıkrada belirtilen suçlara bakmakla görevli olmak üzere, aynı yerde birden fazla ağır ceza mahkemesi kurulmasına, Adalet Bakanlığının teklifi üzerine Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulunca karar verilmektedir. Bu hâlde, mahkemeler numaralandırılmaktadır. Söz konusu mahkemeler halen Ankara, İstanbul, İzmir, Adana, Diyarbakır, Erzurum, Malatya ve Van olmak üzere sekiz merkezde bulunmaktadır. Bu mahkemelerin başkan ve üyeleri adli yargı adalet komisyonunca, bu mahkemelerden başka mahkemelerde veya işlerde görevlendirilememektedir.

Bu mahkemelerin görev alanına giren suçları işleyenler sıfat ve memuriyetleri ne olursa olsun söz konusu ağır ceza mahkemelerinde yargılanır. Anayasa Mahkemesi ve Yargıtayın yargılayacağı kişilere ilişkin hükümler ile savaş ve sıkıyönetim hâli dâhil askerî mahkemelerin görevlerine ilişkin hükümler saklıdır.

5.9. Soruşturma

Bu konuda, CMK'nun 251. maddesi ile yine ayrıntılı ve özel bir usul düzenlemesi yapılmıştır. 250 nci madde kapsamına giren suçlarda soruşturma, Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulunca bu suçların soruşturma ve kovuşturmasında görevlendirilen Cumhuriyet savcılarınca bizzat yapılır. Bu suçlar görev sırasında veya görevden dolayı işlenmiş olsa bile Cumhuriyet savcılarınca doğrudan soruşturma yapılır. Cumhuriyet savcıları, Cumhuriyet Başsavcılığınca CMK'nun 250 nci maddesi kapsamındaki suçlarla ilgili davalara bakan ağır ceza mahkemelerinden başka mahkemelerde veya işlerde görevlendirilememektedir. Yani bu durum, söz konusu işlere bakan savcılarının bu alanda uzmanlaşması ve daha etkin mücadele yapabilmeleri anlamına gelmektedir. Bu maddeler 6352 sayılı yasanın geçici 2. Maddenin 7. Fıkrası gereğince değiştirilmiştir.

Bahsi geçen savcılar, soruşturmanın gerekli kıldığı hâllerde suç mahalli ile delillerin bulunduğu yerlere gidilerek soruşturma yapabilmektedirler. Suç, özel

yetkili ağır ceza mahkemesinin bulunduğu¹ (Genel Ağır Ceza'nın bulunduğu) yer dışında işlenmiş ise Cumhuriyet savcısı, suçun işlendiği yer Cumhuriyet savcısından soruşturmanın yapılmasını da isteyebilmektedir. Bu bölümde belirtilen suçlar askerî bir mahalde işlenmiş ise, Cumhuriyet savcısı ilgili askerî savcılıktan soruşturmanın yapılmasını isteyebilmektedir. Maddenin üçüncü fıkrasına göre soruşturma yapmak üzere görevlendirilen Cumhuriyet savcıları ile askerî savcılıklar, bu soruşturmayı öncelikle ve ivedilikle yapmak durumundadırlar. 250 nci madde kapsamına giren suçlarda, yakalananlar için 91 inci maddenin birinci fıkrasındaki yirmi dört saatlik gözaltı süresi kırk sekiz saat olarak uygulanmaktadır. Anayasanın 120 nci maddesi gereğince olağanüstü hâl ilân edilen bölgelerde yakalanan kişiler hakkında 91 inci maddenin üçüncü fıkrasında dört gün olarak belirlenen gözaltı süresi, Cumhuriyet savcısının talebi ve hâkim kararıyla yedi güne kadar uzatılabilmektedir. Burada hâkim, karar vermeden önce yakalanan veya tutuklanan kişiyi dinlemek zorundadır. 250 nci madde kapsamına giren suçlarla ilgili soruşturma ve kovuşturmalarda kolluk; soruşturma ve kovuşturma sebebiyle şüpheli veya sanığı, tanığı, bilirkişiyi ve suçtan zarar gören şahsı, ağır ceza mahkemesi veya başkanının, Cumhuriyet savcısının, mahkeme naibinin veya istinabe olunan hâkimin emirleriyle belirtilen gün, saat ve yerde hazır bulundurmaya mecburdur.

250 nci maddede belirtilen suçlar nedeniyle Cumhuriyet savcılarının, soruşturmanın gerekli kılması halinde geçici olarak, bu mahkemelerin yargı çevresi içindeki genel ve özel bütçeli idarelerden, kamu iktisadi teşebbüslerinden, il özel idarelerinden ve belediyelerden bina, araç, gereç ve personellerinden yararlanmak için istemde bulunma yetkileri bulunmaktadır.

Türk Silahlı Kuvvetleri kıt'a, karargâh ve kurumlarından istemde bulunulması hâlinde istem, yetkili amirlikçe değerlendirilerek yerine getirilebilmesi mümkündür.²

---

¹ Bozlak, 87.

² Bozlak, 89.

5.10. Kovuşturma

Bilindiği üzere, kovuşturma terimi kamu davası açılmasından sonra hükmün kesinleşmesi aşamasına kadar olan mahkeme sürecini ifade¹ etmektedir. Yukarıda belirtilen suçların kovuşturması ile ilgili CMK'nun 252. maddesinde yine özel düzenlemeler bulunmaktadır. Madde metnine göre öncelikle, bu suçlar acele işlerden sayılmakta ve bunlarla ilgili davalara adlî tatilde de bakılmaktadır. Bu suçlarda, sanık sayısının çok fazla olması durumunda, sanıkların bir kısmının duruşmanın bazı oturumları ile ilgileri bulunmuyor ise duruşmanın bu oturumlarının, yokluklarında yapılmasına mahkemece karar verilebilmektedir. Ancak, bu sanıkların yokluklarında yapılan oturumlarda kendilerini etkileyen bir hâl ortaya çıktığı takdirde buna ilişkin söz ve işlerin esaslı noktaları sonraki oturumlarda kendilerine bildirilmesi gereklidir. Mahkeme, güvenliğin sağlanması bakımından duruşmanın başka bir yerde yapılmasına karar verebilmektedir. Bu davalarda mahkeme, duruşmanın düzen ve disiplinini bozan sözlü veya yazılı beyan ve davranışlar ile mahkemeye, mahkeme başkanı veya üyelerden herhangi birine, Cumhuriyet savcısına, müdafie, tutanak kâtibine yahut görevlilere tahkir veya hakaret oluşturan söz ve davranışlar hakkında yayım yasağı koyabilmektedir. Ayrıca bu suçların yargılaması esnasında, mahkeme başkanı, duruşmanın düzenini bozan sanığı veya müdafii o günkü oturumun tamamına çıkmamak üzere, duruşma salonundan çıkartabilmektedir. Bunların, sonra gelen oturumda da duruşmayı önemli ölçüde aksatacak davranışlara devam edecekleri anlaşılırsa ve hazır bulunmaları gerekli görülmezse, yokluklarında duruşmaya devam olunmasına mahkemece karar verilebilir. Ancak bu karar, esasa ilişkin iddia ve savunmanın yapılmasına engel olacak biçimde uygulanamaz ve sanığın kendisini başka bir müdafii ile temsil ettirmesine izin verilir. Duruşma salonundan çıkartılan sanık veya müdafinin bundan sonraki oturumlarda da duruşmanın düzenini bozmakta ısrar etmeleri hâlinde, bir daha aynı dava ile ilgili oturumların tamamına veya bir kısmına katılmamalarına da karar verilebilir. Bu hüküm müdafii hakkında uygulandığı takdirde, durum ilgili baroya bildirilmelidir. Bu halde de sanığın kendisini başka bir müdafii ile temsil ettirmesi için uygun bir süre verilmesi gereklidir. Oturumların bir kısmına ya da tamamına katılmamasına karar verilen müdafii Avukatlık Kanununun 41 inci Maddesinin ikinci fıkrası gereğince tayin edilmiş ise durum, kendisini tayin eden mercie de bildirilmektedir. Duruşma

---

¹ Geleri, 11 (3).

salonundan çıkartılan sanık veya müdafii tekrar duruşmaya alındıklarında, yokluklarında yapılan iş ve işlemlerin esaslı noktalarının¹ kendilerine bildirilmesi gerekmektedir. Bunun yanında, duruşma salonundan çıkartılan veya oturumlara katılmamalarına karar verilen sanık veya müdafilerin mahkemenin tayin edeceği süre içerisinde yazılı savunma verebilme hakları da her zaman mevcut bulunmaktadır. Bu davalarda, kendisine veya onun namına tebligat yapılacak kimselere tebligat yapılamaması hâllerinde, işin ivediliğine göre basın veya diğer kitle iletişim araçlarıyla tebligat yapılabilmesi mümkün bulunmaktadır.

6. CEZALARIN İNFAZI ALANINDAKİ DÜZENLEMELER

Teröristler, yapılı ve disiplinli örgütlere mensup oldukları için belli bir liderliğin nüfuz ve etkisi altında bulunmaktadırlar. Bu nedenle, teröristlerin yeniden sosyalleştirilmesinde en önemli nokta, bunlar üzerindeki şartlanmalar ve beyin yıkama faaliyetlerini engellemektir.

Ülkemizde, örgütlü suç mensuplarının hapis cezaları yüksek güvenlikli ceza infaz kurumlarında yerine getirilmektedir. Bu konuda 1 Haziran 2005 tarihinde yürürlüğe girmiş bulunan 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanunun (CGTİK)'da ayrıntılı düzenlemeler mevcuttur. Adı geçen Kanunun 9. maddesi örgütlü suçlardan mahkûm olanların cezalarının infaz edileceği ceza infaz kurumlarının yapısını düzenlemiştir. Madde metnine göre; yüksek güvenliqli kapalı ceza infaz kurumları, iç ve dış güvenlik görevlilerine sahip, firara karşı teknik, mekanik, elektronik ve fizikî engellerle donatılmış, oda ve koridor kapıları sürekli kapalı tutulan, ancak mevzuatın belirttiği hâllerde aynı oda dışındaki hükümlüler arasında ve dış çevre ile temasların geçerli olduğu sıkı güvenlik rejimine tâbi, hükümlülerin bir veya üç kişilik odalarda barındırıldıkları tesisler olarak tanımlanmıştır. CGTİK'nun 44/3(k)(l) maddesine göre, ceza infaz kurumlarında suç örgütlerine ait her türlü yayın, bez afiş, pankart, resim, sembol, işaret ve benzeri eşyayı kurumların herhangi bir yerine asmak veya teşhir etmek ya da suç örgütlerinin eğitim ve propaganda faaliyetlerini yapmak veya yaptırmak eylemleri hücreye

---

¹ Bozlak, 90, CMK, m. 2.

koyma disiplin cezasını gerektirmektedir.

Ceza İnfaz Kurumundaki örgütlü suç mensuplarının avukatla görüşme hakkının sınırlarını ve kısıtlanmasını düzenleyen CGTİK'nun 59/4. maddesinde; 5237 sayılı Kanununun 220 nci, İkinci Kitap Dördüncü Kısım Dördüncü ve Beşinci Bölümlerinde yer alan suçlardan mahkûm olan hükümlülerin avukatları ile ilişkisi; konusu suç teşkil eden fiilleri¹ işlediğine, infaz kurumunun güvenliğini tehlikeye düşürdüğüne, terör örgütü veya diğer suç örgütleri mensuplarının örgütsel amaçlı haberleşmelerine aracılık ettiğine ilişkin bulgu veya belge elde edilmesi halinde, Cumhuriyet Başsavcılığının istemi ve infaz hâkiminin kararıyla, bir görevli görüşmede hazır bulundurulabileceği gibi bu kişilerin avukatlarına verdiği veya avukatlarınca bu kişilere verilen belgelerin infaz hâkimince incelenebileceği, infaz hâkiminin belgenin kısmen veya tamamen verilmesine veya verilmemesine karar vereceği ve bu karara karşı ilgililerin, 4675 sayılı Kanuna göre itiraz edebilecekleri düzenleme altına alınmıştır.

Yine CGTİK'nun 63/3. maddesine göre, örgüt veya çıkar amaçlı örgüt suçları ile terör suçlarının Kanunda sayılan hâller dışında bir araya gelmelerine ve bağlantı kurmalarına izin verilmemektedir. Hükümlünün telefon ile haberleşme hakkını düzenleyen CGTİK'nun 66/1. maddesine görede; bu hakkın tehlikeli hâlde bulunan örgüt mensubu hükümlüler bakımından kısıtlanabileceği düzenlemesi yapılmış bulunmaktadır. Yine söz konusu Kanununun 67/4. ve 68/3. maddelerine göre, hükümlülere tanınan radyo, televizyon yayınları ile internet olanaklarından yararlanma ve mektup, faks, telgraf alma ve gönderme hakları örgüt mensubu olanlar için kısıtlanabilmektedir.

Örgütlü suç mensuplarının koşullu salıverilme şart ve sürelerini düzenleyen CGTİK'nun 107. maddesine göre ise; suç işlemek için örgüt kurmak veya yönetmek ya da örgütün faaliyeti çerçevesinde işlenen suçtan dolayı mahkûmiyet hâlinde; ağırlaştırılmış müebbet hapis cezasına mahkûm edilmiş olanlar otuzaltı yılını, müebbet hapis cezasına mahkûm edilmiş olanlar otuz yılını, süreli hapis cezasına

---

¹ Geleri, 90.

mahkûm edilmiş olanlar cezalarının dörtte üçünü infaz kurumunda çektikleri takdirde, koşullu salıverilmeden yararlanabilirler. Ancak, bu süreler; birden fazla ağırlaştırılmış müebbet hapis cezasına veya ağırlaştırılmış müebbet hapis cezası ile müebbet hapis cezasına mahkûmiyet hâlinde kırk, birden fazla müebbet hapis cezasına mahkûmiyet hâlinde otuzdört, bir ağırlaştırılmış müebbet hapis cezası ile süreli hapis cezasına mahkûmiyet hâlinde en fazla kırk, bir müebbet hapis cezası ile süreli hapis cezasına mahkûmiyet hâlinde en fazla otuziki yıl olarak belirlenmiştir. Bu rejimler belirlenirken elbette ki belirtilen suç faillerinin tehlikeliliği arz ettiği önem etkilidir.¹

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

1. 5237 SAYILI TCK'NIN 220.MADDESİ SUÇ İŞLEMENİN AMACIYLA ÖRGÜT KURMA SUÇUNUN MADDE GEREKÇESİ

Bu suç tanımı ile korunan hukukî değer, kamu güvenliği ve barışıdır. Kamu güvenliği ve barışının bozulması ise, bireyin güvenli, barış içinde yaşamak hakkını da zedeleyecektir. Bu nedenle söz konusu düzenlemeyle aynı zamanda bireyin, Anayasada güvence altına alınmış olan hak ve özgürlüklerine yönelik fiillere karşı da korunması amaçlanmaktadır.

Örgüt kurmak, işlenmesi amaçlanan suçlar açısından sadece bir araç niteliğindedir. Suç işlemek için örgüt kurmak, toplum düzenini tehlikeye sokmaktadır. Bu nedenlerle, işlenmesi amaçlanan suçlar açısından hazırlık hareketi niteliğinde olan bu fiiller, ayrı suçlar olarak tanımlanmıştır.

Suç işlemek maksadıyla teşekkül, cemiyet, örgüt oluşturulmasına ilişkin olarak ceza kanunlarında hükümlere yer verilmesi eski tarihlere dayanmaktadır. Suç işlemek için örgütlenme suçunun tarihi kökeni 19. yüzyılın başlarında çete-cilik olaylarının bastırılmasına duyulan gereksinime dayandırılmıştır¹³⁵. Bugün-kü düzenlemelere en yakın olan ve suç işlemek amacıyla örgüt kurma suçunun doğuşu

---

¹ Bozlak, 91.

şeklinde ifade edilebilecek hükümler ilk kez 1810 tarihli Fransız Ceza Kanunu ile getirilmiştir. Fransa'da devrimin ardından, siyasal karmaşanın neden olduğu toplumsal disiplinin bozulması neticesinde, özellikle mala ve kişiye karşı suçlar, yağma, hırsızlık, yaralama, adam öldürme suçlarını işleyen çetelerin artması, suç işlemek için birleşmeyi suç sayan suç tiplerinin tanımlanmasına yol açmıştır. 1810 tarihli Fransız Ceza Kanunu'nun 213, 214. maddeleri, mala ve kişiye karşı suç işlemek için açıkça silahlı çeteleri, birleşimleri suç saymıştır. Belirli bir süreçte, bu maddelerin kapsamı genişletilmiş, kamu otoritesine direnmek türünde eylemler de bu kapsama dahil edilmiştir. Yine kanunun 265. maddesi, ikiden fazla kişinin kişilere karşı açık güç ve cebir şiddet kullanarak bir kimsenin evine girmek ve hırsızlık suçunu işlemek için bir araya gelmesini ölüm cezası ile cezalandırmıştır. Bu maddeye göre kişilere ve malvarlığı aleyhine eşkıya-serseri (malfattori) örgütlenmesi, kamu barışına karşı suç olarak kabul edilmiştir. 266. maddeye göre de çetelerin organizasyonu, çeteler ve bunların liderleri arasında ilişki, suçtan ileri gelen gelirlerin hesaplanıp dağıtılması, paylaşımı için anlaşmaların bulunması halinde bu suç örgütünde hizmet yüklenenlerin, iradi olarak kasten çetelere ve onların gruplarına silah, cephane, kalacak yer, barınak, toplanacakları yer sağlayanların hapis cezası ile cezalandırılacakları öngörülmüştür.

Türkiye'nin tarihi açısından değerlendirildiğinde, suç işlemek amacıyla örgütlenme suçu ilk kez 1810 tarihii Fransız Ceza Kanunu'na benzer şekilde 1274 (1858) tarihli Ceza Kanunname-i Hümayunu'nun 58. maddesinde düzenlenmiştir. 13/11/2005 tarih ve 25642 sayılı R.G.de yayımlanan 04/11/2004 tarih ve 5252 sayılı kanunun 12. maddesi ile, 1 Haziran 2005 tarihi itibariyle tüm ek! değişiklikleriyle birlikte yürürlükten kalkan 765 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 313. maddesinde düzenlenen "cürüm işlemek için teşekkül meydana getirme" suçu ise 1889 tarihli İtalyan Ceza Kanunu'nun (Zanardelli Kanunu) 248. maddesinden alınmıştır.

26.9.2004 tarihinde kabul edilerek 1 Haziran 2005 tarihinde yürürlüğe giren 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun "Özel Hükümler" başlıklı ikinci kitabı- 1 nın "Topluma Karşı Suçlar" başlıklı üçüncü kısmının "Kamu Barışına Karşı Suçlar" başlıklı beşinci bölümünde, Kanun'un 220'nci maddesinde "suç işlemek amacıyla örgüt kurma" suçu düzenlenmiştir. Maddede, "kanunun suç saydığı fiilleri işlemek amacıyla örgüt kurmak veya yönetmek, örgüte üye olmak, örgüt adına suç işlemek,

örgüte yardım etmek ve örgütün veya amacının propagandasını yapmak" cezalandırılmaktadır.

Kanun bu maddeyle suç örgütü oluşturmayı ifade hürriyetinin meşru bir tezahürü olarak görmemiş, amacın ve aracın yasadışı olması bağlamında, bu durumu kamu düzenine aykırı bularak yasaklamıştır. Gerçekten, kamu düzeninden olarak kanunun suç saydığı bir fiilin veya fiillerin işlenmesi için örgütlenmek, uygar hiçbir toplumda kabul edilebilir bir davranış değildir. Bu madde kapsamında getirilen düzenlemeler; ifade, ifadeyi açıklama ve örgütlenme özgürlüklerinin(Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Evrensel Bildirisi'nin 20'nci maddesine göre "Herkes barışçıl bir biçimde toplanma ve örgütlenme hakkına sahiptir. Hiç kimse bir örgüte dahil olmaya zorlanamaz". Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin "Toplantı ve Örgütlenme Özgürlüğü" başlıklı 11. maddesi şu şekildedir: "1. Herkesin barışçıl toplantı özgürlüğüne ve başkalarıyla çıkarlarını ko-rumak amacıyla sendika kurma ve bunlara üye olma hakkı da dahil, örgütlenme özgürlüğüne hakkı vardır. 2. Bu hakların kullanılmasına, demokratik bir toplumda, ulusal güvenlik, kamu gü-venliği, kamu düzeninin korunması ve suçun önlenmesi, sağlığın veya ahlakın veya başkalarının hak ve özgürlüklerinin korunması için gerekli olan ve yasayla öngörülenlerden başka bir sınırlama getirilemez. Bu madde, bu hakların silahlı kuvvetler, güvenlik güçleri veya devlet idaresi mensupları tarafından kullanılmasına yasal sınırlamalar getirilmesine engel oluşturmaz", örgütlenme özgürlüğü, Türkiye Cumhuriyeti Anayasa'smda bu isim altında açıkça düzenlenmemişse de Anayasa'nın 33. maddesi "dernek kurma ve üye olma özgürlüğünü", 34. maddesi "toplantı özgürlüğü"nü, 51. maddesi de "sendika kurma ve üye olma" özgürlüğünü düzenlemiştir. Kaldı ki; Anayasa'nın 90'ıncı maddesinin 5'inci fıkrasına göre, "Usulüne göre yürürlüğe konulmuş milletlerarası andlaşmalar kanun hükmündedir. Bunlar hakkında Anayasaya aykırılık iddiası ile Anayasa Mahkemesine başvurulamaz. (Ek cümle: 7.5.2004-5170/7 md.) Usulüne göre yürürlüğe konulmuş temel hak ve özgürlüklere ilişkin milletlerarası andlaşmalarla kanunların aynı konuda farklı hükümler içermesi nedeniyle çıkabilecek uyuşmazlıklarda milletlerarası andlaşma hükümleri esas alınır".) koruduğu alan içerisinde değerlendirilebilecek nitelikte değildir. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi, örgütlenme özgürlüğü ile düşünce ve düşünceleri açıklama (ifade) özgürlüğü (AİHS m. 9, 10) arasında yakın bir bağ kurmaktadır. AİHM, 11'inci maddeye ilişkin birçok kararında, maddeyi

"özerk anlamına ve uygulama alanının özelliğine karşın, Sözleşmenin 9. ve 10. maddeleri ışığında" değerlendirmektedir; zira Mahkemeye göre, Sözleşmenin 9. ve 10. maddeleriyle amaçlanan kişisel düşüncelerin korunması, bilgi ve düşüncelerin serbestçe alınıp verilmesi, 11'inci madde ile düzenlenen örgütlenme özgürlüğünün de amaçları arasında yer almaktadır. Mahkemeye göre, "Sözleşmenin 9. ve 10. maddeleriyle garanti altına alınan düşünce ve düşünceleri açıklama özgürlükleri, kişinin inançlarını ve fikirlerini başkalarıyla birlik içerisinde, özellikle aynı inanca, düşünceye, menfaatlere sahip bireylerden oluşan örgütler aracılığıyla paylaşabilme garantisinin eşliği olmadan, oldukça sınırlı bir alanda kalacaktır". Bu durum örgütlenme özgürlüğünün AİHM tarafından da, "düşüncenin toplu ifadesi" olarak anlaşıldığının göstergesidir.¹ Örgütlenme özgürlüğü, insanın maddi ve manevi varlığının gelişmesi ve kişiliğini tam olarak bulması açısından vazgeçilmez araçlardan birisini oluşturmaktadır. Örgütlenme sayesinde kişi, birey olarak tek başına gerçekleştiremeyeceği (veya kısmen ya da güçlüklerle gerçekleştirebileceği) amaçları gerçekleştirebilme imkanı bulur. Örgütlenme özgürlüğü, ancak amaçları ve faaliyetleri dolayısıyla yasaklanmamış olan örgütlere katılabilmek anlamındadır. Kişinin ceza yasalarıyla çelişmemek şartıyla yalnız olarak yapabileceği her şey, örgütlenmenin konusu ve amacı olabilecektir. Bu nedenle, suç işlemek amacıyla örgütlenme, Anayasa, İnsan Hakları Evrensel Bildirisi ve Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi anlamında örgütlenme özgürlüğü kapsamında değildir.

Örgütlenme özgürlüğü, amaçları ve faaliyetleri yasalarla yasaklanmamış örgütler açısından söz konusudur. Varlığından bahsettiğimiz örgüt ise suç işlemek amacıyla meydana getirilmiştir. Bu örgütler Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Evrensel Bildirisi'nin 20'nci maddesi ve Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 11'inci maddesinde belirtilenin aksine, barışçıl biçimde örgütlenmediklerinden ve dolayısıyla demokratik bir toplumda, ulusal güvenlik, kamu güvenliği ve suçun önlenmesi, başkalarının hak ve özgürlüklerinin korunması amacıyla yasal sınırlamalar da getirilebileceğinden, suç işlemek amacıyla örgüt kurulmasının yasaklanması temel hak ve özgürlükler açısından bir sorun doğurmamaktadır. Ancak, hemen belirtmek gerekir ki; bahsedilen suçun meydana gelebilmesi için suç işlemek

---

¹ Ersel Aldabak, "Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi Kararlarında Örgütlenme Özgürlüğü," Bülent Tanör Armağanı, İstanbul (2004), 70-71

için bir örgüt kurulmasından söz edilse de; ortada kurulmuş yasal bir örgüt (teşekkül) mevcut iken, bu yasal örgütün amaçlarından saparak, illegal bir amaç belirlemesi ve bu amaç doğrultusunda iradelerin birleşmesiyle beraber, maddede sayılan koşulların oluşması söz konusu olduğunda, 220. madde de belirtilen örgüt kavramının varlığı kabul edilmelidir. Diğer bir ifadeyle, legal görünüş altında faaliyette bulunan bir örgüt, illegal davranışlar içerisine girerse, ya da yasal davranışlarla birlikte aynı zamanda yasadışı davranışları da gerçekleştirmeye başlarsa veya amacını bu yönde oluşturursa, bu andan itibaren yasadışı bir örgüt olur. Kısaca kurulan yasal bir örgütün (dernek, siyasi parti, sendika, şirket, vs.), bir suç örgütüne dönüşmesi mümkün olup, bu durumda, bu alana ilişkin ayrıca özet bir düzenleme söz konusu değilse, bu örgüt 220'nci madde kapsamında değerlendirilecektir.

Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi'nin 11'inci maddesinin 2. fıkrasına göre, "Hiç kimse, işlendikleri sırada ulusal ve uluslararası hukuka göre suç teşkil etmeyen fiillerden veya ihmallerden ötürü mahkum edilemez. Bunun gibi, suçun işlendiği sırada uygulanan cezadan daha ağır bir ceza verilemez". Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 7'nci maddesinin 1'inci fıkrasına göre de aynı yönde, "Hiç kimse işlendiği zaman ulusal ve uluslararası hukuka göre bir suç sayılmayan bir fiil veya ihmalden dolayı mahkum edilemez. Hiç kimseye suçun işlendiği sırada uygulanabilecek olan cezadan daha ağır bir ceza verilemez" denilmektedir. Anayasa'nın 38'inci maddesi ve Türk Ceza Kanunu'nun 2'nci maddesi "suçta ve cezada kanunilik ilkesi"ni düzenlemiştir. Anayasa 38/1 'e göre, "Kimse, işlendiği zaman yürürlükte bulunan kanunun suç saymadığı bir fiilden dolayı cezalandırılmaz; kimseye suçu işlediği zaman kanunda o suç için konulmuş olan cezadan daha ağır bir ceza verilemez". TCK'nın 2'nci maddesinin 1'inci fıkrası uyarınca, "Kanunun açıkça suç saymadığı bir fiil için kimseye ceza verilemez ve güvenlik tedbiri uygulanamaz. Kanunda yazılı cezalardan ve güvenlik tedbirlerinden başka bir ceza ve güvenlik tedbirine hükümlenmez". Yine maddenin 3'üncü fıkrasına göre de "Kanunların suç ve ceza içeren hükümlerinin uygulanmasında kıyas yapılamaz. Suç ve ceza içeren hükümler, kıyasa yol açacak biçimde geniş yorumlanamaz".

Hukuk devleti ilkesi, bütün devlet faaliyetlerine yön veren temel ilkelerden biri olarak Anayasa'nın 2'nci maddesinde sayılmaktadır(Anayasa'nın 2'nci maddesine

göre, "Türkiye Cumhuriyet, toplumun huzuru, milli dayanışma ve adalet anlayışı içinde, insan haklarına saygılı, Atatürk milliyetçiliğine bağlı, başlangıçta belirtilen temel ilkelere dayanan, demokratik, laik ve sosyal bir hukuk Devletidir". Faaliyetlerinde hukuk kurallarıyla bağlı olan, vatandaşlarına hukuki güvenlik sağlayan devlete hukuk devleti denilmektedir.¹

Hukuk devleti ilkesinin ceza hukuku bakımından şekli anlamdaki sonucu, hukuki güvenliği garanti etmesidir. Ceza hukuku alanında vatandaşın hukuki güvenliğini sağlayan mekanizma, "suçta ve cezada kanunilik ilkesi"dir.² Suçta ve cezada kanunilik ilkesi, hukuk devleti ilkesini ceza hukukunda somutlaştıran bir prensip olup, bireyi devlete karşı koruma amacı güder.

Hukuk devleti ilkesinin maddi yönden ceza hukukuna yansımaları ise içerikle ilgilidir. Ceza hukuku kuralları bir hukuk devletinde, insan haklarını koruma odaklı olarak tanzim edilirler. Ceza hukuku kurallarının öncelikle insanın varlığını devam ettirmesi, kişiliğini geliştirmesi bakımından korunması zorunlu olan maddi, manevi ve ekonomik değerlerini korumayı hedeflemesi gerekmektedir. Hukuk devleti bireyi yalnızca ceza hukuku aracılığıyla korumakla kalmaz, aynı zamanda onu ceza hukukuna karşı da korumak zorundadır. Böylece suç ve cezanın kanuniliği ilkesi, devletin cezalandırma yetkisini kullanmasının sınırını oluşturur. Bu yüzden söz konusu ilke (suçta ve cezada kanunilik) "ceza kanunlarının güvence işlevi"ni yerine getirmektedir. Bir taraftan herkesin, hangi davranışın cezalandırıldığını önceden bilmesi güvence altına alınmalı, diğer taraftan da bir davranışın cezalandırılabilir olduğuna ancak yasa koyucu karar vermelidir.³

Kanunilik ilkesinin (Kanunilik ilkesi dört önemli hukuksal güvence içermektedir: a) Belirlilik, b) Aleyhe kanunun geçmişe yürümesi yasağı, c) Benzetme

---

¹ **Kemal Gözler**, Anayasa Hukukuna Giriş, Genel Esaslar ve Türk Anayasa Hukuku, (Bursa: Ekin, 2003) 210.

² **Mahmut Koca, İlhan Üzülmez**, Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler, (Ankara: Seçkin, 2008) 37.

³ **Bahri Öztürk, Mustafa Ruhan Erdem**, Uygulamalı Ceza Muhakemesi Hukuku (Uygulamalı Ceza Hukuku), (Ankara: Seçkin, 2008) 37.

(kıyas) yasağı, d) Örf ve adete dayanarak suç ve ceza koyma yasağı.¹ güvencelerinden birisi olan "belirlilik ilkesi" (lex certa), yasa koyucunun yoruma gereksinim gösteren kavramlara suç tipinde yer vermesine engel değil ise de, normun içeriğinden, hangi tür davranışların cezayı gerektirdiği anlaşılamiyorsa, birey davranışlarını yönlendirme olanağına sahip olamayacağı için, belirlilik ilkesinin, bireyi keyfiliğe karşı koruyucu bir rol oynadığı söylenebilir. Kanun koyucu ceza metinlerini mümkün olan en açık ve kesin biçimde belirlemelidir.² Yasama organının suçun tarifinde açık ve kesin tabirler yerine anlamı müphem veya çok geniş kelimeler kullanması halinde Anayasa Mahkemesi'nin bu hükmü ya da yasayı Anayasa'nın 38'inci maddesine muhalefetten iptal edip edemeyeceğine verilecek olan yanıt, iptal edebileceği yönünde olumlu bir cevap olmalıdır.³

Suçları tespit eden kanun hükümlerinin tanımları belirli olmalı, yani açık ve seçik nitelik göstermeli, farklı anlamlara gelen, belirsiz ve çok kapsamlı terimler kullanılmamalıdır. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi de AİHS'nin 7'nci maddesinin yalnızca ceza kanununun sanığın aleyhine geçmişe etkili olarak uygulanması yasağıyla sınırlı olmadığını belirtmiş; söz konusu güvenceye, suç ve cezaların ancak kanunla tespit edilmesi ve kanunları sanığın aleyhine geniş yorumlanmamasını (benzetme, kıyas yasağı) içerecek biçimde bir anlam verilmesi gerektiğini vurgulamıştır. Bu nedenle suçlar kanunda açık ve belirgin bir biçimde tanımlanmış olmalıdır. Bu gereklilik, ne zaman ki, birey, söz konusu düzenlemenin lafzından, gerektiğinde mahkeme kararlarının yardımıyla da olsa, hangi davranış ve ihmallerin cezai sorumluluğuna yol açacağını teşhis edebiliyorsa, yerine gelmiş olur (Her ne kadar AİHS m. 7'de "kanun"dan değil, "hukuk"tan söz etmekte ise de; bu deyim diğer maddelerdeki (AİHS m. 8/2, 9/2, 10/2, 11/2) "kanun" deyimi ile aynı anlamda kullanılmıştır. Ne var ki, "kanun" deyimi AİHM tarafından "parlamento çekincesi" biçiminde anlaşılmamakta; m. 7'nin (ingiliz hukukunda Common Lavv'da yer alan) "yazılı olmayan hukuku" da (örf ve adet hukuku) içerdiği kabul edilmektedir.⁴ Aynı zamanda bu madde, ceza kanunlarının kıyas yolu ile ve genişletilerek yorumlanması

¹ Öztürk, Erdem, 39.

² Dönmezer, Erman, 20.

³ Dönmezer, Erman, 32.

⁴ Durmuş Tezcan, Mustafa Ruhan Erdem ve Oğuz Sancakdar, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi Işığında Türkiye'nin İnsan Hakları Sorunu (Ankara: Seçkin, 2004) 377.

ve uygulanmasını yasaklar.

5237 sayılı TCK'nın 220'nci maddesi ile getirilen hüküm, 765 sayılı TCK'dan farklı bir düzenlemeye yer vermiştir. Buna göre, kanunun suç saydığı fiilleri işlemek amacıyla örgüt kuranlar ve yönetenler, "örgütün yapısı, sahip bulunduğu üye sayısı ile araç ve gereç bakımından amaç suçları işlemeye elverişli olması halinde" cezalandırılır. Suç işlemek amacıyla kurulmuş olan bir örgütün işlemeyi hedeflediği suçların belirli olması gerekmediğinden ve maddede belirtilen suçun gerçekleşmesi için "amaçlanan suçların" işlenmiş olması aranmadığından, kurulan örgütün, üye sayısı ve araç/gereç yönünden elverişli olup olmadığının neye göre belirleneceğini söylemek mümkün gözükmemektedir. Söz konusu düzenleme aynı zamanda, suçun niteliğine uygun olup olmaması bakımından da tartışmalıdır. Bu hususa ileride yeri geldiğinde değinilecektir.

Suç işlemek amacıyla örgüt kurma suçuna birçok ülkenin ceza kanunlarında yer verilmektedir. Birkaç örnekle ifade etmek gerekirse. Çeşitli ülkelerin ceza kanunlarında suç işlemek amacıyla örgüt kurma suçuna ilişkin getirilen düzenlemelere örnek verilirken; belirtilen yasal düzenlemelerin tamamı metine alınmamıştır. Zikredilen bölümler, bahsedilen maddelerin yalnızca bir kısmı olup tümünü kapsamamaktadır.) İtalyan Ceza Kanunu'nun 416'ncı maddesine göre, "Üç veya daha fazla kişi birden fazla suç işlemek için birleştiklerinde, örgüte, öncülük edenler veya örgütü kuranlar veya organize edenler sadece bu nedenle cezalandırılır". Mafia tipi örgütlenme suçu İtalyan Ceza Kanunu'nda, suç işlemek amacıyla örgüt kurma suçundan ayrı olarak, kanunun 416. maddesinde düzenlenmiştir. Alman Ceza Kanunu'nun 129'uncu maddesine göre, "Her kim, amacı ve eylemleri suç işlemeye yönelik bir örgüt kurar veya böyle bir örgüte üye olarak katılır veya örgüt propagandasını yapar veya örgütü destekler ise cezalandırılır". Fransız Ceza Kanunu'nun 450-1 maddesine göre ise, "Bir veya birden fazla maddi eylemle somutlaşan en az beş yıl hapis cezasıyla cezalandırılan bir veya birden fazla cürüm veya cünhanın hazırlanması amacıyla oluşturulmuş her birlik veya kurulmuş teşekkül bir suç örgütü oluşturur". İsviçre Ceza Kanunu'nun 260ter maddesi ise şu şekildedir: "Her kim, amacı suç niteliğindeki şiddet hareketleri yapmak veya suç niteliğindeki araçlarla zenginleşmek olan, yapısı ve üyeleri gizli tutulan bir organizasyona katılır veya suç niteliğindeki faaliyetlerinde böyle bir organizasyonu

desteklerse cezalandırılır". Portekiz Ceza Kanunu'nun 299'uncu maddesinin yer verdiği düzenlemeye göre, "Her kim amacı veya faaliyetleri birden fazla cürüm işlemeye yönelik olan bir grup, organizasyon veya örgüte öncülük eder veya kurarsa cezalandırılır".

5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 220'nci maddesi hükmü, yürürlükten kalkan 765 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 313'üncü maddesinin düzenlemiş olduğu "cürüm işlemek için teşekkül meydana getirme" suçuyla karşılaştırıldığında, önemli farklılıkları bünyesinde taşımaktadır. Örgütün oluşması için gereken asgari üye sayısı; örgütün varlığının kabulü için aranan koşullar; örgüt yöneticilerinin sorumluluğu gibi hususlarda getirilen hükümler ve yenilikler bunlar arasında telaffuz edilebilir. Yine örgüte yardım suçu 220'nci madde içerisinde (tek madde altında) düzenlenmiş ve örgüte bilerek ve isteyerek yardım edenlerin örgüt üyesi olarak cezalandırılacağı hükme bağlanmıştır. Ayrıca maddede örgütün veya amacının propagandasının yapılması da ayrıca cezalandırılmaktadır. Getirilen bu değişiklikler, uygulamada da farklılıklara yol açacak niteliktedir. Bu farklı hükümlere, suç tipi açıklanırken daha geniş bir biçimde yer verilecektir.

1.1. 5237 Sayılı Yasanın TCK'nın 220. Maddesinde Korunan Hukuk Kuralları

Ceza hukukunun kaynağı kanundur. Bu durum aynı zamanda "kanunsuz suç ve ceza olmaz" ilkesinin bir ifadesi olarak karşımıza çıkar. Buna göre, suç, ceza kanununu ihlal eden davranışlardır. Suçu vurgulayan özellik, onun bir ihlal fiili olmasıdır. Kanun tarafından yasaklanmış bir durumu ihlal etmeksizin suçun oluşması söz konusu değildir. Suçu bir ihlal fiili olarak değerlendirirsek, burada ihlalden bahsedilen şey de, hukuksal bir değer veyahut yarar olacaktır. Buna göre, suçla ihlal edilen, ceza ile korunan, böylece hukukilik kazanan beşeri değer ya da menfaat, suçun hukuki konusunu oluşturmaktadır.¹ Suç, toplumsal düzenin devamı açısından korunması gereken hukuki değerlerin açık ve bilinçli bir ihlali veya en azından bu değerleri korumaya matuf kurallara özensizlik niteliği taşıyan insan davranışlarıdır.

---

¹ Zeki Hafizoğulları, Devrim Güngör, "Türk Ceza Hukukunda Suçların Tasnifi," Türkiye Barolar Birliği Dergisi, 20, (2007): 22- 23.

Her hukuk kuralının temelinde bir değer yatmaktadır. Bu değerlerin somut bir ifade biçimi olan davranış normlarının ilk icra ettiği fonksiyon; icrai olsun, ihmali olsun, insanın belli fiillerinin ahlaken ve hukuken tasvip edilemez olduğu hususunda bir yargıyı ifade etmeleridir. Davranış normlarıyla koruma altına alınan hukuki değer, bir şahıs veya eşyanın ilişkin olduğu bir husustur. Bu hukuki değerlerin nesnel bir yönü yoktur. Belli bir şahıstan soyut bir nitelik arz eden bu değerler, manevi bir içeriğe sahiptirler. Bu değerlere tecavüzün anlamı, kişinin işlediği fiille bu ideal değerleri tanımadığını, onun geçerliliğine karşı çıktığını göstermesidir. Suç teşkil eden her fiil, aynı zamanda bir hukuki değerini ihlali niteliği arz etmektedir. Bu nedenle, bir hukuki değerle ilişkilendirilemeyen bir suçtan veya daha genel bir ifadeyle, haksızlıktan bahsedilemez. Bir fiilin kanunda suç olarak tanımlanmasıyla bir veya birden çok hukuki değer koruma altına alınmış olabilir.¹ Kanun kuralı ile korunan ve suçun ihlal ettiği hak veya menfaati ifade etmek üzere suçun hukuki konusu terimi kullanılmaktadır.²

TCK'nın 220'nci maddesinin gerekçesindeki ifadelerle göre, "bu suç tanımı ile korunan hukuki değer, kamu güvenliği ve barışıdır. Kamu güvenliği ve barışının bozulması ise, bireyin güvenli, barış içinde yaşamak hakkını da zedeleyecektir. Bu nedenle söz konusu düzenlemeyle aynı zamanda bireyin, Anayasa'da güvence altına alınmış olan hak ve özgürlüklerine yönelik fiillere karşı da korunması amaçlanmaktadır".

Kanunda suçun düzenlendiği yere bakıldığında; suçun "Topluma Karşı Suçlar" başlıklı "üçüncü kısımın, "Kamu Barışına Karşı Suçlar" başlıklı "beşinci bölüm"ünde düzenlendiği görülmektedir(Toplum; içinde hukuk, din, ahlak, gelenek ve görenek vs. gibi birbirinden çok farklı normatif düzenleri barındıran karmaşık bir normlar sistemidir. Toplumda herkes için ortak, uyulması zorunlu düzen, kamu düzenidir. Bundan ötürü kanunun üçüncü kısmının başlığı, "Topluma Karşı Suçlar" de. ğil, "Kamu Düzenine Karşı Suçlar" olmalıdır. Burada yer alan suçlara bakıldığında bu suçlexu" içinde birçok normatif düzeni barındıran toplum ile ilgili

¹ İzzet Özgenç, Türk Ceza Kanunu Gazi Şerhi Genel Hükümler, (Ankara: Seçkin, 2005) 199-201.

² Faruk Erem, "Suçun Konusu ve Hümanist Doktrin," Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 25 (1968): 12.

olmadığı, kamunun esenliği, kamu sryısı' kamu güveni, çevre, kamu barışı, genel ahlak vs. gibi, alt suç kategorileri şeklinde belirlenr kamu düzeni ile ilgili suçlar olduğu görülmektedir.

Buradan hareketle, korunan hukuksal yararın kamu güvenliği ve barışı olduğu sonucuna varılmaktadır. 765 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 313'üncü maddesinde düzenlenen cürüm işlemek için teşekkül meydana getirme suçu ise, 5237 sayılı TCK'dan farklı olarak "Anmnenin Nizamı Aleyhine İşlenen Cürümler" arasında düzenlenmiştir. 5237 sayılı TCK'da suçların tasnifine ilişkin getirilen düzenlemelere ve yerindeliğine çalışmamızın sınırlarını aşacağı için değinilmeyecektir.

Hafizoğulları ve Kurşun'a göre; 765 sayılı TCK'nın suçu düzenlediği yer daha doğrudur. Zira, kamu düzeni bozulduğunda doğal olarak "kamunun barışı" da bozulmaktadır. Bu nedenle suçla korunan hukuksal yararın kamu düzeni kişilerin suçun işlenmesine olan katkılarını belirlemektedir. Bir suçun icrasına iştirak eden suç ortaklarının bu suçun işlenişine buldukları katkıları göz önünde bulundurularak sorumluluk statüleri belirlenmektedir.

Kanunda tanımlanmış olan bir haksızlığın gerçekleştirilmesi, fail sıfatının koşulunu teşkil etmektedir. Buna göre, belirli bir neticenin oluşumuna nedensel değeri olan bir katkıda bulunan herkes değil, yalnızca kanunda tarif edilen belirli bir haksızlığı gerçekleştiren suç ortağı/ortakları fail sıfatına sahip olabilirler. Bunun yanı sıra, suçun icrasına iştirak etmekle birlikte, suçun işlenişinde bulunduğu katkı suçun kanuni tarifine uygun olmayan diğer suç ortaklarının da gerçekleşen haksızlıktan sorumlu tutulabilmeleri gerekir. İşte, suçun işlenişine bulunduğu katkı kanuni tarifteki haksızlığı gerçekleştirmeyen diğer suç ortakları "şerik" olarak nitelendirilmekte ve kanunun şerikliğe ilişkin genel hükümleri "sorumluluk alanını genişleten hükümler" olarak ifade edilmektedir(Özgenç'e göre, suç teşkil eden muayyen fiil, bir kişi tarafından yalnız başına işlenebileceği gibi, birden fazla kişinin iştirakiyle de gerçekleştirilebilir. Bir suçun icrasına iştirak eden suç ortaklarının, bu suçun işlenişine buldukları katkıların normatif bir değerlendirmeye tabi tutulması gerekir. Bu itibarla, iştirak şekilleri, suç ortaklarının sorumluluk statüleri olarak nitelendirilmektedir.

İştirake ilişkin hükümler, kanunda yapılan ve tek kişi tarafından işleneceği esasına göre düzenlenen suç tanımını genişleterek tamamlar. Başka bir ifadeyle, iştirakle ilgili hükümler; asıl suçu koyan kuralı, failden başkalarına da genişletici bir özellik taşımaktadır. İştirak hükümleri, suçu tanımlayan asıl kural yanında, tali ve tamamlayıcı bir nitelik taşımaktadır. Birden fazla kişinin tipikliğin gerçekleşmesine katılması durumunda önce faillik ve suç ortaklığı birbirinden ayrılmalı ve daha sonra da faillik ve suç ortaklığı içerisinde bunun görünüş biçimi belirlenmelidir. Bu durumda, mahkemenin işi, bütünlük arz eden olayı tahlil edip, faillerin sorumluluklarını kanunda öngörülen şekilde tespit etmektir. Gerçekten, bir suçun oluşumunda suç ortaklarının suçun oluşumuna katkıları farklı biçimlerde olabilmektedir. Ceza kanunlarında tek bir kişi tarafından işlenmesi mümkün olan suçların işlenmesini kolaylaştırmak veya suçun işlenmesi bakımından kesin sonuç alabilmek maksadıyla suç işlemek üzere anlaşmış birden fazla kişinin nedensellik değeri taşıyan hareketleri neticeyi meydana getirmişse, suç ortaklığından bahsedilecektir. Suç ortaklığı bireysel olarak gerçekleştirilemeyen suç girişimlerini gerçekleştirmek veya bunların başarıya ulaşmasını kolaylaştırmak için "güçleri birleştirmek" ve "görev bölümü" yapmanın gereğinden veya elverişliliğinden kaynağını alır. Suça iştirakte, belirli bir veya birkaç suçu işlemek için anlaşarak bir araya gelme söz konusudur. Suç anlaşması belirlenen bir suçu ya da suçları gerçekleştirmek bakımından söz konusudur (iştirakte, işlenecek suçun somutlaştırılması gerekir).

Suç veya suçlar işlendikten sonra anlaşma sona erer; süreklilik söz konusu değildir. Yapılan anlaşma belirli bir suçun ya da suçların birlikte işlenmesi üzerinedir.

Azmettirme veya yardım biçiminde olması durumu herhangi bir fark yaratmaksızın, suç ortaklığı için, tipe uygun ve hukuka aykırı bir fiilin varlığı koşulu aranacaktır. Diğer bir ifadeyle, asıl failin fiili tipe uygun olmalı ve fiilin hukuka aykırılığını ortadan kaldıran bir neden bulunmamalıdır. İştirakte bağlılık kuralı burada devreye girmektedir.

Kısa ve basit örneklerle konuyu özetlemek gerekirse, eşine sarkıntılık eden / (T)'yi eline geçirdiği bıçakla kasten öldüren kişi (K) tek başına (doğrudan) faildir.

Kanun kasten öldürme suçunun tek bir kişi tarafından gerçekleştirilmesini mümkün kılmakta olup; bahsi geçen örnekte de fail suçu tek başına gerçekleştirmiştir. Burada "tek failli suç"tan bahsedilmesi gerekir.

Başka bir örnekte, (N) ile (H) kendilerine borcu olan (F)'yi aralarında anlaşarak demir ve sopayla döverek kemiklerini kırmışlardır. Burada kanuni tanımda yer alan fiili her iki kişi birden yerine getirmiştir. Bu durumda bu kişilerden her biri fiil üzerinde hakimiyet kurmuşlardır ve müşterek fail olarak sorumlu tutulacaklardır. Ayrıca, burada anlaşarak bir suç işleme kararı da söz konusudur. Aksi durumda (eğer birlikte suç işleme kararı bulunmuyorsa), iştiraktan söz etmek söz konusu değildir.

1.2. 5237 Sayılı Yasanın TCK'nın 220. Maddesi ile 765 Sayılı Yasanın TCK'nın 313. Madde Arasındaki Farklar

- 5237 sayılı TCK'nun "Suç işlemek amacıyla örgüt kurma" başlıklı 220 nci maddesinin birinci fıkrasında, suç işlemek amacıyla örgüt kurmak veya yönetmek suçu tanımlanmıştır. Buna göre, söz konusu suç seçimlik hareketlerden suç işlemek için örgüt kurma veya yönetme fiillerinden birinin gerçekleştirilmesi ile oluşur. 220 nci maddenin 765 sayılı TCK'daki karşılığı olan 313 üncü maddede "teşekkül oluşturanlar"a verilecek ceza birinci fıkrada düzenlenmiş, bunun yanında "teşekkülün yöneticileri"nin ise maddenin dördüncü fıkrası kapsamında cezalandırılması öngörülmüştür.
- 220 nci maddedeki suçun oluşabilmesi için, örgütün yapısı, sahip bulunduğu üye sayısı ile araç ve gereç bakımından, amaçlanan suçları işlemeye elverişli olmalıdır. 765 sayılı TCK'nun 313 üncü maddesi bakımından ise, "her ne suretle olursa olsun cürüm işlemek için teşekkül oluşturmak" yeterlidir.
- Her iki kanun arasında örgütün asgari üye sayısı bakımından da fark vardır. 220 nci maddenin 1 inci fıkrasının son cümlesinde örgütün varlığı için üye sayısının "en az üç kişi" olması aranırken, örgüte ilişkin mevzuatımızdaki diğer maddelerde örgütün iki veya daha fazla kimseden oluşacağı kabul edilmektedir.
- Yeni TCK'nun 220 nci maddesinde suç işlemek amacıyla örgüt kuran veya yönetenlerin iki yıldan altı yıla kadar hapisle cezalandırılacakları belirtilmiştir. 765 sayılı Kanununun 313/1 inci maddesine göre teşekkül oluşturanlara bir yıldan iki yıla

kadar ağır hapis cezası, teşekkülün yöneticilerine ise 313 üncü maddenin 4 üncü fıkrası gereğince belirlenecek cezanın üçte birden yarıya kadar artırılması öngörülmüştür.

▪ 5237 sayılı TCK'da örgüt kuran veya yönetenler 220 nci maddenin birinci fıkrasında eşit şekilde cezalandırılırken, 765 sayılı TCK'nunda örgütü yönetenler, (m. 313/4) kuranlara (m. 313/1) oranla daha ağır ceza ile cezalandırılmıştır.

▪ Suç işlemek amacıyla kurulmuş olan örgüte üye olmak ise 220/2 inci maddede ayrı bir suç olarak tanımlanmış ve faile verilecek ceza 765 sayılı TCK'ya oranla artırılmış ve failin bir yıldan üç yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılması öngörülmüştür.

▪ Maddenin üçüncü fıkrasında örgütün silahlı olması, suçun nitelikli hali olarak öngörülmüş ve verilecek cezanın dörtte birden yarıya kadar artırılacağı belirtilmiştir. Benzer bir düzenleme 765 sayılı Kanunun 313 üncü maddesinde; "Teşekkül mensupları dağlarda ve kırlarda veya genel yollarda veya meskûn yerlerde içlerinden iki veya daha fazlası silahlı olarak dolaşır veya buluşma yerlerinde veya emin bir yerde silah saklarsa; birinci fıkradaki halde bir yıldan üç yıla, ikinci fıkradaki halde iki yıldan dört yıla kadar ağır hapis cezası verilir" şeklinde yer almaktadır.

▪ Örgütün faaliyeti çerçevesinde suç işlenmesi halinde 765 sayılı TCK'nun 313/5 inci maddesinde verilecek cezanın toplamının en ağır cezayı gerektiren fiilin cezasının azami haddini geçemeyeceği hüküm altına alınmıştır. Yeni kanunda bu durumda verilecek ceza için bir üst sınır öngörülmemiştir.

▪ Yeni TCK'nun 220 nci maddesinin beşinci fıkrasında yer alan, örgüt yöneticilerinin örgütün faaliyeti çerçevesinde işlenen bütün suçlardan dolayı ayrıca fail olarak sorumlu tutulacağı yolundaki hüküm 765 sayılı TCK'nunda yer almamaktadır.

▪ Örgüte üye olmamakla birlikte örgüt adına suç işleyen kişinin, ayrıca örgüte üye olmak suçundan cezalandırılacağına ilişkin yeni TCK'nun 220 nci maddesinin 6 ncı fıkrasındaki hüküm de, 765 sayılı TCK'nunda bulunmamaktadır.

▪ 765 sayılı Kanunun 314 üncü maddesindeki "barınacak yer göstermek veya erzak yahut silah ve cephane tedarik etmek" halleri 5237 sayılı Kanuna alınmamıştır. Bu tür fiiller diğer unsurları mevcut olmak kaydıyla yeni TCK'nun 220/7. maddesi çerçevesinde değerlendirilmelidir.

▪ TCK'nun 220/7 inci maddesinde, 314 üncü maddenin muadili yoktur, yani nitelikli hallere yer verilmemiştir.

- 765 sayılı Kanunda yer almayan “örgütün veya amacının propagandasının yapılması suçu” 220 nci maddenin 8 inci fıkrasında düzenlenmiştir. Propagandanın basın ve yayın yolu ile işlenmesi nitelikli hal olarak kabul edilmiştir. Bu suç tipi ile TMK’nun 8. maddesinin yürürlükten kaldırılmasından doğan boşluğun bir nebze giderilmesi düşünülmüştür.
- 765 sayılı TCK’nun 313/2 nci maddesinde yer alan ve teşekkülün halk arasında korku, endişe veya panik yaratmak veya siyasi veya sosyal bir görüşten kaynaklanan amaçla veya ammenin selameti aleyhine cürümlerle kasden adam öldürmek veya yağma ve yol kesmek ve adam kaldırmak cürümlerini işlemek için meydana getirilmesi halini kapsayan hükme 5237 sayılı TCK’nun 220 nci maddesinde yer verilmemiştir.
- 5237 sayılı Kanununun 221 inci maddesinde suç işlemek amacıyla örgüt kurmak, yönetmek veya bu amaçla kurulmuş örgüte üye olmak suçları ile ilgili olarak, 765 sayılı Kanunda yer almayan etkin pişmanlık hali düzenlenmiştir.¹

2. 5237 SAYILI TCK’NIN 220. MADDESİ ve FIKRALARI

- Kanunun suç saydığı fiilleri işlemek amacıyla örgüt kuranlar veya yönetenler, örgütün yapısı, sahip bulunduğu üye sayısı ile araç ve gereç bakımından amaç suçları işlemeye elverişli olması hâlinde, iki yıldan altı yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır. Ancak, örgütün varlığı için üye sayısının en az üç kişi olması gerekir.
- Suç işlemek amacıyla kurulmuş olan örgüte üye olanlar, bir yıldan üç yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.
- Örgütün silâhlı olması hâlinde, yukarıdaki fıkralara göre verilecek ceza dörtte birinden yarısına kadar artırılır.
- Örgütün faaliyeti çerçevesinde suç işlenmesi hâlinde, ayrıca bu suçlardan dolayı da cezaya hükmolunur.
- Örgüt yöneticileri, örgütün faaliyeti çerçevesinde işlenen bütün suçlardan dolayı ayrıca fail olarak cezalandırılır.
- Örgüte üye olmamakla birlikte örgüt adına suç işleyen kişi, ayrıca örgüte üye olmak suçundan dolayı cezalandırılır. 5237 sayılı yasanın 6352 sayılı kanununun 85.

---

¹ **Ela Kurt**, Bir Ceza Avukatının Günlüğü <http://www.bircezaavukatingunlugu.blogspot.com/satir-satir-adalet/1922313> :

Maddenin 6. Fıkrası örgüte üye olmamakla birlikte örgüt adına suç işleyen kişi ayrıca örgüte üye olmak suçundan da cezalandırılır. Örgüte üye olmak suçundan dolayı verilecek ceza yarısına kadar indirilebilir. (Değişik 02.07.2012 Tarih 6352 sayılı yasanın 85 maddesi gereğince örgüte üye olmak suçundan dolayı verilecek ceza yarısına kadar indirilebilir.)

- Örgüt içindeki hiyerarşik yapıya dahil olmamakla birlikte, örgüte bilerek ve isteyerek yardım eden kişi, örgüt üyesi olarak cezalandırılır. 6352 sayılı yasanın 85. Maddenin 7. Fıkrası örgüt içindeki değişiklik yapıya dahil olmamakla birlikte örgüte bilerek ve isteyerek yardım eden kişi örgüt üyesi olarak cezalandırılır. Örgüt üyeliğinden dolayı verilecek ceza yapılan yardımın niteliğine göre üçte birine kadar indirilebilir. (Değişik 02.07.2012 Tarih 6352 sayılı yasanın 85 maddesi gereğince örgüt üyeliğinden dolayı verilecek ceza yapılan yardımın niteliğine göre üçte birine kadar indirilebilir.)

- Örgütün veya amacının propagandasını yapan kişi, bir yıldan üç yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır. Bu suçun basın ve yayın yolu ile işlenmesi hâlinde, verilecek ceza yarı oranında artırılır.

Örgüt kurmak, işlenmesi amaçlanan suçlar açısından sadece bir araç niteliğindedir. Suç işlemek için örgüt kurmak, toplum düzenini tehlikeye sokmaktadır. Ayrıca belirtmelidir ki, suç örgütü, amaçlanan suçları işlemede bir kolaylık sağlamaktadır. Bu nedenlerle, işlenmesi amaçlan suçlar açısından hazırlık hareketi niteliğinde olan bu fiiller, ayrı suçlar olarak tanımlanmıştır.

Bu suç tanımı ile korunan hukukî değer, kamu güvenliği ve barışıdır. Kamu güvenliği ve barışının bozulması ise, bireyin güvenli, barış içinde yaşamak hakkını da zedeleyecektir. Bu nedenle söz konusu düzenlemeyle aynı zamanda bireyin, Anayasada güvence altına alınmış olan hak ve özgürlüklerine yönelik fiillere karşı da korunması amaçlanmaktadır.

Maddenin birinci fıkrasında, suç işlemek amacıyla örgüt kurmak veya yönetmek suçu tanımlanmıştır. Bu bakımdan, söz konusu suç, seçimlik hareketli bir suçtur. Bu seçimlik hareketler, suç işlemek için örgüt kurmak veya yönetmektir.

Örgüt, soyut bir birleşme değildir, bünyesinde hiyerarşik bir ilişki hâkimdir. Bu hiyerarşik ilişki, bazı örgüt yapılanmalarında gevşek bir nitelik taşıyabilir. Bu ilişki dolayısıyla örgüt, mensupları üzerinde hâkimiyet tesis eden bir güç kaynağı niteliğini kazanmaktadır.

Örgütün varlığı için suç işlemek amacı etrafındaki fiilî birleşme yeterlidir. Örgüt, niteliği itibarıyla, devamlılık arzeder. Bu itibarla, kişilerin belli bir suçu işlemek için bir araya gelmesi hâlinde, örgüt değil, iştirak ilişkisi mevcuttur. İştirak ilişkisinden bahsedebilmek için, suç ortakları nezdinde suçun, konu veya mağdur bakımından somutlaşması gerekir. Buna karşılık, örgüt yapılanmasında, işlenmesi amaçlanan suçların konu veya mağdur itibarıyla somutlaştırılması zorunlu değildir. Madde metninde, suç işlemek amacına yönelik örgütün varlığı için asgari üye sayısı belirlenmemiştir.

Suç işlemek için örgüt kurulması bir somut tehlike suçudur. Her ne kadar en az iki kişinin belli amaç etrafında suç işlemek üzere devamlı surette fiilen birleşmesi suretiyle örgüt meydana gelebilirse de; kurulan örgüt, güdülen amaç bakımından somut bir tehlike oluşturmayabilir. Bu nedenle, örgütün yapısı, sahip bulunduğu üye sayısı ile araç ve gereç bakımından, amaçlanan suçları işlemeye elverişli olması aranmalıdır. Bu bakımdan, örneğin sadece üç kişinin bir araya gelmesi, devletin ülke bütünlüğünü bozmaya yönelik suçları işleme açısından somut bir tehlike taşımayabilir; buna karşılık, ekonomik çıkar sağlamaya yönelik suçlar açısından elverişli olabilir.

Bu suç, bir amaç suç niteliği taşımaktadır. Bu nedenle, söz konusu suç, ancak doğrudan kastla işlenebilir. Kişiler, suç işlemek amacıyla bir örgütlenme yapısı içinde bulunmalıdırlar. İşlenmesi amaçlanan suçların türü veya niteliği, sadece bu suç için öngörülmüş olan alt ve üst sınırlar arasında somut cezanın belirlenmesinde dikkate alınabilir.

İkinci fıkrada, suç işlemek amacıyla kurulmuş olan örgüte üye olmak, ayrı bir suç olarak tanımlanmıştır. Örgüte üye olmak, fiilî bir katıldır. Örgüte üye olmak için örgüt yöneticilerinin rızasının varlığına gerek yoktur. Tek taraflı iradeyle de katılmak mümkündür.

Üçüncü fıkraya göre, örgütün silâhlı olması, bir ve ikinci fıkrada tanımlanan suçların daha ağır ceza ile cezalandırılmasını gerektiren nitelikli unsurunu oluşturmaktadır. Suç örgütünün silâhlı olup olmaması veya sahip olunan silâhların cins, nitelik ve miktarı, somut tehlikenin belirlenmesi veya var olan somut tehlikenin ağırlığı bakımından dikkate alınmalıdır.

Dördüncü fıkraya göre, örgütün faaliyeti çerçevesinde suç işlenmesi hâlinde, ayrıca bu suçlardan dolayı da cezaya hükümlenacaktır. Bir veya ikinci fıkrada tanımlanan suçlardan dolayı cezaya hükmedilebilmesi için, ayrıca örgütün amacı çerçevesinde bir suçun işlenmesi gerekmez. Örgütün faaliyeti çerçevesinde ayrıca suç işlenmesi hâlinde, hem bir veya ikinci fıkrada tanımlanan suçtan hem de amacı oluşturan suçtan dolayı gerçek içtima kurallarına göre cezaya hükmedilmelidir.

Maddenin beşinci fıkrasında, örgüt yöneticilerinin, örgütün faaliyeti çerçevesinde işlenen bütün suçlardan dolayı ayrıca fail olarak cezalandırılması gerektiği kabul edilmiştir. Örgüt yapısı içinde, kendisine suç işlemek gibi örgütün amacına uygun bir görev verilen kişi bu görevini yerine getirmese, hemen yerine bir diğeri rahatlıkla ikame edilebilmektedir. Bu nedenle, örgütün yöneticisi konumunda olan kişiler, örgütün faaliyeti çerçevesinde işlenen bütün suçlardan dolayı ayrıca fail olarak sorumlu tutulmalıdırlar.

Altıncı fıkraya göre, örgüte hâkim olan hiyerarşik ilişki içinde olmamakla beraber, örgüt adına suç işleyen kimsenin örgüt üyesi olarak kabul edilmesi ve bu nedenle de sorumlu tutulması gerekir. Değişiklik 6352 sayılı kanunla.

Yedinci fıkrada, örgüte hâkim olan hiyerarşik ilişki içinde olmamakla beraber, örgütün amacına bilerek ve isteyerek hizmet eden kişinin, örgüt üyesi kabul edilerek cezalandırılması öngörülmüştür. Bu nedenle, “örgüte yardım ve yataklık” adıyla ayrı bir suç tanımlaması yapılmamıştır. Bu kavram altında söz konusu edilen fiiller, nitelik bakımından örgüte üye olmak dolayısıyla sorumluluğu gerektirmektedir. Değişiklik 6352 sayılı kanunla.

Maddenin sekizinci fıkrasında, örgütün veya amacının propagandasının yapılması suç olarak tanımlanmıştır. Bu propagandanın basın ve yayın yolu ile işlenmesi, suçun temel şekline göre daha ağır ceza ile cezalandırılmayı gerektirmektedir. Örgüte hakim olan hiyerarşik ilişki içinde olmamakla beraber örgüt adına suç işleyen kişi örgüt üyesi olarak kabul edilmesi ve sorumlu tutulmalıdır. Örgütün amacı örgüt üyelerinin iştirak iradesi yani, eyleme katılma iradesi varsa o zaman sorumlu olur.

2.1. Örgüt Tanımı

ABD federal Adalet Bakanlığı örgütlü suçluluk konusunda şu tanımlı geliştirmiş bulunmaktadır. Faaliyetlerini rüşvet veya kamu görevlilerini yolsuzluğa bulaştırmaya dayandırmaya çalışan ve kısmen veya tamamen yasa dışı araçlarla finansal veya ekonomik bir kazançla ulaşmak amacıyla bireylerin veya grupların sürekli, yapılaşmış ve disiplinli bir biçimde bir araya gelmeleridir.

İtalyan Ceza Kanununun da şu tanımlı yapmaktadır. Mafia tipi örgüt mensuplarının örgüte bağlı veya tabii bulunma ve kesin sır tutma kanununun (OMERTA) korkutma gücünü, cürüm işlemek, ekonomik faaliyetlerin, imtiyazların, ruhsatların, kamu hizmetlerinin doğrudan doğruya veya dolayısıyla idaresini ele geçirmek yahut kendilerine veya başkaları için haksız yararlar veya imtiyazlar elde etmek yahut seçimlerin serbestliğini engellemek veya kendisi veya başkaları için oy sağlamak maksadıyla seçim özgürlüğünü ihlal etmek üzere kullandıklarında teşekkül etmiş olur. 4422 Sayılı çıkar amaçlı suç örgütü kanununun birinci maddesi bu tanım esas alınmıştır. Yeni TCK 220 Maddede “suç işlemek amacıyla örgüt kurma” başlıklı düzenlemede örgüt tanımı yapılmamış örgütün unsurları ve kriterleri belirtilmiştir.

2.2. Yargıtay Kararları Işığında Suç İşleme Amacıyla Örgüt Kurma

- En az üç kişinin birlikte suç işleme iradesiyle bir araya gelerek bir organizasyon oluşturması örgüt olarak kabul edilmiş ve TCK m. 220’de suç olarak tanzim edilmiştir.

Madde metninde;

- Örgütün yapısı sahip olduğu araç ve gereç bakımından suç işlemeye elverişli olması ve en az 3 kişi olması açıkça yazılı olmasına rağmen hiyerarşik yapılanma veya suç işleme iradesinde devamlılık unsurları sarıh şekilde düzenlenmemiştir. Örgütün yapısı kavramı içinde hiyerarşik yapılanma ile suç işleme iradesinde devamlılık olması şartının bulunduğunu kabul etmek örgütün doğası gereği zaruret arz eder.

Örgüt için amaç, kanunun suç saydığı fiilleri işlemek için birleşme iradesidir. Örgütün suç işlemeye elverişli olması zorunludur. elverişlilik şartı diye nitelendirebileceğimiz bu koşul uyarınca, örgütün yapısı, üye sayısı, araç ve gereç bakımından amaç suçlarını işlemeye elverişli olmalıdır. Kanun örgütün oluşması için üye şartı'nı getirmiş ve üye sayısı en az üç kişi olmalıdır. Gevşek dahi olsa örgütte bir hiyerarşik yapı olması örgütün doğası gereğidir. Bu unsurlar dışında süreklilik şartı diye nitelendirebileceğimiz bir şart daha mevcuttur. Bu şart uyarınca; Suç işlemek için örgüt kuran sanıkların aralarında önceden anlaşmış belirli bir oranda iş bölümü hiyerarşik yapı içinde süreklilik gösterecek bir yapılanma göstermesi gerekir. Yalnız bir defa suç işlenmek için bir araya gelme, örgüt kurma suçunu oluşturmaz.

Örgüt suçunun unsurları;

- Suç için birleşme iradesi (amaç), kanunun suç saydığı fiilleri işlemek için birleşme iradesidir.
  - En az 3 kişi olması (üye sayısı), üye sayısı en az üç kişi olmalıdır.
  - Suça elverişli araç ve gereç sahibi olması (elverişlilik), Örgütün yapısı, üye sayısı, araç ve gereç bakımından amaç suçlarını işlemeye elverişli olmalıdır.
  - Gevşek de olsa hiyerarşik yapı (hiyerarşik yapı),
  - Suç işleme iradesinde devamlılık (süreklilik). Suç işlemek için örgüt kuran sanıkların aralarında önceden anlaşmış belirli bir oranda iş bölümü hiyerarşik yapı içinde süreklilik gösterecek bir yapılanma göstermesi gerekir. Yalnız bir defa suç işlenmek için bir araya gelme, örgüt kurma suçunu oluşturmaz.

Sadece 3 ve daha fazla kişi kişinin suç işlemek için bir araya gelerek elverişli araç gerece sahip olması (silah, bomba, patlayıcı gibi), örgüt suçunun oluşması için yeterli değildir. Nitekim aşağıda kısaca değindiğim bir adet ceza genel kurulu kararı ile 3 adet Ceza Dairesi kararında örgütün süreklilik ve hiyerarşik yapı unsurlarını

özellikle aramış, bunları gerekçe göstererek yerel nahkem kararlarını bozmuştur.

Hiyerarşik yapının eksikliği ile suç işleme iradesinde devamlılık yoksunluğundan dolayı bozma kararı veren 2007 tarihli yargıtay ceza genel kurulu kararına göre:

Sanıkların sayısının örgüt Kurmaya yeterli olduğu, ve elverişli üye, araç ve gerece sahip olduğu saptanmış ise de suç işleme iradelerinde devamlılık bulunmaması ve/veyahiyerarşik bir bağ olmaması hallerinde bir örgütten söz edilemeyeceği ifade edilmektedir (yarg. C.g.k. 03.04.2007, 2006/10-253 e., 2007/80 k. Nolu karar). Adı geçen kararda istanbul 11. Ağır ceza mahkemesinin 12.07.2006 tarihli kararını bozan ceza genel kurulu somut olay değerlendirildiğinde, sanıkların sayısının örgüt kurmaya yeterli olduğu ve elverişli üye araç ve gerece sahip olduğu saptanmış ise de toplanan kanıtlar özellikle teknik takip sonucu elde edilen bilgi ve belgeler sanıklar arasında hiyerarşik bir bağ bulunduğu veya suç işleme iradelerinde devamlılık bulunduğunu kabule elverişli değildir. Ceza yargısında şüphenin sanıklar lehine yorumlanması, evrensel hukukun vazgeçilmez ve değişmez ilkesidir gerekçeleri ile yerel mahkeme direnme kararının bozulmasına karar vermiştir. Nitekim 2005 yılından önceki düzenlemede de Yargıtay Ceza genel kurulu yine kararlarında örgüt suçu için hiyerarşik yapı ve suç işleme iradesinde devamlılık şartını aramaktadır.

Yargıtay 10. Ve 11. Ceza dairesinin kararlarına göre örgüt suçunun oluşması için hiyerarşik yapı ve devamlılık şartı oluşması gerektiğine dair yerel mahkemenin vermiş olduğu kararı bozmuştur. Şöyleki;

Sayın 10.ağır ceza mahkemesinin iki adet kararını bozan yargıtay 10.ceza dairesi ise bir kararında diğer tüm unsurlar bulunsa dahi suç işleme iradelerinde devamlılık bulunmaması nedeniyle tck m. 220 nin uygulanamayacağını (y. 10.c.d. 30.03.2006 tarih 2006/1054-4780), ikinci kararında ise (y. 10.c.d. 22.06.2006 tarih 2006/5542-8498) hiyerarşik ilişki ve suç işleme iradelerinde devamlılık saptanamadığı için kararın bozulmasına hükmetmiştir.

İstanbul 10. ağır ceza mahkemesi örgüt suçundan ceza vermesine rağmen, yargıtay 10. Ceza dairesi, diğer tüm unsurlar bulunsa dahi, hiyerarşik yapının bulunmaması veya suç işleme iradelerinde devamlılığın saptanmaması durumunda örgüt suçuna hükmedilemeyeceği gerekçesi ile İstanbul 10. Ağır ceza mahkemesinin iki kararını da bozmuştur. 11. Ceza dairesinin bozma kararında ... arızı olarak bir araya gelen sanıklar arasındaki hiyerarşik ilişki ve suç işleme iradelerinde devamlılık saptanamamış olması karşısında yüklenen suçun unsurları itibarıyla oluşmadığı nazara alınarak beraatlerine karar verilmesi gerekirken cezaya hükmeden kararı bozmuştur (yarg. 11. Ceza dairesi 20.02.2008, 2007/8458 e, 2008/915 k.). yukarıda izah edilen yargıtay kararlarından da anlaşılacağı üzere kişi sayısını üçten fazla olması, suç işlemeye elverişli üye araç, gereç bulunması, örgüt suçu için yeterli değildir. Suçun oluşması için gevşek dahi olsa hiyerarşik bir bağın olması ve suç işleme iradelerinde devamlılığın bulunması gerekir. Kişilerin bir suç işlemek için bir araya gelmesini yargıtay ceza genel kurulu örgüt için yeterli görmemekte ayrıca suç işleme iradelerinde devamlılığının bulunmasını aramaktadır.¹

Suç İşlemek Amacıyla Örgüt Kurmak Suçunun Özellikleri Şunlardır;

- Suçlar arasında ayırım yapılmaksızın her hangi bir suçun işlenmesi için örgüt meydana getirilmesi balı başına bir suç haline getirilmiştir. (5237 sayılı yeni TCK 220 Mad)
- Suç işlemek amacıyla örgüt kurmak bağımsız bir suç olarak düzenlenmiştir.
- Suç işlemek için örgüt kurmaları için sanıkların aralarında önceden anlaşım iş bölümü ve hiyerarşik yapı içerisinde süreklilik gösterecek planlı bir ortaklık ve paylaşım anlayışıyla belirlenememiş sayıdaki suçları işlemek amacı etrafında birleşmelidirler.
- 5237 Sayılı yeni TCK 220 Maddedeki suç bir tehlike suçudur
- Ceza Hukukundaki genel ilkeye bir istisna getirmek suretiyle toplum yararına hazırlık hareketleri cezalandırılmaktadır.
- Suçun faili, üç veya daha fazla kişinin birleşmesidir.
- Yasanın amacı, basit bir birleşme olmayıp kamu için tehlike yaratacak

---

¹ Abdullah Güzel, <http://www.abdullahguzel.av.tr/index.php?sayfa=makaleokuavid=36> .

birleşmeyi cezalandırmaktır. Birleşmeye gaye yalnız suç işlemeye yönelik suç kastıdır. Suçu basit birleşmeden ayıran devamlılık, birden fazla suç için bir araya gelme ve sürekliliktir.

• 5237 Sayılı yeni TCK 220 Maddesinde öngörülen suçtan birinin yalnız bir defa işlenmesi için bir araya gelme suç işlemek amacıyla örgüt kurma suçunu oluşturmaz. Y. 8 C. D. nın 11/7/1997 tarih ve 1997/9489 -11420 Sayılı kararı

• Müttemadi (sürekli) suçlardandır.

• Örgüt suç işlemek için kurulması şarttır. Bu suçlarda ana öge; suç işlemek için örgüt kurmaktır.

• Anlaşma ile suç oluşmakta, her hangi bir suç işlenmiş olmasına gerek yoktur. Çünkü bir tehlike suçu olarak hazırlık hareketleri cezalandırılmaktadır.

• Özel kastla işlenebilen bir suçtur. Örgüt kurmak ve yönetmek veya örgüte katılmak suçundan dolayı sorumlu tutabilmek için, kişinin bu örgütün suç işlemek amacına yönelik olarak bir faaliyet icra ettiğini bilmesi gerekir.

• Bu suçun oluşumu için “doğrudan kast” gerekmektedir bu suçu “olası” kast ile işlenemez.

• Bu suç “Serbest Hareketli” bir suçtur. Suç işlemek amacıyla örgüt kurma, işlenmesi amaçlanan suçlar açısından bir hazırlık hareketi mahiyetindedir.

• Suçun tipik eylem unsuru “örgüt kurma veya yönetmek ya da örgüte katılmak” tır.

• Kamu görevlileri yasal bir hiyerarşi ilişkisi mevcut ise bu arada suç işlemek amacıyla oluşturulmuş örgütten söz edilemez. Ancak bu kamu kurumu bünyesinde görev yapan kişiler arasında yasalarla belirlenenin dışında bir hiyerarşik yapılanma meydana gelmişse suç işlemek için bir örgütlenmeden söz edilebilir.

• Örgütün yöneticileri örgütün yapısı içinde kendisine suç işlemek gibi örgütün amacına uygun bir görev verilen kişi bu görevini yerine getirmezse hemen yerine bir diğeri rahatlıkla ikame edilebildiğinden örgütün yöneticisi konumunda olan kişiler, örgütün faaliyeti çerçevesinde işlenen bütün suçlardan dolayı ayrıca fail olarak sorumlu tutulmaktadır.

• 765 sayılı eski TCK 314 Maddesinde yer alan örgüte yardım edenler hakkında düzenlenen hüküm 5237 sayılı yeni TCK 220 Maddesinin 7. fıkrası kapsamına alınarak örgüt içindeki hiyerarşik yapıya dahil olmamakla birlikte, örgüte bilerek ve isteyerek yardım eden kişi örgüt üyesi olarak cezalandırılacağı

belirtmiştir.

- Başlığa dikkat; sadece ve sadece suç işlemek amacıyla kurulan örgütün propagandasını yapmak suç olarak düzenlenmiştir. Yoksa herhangi bir oluşumun bir örgütlemenin, bir derneğin siyasal partinin ve benzeri propagandasını yapmak suç olarak düzenlenmemiştir.

- Bu suçta korunan hukuki yarar kamu güvenliği, barışı, ve bireyin anayasada teminat altına alınan hak ve özgürlüklerin korunmasıdır.

- Bu suçun faili herkes olabilir. Ancak propagandanın, “ basın ve yayın yoluyla yapılması durumunda”,

- Süreli veya süresiz yayının içeriğini oluşturan yazıyı veya haberi yazan, çeviren veya resmi ya da karikatürü yapan eser sahibi,

- Bir eseri basım araçları ile basan veya diğer araçlarla çoğaltan veya basılmış eser durumuna getirip yayınlayan gerçek kişi veya tüzel kişi temsilcisi, fail olarak sorumlu tutulabilir. (Basın kanunu 2.md)

Etkin Pişmanlık (221 Mad)

- YTCK 221 Madde açık düzenleme yapılmıştır.

- YTCK 221/1 de örgüt kurucu ve yöneticileri için etkin pişmanlık sistemi düzenlenmiştir.

- YTCK 221/2 de örgüt üyeleri için getirilen etkin pişmanlık sistemi düzenlenmiştir.

- YTCK 221/3 de yakalanan örgüt üyesi ile ilgili etkin pişmanlık hali düzenlenmiştir.

- YTCK 221/4 de örgütü kuran, yöneten veya üye olan kişinin gönüllü olarak teslim olup örgütün yapısı ve faaliyeti içinde işlenen suçlarda ilgili bilgi verilmesi halinde örgüt kurmak, yönetmek ve üye olmaktan ceza verilemeyeceği hükmü düzenlenmiştir. Kişi yakalandıktan sonra bu bilgileri verirse ceza indirimi öngörülmüştür.

- YTCK 221/5 de etkin pişmanlıktan yararlanan kişiler hakkına 1 yıllık süreyle denetim serbestliğine tabi tutulacaklardır ve bu tedbirin üç yıla kadar uzatılabileceği hükmü altına alınmıştır.

Esas itibariyle etkin pişmanlıkta örgüt kurucu, yönetici ve üyeleri için pişmanlık halinde örgüt suçundan dolayı ceza verilemeyeceği veya indirim yapılacağı düzenlenmiştir. Yoksa bu kişileri işledikleri diğer suçlardan dolayı cezadan herhangi bir indirim ve muafiyet söz konusu değildir.

2.2.1. 5237 Sayılı Yasanın TCK 220. Maddesinin Yargıtay Kararları Işığında 1. Fıkrasının İrdelenmesi

1. FIKRA :

Yukarıda açıklanan maddi unsurları içinde barındıran örgütü kuran ve yönetenleri cezalandırmaktadır.

Örgütü kuran; Örgütün oluşumuna sevk edici veya belirleyici davranışlarla katılarak bir birleşmeyi meydana getiren kişi,

Örgütü yöneten; örgüt faaliyet planların, iş bölümünü yapan, koordinasyonu sağlayan, örgütü yönlendirici davranışlarda bulunan kişi olarak tarif edilebilir.

Yüksek Yargıtay Ceza Genel Kurulu'nun 30.06.2009 tarih 9-169 esas 186 sayılı kararında sanığın 2911 sayılı yasanın 23/B maddesi yollamasıyla 33/C, 5237 sayılı yasanın 314/3 ve 220/6. Maddeleri gereğince somut olayda örgütün genel çağrısı ile korsan gösteri yaptığı, bu nedenle fiilin 220/6 ve 314/2 maddesi gereğince cezalandırılması yoluna gidilmesi. Yine Ceza Genel Kurulu'nun 24.02.2009 tarih 9-78 esas 39 sayılı kararında TCK'nın 314/2 174/1-2 maddelerindeki suçları mı, yoksa 315. Maddedeki suçları oluşturduğu irdelediğinde suçun manevi unsuru söz konusu fiilerin örgütlerin amacının bilinerek gerçekleştirilmesidir. Bu suçun oluşması için failin örgüt faaliyetinde kullanılacağını bilerek, üretmek, silah temin etmek ve nakletmek şeklinde sayılan seçimlik eylemlerden birini gerçekleştirmesi gerekir. Suçun manevi unsuru ise örgütün amacını bilerek gerçekleştirilmesi, yani kasttır. Olayımızda sanığın amacını bildikleri yasadışı silahlı örgüte vahim miktarda patlayıcı madde saklamak eylemi yardım eden kavramı ile bir düzenleme olan TCK 315. Maddesinin oluşturmakta olup sanığın ayrıca 3713 sayılı yasanın 4. Maddesinde aynı yasanın 5. Maddesinin de uygulanacağı. Yerleşik yargıtay içtihadlarında belirtilen ilkelere göre, failin salt silahlı örgüte ilgi duyması, örgüte katılmak için zemin araması, onlarla temasa geçmesi,, silahlı örgüt üyeliğinin oluşumu için yeterli değildir. Olayımızda Ceza Genel Kurulunun 10.06.2008 tarih 9-270 esas 164 sayılı kararında 18 Mart Üniversitesi'nde örgüt sorumlusu olan kişinin bilginin nereden ve

nasıl elde edildiği, bu bilginin hukuka uygun elde edilip edilmediği, sözü eden bilgi notunun dosyaya ne şekilde girdiğinin, gerektiğinde düzenleyen görevlinin de dinlenmesi suretiyle hukuki durumunun tayin edilmesi, yine Ceza Genel Kurulu'nun 04.03.2008 tarih 9-282 esas 44 sayılı kararında sanığın 3 ayrı tarihte gerçekleştirdiği eylemlerin örgüte yardım etmek suçu olmayıp 3713 sayılı Terörle Mücadele Yasası'nın 7/2 ve 2911 yasanın 32/3 ve 32/1 maddeleri gereğince açılan davada PKK terör örgütünün genel eylem çağrısı ile korsan gösterilere katılıp, polise saldırma talimatı verdiğinden genel çağrının örgüte ait yayın organlarınca somutlaştırılmış olup, örgütün bilgi ve istemi doğrultusunda bu eylemi örgüt adına gerçekleştirdiği sabit olduğundan TCK 314/3 ve 220/6 maddeler gereğince cezalandırılması cihetine gidileceği, yine Ceza Genel Kurulu'nun 01.02.2000 tarih 8-299 esas 1 sayılı kararında cürüm işlemek için teşekkül oluşturmak suçundan beraat eden sanıkların eylemlerinin TCK 313. Maddesindeki siyasal ve sosyal bir görünüşten kaynaklanan bir amaçla cürüm işlemek için teşekkül etmek suçunu oluşturduğu, bu düzenlemedeki amacın müstakbel suçu önleme olup, öğretisi ile de yargısal kararlarda belirtildiği gibi suçun maddi ögesi, teşekkülün cürüm işlemek için oluşturulması olup, suçun manevi ögesi ise özel kasttır. Zirafailerin cürüm işlemek saikiyle bilerek ve isteyerek birleşme olduğundan 125,131,133,146,147,149,150. Maddeleri delaleti ile 313. Maddenin suçunu oluşturduğu, yine 8. Ceza dairesinin 04.02.2010 tarih 17971 esas 1352 sayılı kararında sanıkların liderliğinde kurulan örgüt çatısı altında tam bir işbirliği, eylemli paylaşım anlayışı ile disiplin içinde hareket ederek hırsızlık yaptıklarından bu şekli ile örgütün yapısı, sahip bulunduğu üye sayısı, araç ve gereç bakımından bu suçu işlediğinden örgüt adına suç işleme ve konut dokunulmazlığını ihmal suçunu oluşturacağı, yine Yargıtay Ceza Genel Kurulu'nun benimsenen 17.04.2007 gün 2007/1-32 esas 97 sayılı kararında TCK 220/2-3 madde ve fıkraları uyarınca mahkumiyet hükümlerinin infazının 647 sayılı yasanın 19 ve ek 2. Maddesindeki 5237 sayılı 58. Maddesi uyarınca mükerrere özgü infaz rejimi ve denetimin serbestlik tedbiri uygulanmasına karar verileceği, yine 8. Ceza Dairesi'nin 08.07.2009 tarih 12247 esas 10492 kararında sanığın uyuşturu madde ticareti yapmaktan dolayı liderliğindeki örgütün üyesi olduğu, bu nedenle bu suçu işlediği ve 220. Maddenin uygulanması gerekeceği, yine aynı dairenin 19.02.2009 tarih 12560/2405 sayılı kararında TCK 220. Maddesi uyarınca örgüt kurma suçunu kurarak göçmen kaçakçılığı yaptığından bu fiilin uygulanması gerekeceği, yine aynı dairenin 31.03.2009 tarih 12615/5030 sayılı kararında sanıkların sahte rapor

düzenleyerek örgüt lideri hesabına para gönderdikleri banka kayıtlarından anlaşılmalı, sanıkların örgüt üyesi olmaktan mahkumiyet kararı verileceği, yine 9. Ceza Dairesi'nin 22.10.2009 tarih 10470-10485 sayılı kararında silahlı örgüt PKK amacı doğrultusunda eylem çağırısı üzerine korsan gösterilere katılıp propaganda yaparak, polise taş atmak suretiyle suçu işlediğinden Ceza Genel Kurulu'nun 04.03.2008 gün 2007/9-282 esas 2008/44 sayılı kararında belirtildiği gibi hem silahlı örgüt üyesi olmak suçundan hem de örgüt propagandası yapmak ve izinsiz gösteriye katılmak fiilini işlediği, yine aynı dairenin 19.10.2009 tarih 1061-10408 sayılı kararında örgütün amacı stratejisi, yapılanması ve faaliyetleri devlet güvenliğine, anayasal düzene karşı kurulmuş terör örgütü olduğundan ele geçirilen silahların nitelik ve niceliğine göre suça yönelik silahlı eylemlere girişmemiş olmasının örgütün bu niteliğini değiştirmeyeceğinden 5237 sayılı yasanın 314/2 maddesine göre cezalandırılması gerekeceği, yine aynı dairenin 22.10.2009 tarih 10470 esas 10485 sayılı kararında sanığın örgüt üyesi olarak patlayıcı madde atmakla zarar meydana getirdiğinden örgüt üyeliğinin yanında patlayıcı madde bulundurma ve mala zarar verme suçlarının oluşacağı, yine 11. Ceza Dairesi'nin 02.11.2009 tarih 1279-10892 sayılı kararında PKK pankart asma eyleminin 3713 sayılı kanunun 7/2 maddesi kapsamında silahlı terör örgüsü propagandası yapma suçu oluşacağı, yine 9. Ceza Dairesi'nin 20.10.2009 tarih 3710/10391 sayılı kararında terör örgütünün amaç ve faaliyetinde imza kampanyası toplatıp bildiriye imzalattırmak eyleminin 3713 sayılı yasanın 7/2 maddesine girdiği, yine aynı dairenin 20.10.2009 tarih 4308-10373 sayılı kararında yasadışı pankart taşıyıp, slogan attığından silahlı terör örgütünün propagandasını yaptığı, aynı dairenin 10.11.2009 tarih 5517-11221 sayılı kararında nevrüz kutlamalarının PKK'nın CD'ye aktarılarak çoğaltmak suretiyle propaganda sitelerine gönderdiğinde PKK'nın propagandası niteliğinde görüntüler aktarıp sattığından silahlı örgüt propagandasına girdiği, yine aynı dairenin 22.10.2009 tarih 13617-10539 sayılı kararında amaç suçun gerçekleşmesine yönelik vahamet arzeden bir eyleme katıldığından 765 sayılı yasanın 146/1 maddesi yerine 5237 sayılı yasanın 314/2 maddesine göre ceza verilmesidir.

5237 sayılı TKK'nın iştima bakımından gerek iştima kurallarının benimsendiği "Suç oluşturan kaç eylem varsa o kadar suç ve kaç suç varsa o kadar ceza vardır ilkesi yönünde düzenlemeye dayanılarak Yargıtay 9. Ceza Dairesi'nin 02.04.2007 tarih 2182-2728 sayılı kararında örgüte üye olmamakla birlikte örgüt

adına suç işlediği anlaşılmalı örgüt üyesi olmak hem de suç olan fiilleri sebebiyle zarar meydana getirdiğinden ve konut dokunulmazlığı maddesini ihlal ettiğinden ayrı ayrı cezalandırılması gerekeceğidir.

2.2.2. 5237 Sayılı Yasanın TCK 220. Maddesinin Yargıtay Kararları Işığında 2. Fıkrasının İrdelenmesi

2. FIKRA :

Suç işlemek amacıyla kurulmuş olan örgüte üye olmak, ayrı bir suç olarak tanımlanmıştır. Örgüte üye olmak, fiilî bir katılmadır. Örgüte üye olmak için örgüt yöneticilerinin rızasının varlığına gerek yoktur. Tek taraflı iradeyle de katılmak mümkündür . Bu katılma iradesinin devamlı katılmaya yönelik olması gerekir.

Yargıtayın bu yönde verdiği çıkar amaçlı suç örgütünün faaliyetlerinden mağdur olan müşteki sanıklar R. K. ile İ. P.'nin kendisine müraacatları üzerine adı geçen bu kişilerin mağduriyetlerinin önlenmesi amacıyla yasal olmayan çeşitli yollarla suç örgütü üyelerine baskı uygulayarak faaliyetlerini engelleyen ve kısmen de olsa elde ettikleri menfaatlerin mağdurlara iade edilmesini sağlayan sanıklar M. C.A., Ç. Ç. ve İ. P.'nin eylemlerinin çeteye yardım olarak kabulü olanaklı olmadığından, adı geçen sanıkların beraatleri yerine 765 sayılı TCK.nun 314. maddesi uyarınca cezalandırılmalarına karar verilmesi, (Yargıtay 8. CD. ESAS : 2003/ 12106 KARAR : 2003/ 2527) bozma nedeni olduğu belirtilmiştir.

Yine bu yönde yargıtayın verdiği kararda oluşa ve tüm dosya kapsamına göre, sanıklar M. G., K. D., M. K. K., F. Ö., İ.M., Y. D.'nin sanık M. C. liderliğinde kendilerine ve başkalarına haksız çıkar sağlamak için tehdit, baskı, cebir ve şiddet uygulamak suretiyle yıldırma ve sindirme gücünü kullanarak, sürekli olarak önceden sayı ve niteliği belirsiz suçları işlemek amacıyla, tam bir işbirliği ve eylemli paylaşım anlayışı içinde disiplinli biçimde örgütlendikleri ve amaçları doğrultusunda faaliyette buldukları, sanık E. Ö.'nin müşteki sanık İ. P.'dan aldığı boş senedi 4 milyar lira olarak doldurduğu ve tahsil için bahse konu suç örgütüne verdiği, hatta İrfan ile ortak oldukları, dükkandaki malların çete üyesi sanıklarca alınması için yazılı belge verdiği, sanık M. C.'nin yanında işçi olarak çalışan sanık G.A.'nin de çeteye üye olmaksızın İrfan'ın evinden ve işyerinden alınan malların taşınmasına yardım ettiği,

sanık M. C.'nin kendi aracını kurşunlaması olayında kullandığı tabancayı bu sanığın talimatıyla sanık M. G.'dan alarak getirdiği ve olay sırasında yanında bulunduğu, sonrasında da aynı tabancayı sanık M. G.'ya teslim ettiği anlaşıldığından, mahkemenin sanıklar E. Ö. ve G. A.'nin eylemlerini 4422 Sayılı Yasanın 15. maddesi yollamasıyla 765 sayılı TCK.nun 314. maddesi, kapsamında değerlendirmesinde bir isabetsizlik görülmemiştir (Yargıtay 8. CD. ESAS : 2003/ 12106 KARAR : 2003/ 2527) TCK 220. Madde gereği belirtilmiştir.

Yine olayımızda, sanık A. Y.'nin müdahil ile ortak oldukları şirketteki sorunlar nedeniyle sanık H. E.'den yardım istediği, bunun üzerine sanıkların H. E. önderliğinde bu olay için bir araya geldikleri, yaptıkları hazırlıkların sonucunda müdahili işyerinin önünde silahla yaraladıkları anlaşılmakla; belirli bir olayı gerçekleştirmek için bir araya gelen sanıkların eylemlerinde birden fazla suç işleme ve süreklilik öğeleri bulunmadığından, suç işlemek amacıyla örgüt kurma, yönetme, üye olma ile suç örgütüne yardım etme suçlarının oluşmadığı gözetilmeden, beraatleri yerine yazılı biçimde mahkumiyetlerine karar verilmesi (Yargıtay 8. CD. Esas: 2005/2896 Karar: 2006/1400) TCK 220. Maddeye girer. Suç oluşturacağı belirtilmiştir.

Yine oluşa ve tüm dosya içeriğine, sanıklar S.B., F. M. ve F.A.'nin cezaevinde bulunan sanık T. E. liderliğinde disiplinli biçimde silahlı olarak örgütlendikleri ve amaçları doğrultusunda faaliyette buldukları, cezaevinde bulunan sanık T.E.'nin kullandığı telefonlar vasıtasıyla ilettiği talimatları yerine getirdikleri, sanık T.'nin talimatıyla Düzce'de kuyumculuk yapan E. A. isimli şahsı bacaklarından vurma planları yaptıkları, ancak yine T.'nin isteği ile vazgeçtikleri (Yargıtay 8. CD. ESAS : 2003/367 KARAR : 2005/7076) TCK 220/2-3'e gireceği belirtilmiştir.

Yine oluşa ve tüm dosya içeriğine göre; sanıklar B. Ç., S. Ç. ve A. K.'nin sanık H. O. liderliğinde bir araya gelip önceden belirlenmemiş sayıda ve süreklilik anlayışı içinde, sahte olarak imal edilmiş altınları piyasaya sürmek için suç işlemek amacıyla örgüt kurdukları sanıkların örgütün faaliyeti çerçevesinde illeri dolaşarak piyasaya sahte altın sürdükleri, altınların satımı, satımdan elde edilen paraların muhafazası, konaklama ve beslenme gibi ihtiyaçların karşılanması noktasında

tam bir işbirliği, ve disiplinli biçimde hareket edip (Yargıtay 8. CD. Esas: 2007/3981 Karar: 2007/4415) TCK 220. Maddesine girdiği belirtilmiştir.

Yine oluşa ve tüm dosya içeriğine göre; sanıklar M. K., A.K. ve S.K.'nin, sanık T.K. liderliğinde bir araya gelip, önceden belirlenmemiş sayıda ve süreklilik anlayışı içinde hileli davranışlarla dolandırdıkları mağdurlardan elde ettikleri malları piyasada satarak kendilerine haksız çıkar sağlamak amacıyla örgüt kurdukları ve sanıklar A.D., T. A., Ş.U., S. U., S. Ç. M. E. ve A. K.'nin kurulan bu örgüte sonradan dahil oldukları, sanıkların örgütün faaliyeti çerçevesinde sahte çek ve senet kullanmak suretiyle mağdurlardan elde ettikleri haksız malların bir kısmını birebir pazariama yoluyla, bir kısmını da örgütün bu amaç doğrultusunda kullandığı ve başında sanıklar A.K. ve S.K.nin olduğu işletme aracılığı ile paraya çevirdikleri, elde edilen haksız malların muhafaza ve satımının yapıldığı işletmenin sahipleri sanıklar A. K. ve S.K.'nin mağdurlarla alışveriş esnasında yüzyüze gelmedikleri, alışverişin "tokatçılar" olarak adlandırılan diğer sanıklar aracılığıyla yapıldığı, mağdurlara yönelik işin organizasyonu, elde edilen malın örgütün hakimiyet alanı içinde olan İlçesi Kasabası'ndaki yere getirilmesi, muhafazası, paraya dönüştürülmesi noktasında tam bir işbirliği, eylemli paylaşım anlayışı ve disiplinli biçimde hareket ettikleri, örgütün yapısı, sahip bulunduğu üye sayısı ile araç ve gereç bakımından amaç suçları işlemeye elverişli olduğunun anlaşılması karşısında (Yargıtay 8. CD. Esas: 2006/8693 Karar: 2007/7784) TCK 220. Maddesine girdiği belirtilmiştir.

Yine Oluşa ve tüm dosya içeriğine göre; sanıklar H.O.T. ve Ş.T. liderliğinde kurulan örgüt çatısı altında, sanıklar A.S, M.Y., U.Y., S.C., Ş.A., D. T.'nin bir araya gelerek, tam bir işbirliği, eylemli paylaşım anlayışı ve disiplinli biçimde hareket ederek, hayat kadını olarak geçimini temin eden mağdureleri baskı ve tehditle kendilerine tabi olarak çalışmaya zorladıkları, kendilerinden ayrılmak isteyen veya haklarında resmi mercilere şikayette bulunan mağdureleri, yine baskı ve tehdit kullanmak suretiyle yıldırıp ayrılmalardan ve şikayetlerinden vazgeçirdikleri, mağdureleri müşterilere örgüt üyeleri aracılığı ile götürüp getirdikleri, işe çıkan mağdurelerin çıktıkları iş hakkında örgüt üyelerine bilgi verdiği, kimin ne kadar işe çıktığı ile ilgili kayıt tutulduğu, yine bu alanda kendilerine rakip olarak gördükleri kişileri ve evlerini kurşunlayarak onları da yıldırma, korkutmaya ve sindirmeye çalıştıkları, örgüte yönelik yapılan operasyon kapsamında yakalanan örgüt üyeleri ve

evlerinde, ruhsatsız tabanca, pompalı tüfek, değişik miktarlarda mermi ele geçtiği gibi, bir kısım örgüt üyelerinin öncesinde ruhsatsız tabanca yakalattıkları ve haklarında 6136 sayılı Yasaya aykırılıktan işlem de yapıldığı ve bu şekli ile örgütün yapısı, sahip bulunduğu üye sayısı, araç ve gereç bakımından amaç suçları işlemeye elverişli olduğu anlaşılmakla... (Yargıtay 8. CD. Esas: 2007/9222 Karar: 2007/8495) TCK 220. Maddesine girdiği belirtilmiştir.

Yine oluşa ve tüm dosya içeriğine göre; sanık B. A. U.'nun da aralarında bulunduğu sanıkların yüksek faizle tefecilik yapmak üzere sanıklar A. ve N.'nin önderliğinde bir örgüt disiplini içinde emir ve komuta zinciri altında işbölümü, bağlılık ve süreklilik içerecek ve eylem planlamasıyla paylaşımı gerçekleştirecek biçimde tehdit, baskı, cebir, şiddet uygulamak suretiyle yıldırma, korkutma ve sindirme gücünü kullanarak çıkar amaçlı suç örgütü oluşturdukları, Erzincan ili ve çevresindeki birçok kişiye yüksek faiz karşılığı borç vererek tarihsiz senetler aldıkları, borcun ödenmemesi durumunda yüksek miktarda faiz uygulayarak yeni senetler imzalattıkları sonraki aşamada bunu tahsil etmek için sık sık evlerine gitmek, taciz derecesinde sürekli aramak, kendilerini ve aile fertlerini tehdit etmek gibi yöntemlerle mağdurlara baskı uyguladıkları, bunun sonucunda da mağdurların malvarlıklarını satarak veya başkalarından borç para alarak borçlarını kapatmaya çalıştıkları, böylece sanıkların örgütlü bir şekilde mağdurların aleyhine kendilerine haksız çıkar sağladıkları, amaçlarına ulaşmak için eylemlerinde birden fazla silah kullandıkları anlaşılmakla, TCK 220/1-2 fıkrasına gireceği belirtilmiştir.

Yine Yargıtay'ın başka bir kararında Yapılan duruşmaya, toplanıp karar yerinde gösterilen delillere, mahkemenin tahkikat neticelerine uygun olarak tecelli eden kanaat ve takdirine, tetkik olunan dosya münderecatına göre sanıklar H. O. T. ve Ş.T. hakkında, suç işlemek amacıyla örgüt kurma ve yönetme ile fuhuş, sanıklar A.S., M.Y., U.Y., S.C., Ş. A. ve D.T. hakkında örgüt üyesi olma ve fuhuş ile sanık Ş.A. hakkında 6136 sayılı Yasaya aykırılık suçundan kurulan hükme ilişkin sanıklar ve müdafilerinin yerinde görülmeleyen temyiz itirazlarının reddiyle, adı geçen sanıklar hakkındaki hükmün istem gibi oybirliği ile (ONANMASINA), (Yargıtay 8. CD. Esas: 2007/9222 Karar: 2007/8495) TCK 220. Maddeye gireceği belirtilmiştir.

Yargıtay'ın bir diğer kararında Tüm dosya içeriğine göre; sanıklar A. Ü., Y. Ü., F. Y., K. A. ve B. A.'nın sanık S. A., sanıklar B. A., Y. A., A.A. ve M. A.'nın da sanık M.A. yönetiminde, birden fazla kişiye sistemli ve sürekli bir biçimde faiz karşılığı ödünç para vererek tefecilik yapmak suretiyle haksız ekonomik çıkar sağlamak amaçlı kurulan örgüt çatısı altında bir araya geldikleri; sanıklar S.A., A.Ü., F.Y., K. A., B. A., M. A., B. A. ve Y. A.'nın mağdurlara faiz ile ödünç para verdiği, karşılığında açık senet aldıkları, bu senetlerden bazılarının üzerlerini doldurmak suretiyle icraya koydukları ve bir kısım mağdurları borcun ödenmesi hususunda tehdit ettikleri; sanıklar Y.Ü., A.A. ve M. A.'nın faiz karşılığı ödünç para verdikleri tespit edilememekle birlikte, ikametlerinde ele geçen senetler ve mağdur anlatımlarından örgüt adına hareket ettikleri; bu oluş kapsamında adı geçen tüm sanıkların, işbirliği, eylemli paylaşım anlayışı ve disiplin içinde amaçları doğrultusunda faaliyette buldukları, örgütün yapısı, sahip bulunduğu üye sayısı ile araç ve gereç bakımından amaç suçları işlemeye elverişli olduğu anlaşılacakla; (Örgüt yöneticisi olan S.A., örgütün faaliyeti çerçevesinde örgüt üyesi olan iki sanığı işlediği tehdit suçlarından dolayı da cezalandırılmıştır) hükmün (onanmasına), (Yargıtay 8. CD. 2008/15390 esas) TCK 220/7. Fıkraya gireceği belirtilmiştir.

Diğer bir kararda müşteki sanık R.K.'nin, çocukları ile olan ailevi sorunlarından yararlanarak malvarlığı üzerinde haksız çıkar sağlamayı amaçlayan suç örgütünün lideri M. C. tarafından avukat olan sanık H. T.ya gönderildiği, sanık H. T.'nin R.K.'den 6 sayfalık vekaletname aldığı, asıl görevi müvekkilinin çıkarlarını korumak olmasına karşın, suç örgütü ile birlikte koordineli olarak faaliyette bulunarak R.K.'nin malvarlığını satmaya başladığı R.K.'ye örgüt mensuplarınca kötü davranılmasına göz yumduğu, R.K.'nin çocuklarından kaçarak izini kaybettirmesi amacıyla Manisa da bulunan evine ait eşyalarını taşıtmaya teşebbüs ettiği, tüm dosya kapsamında sanığın çeteye üye olmaksızın avukatlık mesleğini kullanmak suretiyle hizmet yüklediğinin anlaşılması karşısında, eylemlerinin 4422 Sayılı Yasanın 1/1. madde ve fıkrasının 1. cümlesi kapsamında kaldığı gözetilmeden suçun nitelendirilme-sinde yanılığa düşülerek TCK.nun 314. maddesinden ceza tayini, (Yargıtay 8. CD. ESAS :2003/ 12106 KARAR : 2003/ 2527) suç oluşturacağı belirtilmiştir.

Diğer bir kararda çıkar amaçlı suç örgütünün faaliyetlerinden mağdur olan müşteki sanıklar R. K. ile İ. P.'nin kendisine müracaatları üzerine adı geçen bu kişilerin mağduriyetlerinin önlenmesi amacıyla yasal olmayan çeşitli yollarla suç örgütü üyelerine baskı uygulayarak faaliyetlerini engelleyen ve kısmen de olsa elde ettikleri menfaatlerin mağdurlara iade edilmesini sağlayan sanıklar M. C.A., Ç. Ç. ve İ. P.'nin eylemlerinin çeteye yardım olarak kabulü olanaklı olmadığından, adı geçen sanıkların beraatleri yerine 765 sayılı TCK.nun 314. maddesi uyarınca cezalandırılmalarına karar verilmesi, (Yargıtay 8. CD. ES : 2003/ 12106 KARAR : 2003/ 2527) TCK 220. Maddenin unsurları oluşturmayacağı belirtilmiştir.

2.2.3. 5237 Sayılı Yasanın TCK 220. Maddesinin Yargıtay Kararları Işığında
3. Fıkrasının İrdelenmesi

3. FIKRA :

Örgütün silâhlı olması, bir ve ikinci fıkrada tanımlanan suçların daha ağır ceza ile cezalandırılmasını gerektiren nitelikli unsurunu oluşturmaktadır.

Silah kavramına, 5237 sayılı TCK.nun 6. maddesine göre;

- Ateşli silâhlar,
- Patlayıcı maddeler,
- Saldırı ve savunmada kullanılmak üzere yapılmış her türlü kesici, delici veya bereleyici alet,
- Saldırı ve savunma amacıyla yapılmış olmasa bile fiilen saldırı ve savunmada kullanılmaya elverişli diğer şeyler,
- Yakıcı, aşındırıcı, yaralayıcı, boğucu, zehirleyici, sürekli hastalığa yol açıcı nükleer, radyoaktif, kimyasal, biyolojik maddeler girmektedir.

Örgütün silahlı sayılması için silahın örgüt amaçları doğrultusunda bulundurulması yeterlidir. Bunların somut olarak kullanılmasına ve taşınmasına gerek yoktur. Önemli olan örgütün gerektiğinde bunları kullanabilecek durumda olmasıdır. Örneğin hiç kullanılmamış olsa da örgüt deposunda örgüt faaliyetleri için hazır bulundurulan silahların varlığı halinde örgüt silahlı sayılır. Fakat örgüt mensuplarının kişisel gereksinimleri için buldukları silah bu kapsamda değerlendirilemez.

2.2.4. 5237 Sayılı Yasanın TCK 220. Maddesinin Yargıtay Kararları Işığında
4. Fıkrasının İrdelenmesi

4. FIKRA :

Örgütün faaliyeti çerçevesinde suç işlenmesi hâlinde, ayrıca bu suçlardan dolayı da cezaya hükmolunacaktır. Bir veya ikinci fıkrada tanımlanan suçlardan dolayı cezaya hükmedilebilmesi için, ayrıca örgütün amacı çerçevesinde bir suçun işlenmesi gerekmez. Örgütün faaliyeti çerçevesinde ayrıca suç işlenmesi hâlinde, hem bir veya ikinci fıkrada tanımlanan suçtan hem de amacı oluşturan suçtan dolayı gerçek içtima kurallarına göre cezaya hükmedilmelidir .

2.2.5. 5237 Sayılı Yasanın TCK 220. Maddesinin Yargıtay Kararları Işığında
5. Fıkrasının İrdelenmesi

5. FIKRA :

Örgüt yöneticilerinin, örgütün faaliyeti çerçevesinde işlenen bütün suçlardan dolayı ayrıca fail olarak cezalandırılması gerektiği kabul edilmiştir .
Örgüt yapısı içinde, kendisine suç işlemek gibi örgütün amacına uygun bir görev verilen kişi bu görevini yerine getirmezse, hemen yerine bir diğeri rahatlıkla ikame edilebilmektedir. Bu nedenle, örgütün yöneticisi konumunda olan kişiler, örgütün faaliyeti çerçevesinde işlenen bütün suçlardan dolayı ayrıca fail olarak sorumlu tutulmaktadır.

2.2.6. 5237 Sayılı Yasanın TCK 220. Maddesinin Yargıtay Kararları Işığında
6. Fıkrasının İrdelenmesi

6. FIKRA :

Altıncı fıkraya göre, örgüte hâkim olan hiyerarşik ilişki içinde olmamakla beraber, örgüt adına suç işleyen kimsenin örgüt üyesi olarak kabul edilmesi ve bu nedenle de sorumlu tutulması gerekir.

Ceza Genel Kurulu'nun 2006 tarihli 9-141 esas 140 sayılı kararında 220/7. Fıkrasındaki örgüte bilerek ve isteyerek yardım etmek, hatalı uyarılma kararları, hükümlü yararına kazanılmış hak, aleyhe bozma yasağı oluşmaz hükmü karşısında, P ve F'un, TCY'nın, 168/2, 3713 sayılı Yasanın 5 ve TCY'nın 59. maddeleri uyarınca 12 yıl 6'şar ay ağır hapis cezası ile cezalandırılmalarına, haklarında TCY'nın 31, 33 ve 40. maddelerinin uygulanmasına, R ve A'nın, TCY'nın 169, 3713 sayılı Yasanın 5 ve TCY'nın 59. maddeleri uyarınca 3 yıl 9'ar ay ağır hapis cezası ile cezalandırılmalarına, TCY'nın 31 ve 20. maddeleri uyarınca, 3 yıl süre ile kamu hizmetlerinden yasaklanmalarına, haklarında 40. maddenin uygulanmasına ilişkin Devlet Güvenlik Mahkemesince verilen 4.3.2004 gün ve 369/29 sayılı hüküm, Yargıtay 9. Ceza Dairesince 11.11.2004 gün ve 6075/6278 sayı ile onanmak suretiyle kesinleşmiştir. Hükümlülerin hukuki durumlarının 1 Haziran 2005 tarihinde yürürlüğe giren yeni yasalar kapsamında değerlendirilmesi isteminde bulunulması üzerine, Ağır Ceza Mahkemesince dosya üzerinde yapılan inceleme sonunda 17.10.2005 gün ve 73 sayılı ek karar ile; 5237 sayılı Yasa hükümlerinin hükümlüler lehine olduğu kabul edilerek 1-P ve F'un, 5237 sayılı Yasanın 314/2. maddesi uyarınca 5'er yıl hapis, 3713 sayılı Yasanın 5. maddesi uyarınca cezalarının 7 yıl 6'şar ay hapis cezasına yükseltilmesine, 62. madde uyarınca 6 yıl 3'er ay hapis cezasıyla cezalandırılmalarına, 2- R ve A'nın, 5237 sayılı Yasanın 314/3. maddesi yollamasıyla 220/7. maddesi uyarınca 1'er yıl hapis, 3713 sayılı Yasanın 5. maddesi uyarınca 1 yıl 6'şar ay hapis ve TCY'nın 62. maddesi uyarınca 1 yıl 3'er ay hapis cezası ile cezalandırılmalarına, 3- Tüm hükümlüler hakkında 5237 sayılı Yasanın 53/2. maddesi gereğince aynı maddenin 1. fıkrasının uygulanmasına, 4-5237 sayılı Yasanın 63. maddesinin uygulanmasına ve hükümlüler P ve F'nın salıverilmesine karar verilmiştir.

Hükümlüler müdafilerince temyiz edilen hüküm, dosyayı inceleyen Yargıtay 9. Ceza Dairesince 8.3.2006 gün ve 197-1436 sayı ile; "Hükümün niteliğine göre hükümlüler F ve P müdafinin duruşmalı inceleme isteminin CMUK.nun 318. maddesi gereğince reddine. 5252 sayılı TCK.nun Yürürlük ve Uygulama Şekli Hakkında Kanununun 9. maddesinin amaç ve kapsamı nazara alındığında Yasanın tanıdığı yetkiye dayanılarak evrak üzerinden inceleme yapılmak suretiyle karar verilmesinde usul ve yasaya aykırılık görülmemiştir. 5237 sayılı TCK.nun 58. maddesi, örgüt mensubu olan hükümlüler hakkında tayin olunan hapis cezasının

infazı sırasında ve infazından sonra uygulanmak üzere denetimli serbestlik tedbiri uygulanmasını getirmiş, ayrıca infaz rejiminin de buna göre belirlenmesini öngörmüştür.

Maddenin kapsam ve amacından da anlaşılacağı üzere bu hususlar ceza değil, cezaya bağlı olarak uygulanacak infaz rejimi ile ilgili olup bu konunun gerek Yargıtay Ceza Genel Kurulunun, gerekse Dairemizin yerleşik uygulamaları karşısında kazanılmış hak oluşturmayacağı da gözetilerek, silahlı örgüt mensubu olmak suçundan mahkûm olan hükümlüler hakkında anılan maddenin uygulanması konusunda her zaman bir karar verilmesi mümkün görülmüş, Hükümlüler R ve A hakkında TCK.nun 169. maddesi uyarınca verilip kesinleşmiş bulunan hükümlerle ilgili olarak yapılan lehe yasa değerlendirilmesi sırasında 5237 sayılı TCK.nun 314/3. maddesinin “suç işlemek amacıyla örgüt kurma suçuna ilişkin diğer hükümler, bu suç açısından aynen uygulanır” hükmü ve aynı Yasanın örgüt kurmaya ilişkin 220/7. maddesinin “örgüte bilerek ve isteyerek yardım eden kişi, örgüt üyesi olarak cezalandırılır” hükmü karşısında anılan hükümlerin amaç ve kapsamı da nazara alındığında, silahlı örgüte bilerek ve isteyerek yardım ettikleri kabul edilen hükümlüler hakkında 5237 sayılı TCK.nun silahlı örgüt suçunu düzenleyen 314/2. maddesi uyarınca ceza tayini gerektiği, bu nedenle de 765 sayılı TCK.nun 169. maddesi hükmünün lehe olduğu ve anılan madde ile uygulama yapılması gerektiği gözetilmeden, yanlış değerlendirme ile 5237 sayılı TCK.nun 220/7. maddesi uyarınca yazılı şekilde hüküm tesisi aleyhe temyiz olmadıktan bozma nedeni yapılmamıştır.

Yapılan incelemeye, mahkemenin soruşturma sonucuna uygun olarak oluşan kanaat, takdir ve uygulaması ile tüm dosya kapsamına göre hükümlüler müdafilerinin yerinde görülme-yen temyiz itirazlarının reddiyle, yukarıda belirtilen eleştiriler dışında usul ve yasaya uygun bulunan hükmün onanmasına” karar verilmiştir. Yargıtay C.Başsavcılığınca 01.05.2006 gün ve 217137 sayı ile; “Yargıtay İçtihadı Birleştirme Büyük Genel Kurulunun 23.02.1938 tarih ve 23-9 sayılı kararı, Yargıtay Ceza Genel Kurulunun 27.12.2005 tarih ve 162-173 sayılı, Yargıtay 6. Ceza Dairesinin 23.02.2006 tarih ve 11954-1687 sayılı, Yargıtay 5. Ceza Dairesinin 12.12.2005 tarih ve 18194-22978 sayılı kararlarına göre; a) 1 Haziran 2005 tarihinden önce kesinleşen mahkûmiyet hükümlerinde, 5237 sayılı TCK’nun 7/2.

maddesi gereğince sanığın/hükümlünün lehine olan yasa, 5252 sayılı Türk Ceza Kanununun Yürürlük ve Uygulama Şekli Hakkında Kanunun 9/3. maddesinde öngörüldüğü biçimde önceki ve sonraki kanunların ilgili bütün hükümleri olaya uygulanarak, ortaya çıkan sonuçların birbirleriyle karşılaştırılması suretiyle belirlenecek, aynı maddenin 1. fıkrası uyarınca da, Türk Ceza Kanununun lehe olan hükümlerinin derhal uygulanabileceği hallerde ise duruşma yapılmaksızın karar verilebilecektir.

Lehe olan hükümlerin derhal uygulanabileceği haller ise, eylemin tartışmasız olarak suç olmaktan çıkarılması, belirlenen cezanın bir değerlendirme, takdir gerektirmemesi gibi ve benzeri hallerdir.

Mahkemece bir değerlendirme yapılarak ve takdir kullanılarak cezanın belirlenmesi veya kişiselleştirilmesinin gerektiği hallerde (örneğin, önceki yasanın tür ve süresi itibarıyla erteleme dışında bıraktığı cezaya, yeni yasa erteleme olanağı sağlamışsa, yada suç tanımında değişiklik yapılmışsa) duruşma açılması zorunludur. b) İnfaz aşamasında, olay yargılaması yapılmadan evrak üzerinden verilen hatalı uyarılma kararları, hükümlü yararına kazanılmış hak (aleyhe bozma yasağı) oluşturmaz.

Başka bir anlatımla 5271 sayılı CMK.nun 307/4. maddesi, kesinleşmiş hükümler hakkında verilen hatalı uyarılma kararlarında uygulanmaz. Bu açıklamalar ışığında uyuşmazlık konusu olayın değerlendirilmesinde: Silahlı örgüte yardım ve yataklık suçundan hükümlüler A ve R'nin, 765 sayılı TCK.nun 169, 59/2, 31, 40, 3713 sayılı Yasanın 5. maddeleri uyarınca 3 yıl 9 ay ağır hapis cezası ve fer'i ceza ile cezalandırılmalarına dair kesinleşmiş hükmün; 5237 sayılı TCK.nun 01.06.2005 tarihinde yürürlüğe girmesini müteakip nolu Ağır Ceza Mahkemesince duruşma yapılmaksızın dosya üzerinden yeniden değerlendirilmesi sonucu, yargısal denetime açık, karşılaştırmalı lehe yasa değerlendirmesi ve uygulaması yapılmadan, genel bir ifade ile 5237 sayılı Yasa lehe olduğundan bahisle 17.10.2005 tarih ve aynı sayılı ek kararla, 5237 sayılı TCK.nun 314/3, 220/7, 62, 53/1-2, 63, 3713 sayılı Yasanın 5. maddeleri uyarınca 1 sene 3 ay hapis cezası ve güvenlik tedbiri olarak hak yoksunluğuna karar verilmesinde yasaya uyarlık görülmediği gibi, yasa hükmünün hatalı yorum ve uygulanması nedeniyle hükümlülere eksik ceza tayinine ilişkin bu

hükmün aleyhe temyiz olmadığından, eleştiri yapılarak onanması da yasaya aykırı bulunmuştur.

Şöyle ki; 1- 765 sayılı TCK.nun, silahlı örgüte yardım ve yataklık suçunu düzenleyen 169. maddesi, 5237 sayılı TCK.nun 314/3 yollaması ile 220/7. maddesinde düzenlenmiştir.

Örgüt içindeki hiyerarşik yapıya dahil olmamakla birlikte, örgüte bilerek ve isteyerek yardım etme, 5237 sayılı TCK.nun 220/7. maddesinde suç olarak yaptırım altına alınmıştır. 5237 sayılı TCK.nunda silahlı örgüte yardım ve yataklık adıyla ayrı bir suç tanımlaması yapılmamış, bu kavram altında söz konusu edilen fiillerin örgüt üyeliği gibi cezalandırılması öngörülmüştür.

Suç karşılığında uygulanan yaptırım; 5237 sayılı TCK.nun 314/3. maddesi yollamasıyla 220/7 ve 314/2. maddeleri uyarınca beş yıldan on yıla kadar hapis cezası, karşılığı 765 sayılı TCK.nun 169. maddesinde ise 3 seneden 5 seneye kadar hapis cezasıdır. Ayrıca 5237 sayılı TCK.nun 221. maddesinde etkin pişmanlık hükümlerine yer verilmiştir. İlk bakışta ceza süresi bakımından 765 sayılı TCK. lehe gözüксе de, koşulları oluştuğunda etkin pişmanlıktan yararlandırılma halinde 5237 sayılı TCK.da lehe olabilecektir. Bu durumun ise, bir inceleme, değerlendirme ve takdir gerektirdiğinde şüphe yoktur. Bu nedenle duruşma açılarak karar verilmesi yasal zorunluluktur.

Kaldı ki, mahkemece 5237 sayılı TCK. lehe kabul edilerek uygulama yapıldığına göre, hükümlülere verilen ceza erteleme kapsamına girdiğinden, bireyselleştirme yapılmasının değerlendirilmesi ve takdiri duruşma yapılmasını gerekli kılmaktadır 2- Etkin pişmanlık hükümlerinin uygulanmaması halinde ise, 765 sayılı TCK.nun 169. maddesi lehe olduğundan uyarılama yapılmayarak kesinleşen ilk hükmün aynen infazına karar verilmesi gerekirken, hatalı yorumla (5237 sayılı TCK.nun 314. maddesindeki silahlı örgüt üyesine öngörülen ceza yerine, anılan örgüt dışındaki örgüt üyesine öngörülen ceza verilerek) 5237 sayılı TCK.nun 220/7. maddesi ile eksik ceza tayini yasaya aykırı olup, bu ceza hükümlüler yararına kazanılmış hak oluşturmayacaktır.

Zira, olay yargılaması yapılmadan evrak üzerinden verilen hatalı uyarılama kararları, hükümlü yararına kazanılmış hak (aleyhe bozma yasağı) oluşturmaz. Bu nedenle kesinleşen ilk hükümdeki cezayı (3 yıl 9 ay hapis cezası) aşmamak üzere sanık aleyhine bozma kararı verilmesi, kesin hükmün otoritesi sebebiyle yasaya aykırılık teşkil etmeyecektir.” gerekçeleriyle itiraz yasa yoluna başvurularak, Özel Daire onama kararının kaldırılıp, Ağır Ceza Mahkemesinin 17.10.2005 gün ve 73 sayılı ek kararının hükümlüler R ve A yönünden bozulmasına karar verilmesi isteminde bulunulmuştur.

Dosya Yargıtay Birinci Başkanlığına gönderilmekle Yargıtay Ceza Genel Kurulunca okundu, gereği konuşulup düşünüldü. Türk milleti adına ceza genel kurulu kararı Yasadışı silahlı terör örgütüne yardım etmekten, R ve A'nın, TCY'nın 169, 3713 sayılı Yasanın 5 ve TCY'nın 59. maddeleri uyarınca 3 yıl 9'ar ay ağır hapis cezası ile cezalandırılmalarına, TCY'nın 31 ve 20. maddeleri uyarınca, 3 yıl süre ile kamu hizmetlerinden yasaklanmalarına, haklarında 40. maddenin uygulanmasına ilişkin .. Nolu Devlet Güvenlik Mahkemesince verilen 4.3.2004 gün ve 369/29 sayılı hüküm, Yargıtay 9. Ceza Dairesince 11.11.2004 gün ve 6075/6278 sayı ile onanmak suretiyle kesinleşmiştir.

Hükümlülerin hukuki durumlarının 1 Haziran 2005 tarihinde yürürlüğe giren yeni yasalar kapsamında değerlendirilmesi isteminde bulunulması üzerine, Ağır Ceza Mahkemesince dosya üzerinde yaptığı inceleme sonunda 17.10.2005 gün ve 73 sayılı ek karar ile; 5237 sayılı Yasa hükümlerinin hükümlüler lehine olduğu kabul edilerek; R ve A'nın, 5237 sayılı Yasanın 314/3. maddesi yollamasıyla 220/7. maddesi uyarınca 1'er yıl hapis, 3713 sayılı Yasanın 5. maddesi uyarınca 1 yıl 6'şar ay hapis ve TCY'nın 62. maddesi uyarınca 1 yıl 3'er ay hapis cezası ile cezalandırılmalarına, haklarında 5237 sayılı Yasanın 53/2. maddesi gereğince aynı maddenin 1. fıkrası ve 63. maddesinin uygulanmasına karar verilmiş, hükümlüler müdafilerince temyiz edilen hüküm, dosyayı inceleyen Yargıtay 9. Ceza Dairesince, 5237 sayılı TCY'nın 58. maddesi uyarınca örgüt mensubu olan hükümlüler hakkında tayin olunan hapis cezasının infazı sırasında ve infazından sonra uygulanmak üzere denetimli serbestlik tedbirinin uygulanması konusunda her zaman karar verilmesi mümkün görülerek, Hükümlüler R ve A hakkında 5237 sayılı TCY'nın silahlı örgüt suçunu düzenleyen 314/2. maddesi uyarınca ceza tayini gerektiği, bu nedenle de 765 sayılı TCY'nın 169.

maddesi hükmünün lehe olduğu ve anılan madde ile uygulama yapılması gerektiği gözetilmmeden, yanlış değerlendirme ile 5237 sayılı TCY'nın 220/7. maddesi uyarınca yazılı şekilde hüküm tesisi aleyhe temyiz olmadığından bozma nedeni yapılmayıp, eleştiriler dışında usul ve yasaya uygun bulunan hükmün onanmasına karar verilmiştir.

Yargıtay C.Başsavcılığınca, mahkemece bir değerlendirme yapılarak ve takdir kullanılarak cezanın belirlenmesi veya kişiselleştirilmesinin gerektiği hallerde duruşma açılması zorunludur. İnfaz aşamasında, olay yargılaması yapılmadan evrak üzerinden verilen hatalı uyarılama kararları, hükümlü yararına kazanılmış hak oluşturmaz, gerekçeleriyle itiraz yasa yoluna başvurulur, Özel Daire onama kararının kaldırılıp, Ağır Ceza Mahkemesinin 17.10.2005 gün ve 73 sayılı ek kararının hükümlüler R ve A yönünden bozulmasına karar verilmesi isteminde bulunulmuştur. Görüldüğü gibi Özel Daire ile Yargıtay C.Başsavcılığı arasındaki uyuşmazlık, lehe yasa uygulamasının duruşmalı mı, duruşmasız mı yapılacağı ve uyarılama kararlarındaki hukuka aykırılıkların hükümlü lehine kazanılmış hak oluşturup, oluşturmayacağı başka bir anlatımla, aleyhe bozma yasağı kapsamında değerlendirilip, değerlendirilemeyeceği noktasında toplanmaktadır.

Öncelikle, kesinleşen hükümlerde değişiklik yargılamasının hangi yasaya göre yapılacağı hususunu inceleyecek olursak; Ceza kanunlarının zaman bakımından uygulanmasına ilişkin kurallar, yürürlükten kalkmış bulunan 765 sayılı Türk Ceza Yasasının 2. maddesinde; "İşlendiği zamanın kanununa göre cürüm veya kabahat sayılmayan fiilden dolayı kim-seye ceza verilemez. İşlendikten sonra yapılan kanuna göre cürüm veya kabahat sayılmayan bir fiilden dolayı da kimse cezalandırılmaz. Eğer böyle bir ceza hükümlenmişse icrası ve kanunî neticeleri kendiliğinden ortadan kalkar. Bir cürüm veya kabahatin işlendiği zamanın kanunu ile sonradan neşrolunan kanunun hükümleri birbirinden farklı ise failin lehinde olan kanun tatbik ve infaz olunur." Şeklinde; 1 Haziran 2005 tarihinde yürürlüğe girmiş bulunan 5237 sayılı Türk Ceza Yasasının "Zaman bakımından uygulama" başlıklı 7. maddesinde ise; (1) İşlendiği zaman yürürlükte bulunan kanuna göre suç sayılmayan bir fiilden dolayı kimseye ceza verilemez ve güvenlik tedbiri uygulanamaz. İşlendikten sonra yürürlüğe giren kanuna göre suç sayılmayan bir fiilden dolayı da kimse cezalandırılmaz ve hakkında güvenlik tedbiri uygulanamaz.

Böyle bir ceza veya güvenlik tedbiri hükmolunmuşsa infazı ve kanunî neticeleri kendiliğinden kalkar. (2) Suçun işlendiği zaman yürürlükte bulunan kanun ile sonradan yürürlüğe giren kanunların hükümleri farklı ise, failin lehine olan kanun uygulanır ve infaz olunur. (3) Hapis cezasının ertelenmesi, koşullu salıverilme ve tekerrürle ilgili olanlar hariç; infaz rejimine ilişkin hükümler, derhal uygulanır. (4) Geçici veya süreli kanunların, yürürlükte buldukları süre içinde işlenmiş olan suçlar hakkında uygulanmasına devam edilir.” Biçiminde, yürürlükten kaldırılan 765 sayılı TCY’nın 2. maddesine benzer şekilde düzenlenmiştir. Görüldüğü gibi, her iki maddede de; ceza hukukunun en önemli ilkesi olan, ceza hukuku kurallarının yürürlüğe girdikleri andan itibaren işlenen suçlara uygulanacağına ilişkin, ileriye etkili olma prensibi ile bu ilkenin istisnasını oluşturan, failin lehine olan yasanın geçmişe etkili olması, “geçmişe etkili uygulama” veya “geçmişe yürürlük” ilkesine yer verilmiştir.

Bu ilke uyarınca, suçtan sonra yürürlüğe giren ve fail lehine hükümler içeren yasa, hükümde ve infaz aşamasında dikkate alınmalıdır. Gerek öğretide gerekse yargısal kararlarda; Hapis cezasını öngören yasanın, adli para cezası kabul eden yasaya göre, Aynı nev’i ceza içeren yasalardan; Yukarı sınırları aynı, aşağı sınırı fazla olanın, aşağı sınırı az olan yasaya göre, Aşağı sınırları aynı, yukarı sınırı fazla olanın, üst sınırı az olana göre, Alt ve üst sınırlarının farklı olması halinde, üst sınırı fazla olanın, az olana göre, Aleyhe olduğu, Yine, şikayete tabi olan suç, kamu adına kovuşturulması gereken suç haline getiren yasanın aleyhe, kamu adına kovuşturulan suç, şikayete tabi suç haline getiren yasanın lehe, aynı cezaya ilave olarak güvenlik önlemi kabul eden yasanın aleyhe olduğu belirtilmiş ise de, bu kuralların her somut olayda, mutlak olarak aynı sonucu doğuracağı kabulü olanaksızdır. Ancak bazı somut durumlarda yetersiz de olsa bu ölçütler, yasalarda kısmi değişikliklerin yapıldığı dönemlerde benimsenilmesi gereken temel ilkeleri göstermesi bakımından önemlidir.

Nitekim, lehe yasanın tespiti açısından bu ölçütlere yeni kriterler eklenmesi yönündeki görüş ve uygulamalar, öğretide ve yargısal kararlara konu olmuş, değişen ceza mevzuatı karşısında dahi halen geçerliliğini koruyan 23.02.1938 gün ve 23/9 sayılı İçtihadı Birleştirme Kararında, “Suçun işlendiği zamanın yasası ile sonradan

yürürlüğe giren yasa hükümlerinin farklı olması halinde, her iki yasanın birbirine karıştırılmadan, ayrı ayrı somut olaya uygulanıp, her iki yasaya göre hükmedilecek cezalar belirlendikten sonra, sonucuna göre lehte olanı uygulanmalı,” şeklinde, lehe yasanın tespitinde başvurulacak yöntem anahtarlarıyla belirtilmiştir.

Öğretide de anılan İçtihadı Birleştirme Kararındaki ilkeler benimsenerek, uygulanma olanağı bulunan tüm yasaların leh ve aleyhteki hükümleri ile birlikte ayrı ayrı ele alınarak somut olaya göre sonuçlarının karşılaştırılması gerekeceği ve sonunda fail bakımından daha lehe sonuç veren yasanın belirlenip son hükmün buna göre verileceği görüşleri ileri sürülmüştür. Hukukumuzda lehe yasanın tespiti yöntemine ilişkin; 5252 ve 5275 sayılı Yasalardan önce herhangi bir pozitif hukuk normunun bulunmaması nedeniyle, lehe yasa, 1412 sayılı CYUY'nun mahkûmiyet hükmünün yorumunda doğan tereddüdün giderilmesi bakımından hakimden karar istenmesi yöntemini düzenleyen 402. maddesi uyarınca yapılmakta iken, 1 Haziran 2005 tarihinde yürürlüğe giren 5252 sayılı Türk Ceza Yasasının Yürürlük ve Uygulama Şekli Hakkında Yasa'nın 9.maddesinde ve 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Yasa'nın 98 vd. maddelerinde, lehe yasanın saptanması ve uygulanmasında başvurulacak yöntemle ilgili ayrıntılı hükümler getirilmiştir.

5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Yasanın 98 inci maddesinin 1 inci fıkrasında, “Mahkûmiyet hükmünün yorumunda veya çektirilecek cezanın hesabında duraksama olursa, cezanın kısmen veya tamamen yerine getirilip getirilemeyeceği ileri sürülür ya da sonradan yürürlüğe giren kanun, hükümlünün lehinde olursa, duraksamanın giderilmesi veya yerine getirilecek cezanın belirlenmesi için hükmü veren mahkemeden karar istenir.”

Hükmüne yer verilip, aynı Yasanın 101 inci maddesinde ise, cezanın infazı sırasında, 98 ilâ 100 üncü maddeler gereğince mahkemeden alınması gereken kararların duruşma yapılmaksızın verileceği ve bu kararların itiraza tabi olacağı belirtilmiş, 98. maddenin 1. fıkrasının uygulanma koşulları ise, madde gerekçesinde; “Madde ile infazı söz konusu olabilen yani kesinleşmiş bir mahkûmiyet kararının yorumunda, içeriğinin belirlenmesinde veya çektirilecek cezanın hesabında tereddüt edilirse yahut hükümlünün adının yanlış yazılması gibi bir nedenle cezanın infaz

olunmayacağı ileri sürülürse veya sonradan yürürlüğe giren kanun lehe ise yerine getirilecek cezanın belirlenmesi veya tereddütün giderilmesi için, bir karar alınmak üzere yargılama makamına başvurulması hususları düzenlenmiştir.” şeklinde açıklanmıştır.

Diğer yönden 1 Haziran 2005 tarihinde yürürlüğe giren, 5252 sayılı Türk Ceza Yasasının Yürürlük ve Uygulama Şekli Hakkında Yasanın; 1. Maddesinde; “Bu Kanunun amacı, 26.9.2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun yürürlüğe konulmasına ilişkin usul ve esasları belirlemektir.” 2. Maddesinde; “Bu Kanun, diğer kanunlarda, yürürlükten kaldırılan 1.3.1926 tarihli ve 765 sayılı Türk Ceza Kanununa yapılan yollamaları, 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun yürürlüğe girmesiyle yürürlükten kaldırılan hükümleri ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun uygulanması için diğer kanunlarda yapılan değişiklikleri, yürürlüğe girmesinden önce işlenmiş suçlar hakkında ne suretle hüküm kurulacağına ve kesinleşmiş cezaların nasıl infaz edileceğine ilişkin hükümleri kapsar.” “Lehe olan hükümlerin uygulanmasında usul” başlıklı 9. Maddesinde ise; (1) 1 Haziran 2005 tarihinden önce kesinleşmiş hükümlerle ilgili olarak, Türk Ceza Kanununun lehe olan hükümlerinin derhal uygulanabileceği hallerde, duruşma yapılmaksızın da karar verilebilir. (2) Birinci fıkra hükmü, 1 Haziran 2005 tarihinden önce verilip de Yargıtay tarafından lehe olan hükümlerin uygulanması hususunda değerlendirme yapılması gerektiği gerekçesiyle bozularak mahkemesine gönderilen hükümler hakkında da uygulanır. (3) Lehe olan hüküm, önceki ve sonraki kanunların ilgili bütün hükümleri olaya uygulanarak, ortaya çıkan sonuçların birbirleriyle karşılaştırılması suretiyle belirlenir. (4) Kesin hükümle sonuçlanmış olan davalarda, sonradan yürürlüğe giren bir kanunla ilgili olarak lehe hükmün belirlenmesi ve uygulanması amacıyla yapılan yargılama bakımından dava zamanaşımına ilişkin hükümler uygulanmaz. Hükümlerine yer verilmiştir.

Yürürlük yasaları, suç tarihinde yürürlükte bulunan yasa ile sonradan kabul olunan yasalar arasındaki uyum sorunlarını gidermek için kabul olunan geçici yasalar olup, 5252 sayılı Yasa da, 765 ve 5237 sayılı Yasalar arasındaki uyumu sağlayabilmek için kabul edilmiş bulunan, geçici, süreli ve özel bir Yasa’dır. O halde, uyuşmazlık öncelikle, amacı, 5237 sayılı Türk Ceza Yasasının yürürlüğe konulmasına ilişkin usul ve esasları belirlemek, kapsamı ise, diğer kanunlarda 765

sayılı Türk Ceza Yasasına yapılan yollamalar, 5237 sayılı Türk Ceza Yasasının yürürlüğe girmesiyle yürürlükten kaldırılan hükümler ve 5237 sayılı Türk Ceza Yasasının uygulanması için diğer Yasalarda yapılan değişiklikler, bu yasanın yürürlüğe girmesinden önce işlenmiş suçlar hakkında ne surette hüküm kurulacağı ve kesinleşmiş cezaların nasıl infaz edileceğine ilişkin hükümleri içeren 5252 sayılı Yasa hükümleri kapsamında değerlendirilmelidir.

Diğer yönden, herhangi bir ceza normunun hükmün kesinleşmesinden sonra değişmesi halinde yapılacak uyarılama yargılamasına ilişkin genel bir düzenlemeyi içeren 5275 sayılı Yasanın 98 vd. maddelerindeki hükümlerin aynı konuda daha özel bir düzenleme içeren 5252 sayılı Yasanın 9. maddesi hükmü karşısında, somut olayda uygulanması olanağı bulunmadığından, maddenin uygulanma koşullarının da bu somut olayda belirlenmesine gerek bulunmamaktadır.

Görüldüğü gibi uyuşmazlık, herhangi bir ceza normunun hükmün kesinleşmesinden sonra değişmesi halinde yapılacak uyarılama yargılamasına ilişkin genel bir düzenlemeyi içeren, 5275 sayılı Yasanın 98 vd. maddeleri hükümlerine göre değil, 1 Haziran 2005 tarihinden önce kesinleşmiş hükümlerle ilgili olarak lehe yasanın saptanmasında izlenecek yöntemi belirleyen ve bu konuda özel düzenleme içeren 5252 sayılı Yasanın 9. maddesi kapsamında değerlendirilmelidir. 5252 sayılı Yasanın “Lehe olan hükümlerin uygulanmasında usul” başlıklı 9. maddesinin üçüncü fıkrasında; “Lehe olan hüküm, önceki ve sonraki kanunların ilgili bütün hükümleri olaya uygulanarak, ortaya çıkan sonuçların birbirleriyle karşılaştırılması suretiyle belirlenir.” şeklinde lehe yasanın saptanmasında başvurulacak yöntem düzenlenmiş olup, Bu hüküm uyarınca, kesin yargı haline gelmiş bir hükümde değişiklik yargılaması yapılması, önceki hükümde sabit kabul edilen olaya her iki yasanın ilgili tüm hükümleri birbirine karıştırılmaksızın uygulanmak suretiyle ayrı ayrı sonuçlar belirlenmesini ve bunların karşılaştırılmasını gerekli kılmaktadır.

Kesin yargı haline gelmiş bir hükümde sonradan yürürlüğe giren ve lehte hükümler içeren yasaya dayalı bulunan değişiklik yargılamasında, her iki yasanın ilgili tüm hükümleri, önceki hükümde sabit kabul edilen olaya uygulanmak suretiyle belirlenmeli, bu belirleme herhangi bir inceleme, araştırma, kanıt tartışması ve takdir hakkının kullanılmasının gerekmediği; Eylemin suç olmaktan çıkarılması, Ceza

sorumluluğunun kaldırılması, Önceki hükümle belirlenen cezanın bir değerlendirme ve takdir gerektirmemesi gibi hallerde, Evrak üzerinde; Sonraki yasa ile; Suçun unsurlarının veya özel hallerinin değiştirilmiş olması, Cezanın tayininde 5237 sayılı TCY'nın 61 inci maddesi gözetilerek cezanın tayin ve taktirinin gerekmesi, Önceki hükümde cezanın asgari haddin üzerinde tayini nedeniyle bu olguların 5237 sayılı Yasanın 61. maddesi uyarınca tartışılmasının gerekmesi, Artırım ve indirim oranlarının belirlenmesinin takdiri gerektirmesi, Seçimlik cezalardan birinin tercihinin söz konusu olması, Seçenek yaptırımların yada cezanın kişiselleştirilmesini gerektiren hallerin değerlendirilmesinin gerekmesi, Durumlarında ise duruşma açılarak değerlendirme yapılmasını zorunlu kılmaktadır.

Bu değerlendirme yapılırken hükmün gerekçe bölümünde yukarıda belirtilen ilkelere uygun olarak, her iki yasaya göre uygulama ve sonuçları yasal dayanakları ile birlikte belirtilmeli, lehe yasanın hangisi olduğu saptandıktan sonra, hüküm fıkrasında; lehe olduğu kabul edilen yasa ilgili tüm hükümleriyle birlikte olaya uygulanmak suretiyle hüküm tesis edilmelidir. Ancak duruşma açılarak yargılama yapılsa da, bu yargılamanın sonraki yasanın lehe hükümlerinin saptanması ve uygulanma koşullarının bulunup bulunmadığının belirlenmesi ile sınırlı ve kendine özgü bir yargılama olduğu unutulmamalı, lehe yasanın tespiti amacıyla yapılan yargılamada, önceki karar dışına çıkılmamalı, kesinleşen karardaki suça uygulanması olanağı bulunan 5237 sayılı Yasa hükümlerinin tamamının uygulanarak bulunacak cezaların karşılaştırılıp lehe yasanın saptanması ile yetinilmelidir.

Bu ilkeler ışığında, birinci uyuşmazlık konusu değerlendirildiğinde, kesinleşmiş hükme konu mahkûmiyet 765 sayılı Yasanın 169. maddesinde düzenlenmiş bulunan yasadışı silahlı terör örgütüne yardım etme suçu olup, anılan suç 765 sayılı Yasanın 169. maddesinde; “64 ve 65’inci maddelerde beyan olunan hal haricinde her kim, böyle bir cemiyete ve çeteye hal ve sıfatlarını bilerek barınacak yer gösterir veya yardım eder yahut erzak ve esliha ve cephane veya elbise tedarik ederse üç seneden beş seneye kadar ağır hapis ile cezalandırılır.” şeklinde düzenlenmiş iken, 1 Haziran 2005 tarihinde yürürlüğe giren 5237 sayılı Yasanın “Suç işlemek amacıyla örgüt kurma” suçunu yaptırıma bağlayan 220. maddenin 7. fıkrasında, “Örgüt içindeki hiyerarşik yapıya dahil olmamakla birlikte, örgüte bilerek ve isteyerek yardım eden kişi, örgüt üyesi olarak cezalandırılır.” şeklinde

düzenlenmiş, “Silahlı örgüt” suçunu düzenleyen 314. maddenin 3. fıkrasında “Suç işlemek amacıyla örgüt kurma suçuna ilişkin diğer hükümler, bu suç açısından aynen uygulanır.” hükmüne yer verilip, anılan maddenin 2. fıkrasında ise, 1.fıkra tanımlanan örgüte üye olanların beş yıldan on yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılacağı belirtilmiştir.

Görüldüğü gibi hükümlülerin, yardım eylemini gerçekleştirdiği örgütün silahlı terör örgütü olması nedeniyle eylemleri 5237 sayılı Yasanın 314/3 ve 220/7. madde hükümleri uyarınca 314. maddenin 2. fıkrası kapsamındadır.

5237 sayılı Yasada örgüte yardım etmek şeklinde bağımsız bir suça yer verilmemesi, yardım edenlerin de örgüt üyesi gibi cezalandırılmalarına karar verilmesi zorunluluğu bulunması, ayrıca suç işlemek amacıyla kurulan örgüte yardım ile silahlı örgüte yardım eylemlerinin birbirinden farklı şekilde yaptırımlara bağlanması, 221. maddede bu suçlarla ilgili olarak etkin pişmanlık hükümlerine yer verilmesi, 765 sayılı Yasa ile 5237 sayılı Yasada anılan suçların unsurlarının farklı şekilde düzenlenmesi, evrak üzerinde karar verilmesini gerekli kılan, eylemin suç olmaktan çıkarılması, ceza sorumluluğunun kaldırılması, önceki hükümlerle belirlenen cezanın bir değerlendirme ve takdir gerektirmemesi gibi hallerin hiçbirinin somut olayda gerçekleşmemesi karşısında Yerel Mahkeme uyarlamasının bu yönüyle hatalı olduğu ve duruşma açılarak lehe yasanın belirlenmesi gerektiği anlaşılmaktadır.

Bu itibarla, bu aşamada diğer itiraz nedenlerinin değerlendirilmesine gerek bulunmadığından, Yargıtay C.Başsavcılığı itirazının kabulü ile Özel Daire onama kararının kaldırılıp Yerel Mahkeme hükmünün adı geçen hükümlüler yönünden bozulmasına karar verilmelidir. Çoğunluk görüşüne katılmayan dört kurul üyesi, hükümlüler hakkında her iki hükümde de cezanın asgari haddten tayin edilerek, sabit artırım ve indirimlerin uygulandığı, sonuç ceza itibarıyla cezanın bireyselleştirmesini gerektiren diğer kurumların uygulanma olanağı bulunmadığı, yapılan değerlendirmenin herhangi bir taktiri gerektirmediği, bu nedenlerle Özel Daire onama kararının isabetli olduğu gerekçesiyle itirazın reddi yönünde oy kullanmışlardır.

Sonuç: Açıklanan nedenlerle; 1- Yargıtay C.Başsavcılığı itirazının kabulüne, 2-Yargıtay 9.Ceza Dairesinin 08.03.2006 gün ve 197-1436 sayılı onama kararının hükümlüler R ve A'la ilgili bölümünün kaldırılmasına, 3- Ağır Ceza Mahkemesinin 17.10.2005 gün ve 73 sayılı ek kararının hükümlüler R ve A yönünden bozulmasına, 4- Dosyanın mahkemesine gönderilmek üzere Yargıtay C.Başsavcılığına tevdiine, 16.05.2006 günü yapılan müzakerede oyçokluğuyla karar verildi.

Yargıtay'ın 11. Ceza Dairesi 2007/8458 E.N , 2008/915 kararında kredi kartı kopyalamak ve suç işlemek amacıyla örgüt kurmak 5237 sayılı TCK'nun 220.maddesinde tanımlanan "örgütün" varlığının kabul edilebilmesi için hiyerarşik ilişki içinde olan en az üç kişiden teşekkül etmesi, örgütün yapısının sahip bulunduğu üye sayısı ile araç ve gereç bakımından anaçlanan suçları işlemeye elverişli olması, suç işlemek amacı etrafında fiili bir birleşmenin bulunması ve niteliği itibariyle "devamlılık" göstermesi gerekir.

Banka ve kredi kartlarının kötüye kullanılması, suç işlemek amacıyla örgüt kurmak suçlarından sanıklar O.K, E.B ve M.A'nın yapılan yargılamaları sonunda : Mahkumiyetlerine dair ...Asliye Ceza Mahkemesinden verilen 26.04.2007 gün ve 2007/58 karar sayılı hükmün süresi içinde Yargıtay'ca incelenmesi sanıklar müdafileri tarafından istenilmiş olduğundan dava evrakı C. Başsavcılığının onama-bözma isteyen 02.11.2007 tarihli tebliğnamesi ile daireye gönderilmekle, sanıklar O.K, E.B ve E.A müdafilerinin duruşmalı inceleme isteminin hükmolunan cezaların süresine göre koşulları bulunmadığından 5320 sayılı yasanın 8/1. maddesi gereğince uygulanması gereken 1412 sayılı CMUK'nun 318. maddesi uyarınca reddine karar verilip incelenerek gereği düşünüldü:

Karar : -Sanık E.A hakkında "sahte kredi kartı kabul etmek" suçunda verilen "mahkumiyet" hükmüne yönelik sanık müdafinin temyiz itirazının incelenmesinde:

Toplanan deliller karar yerinde incelenip, sanığın suçunun sübutu kabul , oluşa ve soruşturma sonuçlarına uygun şekilde vasfı tayin, cezayı artırıcı ve azaltıcı bir sebep bulunmadığı taktir kılınmış, savunması inandırıcı gerekçelerle reddedilmiş, incelenen dosyaya göre verilen hükümde bir isabetsizlik görülmemiş olduğundan sanık müdafinin eksik soruşturma ve inceleme yapıldığına, mahkumiyete yeterli

delil olmadığına, suçun unsurlarının oluşmadığına ilişkin ve yerinde görülme-
yen itirazlarının reddiyle hükmün istem gibi onanmasına,

-Sanıklar OK,EB,EA ve MA. Haklarında "suç işlemek için örgüt kurmak",
"sahte kredi kartı kullanmaya teşebbüs" suçlarından ve OK,EB ve MA haklarında
ayrıca "sahte kredi kartı kabul etmek" suçundan verilen "mahkumiyet" hükümlerine
yönelik sanık müdafilerinin temyiz incelemesine gelince:

-5237 sayılı TCK'nun 220.maddesinde tanımlanan "örgütün" varlığının kabul
edilebilmesi için hiyerarşik ilişki içinde olan en az üç kişiden teşekkül etmesi,
örgütün yapısının sahip bulunduğu üye sayısı ile araç ve gereç bakımından
amaçlanan suçları işlemeye elverişli olması, suç işlemek amacı etrafında fiili bir
birleşmenin bulunması ve niteliği itibarıyla "devamlılık" göstermesi gerekir. Somut
olayda , arızı olarak bir araya gelen sanıklar arasında "hiyerarşik ilişki ve suç işleme
iradesinde devamlılık" saptanamamış olması karşısında yüklenen suçun unsurları
itibarıyla oluşmadığı nazara alınarak beraatlarına karar verilmesi gerekirken , suça
iştirak ilişkisine yanlış anlam katılarak yazılı şekilde sanıkların "suç işlemek için
örgüt kurmak" suçundan mahkumiyetlerine hükmolunması,

-Sanık EA'nın diğer sanıklarca 06.12.2006 tarihinde ...ilçesinde sahte kredi
kartı ile alışveriş yapmaya kalkışılması eylemine iştirak ettiğine dair mahkumiyetine
yeterli ve kesin delil bulunmadığı halde, beraatı yerine yazılı şekilde mahkumiyetine
karar verilmesi,

-5237 sayılı TCK'nun 245/2. maddesinde tanımlanan suçun mağdurunun,
kartın henüz kullanılmamış olması nedeniyle hesap sahibi olmayıp banka veya kredi
kartını çıkartma yetkisine haiz banka olacağı, banka veya kredi kartlarının manyetik
şeritlerinde yer alan ilk altı rakama ilgili katalogdan bakıldığında kartı çıkaran
bankanın belirlenebileceği cihetle; ele geçirilen ve sahte olduğu belirlenen kartların
manyetik şeritlerinde yapılan inceleme sonucu tesbit edilen Yapı kredi Bankası A.Ş.
C South Dakota N.A ve W F Bank N.A adlı bankalar sayısınca sahte kredi
kartlarındaki manyetik şerit numaralarının farklı olması durumunda ise anılan
yasanın 43.maddesi de değerlendirilerek zincirleme biçimde ayrı ayrı suçların
oluşacağı nazara alınmadan sanık O.K hakkında sahte kredi kartları nedeniyle üç kez

yerine on beş kez , sanıklar E.B ve M.A haklarında ise üç kez mahkumiyet hükmü kurulması, yasaya aykırı olduğu belirtilmiştir.

- Sanıklar O.K,E.B, ve M.A haklarında "sahte kredi kartı kullanmaya teşebbüs" suçundan verilen mahkumiyet hükümlerinden sonra 08.02.2008 tarihinde yürürlüğe giren ve TCK'nun 7/2 maddesi uyarınca sanıklar yararına olan 5728 sayılı Kanununun 562. maddesinin 1.fıkrası ile CMK'nun 231/5. maddesinde yer alan hükmün açıklanmasının geri bırakılması sınırının 2 yıla çıkarılması ve 2.fıkrası ile de CMK'nun 231/14.maddesindeki soruşturulması ve kovuşturulması şikayete bağlı suç olma koşulunun kaldırılması karşısında; hükümlerin açıklanmasının geri bırakılıp bırakılmayacağı tartışılması lüzumu

Sonuç: Bozmayı gerektirmiş, sanıklar müdafilerinin temyiz itirazları bu itibarla yerinde görülmemiş olduğundan hükümlerin bu sebeplerden dolayı 5320 sayılı kanununun 8/1 maddesi gereğince uygulanması gereken 1412 sayılı CMUK'nun 321.nci maddesi uyarınca bozulmasına, 20.02.2008 gününde oybirliği ile karar verildi.

Yedinci fıkrada, örgüte hâkim olan hiyerarşik ilişki içinde olmamakla beraber, örgütün amacına bilerek ve isteyerek hizmet eden kişinin, örgüt üyesi kabul edilerek cezalandırılması öngörülmüştür. Bu nedenle, “örgüte yardım ve yataklık” adıyla ayrı bir suç tanımlaması yapılmamıştır. Bu kavram altında söz konusu edilen fiiller, nitelik bakımından örgüte üye olmak dolayısıyla sorumluluğu gerektirmektedir . Bu fıkralar 6352 sayılı kanunun kabul tarihi olan 02.07.2012 tarihinden itibaren 85. Maddesi gereğince 6. Ve 7. Fıkralar değiştirilmiştir.

Yine Yargıtay 10. CD'nin 04.04.2007 tarih ve E.2006/8387, K.2007/4115; 27.11.2006 tarih ve E.2006/3435, K.2006/13152; 14.12.2006 tarih ve E.2006/12357, K.2006/14253 sayılı kararlarında,“5237 sayılı TCK'nın 220. maddesinde düzenlenen “Suç işlemek için örgüt kurmak” suçunun işlendiğinin ve örgütün varlığının kabul edilebilmesi için; üye sayısının en az üç kişi olması, üyeler arasında soyut bir birleşme değil gevşek de olsa hiyerarşik bir ilişkinin bulunması, suç işlenmesi bile suç işlemek amacı etrafında fiili bir birleşmenin olması, niteliği itibariyle devamlılık göstermesi gereklidir. Örgütün yapısı, sahip bulunduğu üye sayısı ile araç ve gereç

bakımından, amaçlanan suçları işlemeye elverişli olması da aranmalıdır. Örgüt yapılanmasında işlenmesi amaçlanan suçların konu ve mağdur itibariyle somutlaştırılması mümkün, ancak zorunlu değildir. Soyut olarak sanık sayısının üç kişiden fazla olması örgütün varlığının kabulü için yeterli olmayıp bu durumda iştirak ilişkisinden söz edilebilir.” sonucuna varılarak, suç örgütünün tanımı ve tespiti ile ilgili bu ortak gerekçeye yer verildiği görülmekle bu karar onanmıştır. Aynı şekilde,

Yine Yargıtay 11. CD'nin 20.02.2008 tarih ve E.2007/8458, K.2008/915 sayılı kararına göre, “5237 sayılı TCK'nın 220. maddesinde tanımlanan 'örgütün' varlığının kabul edilebilmesi için hiyerarşik ilişki içinde olan en az üç kişiden teşekkül etmesi, örgütün yapısının sahip bulunduğu üye sayısı ile araç ve gereç bakımından amaçlanan suçları işlemeye elverişli olması, suç işlemek amacı etrafında fiili bir birleşmenin bulunması ve niteliği itibariyle 'devamlılık' göstermesi gerekir. Somut olayda, arızı olarak biraraya gelen sanıklar arasında 'hiyerarşik ilişki ve suç işleme iradesinde devamlılık' saptanamamış olması karşısında, yüklenen suçun unsurları itibariyle oluşmadığı nazara alınarak beraatlarına karar verilmesi gerekirken, suça iştirak ilişkisine yanlış anlam katılarak yazılı şekilde sanıkların 'suç işlemek için örgüt kurmak' suçundan mahkumiyetlerine hükmolunması hukuka aykırıdır”.

Yargıtay 8.Ceza Dairesi'nin kararında Esas No: 2009/13120 Karar No: 2009/12722 Suç işlemek amacıyla kurulan örgüte üye olma suçundan Ankara 11. Ağır Ceza Mahkemesinin 3.10.2007 tarihli ve 2006/136 esas 2007/239 sayılı kararıyla verilen 1 yıl 15 gün hapis cezasına hükümlü Cafer Palta'nın infazı esnasında, infaz süresi 647 sayılı Cezaların İnfazı Hakkında Kanun'un 19/1 ve ek 2. maddelerine göre hesaplanarak 3.4.2008 tarihinden itibaren şartla tahliyesine dair Boğazlıyan Ağır Ceza Mahkemesinin 2.4.2008 tarihli ve 2008/323 değişik iş sayılı kararı üzerine, Boğazlıyan Cumhuriyet Başsavcılığınca infazın 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun'un 107/4 maddesi uyarınca 1/4 oranında indirim yapılarak şartla tahliyesine karar verilmesi gerektiği gerekçesiyle yapılan itirazın reddine ilişkin Boğazlıyan Ağır Ceza Mahkemesinin 23.6.2008 tarihli ve 2008/537 değişik iş sayılı kararına vaki itirazın reddine dair (KAYSERİ) 1. Ağır Ceza Mahkemesinin 18.7.2008 tarihli ve 2008/634 müteferrik

sayılı kararı ve dosyası ile ilgili olarak;

5275 sayılı CGTİK'unun 107/4 madde ve fıkrası hükmünün "Suç işlemek için örgüt kurmak veya yönetmek yada örgütün faaliyeti çerçevesinde işlenen suçtan dolayı mahkumiyet halinde" uygulanabilmesi karşısında, örgüt kurmayı, yönetmeyi veya örgütün faaliyet çerçevesinde işlenen suçtan dolayı mahkumiyeti içermeyen örgüt üyeliğinin anılan fıkra kapsamında değerlendirilemeyeceği, bu halde hükümlü hakkında suç işlemek amacıyla kurulmuş örgüte üye olmak suçundan 5237 sayılı Yasanın 220/2-3 madde ve fıkraları uyarınca verilen mahkumiyet hükmünün infazının 647 sayılı Yasanın 19 ve ek.2. maddesi uyarınca yapılması gerektiğine ilişkin Boğazlıyan Ağır Ceza Mahkemesinin 2.4.2008 tarih ve 2008/323 değişik sayılı kararına karşı yapılan itiraz üzerine Kayseri 1. Ağır Ceza Mahkemesi Tarafından verilen 18.7.2008 tarih ve 2008/634 sayılı itirazın reddi kararı usul ve yasaya uygun bulunduğu ve Adalet Bakanlığı'nın kanun yararına bozma istemine dayanan Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı'nın ihbarname içeriği bu nedenle görülmendiğinden istemin (reddine), dosyanın mahalline gönderilmek üzere Yargıtay C.Başsavcılığına tevdiine, 14.10.2009 gününde oybirliğiyle karar verilmiştir.

Yine aynı dairenin Esas No : 2010/6591 Karar No: 2010/14012, Cevdet Karamahmutoğlu, Bülent Şenel, Şenol Çifci ve Murat Yılmaz'ın bir araya gelerek, tam bir işbirliği, eylemli paylaşım anlayışı ve disiplinli biçimde hareket ederek ve Şişli belediyesi başkan yardımcısı mağdur sanık Osman Şevket Aslan'ın da örgüte yardımıyla Şişli ilçesinde bulunan ruhsata aykırı ve ruhsatsız yapılara menfaat karşılığında belediye personeli ve çevre üzerinde baskı kurup tehdit etmek suretiyle ruhsat çıkarıldığı, yine baskı ve tehdit kullanmak suretiyle çek senet tahsilatı yapıldığı, yine bu alanda kendilerine rakip olarak görülen kişiler ve araçları kurşunlanarak onlarda yıldırılmaya, korkutulmaya ve sindirilmeye çalışıldığı, bu amaçla örgüte silah, uzun namlulu tüfek ve bomba temin etmeye çalışıldığı, suç örgütüne yönelik yapılan operasyon kapsamında yakalanan örgüt üyelerinin evlerinde ruhsatsız tabanca ve değişik miktarlarda mermi ele geçtiği gibi, bir kısım örgüt üyelerinin öncesinde ruhsatsız tabanca yakalattıkları ve haklarında 6136 sayılı Yasaya aykırılıktan işlem de yapıldığı ve bu şekli ile örgütün yapısı, sahip bulunduğu üye sayısı, araç ve gereç bakımından amaç suçları işlemeye elverişli olduğu

anlaşılma; cezalandırılması gerekeceğinden hükmü onamıştır.

Yine aynı dairenin Esas No : 2011/3613 Karar No: 2011/2678 Sanıklar Hüseyin Çakır, Babür Kalafatoğlu ve Tuna Arifağaoğlu liderliğinde kurulan ve yönetilen örgüt çatısı altında, diğer sanıklar Fatih Gülcihan, Hayrettin Cebir, Fevzi Özçelik, Yüksel Bayramoğlu, Adil Yelkenci ve Cevdet Akkaya'nın bir araya gelerek, Artvin ve ilçelerinde yapılacak olan kamu kurumu ihalelerinden haksız çıkar sağlamak için, tehdit, baskı, cebir ve şiddet uygulamak suretiyle kendilerine rakip olarak ihaleye girecek olanları yıldırmaya ve sindirmeye çalışmak amacıyla işbirliği ve eylemli paylaşım anlayışı içinde disiplinli biçimde silahlı olarak örgütlendikleri ve amaçları doğrultusunda faaliyette buldukları, örgütün yapısı, sahip bulunduğu üye sayısı, araç ve gereç bakımından amaç suçları işlemeye elverişli olduğu, mağdur ve tanıklar Mustafa Yüksel, Adnan Pervan, Ekrem Kılıç, Abdullah Yücel Kılıç, Şadi Yıldızcan ve Cafer Doktor'un anlatımları, sanıkların oluşa uygun savunmaları ile tüm dosya içeriğinden anlaşılma;

Oluşa ve tüm dosya içeriğine göre, sanık Nusret Özer'in, yapılacak ihalelerden haksız çıkar sağlamak amacıyla kurulan ve mahkum olan diğer sanıkların dahil olduğu örgüt yapılanmasında yer alıp, tam bir işbirliği ve eylemli paylaşım anlayışı içinde bulunduğu ve örgütü yöneten sanıklardan aldığı talimatlar doğrultusunda örgüt disiplini içinde hareket ettiğine dair; savunmasının aksine, mahkumiyetine yeter kuşkudan uzak kesin kanıt elde edilemediği gözetilmeden, beraati yerine dosya içeriğine uygun düşmeyen gerekçe ile yazılı şekilde mahkumiyetine karar verilmesi sebebi ile bozmuştur.

Yine aynı dairenin Esas No : 2010/11112 Karar No: 2010/14471 Dosya üzerinden yapılan incelemede; 1- Bir örgütün varlığından söz edebilmek için TCK.nun 220. maddesine göre en az üç kişinin suç işlemek amacıyla hiyerarşik bir ilişki içinde amaç suçları işlemek için gerekli olan araç ve gerece sahip bir şekilde bir araya gelmesi gerekmektedir. Somut olayda sanıkların eylemlerinin süreklilik arz edip etmediği, hiyerarşik yapılaşmanın olup olmadığının kanıtları karar yerinde gösterilip sanıklar hakkında yürütülmekte olan soruşturma ve görülmekte olan davalara ilişkin iddianame ve esaslı belgeler dosyaya dahil edilerek müsnet suçun unsurlarının oluşup oluşmadığının tespiti ile sonucuna göre hukuki durumlarının

belirlenmesi gerektiği gözetilmeden, eksik koğuşturma ve varsayıma dayalı olarak yazılı şekilde hüküm kurulması, Bozmayı gerektirmiş sanıklar müdafilerinin temyiz itirazları bu itibarla yerinde görülmüş olduğundan hükmün bu sebeplerden dolayı istem gibi (bozulmasına), 23.12.2010 gününde oybirliğiyle karar verilmiştir.

Yine aynı dairenin, Esas No: 2009/17971 Karar No: 2010/1352 Tüm sanıklar yönünden dosya üzerinde yapılan incelemede; Oluşa ve tüm dosya içeriğine göre; sanıklar İşat Çelebi, Hakan Yılmaz, Özgür Dönmez liderliğinde kurulan örgüt çatısı altında, tam bir işbirliği, eylemli paylaşım anlayışı ile disiplinli biçimde hareket ederek; sanıkların önceden tesbit ettikleri işyerlerinden geceleyin birlikte bilgisayar, televizyon ve benzeri malzeme çaldıkları ve çalınan malzemeleri sanık İşat'ın Kızılay da bulunan iş yerine getirerek buradan örgüte üye olmayan diğer sanıklar aracılığı ile satarak işleri organize ettikleri, sanıklar Selahattin Kavakderesi, Özgür Boz, Aydođan Cañeker, Mehmet Dönmez, Sedat Şahin, Ferhat Özsarı ve Yaver Arduç örgütün hiyerarşi yapısına dahil olmamakla birlikte, örgütün hırsızladıkları malzemeleri satarak, örgüte bilerek ve isteyerek yardım ettikleri, sanıklar Uğur Sevindim ve Barış Karakaya'nın örgüte üye olmamakla birlikte örgüt lideri sanık İşat ile birlikte örgüt adına hırsızlık suçu işledikleri, yapılan operasyonda sanık İşat Çelebinin Ankara Kızılay da bulunan işyeri ile sanıklara ait araçta ve sanıkların arkadaşlarının iş yerinde yapılan aramada, bir çok bilgisayar, monitör, fotokopi makinesi, LCD televizyon, Laptop bilgisayar ve hırsızlık suçlarında kullandıkları kar maskesi, levye, boru anahtarı, murç bulunduğu, bu şekli ile örgütün yapısı, sahip bulunduğu üye sayısı, araç ve gereç bakımından amaç suçları işlemeye elverişli olduğu anlaşılacakla birlikte söz konusu fiile 220. Madde kapsamında değerlendirilmiştir.

Yine aynı dairenin Esas No: 2009/4996 Karar No : 2009/14429 Suç işlemek amacıyla örgüt kurmak, yönetmek, üye olmak, yardım etmek ve genel güvenliği kasten tehlikeye sokmak suçlarından hükümlü Hayri Özaçar'ın, Adana 6. Ağır Ceza Mahkemesinin 15.2.2007 tarihli ve 2005/222 esas, 2007/25 sayılı kararı ile verilen 1 yıl 15 gün ve 2 ay 15 gün hapis cezalarından dolayı 17.8.2008 tarihli itibarıyla şartla tahliyesine dair Ceyhan Ağır Ceza Mahkemesinin 15.8.2008 tarihli ve 2006/531 değişik iş sayılı kararına yönelik itirazın reddine ilişkin (Osmaniye) 1. Ağır Ceza Mahkemesinin 30.10.2008 tarihli, 2008/552 değişik iş sayılı kararını kapsayan

dosyası ile ilgili olarak; sanık hakkında suç örgütüne üye olmaktan ve genel güvenliği kasten tehlikeye sokma suçundan mahkumiyet kararı verildiği, suç örgütüne üye olma suçu temadi eden suç olması nedeniyle suç tarihi 16.10.2005 olduğu, genel güvenliği tehlikeye sokma suçunun 2003 tarihinde işlendiğinin anlaşılması karşısında; 5237 sayılı TCK.nun 7/3. madde ve fıkrasındaki "hapis cezasının ertelenmesi, koşullu salıverilme ve tekerrürle ilgili olanlar hariç; infaz rejimine ilişkin hükümler, derhal uygulanır" düzenlemesi uyarınca, infaz rejimine ilişkin hükümlerde derhal uygulanırlık ilkesi kural olarak geçerli olmakla birlikte bunun üç istisnasından biri de koşullu salıverilmeye ilişkin hükümler olmakta, diğer bir ifade ile koşullu salıverilme noktasında hangi infaz yasası lehe ise hükümlü hakkında onun uygulanması gerekmektedir.

Yargıtay Ceza Genel Kurulunun dairemizce de benimsenen 17.4.2007 gün ve 2007/1-32-97 sayılı kararında da belirtildiği üzere, genel güvenliği kasten tehlikeye sokma suçunun işleniş tarihinin 1.6.2005 den önce olması karşısında yukarıda açıklandığı üzere 5237 sayılı TCK.nun 7/3. madde ve fıkrası hükmü uyarınca koşullu salıverilmeden yararlanabilecek, hapis cezasının infazında, "hapis cezasının ertelenmesi, koşullu salıverilme ve tekerrürle ilgili olanlar hariç; infaz rejimine ilişkin hükümler, derhal uygulanır" ilkesi gereğince hükümlü hakkında 647 sayılı İnfaz Kanununun lehine olduğu ve Osmaniye 1. Ağır Ceza Mahkemesinin 30.10.2008 tarih ve 2008/552 değişik iş nolu kararında bir isabetsizlik görülmediğinden Adalet Bakanlığının kanun yararına bozma istemine ilişkin Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığının ihbarname içeriği yerinde görülmediğinden 5271 sayılı CMK.nun 309. maddesi gereğince talebin (reddine) evrakın Adalet Bakanlığına iadesi için Yargıtay C.Başsavcılığına tevdiine, 16.11.2009 gününde oybirliğiyle karar verilmiştir.

Yine aynı dairenin Esas No: 2007/12689 Karar No: 2010/650 Oluşa ve tüm dosya içeriğine göre; sanıklar İsa Kula, Hazret Kula ve Şeyhmus Güneş'in, sanık Muhyeddin Erpolat yönetiminde bir araya gelip, önceden belirlenmemiş sayıda ve süreklilik anlayışı içinde turistlerin yoğun olarak bulunduğu bölgelerde kapkaç, yankesicilik suretiyle hırsızlık ve yağma yapmak için suç işlemek amacıyla örgüt kurdukları, bu suçlardan elde edilen paraların muhafazası, örgüt üyelerinin konaklama ve beslenme gibi ihtiyaçların karşılanması hususunda tam bir işbirliği,

eylemli paylaşım anlayışı ve disiplinli biçimde hareket edip amaçları doğrultusunda faaliyette buldukları, örgütün yapısı, sahip bulunduğu üye sayısı ile araç ve gereç bakımından amaç suçları işlemeye elverişli olduğunun anlaşılması karşısında Yapılan duruşmaya, toplanıp karar yerinde gösterilen delillere, mahkemenin tahkikat neticelerine uygun olarak tecelli eden kanaat ve takdirine, tetkik olunan dosya münderecatına göre sanıklar müdafilerinin yerinde görülmeyen temyiz itirazlarının reddiyle eylemlerin 220/2 fıkrasına girdiği kararına varmıştır.

Yine aynı dairenin, Esas No : 2007/10849 Karar No: 2010/4719 Tüm sanıklar yönünden dosya üzerinde yapılan incelemede; Sanık Enver Seven liderliğinde kurulan örgüt çatısı altında, diğer sanıklar Gökhan Kapoğlu, Nusret Özsoy, Zekeriyya Korkmaz, Eyüp Çalışkan, İrfan Çubukçi ve Doğan Kapoğlu'nun bir araya gelip, kendilerine ve başkalarına haksız çıkar sağlamak için tehdit, baskı, cebir ve şiddet uygulamak suretiyle, yıldırma ve sindirme gücünü kullanarak, sürekli olarak, önceden sayı ve niteliği belirsiz suçları işlemek amacıyla, işbirliği ve eylemli paylaşım anlayışı içinde hareket etmek suretiyle amaçları doğrultusunda faaliyette buldukları; bu kapsamda, sanık Enver Seven liderliğinde kurdukları sözde mahkemeye getirdikleri mağdurlara baskı uygulayıp, örgüt gücünü kullanarak sindirmek suretiyle istediklerini yaptırmaya çalıştıkları, örgüte yapılan operasyon kapsamında yakalanan örgüt üyeleri ve evlerinde, ruhsatlı ve ruhsatsız tabancalar, av tüfekleri ve mermiler ele geçirildiği ve bu şekli ile örgütün yapısı, sahip bulunduğu üye sayısı, araç ve gereç bakımından amaç suçları işlemeye elverişli olduğu, mağdur ve tanık anlatımları ile tüm dosya içeriğinden anlaşılma; kurulan hükme ilişkin olarak sair yönleri incelenmeksizin hükmün bu sebeplerden dolayı (bozulmasına), 29.3.2010 gününde oybirliğiyle karar verilmiştir,

Yine aynı dairenin, Esas No : 2009/9869 Karar No: 2009/16192 Sanıkların işbirliği ve eylemli paylaşım anlayışı ve disiplinli biçimde hareket ederek süreklilik gösterir şekilde suç işlemek amacıyla örgüt kurduklarına dair kesin kanıt bulunmadığı ve olay tarihinde göçmen kaçakçılığı için bir olaya mahsus sanıkların bir araya gelmeleri eylemlerinin de suç işlemek amacıyla örgüt kurma suçunu oluşturmadığı ve bu suçtan açılmış bir dava da bulunmadığı gözetilmeden, suç örgütü kurmaktan cezanın artırılmasına karar verilmesi, uygulanmasına ilişkin kabulünde oyçokluğu, bozma nedeninde oybirliğiyle karar verilmiştir.

Yine aynı dairenin, Esas No : 2007/10536 Karar No: 2009/16206 Sanık Mecit Hacıoğlu'nun üzerine atılı suçun yasa maddesinde öngörülen cezanın üst sınırına ve lehe olan 765 sayılı TCK'nın 102/4. maddesine göre, davanın 5 yıllık zamanaşımına tabi olduğu ve zamanaşımını kesen son işlem olan sanığın savunmasının alındığı 29.1.2002 tarih ile temyiz incelemesine konu kararının verildiği tarih arasında bu sürenin dolduğu anlaşılacakla hükmün CMUK.nun 321. maddesi gereğince (bozulmasına), bu husus CMUK.nun 322. maddesi gereğince yeniden yargılamayı gerektirmediğinden, 765 sayılı TCK.nun 102/4. ile CMUK.nun 223/8. maddesi de gözetilerek sanık hakkındaki davanın zamanaşımı nedeniyle oybirliğiyle (düşürülmesine),Bozmaya uyularak; mahkemece kanıtlar değerlendirilip gerektirici nedenleri açıklanmak suretiyle verilen beraat kararı usul ve yasaya uygun bulunduğundan, katılan vekilinin yerinde görülmeven temyiz itirazlarının reddiyle hükmün istem gibi (onanmasına), 21.12.2009 gününde oybirliğiyle karar verilmiştir.

Yine aynı dairenin, Esas No : 2010/11721 Karar No: 2010/14422 Sanık Mehmet Denizkan'ın mağdurlar Lali, İrma, Meri, Taliko'yu fuhuşa teşvik ederek kendine ait "32 K 0068" plakalı minibüs içerisinde ormanlık bir alanda ara sıra da sanık Makvala ile birlikte yaşadığı ikametgahında fuhuş yaptırdığı, sanık Mehmet'in talimatları doğrultusunda sanık Makvala'nın evde mağdureler ile erkekleri buluşturup fuhuş yaptırdığı, fuhuş için mağdureleri evinde muhafaza ettiği, gelen müşterileri karşıladığı, sanıklar Kenan ile Ahmet'in yabancı uyruklu bayanların müşterilere götürüp getirmelerinde örgüt adına hareket ettikleri, sanık Mehmet'in liderliğinde kurulan örgütte sanıklar Makvala, Kenan ve Ahmet'in bir araya gelerek tam bir işbirliği, eylemli paylaşım anlayışı içinde hareket ettikleri anlaşılacakla, sanık Mehmet'in örgüt kurma ve yönetme, sanıklar Makvala, Kenan ve Ahmet'in örgüt üyesi olma suçundan, yine sanıklar Makvala ile Ahmet'in fuhuşa aracılık suçundan cezalandırılmaları yerine yazılı şekilde beraatlerine karar verilmesi, Bozmayı gerektirmiş C.Savcısı ile sanık Mehmet Denizkan müdafininin temyiz itirazları bu itibarla yerinde görülmüş olduğundan hükmün bu sebeplerden dolayı (bozulmasına), 22.12.2010 gününde oybirliğiyle karar verilmiştir.

Yine aynı dairenin, Esas No : 2008/15342 Karar No: 2010/13021 Sanıkların işbirliği ve eylemli paylaşım anlayışı ve disiplinli biçimde hareket ederek süreklilik

gösterir şekilde suç işlemek amacıyla örgüt kurduklarına dair kesin kanıt bulunmadığı ve olay tarihinde göçmen kaçakçılığı için bir olaya mahsus sanıkların bir araya gelmeleri eylemlerinin de suç işlemek amacıyla örgüt kurma suçunu oluşturmadığı ve bu suçtan açılmış bir davada bulunmadığı gözetilmeden, suçun örgütlü olarak işlendiğinden bahisle cezanın arttırılmasına karar verilmesi, sanıklar müdafilerinin temyiz itirazları bu itibarla yerinde görülmüş olduğundan hükmün bu sebeplerden dolayı istem gibi (bozulmasına), 10.11.2010 gününde (2c) nolu bozma nedeninde oyçokluğu, diğerlerinde oybirliğiyle karar verilmiştir.

Yine aynı dairenin, Esas No : 2008/15381 Karar No: 2010/12917 5237 sayılı TCK.nun 220. maddesinde tanımlanan "örgütün" varlığının kabul edilebilmesi için hiyerarşik ilişki içinde olan en az üç kişiden teşekkül etmesi, örgütün yapısının sahip bulunduğu üye sayısı ile araç ve gereç bakımından amaçlanan suçları işlemeye elverişli olması, suç işlemek amacı etrafında fiili bir birleşme ile işbirliği, eylemli paylaşım anlayışı ve disiplinli biçimde hareket edip amaçlar doğrultusunda faaliyette bulunulup, niteliği itibariyle "devamlılık" göstermesi gerekir. Somut olayda ise Haber-İş sendikası Diyarbakır şubesi başkan ve üyesi olan sanıkların grev döneminde Türk Telekomünikasyon A.Ş.'nin uygun şartlarda toplu sözleşme yapmasını sağlamak amacıyla birbirine yakın değişik zamanlarda şirketin altyapısını oluşturan saha dolapları ve menhol çukurlarında bulunan fiberoptik kablolarına zarar vermek şeklinde gerçekleşen eylemlerinde "hiyerarşik ilişki ve suç işleme iradesinde devamlılık" saptanamamış olması karşısında yüklenen suçun unsurları itibariyle oluşmadığı nazara alınarak beratlerine karar verilmesi gerekirken, suça iştirak ilişkisine yanlış anlam katılarak yazılı şekilde sanıkların "suç işlemek için örgüt kurma ve suç işlemek amacıyla kurulmuş olan örgüte üye olma" suçlarından mahkumiyetlerine hükmolunması, Bozmayı gerektirmiş sanıklar müdafileri ve müdahil vekilinin temyiz itirazları bu itibarla yerinde görülmüş olduğundan hükmün bu sebepten dolayı (bozulmasına), 9.11.2010 gününde oybirliğiyle karar verilmiştir.

Yine aynı dairenin, Esas No : 2010/4889 Karar No:2010/5924 Sanıklar Muammer Küçük, Ömer Oral ve Selahattin Yılmaz'a atılı suç işlemek amacıyla örgüt kurma, Muammer Küçük'e ayrıca atılı sahte nüfus cüzdanı ve sürücü belgesi kullanma, sanıklar Ali Demir, Nuh Küçük ve Orhan Uğurlu'ya atılı suç işlemek amacıyla kurulan örgüte üye olma, sanıklar Ömer Azaklı, Serdar Kurt, Mustafa

Sanioğlu, Serdar Kayıkçı, Arif Keskin, Kadir Yeşilmen ve Mehmet Mankır'a atılı suç işlemek için kurulan örgüte bilerek ve isteyerek yardım etme suçlarının temas ettiği yasa maddelerinde gösterilen cezaların üst sınırına ve lehe olan 765 sayılı TCK.nun 102/4. ve 104/2. madde ve fıkralarına göre, dava 7 yıl 6 aylık zamanaşımı süresine tabi olup suç ve inceleme tarihleri arasında bu sürenin dolmuş olduğu anlaşılınca, hükmün CMUK.nun 321. maddesi gereğince (bozulmasına), bu hususta karar verilmesi yeniden yargılamayı gerektirmediğinden CMUK.nun 322. ve 765 sayılı TCK.nun 102/4, 104/2. madde ve fıkraları gereğince sanıklar hakkındaki kamu davalarının zamanaşımı nedeniyle CMK.nun 223. maddesi de gözetilerek (düşürülmesine), 14.4.2010 gününde oybirliğiyle karar verilmiştir.

Yine aynı dairenin, Esas No : 2009/624 Karar No : 2010/13387 Sanıkların işbirliği ve eylemli paylaşım anlayışı ve disiplinli biçimde hareket ederek süreklilik gösterecek şekilde suç işlemek amacıyla örgüt kurduklarına dair kesin kanıt bulunmadığı ve kanunen tedavülde bulunan parayı üretip tedavüle koymak için bir araya gelmelerinin suç işlemek amacıyla örgüt kurma suçunu oluşturmadığı gözetilmeden atılı suçtan beraatleri yerine, yazılı biçimde mahkumiyetlerine karar verilmesine, temyiz itirazları bu itibarla yerinde görülmesi olduğundan hükmün bu sebepten dolayı (bozulmasına), 1.12.2010 gününde oybirliğiyle karar verilmiştir.

Yine aynı dairenin, Esas No : 2008/3322 Karar No: 2010/7143 Oluşa ve tüm dosya içeriğine göre; sanığın temyize gelmeyen diğer sanıklar ile birlikte işbirliği ve eylemli paylaşım anlayışı ve disiplinli biçimde hareket ederek süreklilik gösterir şekilde suç işlemek amacıyla örgüt kurduğuna dair kesin ve inandırıcı kanıt bulunmadığı; sanık Sabri Küçükbaş'ın ifadesinin doğrulanmadığı, bu nedenle atılı suçun oluşmadığı gözetilmeden, sanığın beraati yerine yazılı biçimde mahkumiyetine karar verilmesi Bozmayı gerektirmiş sanık müdafinin temyiz itirazları bu itibarla yerinde görülmesi olduğundan hükmün (bozulmasına), 10.5.2010 gününde oybirliğiyle karar verilmiştir.

Yine aynı dairenin Esas No : 2010/2027, Karar No: 2010/7402 Sabıkası bulunmayan sanıkların suç işlendikten sonra, yargılama sürecinde gösterdikleri pişmanlık irdelenmeden yeterli ve yasal olmayan gerekçelerle, 5237 sayılı TCK.nun 51. maddesinin ve kişilik özellikleri ile duruşmadaki tutum ve davranışları

irdelenmeden yetersiz gerekçeyle hükmün açıklanmasının geri bırakılmasına ve uygulanmasına yer olmadığına karar verilmesi, Bozmayı gerektirmiş sanık Aziz Sarıkeçe müdafii ve sanık Osman Akgöl'ün temyiz itirazları bu itibarla yerinde görülmüş olduğundan hükmün bu sebepten dolayı istem gibi (bozulmasına), 12.5.2010 gününde oybirliğiyle karar verilmiştir.

Yargıtay 9. Ceza Dairesi'nin bu yönde verdiği, Esas No: 2011/9454 Karar No: 2011/27293 5271 sayılı CMK.nun 34/2 ve 232/6. madde ve fıkralarına göre hüküm fıkrasında, verilen karara karşı kanun yollarına başvurma olanağı bulunup bulunmadığının ve başvurma olanağı var ise süresi, mercii ve şekillerinin tereddüde yer vermeyecek şekilde açıkça gösterilmesi gerekirken, kararda temyiz süresi gösterilmediği gibi, kanun yolu, mercii ve şekline de yer verilmediği, bu nedenle hükümlünün temyiz isteğinin süresinde olduğu anlaşılmalı; temyiz dilekçesinin reddine ilişkin 20.04.2010 günlü ek karar kaldırılarak yapılan incelemede;

1- 01.06.2005 tarihinden önce kesinleşen hükmün anılan tarihte yürürlüğe giren 5237, 5252 ve 5271 sayılı Kanunların lehe hükümlerinin değerlendirilmesi ve olaya uygulanması niteliğindeki başvuru üzerine, 5320 sayılı Kanunun 18. maddesi ile 4422 sayılı Kanunun yürürlükten kaldırıldığı gözetilerek, 5237 sayılı TCK'nın 220. maddesinde düzenlenen suç işlemek amacıyla örgüt kurma suçunun 4422 sayılı Kanunun 1. maddesinde düzenlenen suça göre suçun unsurlarında değişiklikler içermesi nedeniyle bu suça ilişkin eylemlerin örgütün yapısı, sahip bulunduğu üye sayısı ile araç ve gereç bakımından amaç suçları işlemeye elverişli olup olmadığının duruşma açılıp gerekleri yerine getirilmek suretiyle değerlendirilmesi ve bundan sonra bir hüküm kurulması gerektiği, olay ve uygulama itibarıyla burada 5252 sayılı Kanunun 9. maddesinin 1. fıkrasındaki "lehe olan hükümlerin derhal uygulanabileceği" hükmüne dayanılamayacağı gözetilmeden, evrak üzerinde karar verilmesi, Kanuna aykırı, hükümlünün temyiz itirazları bu itibarla yerinde görülmüş olduğundan hükmün bozulmasına, 27.09.2011 tarihinde oybirliğiyle karar verilmiştir.

Yine aynı dairenin, Esas No : 2011/9724 Karar No: 2011/27848 - 01.06. 2005 tarihinden önce kesinleşen hükmün anılan tarihte yürürlüğe giren 5237, 5252 ve 5271 sayılı Kanunların lehe hükümlerinin değerlendirilmesi ve olaya uygulanması niteliğindeki başvuru üzerine, 5320 sayılı Kanunun 18. maddesi ile 4422 sayılı Kanunun yürürlükten kaldırıldığı gözetilerek, 5237 sayılı TCK'nın 220. maddesinde

düzenlenen suç işlemek amacıyla örgüt kurma ve üye olma suçunun 4422 sayılı Kanununun 1. maddesinde öngörülen suça göre suç unsurlarında değişiklikler içermesi nedeniyle bu suça ilişkin eylemlerin örgütün yapısı, sahip bulunduğu üye sayısı ile, araç ve gereç bakımından amaç suçları işlemeye elverişli olup olmadığının değerlendirilmesi ve bundan sonra bir hüküm kurulması gerektiği gözetilmeden, böyle bir değerlendirmeye yer verilmeksizin gerekçeden yoksun yazılı şekilde hüküm kurulması, Kanuna aykırı, hükümlünün temyiz itirazları bu itibarla yerinde görülmüş olduğundan hükmün bozulmasına, 11.10.2011 tarihinde oybirliğiyle karar verilmiştir.

Yine aynı dairenin, Esas No : 2011/9641 Karar No: 2011/27940 Dosya incelenerek gereği düşünüldü: Sanıklara atılı suç işlemek amacıyla kurulan örgüte üye olma suçu için 765 sayılı TCK'nın 313/1. maddesinde öngörülen cezanın süresi itibariyle, suç tarihinde yürürlükte olan ve dava zamanaşımı yönünden 5237 sayılı TCK'ya göre sanıklar lehine hükümler içeren 765 sayılı TCK'nın 102/4. Maddesinde öngörülen zamanaşımının, karar tarihi ile inceleme tarihi arasında gerçekleştiği anlaşılmalı, hükmün bozulmasına, CMUK'nın 322. maddesi uyarınca sanıklar hakkındaki davanın zamanaşımı nedeniyle düşmesine, 13.10.2011 tarihinde oybirliği ile karar verilmiştir.

Yine aynı dairenin, Esas No : 2011/9670 (davaya katılmaya ilişkin) Karar No : 2011/28653 Dosya incelenerek gereği düşünüldü: Sanıklara atılı suç işlemek amacıyla örgüt kurma ve kurulan örgüte üye olma suçlarının nitelikleri itibariyle suçtan doğrudan zarar görmesi söz konusu olmayan katılanın, bu suçtan davaya katılmasına yasal olarak imkan bulunmadığından katılma kararına hukuki değer verilemeyeceği ve bu nedenle de hükmü temyize hak vermeyeceğinden, katılan vekilinin temyiz isteminin CMUK'nın 317. maddesi uyarınca reddine, 17.11.2011 tarihinde oybirliğiyle karar verilmiştir.

Yine aynı dairenin, Esas No : 2011/9626 Karar No: 2011/28894 Sanıklar Vedat Özmen ve Rıfat Sümer'in öncülüğünde bir araya gelen diğer sanıklar Talat Özmen, Şinasi Sümer ve İbrahim Gümüştekin'in, Harem Otogar çıkışında gayri resmi taksi durağı oluşturup, durağı kullanan taksi şoförlerinden sanıklar Recep Altunay ve Yavuz Şahin aracılığı ile durak parası adı altında haftalık para toplayarak

haksız çıkar sağladıkları, anılan durağın yasal bir durak olmadığına taksit şoförleri tarafından da bilinmesine rağmen, otogar çıkışı olan durağın müşteri potansiyeli yüksek olması nedeniyle, durağı kullanarak yolcu alabilmek için ilk etapta talep edilen parayı ödemeye rıza gösterdikleri, fakat parayı ödemeyip veya geciktirdiklerinde, sanıklar tarafından tehdit veya cebir kullanılmak suretiyle paranın tahsili yoluna gidildiği, yapılan ihbarlar üzerine başlatılan soruşturma sonrasında sanıkların yakalanma anlarına kadar eylemlerine devam ettikleri; işin organizasyonu ve paraların toplanması noktasında işbirliği ve eylemli paylaşım anlayışı içinde hareket ettikleri, örgütün yapısı, sahip bulunduğu üye sayısı ile araç ve gereç bakımından amaç suçları işlemeye elverişli olduğu; “sanıklar arasında hiyerarşik ilişki ve suç işleme iradesinde devamlılık saptanmadığı” gerekçesine dayanılarak beraatlerine karar verilmesi, Kanuna aykırı, Cumhuriyet savcısının temyiz itirazları bu nedenle yerinde görülmüş olduğundan, hükmün bu sebepten dolayı bozulmasına, 22.11.2011 tarihinde oybirliğiyle karar verilmiştir.

Yine aynı dairenin, Esas No: 2010/14149, Karar No: 2011/28824 Somut olay incelendiğinde; sanıkların, silahlı terör örgütü MKP/HKO üyesi olan 17 örgüt mensubunun Mercan’da öldürülmesini protesto etmek amacı ile, örgütün amacı doğrultusunda yayın yapan internet sitesindeki eylem çağrısı üzerine, organize edilen korsan gösterilere katıldıkları, MKP/HKO terör örgütü ve öldürülen örgüt üyeleri lehine slogan attıkları anlaşılmalı, silahlı terör örgütüne üye olmamakla birlikte örgüt adına suç işledikleri tüm dosya kapsamında anlaşılmalı hem silahlı örgüt üyesi olmak suçundan hem de sanıkla hakkında bir kez terör örgütünün propagandasını yapma suçlarından ayrı ayrı cezalandırılmaları gerektiği gözetilmeden, suç vasfında yanılıya düşülerek yazılı şekilde hüküm kurulması, Bozmayı gerektirmiş, Cumhuriyet savcısı ve sanıklar Oktay Türk, Veysi Sami Selek ve İbrahim Hasret Demirel dışındaki sanıkların müdafilerinin temyiz itirazları bu nedenlerle yerinde görülmüş olduğundan, hükümlerin bu sebeplerden dolayı bozulmasına, 21.11.2011 tarihinde oybirliğiyle karar verilmiştir.

Yine aynı dairenin Esas No: 2011/9668 Karar No : 2011/28897 5237 sayılı TCK'nın 220. maddesinde düzenlenen suç işlemek amacıyla örgüt kurma suçunun 4422 sayılı Kanununun 1. maddesinde öngörülen suçta göre suç unsurlarında değişiklikler içermesi nedeniyle, örgütün yapısı, sahip bulunduğu üye sayısı ile, araç

ve gerek bakımından amaç suçları işlemeye elverişli olup olmadığının duruşma açılıp gerekleri yerine getirilmek suretiyle değerlendirilmesi ve bundan sonra bir hüküm kurulması gerektiği, olay ve uygulama itibariyle burada 5252 sayılı Kanunun 9. maddesinin 1. fıkrasındaki “lehe olan hükümlerin derhal uygulanabileceği” hükmüne dayanılamayacağı gözetilmeden evrak üzerinde karar verilmesi,

Kanuna aykırı, hükümlü müdafinin temyiz itirazları bu nedenle yerinde görülüş olduğundan, hükmün bu sebepten dolayı bozulmasına, 22.11.2011 tarihinde oybirliğiyle karar verilmiştir.

Yine aynı dairenin, Esas No : 2011/9451 Karar No: 2011/29508 Oluşa ve tüm dosya içeriğine göre; gazetede gördüğü bir iş ilanı üzerine Naci Kutanis'e ait şirkete iş başvurusu yaparak çalışmaya başlayıp, iş yeri sahibi Naci Kutanis'in, iş yerinin faaliyetleri kapsamında gördüğü talimatlarını yerine getiren ve 45 gün sonra da işi bırakan sanığın kanıtlanan eyleminde, savunmasının aksine, suç işlemek amacıyla kurulmuş örgüte üye olduğunu gösterir, mahkumiyete yeterli, kuşkudan uzak, kesin ve inandırıcı kanıt elde edilemediği gözetilmeden, beraati yerine yazılı biçimde mahkumiyetine karar verilmesi, Kanuna aykırı, sanık müdafinin temyiz itirazları bu itibarla yerinde görüldüğünden hükmün bu sebepten dolayı bozulmasına, 06.12.2011 tarihinde oybirliğiyle karar verilmiştir.

Yine aynı dairenin, Esas No : 2011/9465 Karar No: 2011/30224 Oluşa ve tüm dosya içeriğine göre; sanıkların, aynı suçtan mahkum olan diğer sanıklarla birlikte Cemal Duman liderliğinde kurulan örgüt çatısı altında biraraya geldikleri ve örgütün amacı doğrultusunda faaliyette buldukları, bu kapsamda; “Faslı Alem” barda meydana gelen tartışma nedeni ile mağdurların ateşli silahla yaralanması olayında örgüt lideri ve diğer örgüt üyeleri ile birlikte yer aldıkları, mağdur Recep Morgül'e karşı gerçekleştirdikleri eyleme ilişkin olarak Karşıyaka 2. Ağır Ceza Mahkemesinin 20.04.2006 gün, 2005/309 esas 2006/119 sayılı kararındaki gerekçe ve kabulden de anlaşıldığı gibi anılan olayda örgüt lideri Cemal Duman'ın yanında yer aldıkları, iş yeri sahibi olan mağdurlar Yakup Dünder, Güngör Kılıçarsalan ve Haluk Bayram'dan örgüt adına haksız para talebinde buldukları, mağdur anlatımları ve tüm dosya içeriğinden anlaşılacakla; örgüt üyesi oldukları sübut bulan sanıkların mahkumiyetleri yerine, oluşa ve dosya içeriğine uygun düşmeyen yazılı

gerekçe ile beraatlerine karar verilmiştir.

Kanuna aykırı, Cumhuriyet savcısının temyiz itirazları bu itibarla yerinde görüldüğünden hükmün bozulmasına, 20.12.2011 tarihinde oybirliğiyle karar verilmiştir.

Yine aynı dairenin, Esas No: 2011/9649 Karar No: 2011/27845 Dosya incelenerek gereği düşünüldü: Cumhuriyet savcısının temyizinin sanıklar hakkında cürüm işlemek için teşekkül oluşturma ve tehdit suçlarından kurulan hükme ilişkin olmakla anılan suçlara hasren yapılan incelemede; Sanıklara atılı cürüm işlemek için teşekkül oluşturma ve tehdit suçu için 765 sayılı TCK'nın 313/2, 188/1. maddelerinde belirlenen cezaların süresi itibarıyla, suç tarihinde yürürlükte olan ve dava zamanaşımı yönünden 5237 sayılı TCK'ya göre sanıklar lehine hükümler içeren 765 sayılı TCK'nın 102/4. maddesinde öngörülen zamanaşımının, sanıkların sorgularının yapıldığı 22.06.2004 tarihi ile inceleme tarihleri arasında gerçekleştiği anlaşılmalı, hükmün bozulmasına cmuk'nın 322. maddesi uyarınca sanıklar hakkındaki davanın zamanaşımı nedeniyle düşülmesine, 11.10.2011 tarihinde oybirliği ile karar verilmiştir.,

Yine aynı dairenin, Esas No : 2011/9690 Karar No: 2011/27846 Dosya incelenerek gereği düşünüldü: Sanık hakkında atılı cürüm işlemek için teşekkül oluşturma suçunun düzenlendiği 765 sayılı TCK'nın 313/1. maddesinin gerektirdiği cezanın tür ve miktarı bakımından suç tarihinde yürürlükte olan ve dava zamanaşımı yönünden 5237 sayılı TCK'ya göre sanık lehine hükümler içeren 765 sayılı TCK'nın 102/4 ve 104/2. maddelerinde öngörülen zamanaşımının suç ve inceleme tarihleri arasında gerçekleştiği anlaşılmalı hükmün bu nedenle bozulmasına, CMUK'nın 322. maddesi uyarınca sanık hakkındaki davanın zamanaşımı nedeniyle düşmesine, 11.10.2011 tarihinde oybirliğiyle karar verilmiştir.

Yine aynı dairenin, Esas No : 2011/9625 Karar No: 2011/28349 5237 sayılı TCK.nun 220. maddesinde tanımlanan "örgütün" varlığının kabul edilebilmesi için hiyerarşik ilişki içinde olan en az üç kişiden teşekkül etmesi, örgütün yapısının sahip bulunduğu üye sayısı ile araç ve gereç bakımından amaçlanan suçları işlemeye elverişli olması, suç işlemek amacı etrafında fiili bir birleşme ile işbirliği, eylemli

paylaşım anlayışı içinde hareket edip amaçlar doğrultusunda faaliyette bulunulup, niteliği itibariyle de "devamlılık" göstermesi gerekir. Somut olayda ise sanık Mustafa Şahin ile müştekiler arasındaki borç ilişkisi nedeniyle müştekileri alacaklarından vazgeçirmek amacıyla sanık Mustafa Şahin vekili olan hazırlıkta evrakı tefrik edilen Avukat İbrahim Aydın'ın bir miktar para teklif ederek haklarındaki mahkumiyet kararını temyiz etmeyen sanıklar Behçet Yaman ve Mustafa Can ile anlaştığı bu sanıkların müştekileri kaçırap, tehdit ve darp etmeleri şeklinde gerçekleşen eylemlerinde "hıyerarşik ilişki ve suç işleme iradesinde devamlılık" saptanamamış olması karşısında yüklenen suçun unsurları itibariyle oluşmadığı nazara alınarak beraat kararı verilmesi gerekirken, suça iştirak ilişkisine yanlış anlam verilerek yazılı şekilde sanığın "suç işlemek için örgüt kurma ve yönetmek" suçundan mahkumiyetine hükmolunması,

Kanuna aykırı, sanık Mustafa Şahin müdafinin temyiz itirazları bu itibarla yerinde görülüş olduğundan hükmün bu sebepten dolayı bozulmasına, bozma nedenine göre bozmanın CMUK'nın 325. maddesi uyarınca sanıklar Behçet Yaman ve Mustafa Can'a sirayetinde, 03.11.2011 tarihinde oybirliğiyle karar verilmiştir.

Yargıtay 9. Ceza Dairesinin 02.04.2007 tarih 2182 esas 2728 sayılı kararında Terör Örgütü Yaptığı Eylem ile korsan gösteriye katılmak, Polise taş atmaktan dolayı silahlı örgüt üyesi olmak suçundan ayrıca suç oluşturur. Eylemin ayrı ayrı cezalandırması gerekir.

TCK 220. Maddenin 8. Fıkrası uyarınca; sadece ve sadece suç işlemek amacıyla kurulan örgütün propagandasını yapmak suç olarak düzenlenmiştir. Yoksa herhangi bir oluşumun bir örgütlemenin, bir derneğin siyasal partinin ve benzeri propagandasını yapmak suç olarak düzenlenmemiştir.

Bu suçta korunan hukuki yarar kamu güvenliği, barışı, ve bireyin anayasada teminat altına alınan hak ve özgürlüklerin korunmasıdır.

Bu suçun faili herkes olabilir. Ancak propagandanın, " basın ve yayın yoluyla yapılması durumunda", Süreli veya süresiz yayının içeriğini oluşturan yazıyı veya

haberi yazan, çeviren veya resmi ya da karikatürü yapan eser sahibi, bir eseri basım araçları ile basan veya diğer araçlarla çoğaltan veya basılmış eser durumuna getirip yayınlayan gerçek kişi veya tüzel kişi temsilcisi, fail olarak sorumlu tutulabilir. (Basın kanunu 2.md)

2.2.7. 5237 Sayılı TCK'nın 220.Maddesinin Yargıtay Kararları Işığında 7.Fıkranın Değerlendirilmesi

TCK m.220/7'de, örgüt içerisindeki hiyerarşik yapıya dahil olmamakla birlikte, örgüte bilerek ve isteyerek yardım eden kişinin örgüte üye olmak suçundan cezalandırılacağı düzenlenmiştir. Failin örgüt üyesi olarak kabul edilebilmesi için, işlediği fiillerin belirli bir yoğunlukta olması, örgüt içindeki hiyerarşik yapıya uygun hareket etmesi, belirli bir süre örgütlü faaliyette bulunması ve suç işleme iradesinin devamlı olması zorunludur. Bu şartlar altında hareket ederek suç işleyen kişi örgüt üyesi olarak cezalandırılır. Failin suç işlemek için kurulmuş bir örgüte üye olmamakla birlikte, yalnızca belirli bir veya birkaç suçun işlenişine örgüt üyesine benzer şekilde iştirak etmesi, yani münferit bir suçun işlenişinde görev alınması veya hizmette bulunulması durumunda örgüt üyeliğinden bahsedilemez.

TCK m.220/7'nin kapsamının belirlenmesinde madde gerekçesinden hareketle 765 sayılı Mülga Türk Ceza Kanunu'nun 314. maddesi veya Yeni TCK m.39/2'nden yararlanılabilir.

220. maddenin gerekçesinde, örgüte hakim olan hiyerarşik ilişki içinde olmamakla beraber, örgütün amacına bilerek ve isteyerek hizmet eden kişinin örgüt üyesi olarak cezalandırılacağı, bu sebeple Kanunda ayrıca "örgüte yardım ve yataklık" suçuna yer verilmediği ifade edilmiştir. 765 sayılı Kanunun 314. maddesinde, suç örgütü mensuplarına bilerek ve isteyerek barınacak yer gösteren, silah veya cephane tedarik eden veya yardım edenlerin cezalandırılacağı düzenlenmiştir. Bu düzenlemeye göre örgüte yardım fiili, örgüt mensuplarına bilerek ve isteyerek barınacak yer gösterme, silah veya tedarik etme, yani maddi destek şeklinde tanımlanabilir.

TCK m.39/2 hükmü dikkate alındığında ise, örgüte yardım fiili örgütün amacına uygun olarak örgütü suç işlemeye teşvik etme, suç işleme kararını kuvvetlendirme, fiilin işlenmesinden sonra yardım edileceği vaadinde bulunma, suçun nasıl işleneceği yönünde yol gösterme veya araç sağlama ya da suçun işlenmesinden önce veya işlenmesi sırasında yardımda bulunarak icrasını kolaylaştırma şeklinde tanımlanabilecektir.

TCK m.220/7 çerçevesinde kişiyi sorumlu tutmak için dikkate alınması gereken temel mesele, yardım fiilinin örgütün amacına yönelik olarak mı, yoksa örgüt kapsamında işlenen her bir birel suç için mi geçerli olacağı ile ilgilidir. Örgüte yardım, TCK m.220 gerekçesinden hareketle “örgüt amacı” genel olarak suç işlemek olarak kabul edildiğinde, birden fazla suç işlediği sabit olan örgüte yalnızca bir suç için yardımda bulunan veya örgütün genel amacına yardım etmeyen kişi TCK m.39 gereğince bu suça yardım etmeden sorumlu tutulacaktır. Bu suçun dışında, failin bir de TCK m.220/7 gereğince cezalandırılması mümkün olmayacaktır.

İşlenen her bir suçun örgütün amacı dahilinde olduğunun kabulü halinde ise, fail örgütün amacına yardım etmiş bulunacağından TCK m.220/7 uyarınca cezalandırılacaktır. Bu durumda kişinin somut amaç suça da yardım etmiş olacağı dikkate alındığında, aynı zamanda birel suça yardım etmeden sorumlu tutulabileceği ileri sürülebilir görülsede, “ne bis in idem” ilkesi karşısında bu fikrin kabulü mümkün değildir. Ancak aksi fikirde, TCK m.220/7'nin öngördüğü sorumluluk ile somut amaç suçtan doğan sorumluluğun farklı değerlendirilmesi gerektiği biçiminde ileri sürülebilir.

Konunun daha iyi anlaşılabilmesi açısından bir örnekle açıklamak isabetli olacaktır. Kasten insan öldürme suçları işleyen bir örgüt tarafından (A)'nın öldürülmesi olayında, (A)'nın bulunduğu yeri örgüte söyleyen kişi birinci durumda yalnızca (A)'nın öldürülmesine yardım etmeden, ikinci durumda ise, (A)'nın öldürülmesine yardım etme fiili ile birlikte TCK m.220/7'den sorumlu tutulacaktır. Kanaatimizce, yalnızca bir yardım fiili bulunan kişinin bu yardımının örgütün amacı dahilinde kabul edilmesi ve bunun sonucu olarak, hem TCK m.39 ve hem de 220/7 kapsamında sorumlu tutulması “ne bis in idem” ilkesine aykırıdır. TCK m.220/7 kapsamında kişinin sorumlu tutulabilmesi için kişinin örgütün hiyerarşik ilişkisine

dahil olmaksızın örgüte/amacına yardımda bulunması gerekir. Bu sebeple, her ne kadar bir suç örgütü tarafından işlenmiş olsa da, yalnızca bir suça ilişkin olarak yardımda bulunan kişinin bu fiilinin TCK m.220 kapsamında olduğunu kabul etmek hatalı ve “ne bis in idem” ilkesine aykırı olacaktır.

TCK m.220/7 ile 39 kapsamında cezai sorumluluğun tespiti açısından, kişinin suç işleme kastının hangi yönde olduğunun araştırılması da zorunludur. Örgüt tarafından işlenen suça yardım etme iddiasının bulunduğu durumda, kişinin yardım etme yönündeki kastının örgütün faaliyetine yönelik mi, yoksa sadece somut suçun işlenmesine yönelik mi olduğunun tespit edilmesi ile konu netlik kazanabilecek, kişinin kastının örgüte yardım olduğunun tespitinde TCK m.220/7, somut suça yardım olması durumunda ise TCK m.39’un tatbiki gündeme gelecektir.

Benzer bir sorun suça azmettirme müessesesinde tartışılabilmeyle birlikte, TCK m.220’de örgütü azmettirmeye ilişkin herhangi bir hüküm bulunmaması nedeniyle konunun çözümü daha kolaydır.

Suç azmettirme, belli bir suçu işleme hususunda henüz bir fikri ve niyeti olmayan kişinin başkası tarafından bu suçu işlemeye karar verdirilmesidir. Suça azmettirilenin somut olayda varlığının kabulü için, daha önce suç işleme konusunda kararı bulunmayan bir kişide suç işleme kararının oluşmasının sağlandığının ortaya konulması ve azmettirilen suçun işlenmesi gerekir. Nitekim Yargıtay 4. Ceza Dairesi 15.04.2009 tarih, 2007/11093 E. ve 2009/7427 K. numaralı kararında, suça azmettirmede temel ögenin azmettirilenin iradesi üzerinde suç işleme konusunda kesin bir etki oluşturma olduğu, dolayısıyla azmettirenin bir başkasına suç işleme kararı verdiren kişi olarak tanımlanabileceği ifade edilmiştir.

Suç örgütünü belirli bir suça azmettirme ile TCK m.220/7’de düzenlenen örgüt üyesi olmamakla birlikte örgüt adına suç işleme suçu birbirinden farklıdır. TCK m.220/7’de, örgüte hakim olan hiyerarşik ilişki içinde olmamakla beraber, örgütün amacına bilerek ve isteyerek hizmet eden kişinin örgüt üyesi kabul edilerek cezalandırılması öngörülmüştür. Örgütü suça azmettirmede, örgütün amacına yönelik olarak herhangi bir yardım fiili bulunmaması sebebiyle azmettirenin TCK m.220/7 kapsamında sorumlu tutulması mümkün değildir. Örgütü herhangi bir suçu işlemeye

azmettiren kişi, örgütün amacına yardım etmedikçe TCK m.220/7 uyarınca sorumlu tutulamaz.

Yukarıda anlatılan şekilde bir suçun işlenmesi durumunda, amaç suçu işleyen örgüt üyeleri bu suç ile birlikte örgüte üye olma suçundan, örgüt kurucu ve yöneticileri amaç suçla birlikte örgüt kurma ve yönetme suçundan, azmettiren ise yalnızca azmettirdiği suç sebebiyle cezalandırılacaktır.

Örgütlü olarak işlenen suçların CMK m.250 kapsamına girmesi durumunda yargılamanın hangi mahkemece yapılacağı konusuna döndüğümüzde, somut olayda tüm sanıklar amaç suçun sanığı olacağından somut olayda CMK m.8/1 (bir suçta her ne sıfatla olursa olsun birden fazla sanık bulunur) anlamında bağlantı mevcut olacak ve cumhuriyet savcısı tarafından CMK m.9 uyarınca davalar birleştirilmek suretiyle yüksek görevli mahkemede dava açılacaktır. Çocuklarla ilgili olan yargılamalarda olduğu gibi (CMK m.250/4) ayrı düzenleme olmadıkça, bu davaların birleştirilmek suretiyle özel yetkili ağır ceza mahkemelerinde görülmesi gerekir. Bu durumda yargılamayı yapan özel yetkili mahkeme örgütle ilgili olarak kurma, yönetme, üye olma, yardım etme, propaganda yapma suçları ile birlikte diğer suçlarla ilgili olarak da yargılama yapacak, suçun sübutu halinde örgüt mensupları ile yardım edenler ve propaganda yapanlar hakkında bu suçlarla birlikte amaç suçlar, bu kişiler dışındaki azmettiren ve yardım edenler hakkında ise yalnızca bu suçla ilişkin azmettirme ve yardım etmeden hüküm kuracaktır.

3. 5237 SAYILI TCK'NUN 220. MADDESİNİN SUÇUN FAİLİ VE MAĞDURU

Fail; Suç işlemek amacıyla en az üç kişinin varlığı zorunlu olduğundan, en az üç kişinin katılımıyla gerçekleşebilen çok failli bir suçtur.

Mağdur; Kamu güvenliği ve barışını sağlamakla yükümlü olan devlet ve toplumun bireyleridir.

220.maddede tanımlanan suçların faili herhangi bir kimse olabilir. Suç işlemek amacıyla örgüt kurmak için en az üç kişinin varlığı zorunlu olduğundan,

niteliği gereği ancak üç kişinin fail olarak katılımıyla gerçekleşebilen çok faili bir suçtur.

Bir kamu kurumunda mevcut olan yasal hiyerarşik ilişki dışında somut olarak suç işleme programının gerçekleştirilmesi için örgütsel bağın kurulmuş olduğunun kanıtlanması koşuluyla kamu görevlileri arasında suç işlemek için bir örgütlenmeden söz edilebilir. Ancak bu yasal ilişkinin gereklerine uygun hareket edildiği sürece kamu görevlilerinin suç işlemek amacıyla örgüt kurduklarından söz edilemez. Şayet kamu görevlileri tarafından görevleri dolayısıyla işlenmiş suçlar söz konusu ise bu durumda ancak, kamu görevlilerinin hiyerarşik yapılanmadan kaynaklanan nüfuzlarını kötüye kullanmak suretiyle bu suçları müteselsilen işledikleri kabul edilebilir.

YTCK'nın 220.maddesindeki suç, bir tehlike suçu olup, suçlar arasında ayırım yapılmaksızın herhangi bir suçun işlenmesi için örgüt meydana getirilmesi başlı başına bir suç haline getirilmiş, yasa koyucu, Ceza Hukuku'ndaki genel ilkeye bir istisna getirerek kamu için tehlike yaratacak bir birleşmeyi, diğer bir deyişle toplum yararına "hazırlık hareketlerini" cezalandırmak suretiyle müstakbel suçları önlemeyi amaçlamıştır. Bu itibarla, 220.maddedeki suç anlaşma ile oluşmakta, herhangi bir suç işlenmesine gerek bulunmamaktadır. Ayrıca, örgüt yapılanmasında, işlenmesi amaçlanan suçların konu veya mağdur itibarıyla somutlaştırılması da zorunlu değildir. İştirak halinde işlenen suç kavramını aşan örgütlü suçun mağduru, öncelikle kamu güvenliği ve barışını sağlamakla yükümlü olan devlet ve toplumun bireyleridir.

4. 5237 SAYILI TCK NİN 220.MADDESİNİN GENEL HATLARI İTİBARIYLA CEZA HUKUKU BOYUTUNDA İRDELENMESİ

4.1. Maddi Unsur

Suç işlemek amacıyla örgüt kurmak ve yönetmek, bu örgüte katılmak bu suçun maddi unsuru sayıldığından 220.maddede tanımlanan suç, seçimlik hareketli bir suçtur.

- Kanunun suç saydığı fiilleri işlemek amacıyla en az üç kişinin bir araya gelmesi,
- Süreklilik ,

- Hiyerarşik yapı ,
- Disiplinli işbirliği ,
- Eylemli paylaşım anlayışı ,

Sahip bulunduğu üye sayısı ile araç ve gereç bakımından amaç suçları işlemeye elverişli olma ;

Suç işlemek için örgüt kurulması bir somut tehlike suçudur. Her ne kadar en az üç kişinin belli amaç etrafında suç işlemek üzere devamlı surette fiilen birleşmesi suretiyle örgüt meydana gelebilir de; kurulan örgüt, güdülen amaç bakımından somut bir tehlike oluşturmayabilir. Bu nedenle, örgütün yapısı, sahip bulunduğu üye sayısı ile araç ve gereç bakımından, amaçlanan suçları işlemeye elverişli olması aranmalıdır. Bu bakımdan, örneğin sadece dört kişinin bir araya gelmesi, devletin ülke bütünlüğünü bozmaya yönelik suçları işleme açısından somut bir tehlike taşımayabilir; buna karşılık, ekonomik çıkar sağlamaya yönelik suçlar açısından elverişli olabilir.

4.1.1. Örgüt Kurmak veya Örgütü Yönetmek:

220.maddenin birinci fıkrasında suç işlemek amacıyla örgüt kurmak veya suçu, seçimlik hareketli birer suç olarak tanımlanmıştır. Belirli suçları işlemek için örgüt meydana getirilmesi ayrı bir suç olarak kabul edildiği için tanımlanan bu suç tipi genel, tali bir suç tipidir.

“Örgüt kurmak”tan maksat, örgütün oluşumuna sevk edici veya belirleyici davranışlara katılarak bir birleşmenin meydana getirilmesidir. Örgüt, soyut bir birleşme olmayıp, bünyesinde hiyerarşik bir ilişki hakimdir. Suç işlemek için örgüt kurmaktan söz edilebilmesi için sanıkların aralarında önceden anlaşıp işbölümü ve hiyerarşik bir yapı içerisinde süreklilik gösterecek planlı bir ortaklık ve paylaşım anlayışıyla belirlenmemiş sayıdaki suçları işlemek amacı etrafında birleşmeleri gerekir.(Örgütün kurulmasına öncülük edilmesi veya kurulma sürecine etkili bulunan diğer davranışlar örgüt kurma olarak kabul edilir. Suçun oluşumu bakımından, üye sayısının en az üç kişi olması koşuluyla devamlılık gösterecek bir biçimde fiilen birleşmenin gerçekleşmesi yeterli olup hukuki bir bağlantının varlığına gerek yoktur.

Önemli olan birleşmenin suç işlemek amacıyla olmasıdır. Bu bakımdan örgütün yapısı, sahip bulunduğu üye sayısı ile araç ve gereç bakımından amaç suçları işlemeye elverişli olması gerekir. Bu nedenle, kurulan örgütün gerek üye sayısı ve gerekse malzeme donanımı bakımından, amaç suçları gerçekleştirme açısından somut bir tehlike arz edip etmediği, hakim tarafından değerlendirilecektir. Suçu basit birleşmeden ayıran özellik, bu birleşmenin geçici olmayıp devamlılık arz etmesi, birden fazla suç için bir araya gelmesi, süreklilik, planlı ortaklık ve eylemli paylaşmadır. Henüz bir suç işlenmese dahi hazırlık hareketi niteliğinde olan “örgüt kurma” veya “yönetme”, kurulmuş bir örgüte “üye olma” fiilleri cezalandırılmaktadır. Kanunun suç saydığı suçlardan birinin yalnız bir defa işlenmesi için bir araya gelme fiili suç işlemek amacıyla örgüt kurma suçunu oluşturmaz. Örgütün kurulması ile suç tamamlanır. Bundan sonra örgüt kurma fiili mütemadi (kesintisiz) suç niteliğini alacağından, temadinin az veya çok olmasının sonuca etkisi bulunmamaktadır. Örgütün faaliyeti çerçevesinde amaç suçların işlenmesi halinde, hem örgüt kurmak suçundan ve hem de amacı oluşturan suçtan dolayı failer hakkında gerçek içtima kurallarına göre ceza tayin edilir. Örgüt yapılanmasında, işlenmesi amaçlanan suçların konu, tür ve mağdur bakımından somutlaştırılması zorunlu değildir. Üç veya daha fazla kişinin somut bir suçu işlemek için anlaşmaları ve fiili icra etmeleri halinde 220.maddedeki suçun değil, iştirak hükümleri (YTCK. 37.-40.md.) çerçevesinde bir suçun işlenmesi söz konusu olur.

Örgüt kurmak, işlenmesi amaçlanan suçlar açısından sadece bir araç niteliğindedir. Bu suç tipini bir tehlike suçu olarak düzenleyen yasa koyucu bu tehlikeden dolayı hazırlık hareketlerini cezalandırmaktadır. Dönmezer-Erman'a göre; “buradaki bir araya gelmenin cezalandırılmasının ilk bakışta fikir suçu gibi görünmekte ise de dış hareketlerle şekillenme söz konusu olduğu için böyle bir değerlendirme yapılamaz. Faile verilen ceza, henüz yapmadığı faaliyetin cezası olmayıp, kötü fikir ve düşüncesini sosyal düzeni bozacak, insanları eyleme teşvik edici ve halen mevcut bir tehlike yaratacak suretle açığa vurmasından dolayıdır. Bu gibi suçlara “engelleme suçları” denilmektedir ve suçlunun tehlikeli halinin gerçekleşmesinin önlenmesi istenmektedir.

YTCK'nun 220.maddesi “tamamlayıcı hüküm” niteliğindedir. Bu nedenle Kanunun, bazı suç tipleri bakımından meşru olmayan ancak belli amaçlarla

kurulmasını suç olarak tanımladığı örgüt yapılanmaları bakımından 220.madde değil, o suçlara ilişkin hükümler (Örneğin YTCK'nun 78, 79/2, 91/4, 142/3, 149/1-g, 174/2, 188/5, 227/6, 265/4, 282/3, 314.madde hükümlerinde olduğu gibi) uygulanır.

Hukuka uygun biçimde kurulmuş olan dernek, vakıf, şirket, sendika, siyasi parti gibi bir kuruluş fiilen amaç değiştirerek suç işleme amacı etrafında örgütlenebilir ve bu sayılan kuruluşları şemsiye gibi kullanabilirler. Bu durumlarda da koşulları varsa örgüt kurma (220.md.) suçu oluşabilir. Ancak, hukuka uygun amaçlar çerçevesinde faaliyet gösteren bu tür kuruluşlar münferit suç olaylarından dolayı suç örgütü olarak kabul edilemez.

“Örgütü yönetmek”ten maksat, örgüt faaliyet planlarının, iş bölümünü yapmak ve koordinasyonunu sağlamak gibi örgütü yönlendirici davranışlarda bulunmaktır. Örgütü kurma veya yönetme fiilinin gerçekleşmesi ile bu suçlar oluştuğundan, “neticesi harekete bitişik” suçlardandır. Suç örgütü herhangi bir eylem gerçekleştirmiş olmasa bile, yalnız başına bu fiillerden biri suçun oluşması için yeterli sayılmaktadır. Örgütün varlığı faaliyetinin devamlılığını gerektirdiğinden bu nedenle de bu suç “mütemadi suç” niteliğini taşımaktadır. Böyle bir suç örgütünün kurulması ya da yönetilmesi iradesi, suçun manevi unsurunu göstermektedir.

Fail, suç işlemek amacıyla kurulan örgütün kurucusu olmakla birlikte örgütü yöneten konumunda ise bu durumda faile 220/1.fıkra uyarınca tek ceza tayin edilmelidir. 220.maddenin dördüncü fıkrasına göre, örgütün faaliyeti çerçevesinde ayrıca suç işlenmesi halinde, örgütü kuran veya yönetenlere hem 220/1.fıkra tanımlanan suçtan ve hem de amacı oluşturan suçtan dolayı gerçek içtima kurallarına göre cezaya hükmolunacaktır. Örgüt yöneticilerinin, 220/5.fıkra hükmüne göre, örgütün faaliyeti çerçevesinde işlenen bütün suçlardan dolayı ayrıca fail olarak sorumlu tutulmaları gerektiği kabul edilmiştir. Yasa koyucu bu hükümle, örgütün işleyiş mekanizmasını elinde bulunduran, örgütün yapısı içinde suç işlemek gibi örgütün amacına uygun bir görev verilen kişinin bu görevi yerine getirmemesi durumunda, hemen yerine bir diğerini ikame edebilen ve suçun icrai hareketlerini gerçekleştiren kişiler üzerinde ve dolayısıyla, işledikleri fiiller üzerinde bir hakimiyet kuran yöneticileri “dolaylı fail” olarak sorumlu tutmuştur.

4.2. Manevi Unsur

220.maddede tanımlanan “suç işlemek için örgüt kurmak, yönetmek veya üye olmak” suçlarının manevi unsuru bakımından üç veya daha fazla kimsenin kanunun suç saydığı fiilleri işlemek amacıyla bilerek ve isteyerek birleşmiş olmaları ve ayrıca örgütün yapısı, sahip bulunduğu üye sayısı ile araç ve gereç bakımından amaç suçları işlemeye elverişli olması gerekir. Suçun oluştuğundan söz edilebilmesi için, örgütün süreklilik, düzenli ve planlı ortaklık, yönetim, dayanışma ve disiplin öğelerini taşıması gerekir.

Bu suçların oluşumu için “doğrudan kast”ın mevcudiyeti zorunludur. Bu suçlar, “olası kast” ile veya taksirle işlenemez. Bu suçlar bakımından faillerde doğrudan kastın varlığının kabulü için, niteliği ne olursa olsun, işlenen suçla suç işlemek için kurulmuş örgütün amacının gerçekleştirilmesinin hedeflenmesi, diğer bir deyişle üç veya daha fazla kimselerin birleşmekteki gayelerinin 220.maddede gösterilen suçlardan birini işlemeye yönelik olması, kanunda suç olarak tanımlanmış olan belli bir eylemin işlenmesinin kararlaştırılmış ve bu eylemin günlük yaşam deneyimlerimize göre mutlak suretle neden olabileceği sonuçların öngörülmüş olması gerekmektedir. Bu husus failerin somut olaydaki davranış tarzı, örgütün diğer mensuplarıyla olan ilişkisi gibi hususlar değerlendirilerek hakim tarafından belirlenecektir.

220.maddenin sekizinci fıkrasında tanımlanan “Suç işlemek amacıyla kurulan örgüt ile ilgili propaganda yapmak” suçunun manevi unsuru “kast” olup, failin saiki önem taşımamaktadır.

4.3. Suçun Özel Görünüş Biçimleri

4.3.1. Teşebbüs

Suç işlemek örgüt kurmak, örgütü yönetmek ve örgüte üye olmak biçiminde tanımlanan ve suçun maddi unsuru olan bu eylemler, neticeyi de içinde barındırmaktadır. Bu nedenle neticesi harekete bitişik (sırf hareket) suçu niteliğinde olduğundan ilke olarak bu tür suçlar yapıları gereği teşebbüse müsait değildir. Zira,

henüz herhangi bir suç işlenmemiş ya da eylem yapılmamış olursa dahi, bizatihi örgütün kurulmuş olması, yani örgütün kurulması biçimindeki bir hazırlık hareketi dahi suçun oluşması için yeterli sayılmıştır. Bu itibarla kanaatimizce, örgüt kurmak, yönetmek ve örgüte üye olmak suçlarına teşebbüs mümkün değildir. Ancak, 220.maddenin 6., 7. ve 8.fikralarında tanımlanan suçlara teşebbüs mümkündür.

4.3.2. İştirak:

Suç işlemek amacıyla örgüt kurma suçu “Yakınsama Suçları” grubundandır. Yakınsama suçlarında, suça katılan kişiler aynı yönde hareket etmekte ve aynı gayeyi gerçekleştirmeyi hedeflemektedirler. Bu itibarla 220.maddenin 4.fikrasında örgütün faaliyeti çerçevesinde suç işlenmesi halinde, zorunlu olarak suçun işlenişine katılması gereken kişilerin (örgütü kuran, yöneten ve üye olan kişilerin) hepsinin işlenen suçtan fail olarak sorumlu tutulacakları hükme bağlanmıştır. Örgüte üye olmamakla birlikte örgüt adına suç işleyen ya da örgüte bilerek ve isteyerek yardım eden kişiler 220.maddenini 6. ve 7.fikraları uyarınca, örgüt üyesi olarak (220/2.fıkra) cezalandırılacaklardır.

Örgütün faaliyeti çerçevesinde işlenen suçların işlenişine, suçun oluşması için katılımı zorunlu olan failer haricindeki kişi veya kişilerin şerik (azmettiren veya yardım eden) konumunda iştirak etmeleri mümkündür. Bu itibarla, örgütün niteliğini bilmeksizin örgütün amacı için işlenen suça sağladığı katkının niteliğine göre suça iştirak hükümlerine göre sorumlu olacaktır.

4.3.3. İçtima

220.maddede öngörülen özel içtima hükümleri uyarınca, suç işlemek amacıyla örgüt kuranlar veya yönetenler veya bu amaçla kurulmuş olan örgüte üye olanlar hem bu eylemlerinden (220/1.-2.f.) ve hem de örgütün faaliyeti çerçevesinde suç işlenmesi halinde, ayrıca bu suçlardan dolayı da (220/4.f.) cezalandırılacaklardır. 220.maddenin bir veya ikinci fıkrasında tanımlanan suçlardan dolayı cezaya hükmedilebilmesi için, ayrıca örgütün amacı çerçevesinde bir suçun işlenmesi gerekmez maddenin beşinci fıkrasına göre de, örgütün yöneticileri doğrudan icra etmemiş olsalar bile örgütün faaliyeti çerçevesinde işlenen bütün suçlardan dolayı

ayrıca fail olarak cezalandırılacaklardır. Keza, maddenin altıncı fıkrası hükmüne göre, örgüte üye olmamakla birlikte örgüt adına suç işleyen kişi, hem işlediği suçtan hem de örgüte üye olmak suçundan dolayı cezalandırılır.

4.4. Kovuşturma, Görevli Mahkeme, Suçun Yaptırımı Ve Davada Zamanaşımı:

4.4.1. Kovuşturma:

220.maddede tanımlanan suç işlemek amacıyla örgüt kurma, yönetme ve örgüte üye olma suçlarından dolayı soruşturma ve kovuşturma görevli ve yetkili C.Başsavcılığınca re'sen yapılır. 5271 yasılı CMK'nun 128.maddesi uyarınca, soruşturma ve kovuşturma konusu olan bu suçun işlendiğine ve bu suçlardan elde edildiğine dair kuvvetli şüphe sebebi bulunan hallerde, şüpheli veya sanığa ait taşınmazlara, hak ve alacaklara başka bir kişinin zilyetliğinde bulunması halinde dahi hakim kararıyla elkoyma işlemi yapılabilir.

Aynı Kanunun 133.maddeye göre "gizli soruşturmacı" görevlendirilebilir. Şüpheli veya sanığın kamuya açık yerlerdeki faaliyetleri ve işyeri teknik araçlarla izlenebilir, ses veya görüntü kaydı alınabilir.

4.4.2. Görevli Mahkeme:

220.madde tanımlanan suçlardan açılan davalara bakma görevi 5234 sayılı Kanunun 11.maddesi uyarınca asliye ceza mahkemesine aittir. Çocukların işledikleri suçlardan dolayı 5395 sayılı Kanunun 26/1.maddesi uyarınca görevli mahkeme çocuk mahkemesidir.

Buna göre örgüt faaliyete çerçevesinde işlenen uyuşturucu uyarıcı madde ticareti ve haksız çıkar sağlamak amacıyla kurulmuş bir örgütün faaliyetleri içerisinde cebir ve tehdit uygulanarak işlenen tüm suçlar özel görevli mahkemelerin görevine girmektedir, ancak 6352 sayılı kanunun geçici 2. Maddenin 7. Fıkrası uyarınca bu maddeye göre kurulan Ağır Ceza Mahkemelerine yapılan atıflar Terörle Mücadele Kanunu'nun 10. Maddesinin 1. Fıkrasında belirtilen Ağır Ceza

Mahkemeleri'ne yapılmış sayılır diye değiştirilmiştir.

4.4.3. Suçun Yaptırımı

Örgüt kurma veya yönetme suçlarının yaptırımı iki yıldan altı yıla kadar, örgüte üye olma suçunun yaptırımı ise bir yıldan üç yıla kadar haptir. Örgütün silahlı olması halinde bu cezalar dörtte birinden ayrısına kadar artırılacaktır. 220.maddenin sekizinci fıkrasında öngörülen örgütün veya amacının propagandasını yapma suçunun yaptırımı bir yıldan üç yıla kadar haptir. Bu suçun basın ve yayın yolu ile işlenmesi halinde verilecek ceza yarı oranında artırılacaktır.

4.4.4.Dava Zamanaşımı:

220.maddenin birinci fıkrasındaki suçun dava zamanaşımı süresi 15 yıl, diğer fıkralarındaki suçların dava zamanaşımı ise 8 yıldır (66.md.). Çocuklar (12-15 ve 15-18 yaş grubunda olanlar) bakımından dava zamanaşımı 66/2.fıkra göre belirlenir.

5. YARGITAY 8.CEZA DAİRESİ İLE 9.CEZA DAİRESİ ARASINDAKİ SÖZ KONUSU SUÇA BAKIŞ AÇISI VE 220.MADDENİN 5.FIKRASINDAKİ UYGULAMAYA YÖNELİK GÖRÜŞ BİRLİĞİ

Yargıtay uygulamasına bakıldığında, 8. Ceza Dairesi suçtan zarar görenin davaya müdahil olmasına izin vermiyor, sebebi, işlemek amacıyla örgüt kurma suçu "kamu barışına karşı suçlar" başlığı altında düzenlenmiştir. Bu anlamda, bu suçta zarar gören "kamu"dur ve kamunun korunması gerekmektedir. Daha sonra, iş bölümü içerisinde bu suç 9. Ceza Dairesine bırakıldığında, 8. Ceza Dairesinin kesinliğinden sıyrılarak somut olaya göre ayırım yapılması gerektiği savunulmuştur. Yani, örneğin çek-senet tahsili üzerine kurulmuş bir örgütün faaliyetinden zarar görenler tehdit edilenler, yaralananlar ya da diğer durumlara maruz kalanlar açısından katılma talebi yerinde görülmektedir.

220.maddenin 5.fıkrasında düzenlenen örgütün yöneticisinin örgütün faaliyeti çevresinde işlenen bütün suçlardan ayrıca fail olarak cezalandırılması konusunda ise, yine Yargıtay uygulamalarına bakıldığında madde fıkrasının yoğun işlerlik

kazandırıldığı görülmektedir. Yani uygulamada yöneticiler cezalandırılmaktadır. Buradaki, ana tema suç örgütünün hangi amaç dahilinde kurulduğudur. Buradan yola çıkarak, yöneticinin örgütte kendinden habersiz işlenen suçlarda dahi, bir nevi rızası katılması, onayı olduğu söz konusudur. Yani, örneğin oto hırsızlığı üzerine kurulu bir örgütün üyelerinden herhangi birinin yöneticiye danışmadan ve bilgisi dahilinde olmadan X marka aracı çalması ya da hırsızlık üzerine gittiği somut olayda araç sahibinin müdahalesi üzerine yine yöneticiden bu yönde bir emir almamasına rağmen cebir kullanması durumunda yönetici 220/5 gereğince cezai müeyyide maruz kalacaktır. Bu örneklerden de çıkarmamız gereken sonuç örgütün faaliyetinin kapsamı içerisinde yöneticinin emri olsun olmasın işlenen suçlar bakımından yöneticinin sorumluluğu esasıdır.

Ancak, farklı örneklerde farklı çıkarımlar yapılabilmektedir, örneğin, çek-senet tahsili üzerine kurulu bir suç örgütündeki üyelerden birisinin şahsi husumeti bulunduğu mağduru yaralaması öldürmesi durumunda örgüt yöneticisinin sorumluluğu olmayacaktır. Ama, örgüt üyesinin yakın arkadaşı (Y) elindeki senedin tahsil edilmesini üyeden istemesi durumunda üye, yöneticinin haberi olmadan bu senedi cebren tahsil ederse, yöneticinin sorumluluğu söz konusu olacaktır. Yargıtay bu konuda yöneticinin görülmeyen bir rızası olduğunu kabul görmektedir.

5.1. Suç İşlemek Amacıyla Örgüt Kurmak Suçunun Eski ve Yeni Türk Ceza Kanunu Arasındaki Karşılaştırması

Suç örgütü kurmakla ilgili YTCK (m.220) eski TCK'ya göre (m.313) daha ayrıntılı bir tanımlama yapmakta, teşekkül yerine "örgüt" terimini kullanarak hem TCK 313'deki örgütü, hem de 4422 sayılı Kanunda tanımlanan çıkar amaçlı suç örgütünü içine almaktadır. Bilindiği gibi, örgüt kurmakta özel kast arayan 4422 sayılı Kanun, bu yönüyle TCK 313 üncü maddeden ayrılmaktadır.

"Örgüt kurmak", işlenmesi amaçlanan suçlar açısından sadece bir araç niteliğindedir. Suç işlemek için örgüt kurmak, toplum düzenini tehlikeye sokmaktadır. Ayrıca belirtmelidir ki, suç örgütü, amaçlanan suçları işlemede bir kolaylık sağlamaktadır. Bu nedenlerle, işlenmesi amaçlan suçlar açısından hazırlık hareketi niteliğinde olan bu fiiller, ayrı suçlar olarak tanımlanmıştır. Böylece, örgüt

bünyesinde işlenen suçlardan verilecek cezanın dışında, sadece örgüt kurmak, yönetmek, örgütün üyesi olmak, üye olmamakla birlikte örgüt adına faaliyette bulunmak ya da örgüte bilerek yardımda bulunmak suçlarından ayrıca ceza verileceği hükme bağlanmıştır (YTCK m.220/4).

Diğer taraftan, madde, örgüt üyesi bakımından "en az 3 kişi" standardını getirmiştir (YTCK m.220/1). Bununla birlikte, "örgütün yapısı, sahip bulunduğu üye sayısı ile araç ve gereç bakımından amaç suçları işlemeye elverişli olması halinde", diyerek kanunun her somut olayda bu elverişlilik şartını arayacağını bildirmiştir. (YTCK m.220/1). Örneğin sadece üç kişinin bir araya gelmesi, devletin ülke bütünlüğünü bozmaya yönelik suçları işleme açısından somut bir tehlike taşımayabilir; buna karşılık, ekonomik çıkar sağlamaya yönelik suçlar açısından elverişli olabilir. Ya da kalpazanlık için üç kişinin bir araya geldiğini düşünelim. Ancak, bunların fotokopi ya da baskı makinesi gibi gerekli araç ve gerece sahip olmamaları halinde örgütün varlığı söz konusu olmayacaktır. Bu hüküm polisin yapacağı soruşturmaları derinleştirmekle kalmaz aynı zamanda, insan haklarının garanti altına alınmasına da yardımcı olur. Maddenin beşinci fıkrasında, örgüt yöneticilerinin, örgütün faaliyeti çerçevesinde işlenen bütün suçlardan dolayı ayrıca fail olarak cezalandırılması gerektiği kabul edilmiştir. Örgüt yapısı içinde, kendisine suç işlemek gibi örgütün amacına uygun bir görev verilen kişi bu görevini yerine getirmezse, hemen yerine bir diğeri rahatlıkla ikame edilebilmektedir. Bu nedenle, örgütün yöneticisi konumunda olan kişiler, örgütün faaliyeti çerçevesinde işlenen bütün suçlardan dolayı ayrıca fail olarak sorumlu tutulmalıdırlar.

YTCK m.220/7'de "örgüt içindeki hiyerarşik yapıya dahil olmamakla birlikte, örgüte bilerek ve isteyerek yardım eden kişi, örgüt üyesi olarak cezalandırılır." denilerek, örgütün varlığını devam ettirmek ve suç faaliyetlerini kolaylaştırmak amacıyla örgüt üyelerinin dışından yapılan yardımlar da cezalandırılmaktadır. Burada kullanılan "hiyerarşik 08" kelimesi bir lider ve astların olduğu emir-komuta zincirine bağlı dikey bir hiyerarşik yapılanmayı akla getirmektedir. Bu hiyerarşik yapısıdır.

Yargıtay'ın içtihatlarında mafya tipi suç örgütleri için belirlenen kriterlerde geçmektedir. Taraf olduğumuz SASMUS'da hiyerarşik kelimesi kullanılmamakta

onun yerine "yapılanmış grup" (structured group) denilmektedir. Yapılanmış grubun tanımını da "belirli bir suçu derhal işlemek için tesadüfi olarak oluşturulmamış ve üyelerinin rollerinin şeklen belirlenmesi şartı olmayan, üyeliğinin devamlılığı veya gelişmiş bir yapısı olması gerekmeyen bir grup" olarak yapılmaktadır. Dolayısıyla, Kanunda hiyerarşik kelimesinden ziyade asıl önem bu ibareden hemen sonra gelen "yapı" ibaresindedir.

Kanun, örgütlü suçlara katılan kişiler hakkında etkin pişmanlık hükümlerinin uygulanacağını da hüküm altına almıştır. (YTCK m.221)¹

5.2.İştirak ve Örgüt Kavramları Arasındaki Fark

Bir suçun üç türlü işlenmesi mümkündür; ferdi, iştirak halinde ve örgütlü olarak. Ferdi suç, suçun en basit işleniş tarzıdır. Tek fail tarafından işlenen bu suçlar en çok işlenen suçları oluşturmaktadır.

Örgüt, niteliği itibarıyla devamlılık arz eder. Bu nedenle kişilerin belli bir suçu işlemek için bir araya gelmesi hâlinde, örgüt değil iştirak ilişkisi mevcuttur. İştirak ilişkisinden bahsedebilmek için, suç ortakları nezdinde suçun, konu veya mağdur bakımından somutlaşması gerekir. Yani, şerikler arasında anlaşmaya konu olan suç veya suçlar net bir biçimde belirlenmiştir. Buna karşılık, örgüt yapılanmasında, işlenmesi amaçlanan suçların konu veya mağdur itibarıyla somutlaştırılması zorunlu değildir.

Örgütün varlığından söz edebilmek için süreklilik gösteren biçimde bir araya gelmiş olma şartı aranmaktadır. Bir defa bir tek suç işlemek amacıyla bir araya gelmişse o zaman örgütün varlığı kabul edilemez. İştiraktan söz edebilmek için, belirli bir suçun işlenmesi yönelik olarak iradelerin birleşmesi yetmemekte buna ilaveten istenen suçun icra hareketlerine başlanılmış olması gerekir. Halbuki, örgütün meydana gelmesi için her hangi bir icra hareketine başlanılmış olma şartı aranmaz, iradelerin birleşmesi ile suç oluşur. Örgütün faaliyetlerini örtmek için, muvazaalı bir biçimde yasal çerçevede kurulmuş tüzel kişiliğe haiz oluşumlar da suç örgütü niteliği

¹ Ela Kurt, Bir Ceza Avukatının Günlüğü <http://www.bircezaavukatingu.nlugu.blogcu.com/org-utlusuclar/1971500>

taşıyabilirler.

6. CMK 250 ve 252. MADDELERİNDE DÜZENLENEN SUÇLARIN SORUŞTURMA VE KOVUŞTURMANA İLİŞKİN ÖZEL USUL DÜZENLEMELERİ

Örgütün ayrı bir suç tipini teşkil etmesi ve bazı durumlarda suçun ağırlaştırıcı niteliğini oluşturması, ceza yargılaması kuralları açısından da suç örgütü kurma ve yönetme fiilleri ile ilgili özel tedbir ve delil elde etme yöntemlerinin kabul edilmesi, örgütün varlığının tespitini çok daha önemli hale getirmektedir. Uygulamada iştirak, suç için anlaşma ve çok failli suçlar ile suç işlemek amacıyla örgüt kurma kavramları birbirleri ile karıştırılmakta ve suç örgütü ile ilgisi olmadığı halde çok failli suçlar ile suç örgütü birbirine karıştırılıp suç örgütünden soruşturma ve/veya kovuşturma yapılma suretiyle sonuçta telafisi mümkün olmayan hukuka aykırılıklar meydana geldiği ve bu şekilde insan hak ve hürriyetlerinin ihlal edildiği görülmektedir.

“Soruşturma” başlıklı CMK m.251/1’in birinci cümlesine göre, “250. madde kapsamına giren suçlarda soruşturma, Hakimler ve Savcılar Yüksek Kurulu’na bu suçların soruşturma ve kovuşturmasında görevlendirilen cumhuriyet savcılarınca bizzat yapılır”. Bu maddenin üçüncü fıkrasına göre, “Soruşturmanın gerekli kıldığı hailerde, suç mahalli ile delillerin bulunduğu yerlere gidilerek soruşturma yapılabilir. Suç, ağır ceza mahkemesinin bulunduğu yer dışında işlenmiş ise cumhuriyet savcısı, suçun işlendiği yer cumhuriyet savcısından soruşturmanın yapılmasını isteyebilir”. Aynı maddenin altıncı fıkrasına göre ise, “250. madde kapsamına giren suçlarla ilgili soruşturma ve kovuşturmalarda kolluk; soruşturma ve kovuşturma sebebiyle şüpheli veya sanığı, tanığı, bilirkişiyi ve suçtan zarar gören şahsı, ağır ceza mahkemesi veya başkanının, cumhuriyet savcısının, mahkeme naibinin veya istinabe olan hakim emirleri ile belirtilen gün, saat ve yerde hazır bulundurmaya mecburdur”. Görüldüğü üzere özel yetkili cumhuriyet savcıları, CMK m.250 kapsamına giren suçlarla ilgili soruşturmaları ve soruşturmalar sırasındaki tüm iş ve işlemleri bizzat yerine getirecek, hatta bu kapsamda bütün delillerin toplanma ve koruma tedbirlerinin infazı aşamalarında da fiilen bulunacaklardır.

Özel yetkili savcılıklar ve ağır ceza mahkemeleri yalnızca CMK m.250/1'de gösterilen suçların soruşturma ve kovuşturmasını yapabilir. Bunun dışında suçlarla ilgili soruşturma ve kovuşturmaların, özel yetkili ağır ceza mahkemesi ve savcılıklar tarafından takibi mümkün değildir.

Suç işlemek amacıyla kurulmuş bir örgütün varlığından bahsedebilmek için, örgütün hangi suçları işlemek amacıyla kurulduğu tespit edilmelidir. Suç sayılmayan ancak hukuka aykırılık taşıyan fiilleri gerçekleştirmek için kurulmuş olsa da, amacı ceza kanunlarında suç olarak tanımlanan fiilleri işlemek olmayan bir örgütlenme TCK m.220 kapsamında değerlendirilemez. Örneğin, 14.04.2011 tarihinde 6222 sayılı Kanununun 11. maddesinin yürürlüğe girmesi ile birlikte şike ve teşvik primi verme fiilleri suç olarak tanımlanmıştır. Bu tarihten önce gerçekleştirilen şike ve teşvik primi verme fiilleri, belki disiplin hukuku ve özel hukuk anlamında hukuka aykırı sayılabilirdi, fakat "suçta ve cezada kanunilik" prensibi gereğince suç olarak nitelendirilemez.

Bu sebeple, 14.04.2011 tarihinden önce şike ve teşvik primi fiillerini gerçekleştirmek amacıyla gerekli araç ve gerece sahip en az üç kişinin hiyerarşik bir ilişki çerçevesinde anlaşmaları ve hukuka aykırı bu fiilleri gerçekleştirmeleri durumunda, diğer tüm unsurlar mevcut olmasına rağmen amaç suç bulunmaması sebebiyle somut olayda TCK m.220'nin unsurlarının oluştuğundan bahsedilemez. Hukuka aykırı fiil işlemek için birleşmiş olsa da, ifa ettiği fiiller suç teşkil etmeyen bir topluluk, suç işlemek için kurulan bir suç örgütü olarak nitelendirilmez.

Uygulamada, bu hususlar dikkate alınmaksızın özel yetkili savcılıklar tarafından soruşturmalar yürütülmekte, davalar açılmakta ve yapılan yargılama sonucunda veya temyiz aşamasında, somut olayda cebir veya tehdit ile işlenen suç veya suç işlemek için kurulmuş bir örgütün bulunmadığından bahisle görevsizlik kararları verilmektedir. Özel yetkili savcılıklar ve mahkemelerce yürütülen soruşturma ve kovuşturmaların özel usuller çerçevesinde yürütüldüğünden, şüpheli ve sanık haklarının daha fazla kısıtlandığını, işaret ettiğimiz hatalı uygulamanın hukuka aykırı olduğunu belirtmek isteriz.

Özel yetkili savcılıklar ve mahkemeler tarafından gerçekleştirilen bir diğer önemli sorun da, aralarında CMK m.8, 9 ve 11 çerçevesinde bağlantı bulunmayan fiillerin aynı dosya üzerinden yürütülmesinde yaşanmaktadır.

CMK m.8'de, bir kişinin birden fazla suçtan sanık olması veya bir suçta her ne sıfatla olursa olsun birden fazla sanık bulunması durumları ile suçun işlenmesinden sonra suçluyu kayırma, suç delillerini yok etme, gizleme ve değiştirme fiillerinin bağlantılı suç olarak kabul edileceği düzenlenmiş ve CMK m.9'da bağlantılı suçlardan herbirisi değişik mahkemelerin görevine giriyor olsa da, birleştirilmek suretiyle yüksek görevli mahkemede dava açılabileceği düzenlenmiştir. Bu düzenlemelerin haricinde 11. maddede, davanın esasını gören mahkemenin birden çok dava arasında bağlantı olduğunu tespit etmesi durumunda bu bağlantının 8. maddede gösterilen türden olmasa bile bu davaların birleştirilebileceği kabul edilmiştir.

CMK m.250 kapsamında özel yetkili mahkemelerin görev alanına giren bir olayda, suç işlemek için kurulmuş bir örgüte üye olmamakla birlikte, suç örgütünü belirli bir suçu işlemeye azmettiren veya yalnızca bir suça ilişkin olarak yardımda bulunan kişinin hangi mahkemece yargılanacağı hususu tartışmalıdır.

SONUÇ

Son 20 - 30 yıl içerisinde, güçlerini özel şiddet yöntemleriyle zorla kabul ettirebilen ve siyasal yapı ile devlet aygıtlarının çok büyük bir bölümünü yönlendirebilen. ellerinde olağanüstü ekonomik kaynaklar bulunan gruplarca yürütülen büyük ölçekli yasadışı faaliyetlerde belirgin bir tırmanma gözlemlendi. Bu gruplar, örgütsel özellikleri büyük çeşitlilik gösteren, uzmanlaşmış yapıya ve personele sahip şirketler ya da girişimler haline geldiler.

Örgütlü suçlar ile mücadele ister siyasi amaçlı, isterse çıkar amaçlı suç örgütleri ile olsun bu yeni tip suçluğa göre düzenlenmiş hukuk normlarına ihtiyaç göstermektedir. Bu normların hazırlanması gerektiğini yaşadığımız olaylar bize göstermiştir. Yasal ve idari sistemin günün koşullarına uyarlayarak devleti güçlendirmek şarttır. Aksi halde; demokratik yapıların hukuk devletine ilişkin kurumların varlığı yasadışı ve kriminal öğelerin sızmasıyla birlikte temelinden çökertilmesi mukadderdir. Konu örgütlerde tek tip bir örneklik yoktur. Herhangi bir kesintide hızla değişmekte ve yeni şekliyle teşkilatlanmaktadır.

Kanunilik ve meşruluk arasındaki bağlantı demokrasinin olmazsa olmaz koşuludur. Her şeyin hukukun içerisinde cereyan etmesini sağlamak ve gözetmek devletin görevidir. Çözümün meşruiyetin dışında aranması kabul edilmemelidir. Bu devlette, kamu görevlileri sadece yasaların uygulayıcısı olduklarının bilincindedir. Çağımızda ulusal ve uluslararası bağlantılı özellikle uyuşturucu ve psikotrop maddeler, mali suçlar ile silah kaçakçılığı başta olmak üzere, yüksek kazanç sağlayan ve genelde organizasyon meydana getirmek suretiyle işlenen suçlar, toplumun barış ve sükûnunu esaslı biçimde ihlal etmekte, kamu otoritesini çok yakından meşgul etmektedir Bu suç fiilleri 'Organize Suçlar' başlığı altında incelenmektedir .

Örgütlü suçlar ve terörizm, aslında birbirinden farklı suç türü ya da olgu olmakla birlikte, son yıllarda iç içe geçmeye başlamıştır. Özellikle uluslararası terörizm ve uyuşturucu madde kaçakçılığı, demokrasilere yönelik birbiriyle iç içe geçmiş iki tehlikedir

Bu iki tehdit, 'soğuk savaş' sonrasında daha da belirginlik kazanmıştır. Uyuşturucu kaçakçılığı, terör örgütlerinin silah satın almak için finansman sağlama

ve karapara aklama operasyonlarında kullandığı yöntemler arasında yer almaktadır. 'Soğuk Savaş' sonrasında ülkeler arasındaki ekonomik sınırlar giderek kalkmış, ekonomik bağımlılık ilişkileri gelişmiştir. 1989 -1990'daki 'demokratik devrimler' ile 'Doğu Bloku'ndaki kapalı kumanda ekonomileri serbest piyasa ekonomisine geçerek dünya ekonomik sistemine açılmıştır.

Orta Doğu Avrupa'nın eski sosyalist ülkelerinin ekonomik yeniden yapılanma sürecinde kaynak bulma zorlukları ile karşılaşmaları, bu ülkeleri yabancı sermaye girişlerine mümkün olduğunca az zorluk çıkarma yoluna itmiştir. Söz konusu ülkelerin organize suçlar konusundaki mevzuatlarının yetersizliği ve ekonomik sistemlerinin serbest piyasa ekonomisine geçişte yeniden yapılanma sürecinde bulunması, terör ve organize suç örgütlerinin istismar ettikleri bir ortam yaratmıştır. Böylece organize suç örgütleri, 'terörizm-uyuşturucu trafiği-büyük mafya suçluluğu' zincirini oluşturmuştur.

Uluslararası kuruluşların, demokratik ülkelerin ve kamuoylarının yoğun desteği olmaksızın, organize suçlar ve uluslararası terörizm ile mücadelede, bu tehditlerle karşı karşıya kalan ülkeler tek başlarına gerçekleştirecekleri çabalarla tam ve sürekli bir başarı sağlayamayacaklardır. Bu sorunlarla etkin bir mücadele yürütmek için demokratik ülkeler arasında geniş kapsamlı bir işbirliği ve dayanışma gerekmektedir.

Uluslararası işbirliği örgütlü suçlarla mücadelenin ayrılmaz bir parçasıdır. İlgili literatürün gösterdiği üzere örgütlü suç örgütleri teknolojinin de sağladığı yeni olanaklarla artık uluslararası düzeyde işbirliği içinde çalışmakta ve arandıklarında çoğu kez yurt dışında bulunmaktadırlar. Bu bakımdan örgütlü suçla mücadelede uluslararası işbirliğinin yasal düzenlemelerde birlikteliğin sağlanmasının yanında polis işbirliğini de artırıcı önlemler alınması gerekmektedir.

Örgütlü suçlarla mücadelede en önemli ve belirleyici unsurların başında, siyasi iradenin bu mücadeleye vereceği destek olmaktadır. Dünyanın hangi ülkesine bakarsak bakalım, eğer örgütlü suçlarla mücadelede polis tarafından bir başarı söz konusu ise orada mutlaka karşımıza siyasi otoritenin bu mücadeleye desteği çıkar.

Ancak siyasi iradenin örgütlü suç örgütlerine karşı ortaya çıkması oldukça zor bir durumdur. Öncelikle ifade edilmesi gerekli konu bu tür suç örgütlerinin devlet organları içerisinde ve tabii siyasal yaşamda ne kadar etkin ve belirleyici olduklarıdır. Her türlü riski göze alarak kendilerine karşı savaş açma cesaretini gösteren polis, savcı, hâkim ve politikacıların mafya karşısındaki şansları o toplumdaki demokratik bilinç, yönetimdeki açıklık ile doğru orantılı olmaktadır.

Nitekim terör örgütleri ile uluslararası uyuşturucu kaçakçılığı aralarındaki bağlantılar birçok uluslararası metinde ifade edilmiş ve uluslararası çözüm yolları aranmıştır.

Örneğin, 8-10 Haziran 1998 tarihlerinde New York'ta düzenlenen 'Dünyada Uyuşturucu Sorununa Karşı Birleşmiş Milletler Özel Oturumu' sonucunda kabul edilen Siyasi Bildiri Taslağında terörizm ve uyuşturucu bağlantısı açıkça dile getirilmiştir.

Yine BM Güvenlik Konseyinin 28 Eylül 2001 tarihli ve 1373 sayılı kararında da bu suç grupları arasındaki yakın ilişkilerden açıkça bahis edilerek, ortak bağlantıların varlığı şu ifadelerle kabul edilmiştir: 'Global terörizm ile sınır aşan organize suçlar, uyuşturucu kaçakçılığı, kara para aklama, yasadışı silah kaçakçılığı, nükleer, kimyasal ve biyolojik madde kaçakçılığı arasında yakın bağlantılar dikkate alınarak ulusal, bölgesel ve uluslararası işbirliğinin geliştirilmelidir.'

Örgütlü suç örgütleriyle mücadeleyi salt bir güvenlik sorunu olarak algılamak oldukça yanıltıcı bir durumdur. Bu bağlamda ülkemizin bugüne kadar yaşadığı terörle mücadele alanındaki atılımları ve kazanımları bize göstermekte ki, örgütlü örgütler sadece devleti ve devlet güçlerini hedef almamakta ve fakat kamuoyunu ve halkı da kendi istekleri doğrultusunda manipüle etmeye çalışmaktadırlar.

Dolayısıyla bu tür örgütlerle mücadelenin önemli bir ayağının halkın bilinçlendirilmesi ve mücadeleye ortak edilmesi konusunda bir uzlaşmaya varılması olmalıdır. Bu anlamda toplumda yükselen değerlerin dikkat ve titizlikle belirlenmesi ile demokratik katılımın artırılması akılcı ve sonuca yönelik bir yaklaşım olacaktır. İkinci ve bir diğer aşama ise terör suçlularıyla mücadelede olduğu gibi örgütlü suç

örgütleri mücadelede de toplumsal mutabakatın yanında mutlak anlamda bu yönde 'siyasi bir iradenin' belirmesi ve bu konuda mücadele veren güvenlik güçlerinin desteklenmesi gerekmektedir.

Üçüncü önemli alan ise güvenlik güçlerinin donanımı (her türlü donanım; bilgi, teknik vb.) ve uluslararası işbirliğinin sağlanması gereksinimidir. Dördüncü olarak ise yasal mevzuatın düzenlenmesi ve yargının hızlı, verimli ve sağlıklı işleminin sağlanması olarak özetlenebilir.

Türkiye, bir yandan demokrasisini ve toprak bütünlüğünü hedef alan etnik bölücü terörizmle mücadele ederken, diğer yandan da uyuşturucu trafiğinin ortasında yer alan bir ülke olarak bu tehditle de savaşmaktadır.

Avrupa'nın doğu ucunda ve dünyanın en istikrarsız üç bölgesinin ortasında yer alan Türkiye, doğu ile batı, gelişmiş ve gelişmekte olan bölgeler arasında kültürel, siyasi, ekonomik ve diğer bir çok konu açısından geçiş bölgesinde bulunan bir ülkedir. Bu konumu itibarıyla de uyuşturucu madde trafiğini durdurma çabasında Batı için bir kalkan görevini üstlenmektedir. Türkiye, demokrasisini de, kendisine yönelik bütün tehditlere ve engellere rağmen kurumlaştırma çabası içerisinde. Bu mücadelesi içinde kendisiyle aynı demokratik anlayışı ve kaygılan paylaşan batılı müttefiklerinden gerek terörizmle, gerek organize suçlarla mücadelesinde dayanışma içinde hareket etmelerini beklemesi, en doğal hakkıdır.

Avrupa Birliğini kapsamında terörizmle mücadele perspektifin oluşturulmasında iki ilke, yaygın bir destek ve kabul görmüştür. Söz konusu ilkelerin uluslararası alanda da terörizmle ve örgütlü suçlarla mücadelede işbirliği perspektifinin oluşturulmasına katkıda bulunabilecektir. Terörizm ve örgütlü suçlar kolektif bir tehdit niteliğinde olduğu için, kolektif bir mukabele görmesi gerekir. Terörizm ve organize suçlar, demokratik değerlere bir tehdit olduğu için demokratik bir yanıt verilmesi gerekir.

Terörizme karşı uluslararası alanda geliştirilebilecek işbirliğinin çerçevesi; Uluslararası terörizm kavramı ve alınabilecek tedbirler konusunda asgari düzeyde bir görüş birliğinin oluşmasının ve bu bağlamda, terörizmin bir insan hakları ihlali

olduğu anlayışının devletlerarası ilişkilerde terörizmle mücadeleye de etkin bir şekilde yansımalarının sağlanması,

- Teröre devlet desteği vermeyen demokratik ülkeler arasında güvenlik işbirliğinin geliştirilmesi,
- Terörizme devlet desteği veren ülkelerin caydırılması ve uluslararası alanda tecrit edilmesi için siyasi-ekonomik diplomatik baskı ve yaptırımların uygulanması,³⁴³
- Terörizme karşı mevcut işbirliği platformlarının daha da geliştirilmesi,
- Uluslararası alanda terörizmle mücadelede hukuki çerçevenin geliştirilmesi,³⁴⁴
- Terör örgütlerinin finansman temini yollarının engellenmesi için bankacılık sisteminde gerekli tedbirlerin alınması,
- NATO'nun kurumsal çerçevesinden istifade etmenin yollarının aranması,
- Terörizmin psikolojik savaş yönünün göz önünde bulundurularak, karşı-terörizm faaliyetlerinde kamuoyunun aydınlatılmasına önem verilmesi,
- Hükümetlerin, teröristlerin eylemlerine haklılık zemini olarak istismar ettikleri siyasi ve ekonomik sorunlara eğilmeleri,
- Demokrasilerin, terörizmin yeni yöntemlerine karşı kendilerini dinamik bir yaklaşımla uyarlamaları ve uygun tedbirleri almaları, şeklinde çizilebilecektir.

Bu suç türünün küresel ya da sınır aşan nitelikte olması, uluslararası işbirliğini zorunlu kılmakta, bu da 'uluslararası ceza hukuku' bilgisini gerektirmektedir.

Örgütlü suç olgusu, gerek uluslararası ve gerekse ulusal sistemin, bazı zaafalarının dejenere edilerek, belirli grupların çıkarına kullanılmasıyla alakalıdır. Bu nedenle; bu suç türüyle etkin bir mücadelenin temelinde de, gerek uluslararası konjonktürün ve gerekse ulusal sistemin yaratmış olduğu boşlukların giderilmesi ya da alternatif mekanizmaların yaratılması gereği yatmaktadır. Ayrıca; bu suç türüyle etkin mücadelede bulunmak amacıyla; idari, adli ve hukuk sisteminin, bu suç türleriyle mücadelede daha etkin kılınması amacıyla reforme edilmesi gerekmektedir.

Örgütlü suç 'yatay olarak' mali spekülasyon olgusuyla 'dikey olarak' adi suçlar ve gençlik suçları ile bütünleşmiştir. Yasadışı pazarla da giderek bütünleşmiştir. Bu gelişmeler suç sorununa farklı bir boyut kazandırırken, onunla mücadele etmek için

yeni olanakları da getirmektedir. Çok sayıda ülke bu sorundan doğrudan etkilendikçe, uluslararası işbirliği yönünde baskılar olmaktadır. Her şeyden önce artık karşımızdakinin, klasik ceza hukukunun araçlarıyla önlenebilecek ve cezalandırabilecek saf ve basit bir 'yasaları çiğneme' olayı ya da 'suç davranışı' olmadığını göstermektedir.

Örgütlü suç örgütleriyle mücadele edebilmek için kriminal faaliyetlere ayak uydurabilecek, büyük çaplı yapılanmalara ve özellikle de yurtdışıyla hızlı ve iyi bağlantılara sahip kurumlara ihtiyaç vardır. Tek tük görevlilerin kişisel çabaları dikkate değer olsa da, konunun çözümü için pek yeterli değildir. Zira demokratik yapıların ve hukuk devletine ilişkin kurumların varlığı, yasadışı ve kriminal öğelerin sızmasıyla birlikte temelinden çökertilebilmektedir.

Türkiye'de de örgütlü suç örgütlerinin ortaya çıkışı ve güçlendiği dönemlere bakıldığında, 1970'li yıllardaki gelişmeler özel bir öneme sahiptir. Türkiye de buna dahil olmak üzere dünyada terör suçları her zaman gündemin ilk sıralarında yer almıştır. Çıkar amaçlı olma özelliğiyle ekonomik suçlardan olan suç örgütleri, kendilerine daha çok sıcak para akışının olduğu alanları faaliyet alanı olarak belirlemektedirler. Dolayısıyla organize suç örgütleri çoğunlukla gelişmiş ve refah seviyesi yüksek olan bölgelerde aktif bir şekilde faaliyetlerini sürdürmektedir. Örgütü oluşturan elemanlar, büyük kentlerde kolaylıkla temin edilebilmektedir. Bu çalışmada sunulan istatistiklere bakıldığında İstanbul başta olmak üzere organize suçların Ankara ve İzmir gibi büyük illerde göç veren şehirlere oranla daha fazla işlendiği görülmektedir. Tarihsel süreçte organize suç olaylarının faaliyet alanları çeşitlilik göstermekte ve zaman itibarıyla karakteristik bir yapıya dönüşerek, genellikle kent alanlarının tercih edildiği görülmektedir. Hukuki boşluğun ve rantın sbol olduğu alanları kendine faaliyet alanı olarak belirleyen organize suç örgütleri, 1980'li yıllarda gecekondu imar izninin verilmesi ile meydana gelen boşluğu arazi mafyası olarak doldurmuşlardır.

1990'lı yıllarda ekonomik dalgalanmalar sonucunda meydana gelen boşluğu çek-senet mafyası doldururken, 2000 M i yıllarda da gerek çocukların ceza ehliyetinin olmaması gerekse de rantın çok olması nedeniyle kapkaç suçu mafya tipi suç karakteristiğinde işlenmiştir. Kentlerdeki yaşam birçok korkuyu da bünyesinde

barındırır hale gelmiştir.

Bu çalışmadaki veriler, örgütlü suçun genelde Marmara ve İç Anadolu Bölgelerimizde meydana geldiğini ve nüfusu en çok olan büyük şehirlerimizde en çok göç veren şehirlere göre daha fazla faaliyet alanı bulduğunu ortaya çıkartarak çalışmamızda savunmuş olduğumuz organize suçun kentsel bir suç olduğu hipotezini doğrulamıştır.

Örgütlü suç örgütlerinin ortaya çıkış nedenlerinden olan hukuksal sistemdeki aksaklıklar, Türkiye'deki hızlı kentleşmenin doğurduğu olumsuzluklarla birleşince kent merkezlerinde suç örgütleri için uygun bir zemin hazırlamıştır. Kentlerde, bireysel işlenen suçlara kıyasla önümüzdeki dönemlerde de organize suçların daha da artacağı değerlendirilmektedir.

Bu bağlamda örgütlü suçlarla mücadele konusuna kısaca değinmek gerekirse; toplumumuz tarafından kabul gören hatta onun bir parçası haline gelen örgütlü suç örgütlerinin ülkemizde bu kadar rağbet görmesi toplumsal dokumuzun çözülmesi ile ilişkilidir. Çözülme silsile halinde gerçekleşmektedir. Devlet dairesinden başlayarak vatandaşlarımızın işlerinde başvurduğu usulsüzlük anlayışı haksız kazanç olgusunu doğurmaktadır. Haksız kazanç anlayışı ülke maliyesini derinden sarsan kayıt dışı ekonominin oluşmasına sebep olmuştur. Bu şekilde başlayan ahlaki yozlaşma, güvensizlik olgusunun toplumumuzda yerleşmesine imkan vermekte ve bu da toplumsal yıkıma sebep olabilmektedir.

'Doğru teşhis ve usul iyi sonuçlar doğurur' ilkesinden hareketle, örgütlü suçlarla mücadele için öncelikle sosyal bilimcilerin devreye girerek toplumu çok iyi analiz etmeleri gerekmektedir.

Sonuç olarak: Örgütlü suçlarla mücadelede temel ilke, sivrisinekleri tek tek öldürmek yerine bataklığı kurutmak gerektiği mantığı ile hareket edilmesidir. Deşifre edilmesi uzun ve sabırlı bir mücadele gerektiren bu süreçte, sadece polisiye tedbirlerle değil topyekun bir mücadelenin gerekliliğinin önemi bilinmelidir.

Birbirlerinden bağımsız yapılar sergileyen; faaliyet alanları ve faaliyet çevreleri, kişi sayıları, yöntemleri değişkenlik gösteren; farklı ortam ve koşullara uyum sağlama, kamufle olma, strateji belirleme ve değiştirme yeteneğine sahip olan, fırsatları kendi lehine çevirme konusunda takipçi olan ve profesyonel kişilerden faydalanmak suretiyle ayrıntılı ve sistematik eylem planları dahilinde yüksek kazanç getiren büyük çaplı eylemlere yönelen, bu yönde gerek fiziki gerekse psikolojik baskı ve şiddet unsurlarını sergilemeye yatkın olan örgütlü suç örgütleri toplumsal düzenler için ciddi bir tehlike arz etmektedir. Bu tehlikeyi ortaya çıkaran ve süreklilik unsuruna sahip yapılanmaları ifade etmek adına kullanılan organize suçluluk kavramının kesin bir tanımını vermenin zorluğunun nedenlerinden birisi de, bu ölçüde geniş bir alanı ifade etme işlevini üstlenme çabasıdır. Ayrıca, siyasal, sosyal, ekonomik, kültürel, coğrafi v.b. özelliklerin yarattığı farklılık da organize suçluluğun kesin bir tanımının verilmesine engel teşkil eden önemli etkenlerdir.

Kaldı ki, suç örgütlerinin bölgesel ve ulusal faaliyetleri ile birlikte ve bunların yanı sıra sınır aşan eylemlere yönelmeleri ile kazandıkları unsurlar da verilecek tanımların yetersiz kalmasına neden olmaktadır.

ÖNERİLER

Örgütlü suçlarla mücadelede etkin olabilmek artık kaçınılmaz bir durumdur. Böylelikle ülkemiz ekonomik ve sosyal yaşamının daha iyi düzenlenmesi, hukukun üstünlüğünün korunmasıyla demokrasinin güçlenmesi ve yerleşmesine büyük katkılar sağlamış olacaktır. Ancak bunlarla ilgili gelişmelerde, ülkemizin terörle mücadele ve istihbarat sahasındaki bilgi ve birikimlerinin kaçakçılık ve örgütlü suçlarla mücadele alanına taşınması daha büyük ve köklü bir başarının temelini atacaktır.

- Örgütlü suçlarla mücadelede kısa zamanda önemli birikimler kazanan ve bu alanda önemle yatırımlar yapan polis örgütünün gelişimi dikkatten kaçmamaktadır. Ancak suç örgütleri sürekli ilerleme durumundayken, güvenlik güçleri başta olmak üzere hiçbir kurumun gelişimi yeterli kabul edilemez. Bunu öğrenmek demek değişen dünyada hızla geriye gitmekle eş anlamlı bir tutum izlemektir.

-Organize suçlar alanında görev yapan güvenlik personelinin gerek ulusal ve gerekse uluslar arası gelişmeleri öğrenmesi ve bu alandaki gelişmeleri tarihsel sürecin yanında en son aşamaya kadar sürekli takip etmesi ve uzmanlaşması gerekmektedir. Burada söz konusu personelin uzmanlaşmasından kasıt sadece uygulamaya yönelik pratik bilgilerin ve dünya polisinin birikimlerini paylaşılması değil ve fakat bu suç örgütlerini ortaya çıkaran etmenleri ve organize suçun arakasındaki belirgin nedenleri görebilmesi ve bu suçun örgütsel bağlamda felsefesini yakalaması da olmalıdır.

-Polisin örgütlü suçlarla mücadelesinde bir diğer önemli konu ise koordinasyondur. Bu koordinasyon ilgili diğer polis birimleri ile devletin maliye, gümrük, belediye vb. ilgili olabilecek bütün kurumlarıyla başarılı bir şekilde gerçekleştirilmek durumundadır. Zira örgütlü suçla mücadele sadece tek bir kurumun yeterliliğinde olmayacağı gibi tek bir kurumun görevi olarak da algılanmamalıdır.

- Örgütlü suçlarla mücadelede dikkat edilmesi gerekli bir başka konu ise bu mücadelenin mafia ile polis arasında bir düello olarak algılanmamasıdır. Ne kadar yeterli polis, teknik donanım ve sansasyonel tutuklamalar olursa olsun, suçu ortaya çıkaran etmenlerle mücadele edilmediği veya polisin mücadelesine halkın duyarlılığı

ve katılımı sağlanmadığı takdirde bu alanda tam bir başarıdan bahsetmek olanağı yoktur. Bu bakımdan halkımızın yapılan mücadeleden ve sorunun boyutlarından demokratik saydamlığın da gereği olarak aydınlatılması zorunludur. Çünkü gizlilik sürekli illegal yapılanmada olan örgütlerin lehine çalışmıştır. Bilgilendirmenin sağlıklı bir şekilde yapılmamasında yararlanan suç örgütleri bilgi kirliliğinden daha karlı çıktıkları açık bir gerçektir.

-Polisin yeterliliği ve devletin saydamlığı örgütlü suçla mücadelede mutlak gerekli ancak yeterli olmamaktadır. Bununla birlikte vatandaşların bilinçlendirilmesi de zorunludur. Bu konudaki en önemli görev ise alın terinin para ettiğini göstermek durumunda olan devlet ile dürüst, ahlaklı ve görevini yapmanın onurlu bir davranış olduğunu içten bir şekilde kabul edilmesi ve bunun medya tarafından vatandaşlarımıza yansıtılması olmalıdır.

-Gelir dağılımının bu kadar bozuk olduğu ve toplumun önemli bir kesitinin yoksulluk sınırında yaşamını sürdürmeye çalıştığı bir ülkede medyanın, parasal olanakları fazla olan insanları ön plana çıkarması ve dolayısı ile kazanmadan harcamaya özendirici yayınlar yapmaktan kaçınması, suçlarla mücadelede önemli yer tutmaktadır.

-Örgütlü suçlarla mücadelede yasal düzenlemeleri mutlaka günümüzün gereklerine uygun olarak yapılması zorunludur.

-Uluslar arası iş birliği örgütlü suçlarla mücadelenin ayrılmaz bir parçasıdır, ilgili literatürün gösterdiği üzere örgütlü suç örgütleri teknolojinin de sağladığı yeni olanaklarla artık uluslar arası partnerleriyle çalışmakta ve arandıklarında çoğu kez yurt dışında bulunmaktadır. Bu bakımdan örgütlü suçla mücadelede uluslar arası iş birliğinin yasal düzenlemelerde birlikteliğin sağlamasının yanında polisin, iş birliğini de artırıcı önlemler alması gerekmektedir.

- Örgütlü suçlarla mücadelede en önemli ve belirleyici konuların başında ise siyasi iradenin bu mücadeleye vereceği destek olmaktadır. Bunun istisnası yoktur. Dünyanın hangi ülkesine bakarsak bakalım, eğer organize suçlarla mücadelede polis tarafından bir başarı söz konusu ise orada mutlaka karşımıza siyasi otoritenin bu

mücadeleye desteği çıkar. Ancak siyasi iradenin örgütlü suç örgütlerine karşı -ortaya çıkması oldukça zor bir durumdur. Öncelikle ifade edilmesi gerekli konu, bu tür suç örgütlerini devlet organları içerisinde ve tabi siyasal yaşamda ne kadar etkin ve belirleyici olduklarıdır.

-Her türlü riski göze alarak kendilerine karşı savaş açma cesaretini gösteren polis, savcı, hakim ve politikacıların mafia karşısındaki şansları o toplumdaki demokratik bilinç, yönetimdeki açıklık ile doğru orantılı olmaktadır.

Özellikle gelişmekte olan toplumlarda bu tür mücadelenin ne denli riskler taşıdığı Polonya örneklemeyle çarpıcı olarak ortaya konmuştur. Bu bakımdan çeteler, mafialar kanunsuz yöntemlerle ülkemiz zenginliğini kendi ipoteklerine geçirmeyi huy haline getirmiş olanların ne denli güçlü lobileri olduğu ortadadır. Ancak bu gücün sınırları, son iki yıldır sürdürülen operasyonlar sonucunda biraz ivme kaybediyor gibi görülmektedir. Ancak bunun sağlıklı denemesi bu mücadelenin başındaki siyasi iradenin direnebilme gücüyle ölçülecektir.

-Örgütlü suçlarla savaşın amansız bir mücadele olmak durumunda..bu örgütler ile mücadelede hem vatan sathında hem de uluslar aras alanda mücadele edilecek ancak vatan sathında mücadelede baskıcı; yöntemlerden vazgeçerek liberal bir anlayışla kamu oyunu desteği sağlanmalı ve katılımcı demokrasinin bu mücadeleye yapacağı katkı küçümsenmemelidir.Ülkenin ortak menfaatlerini koruma ve kollama konusunda bireylerin bu menfaatleri kendi özel menfaatleri gibi koruma ve kollamasının yegane yolu katılımcı demokrasinin sağlanmasıdır. Bireylerin yöneticilerden demokratik yollarla hesap sormaktan çekinmediği, yöneticilerin de mutlaka hesap verecekleri korkusuna sahip oldukları toplumlarda, mafianın ve organize suçların palazlanıp serpilmesi neredeyse olanaksızdır.

-Ekonominin üzerindeki ekstra bir yük ve bir kambur görüntüsünde olan kamu kuruluşları elden geldiğince azaltılmalı ve devletin finansman sektöründen maksimum oranda çekilmesi sağlanmalıdır.

-Özel sektörde kartel ve tröstleşme önlenmeli ve vergisiz kazanç elden geldiğince ortadan kaldırılarak yeraltı ekonomisi azaltılmalıdır.

“Üretimden tüketime kadar olan bütün basamaklarda vergi kaçırılması önlenmeli ve büyük oranlardaki para hareketlenmeleri izlenmelidir.”

-Merkezi idare, temel bazı fonksiyonları dışındaki bütün görev ve yetkilerini yöresel yönetimlerle paylaşmalı ve hatta bu yetkilerini devretmelidir. Yöresel yönetimler kendilerine bırakılan alanlarda tam yetkili olmalıdırlar.

-Bankacılık, vergi ve gümrük gibi ekonomi yönetimi ve denetimi ile doğrudan ilgili kurumlarla, suç araştırması ve soruşturması yapan kolluk kuvvetleri arasında sıkı bir işbirliği sağlanmalı ve kurumlar arası bilgi paylaşımına zemin hazırlanmalıdır.

-Yöresel hizmetlerde yurttaşların finansal ve yönetsel katkısı sağlanmalı ve kamusal organlarda halkın kontrol etmesinin önü açılmalıdır.

-Kara paranın aklanılması ile ilgili önlemlerin alınmasının yanında, organize suçlardan elde edilen yasa dışı gelirin akış yönü izlenilmeli ve bu elde edilen gelirin mülkiyeti ya bütünüyle devlete geçirilmeli ya da (genişletilmiş şekliyle müsadere edilmelidir.

-Kara paranın ve organize suç örgütlerinin yakalanmasında güvenlik birimlerine yardım edenlere, yakalattıkları ile ilgili yüksek bir belli oran dahilinde parasal ödüller verilmelidir.

-Gecikmiş olan adalet adalet değildir düşüncesi bağlamında; yargının hızlı, ucuz ve adil çalışması sağlanmalıdır. Yasalar toplumu geriden takip eden bir yapı içinde olmamalı ve geniş halk kitlelerinin adalete karşı olan güvensizlik hissini düzeltilmesi sağlanmalıdır.

Örgütlü suçlarla ve kara-para ile mücadeleyle ilgili olarak, 4208 Sayılı Kanun'un yürürlüğe konulmuş olması her ne kadar önemli bir başarı olarak kabul edilse de; kanunun dilinin sıradan yurttaşların bile kolaylıkla anlayabileceği basit bir şekilde düzenlenmesi bir eksiklik olarak karşımıza çıkmaktadır. Ve bunun bu çelişkinin giderilmesinde gerçekten de bir kamu yararı söz konusudur.

-Yine Türk Ceza Kanununun rüşvetle ilgili 211, 212, 213 maddeleri ile zimmetle ilgili 202, Devletin Alım ve Satımına Fesat Karıştırmayla ilgili 205, 208, irtikapla ilgili 209 ve Görevi Kötüye Kullanma ile ilgili 240 maddesi ve benzeri maddelerin 4208 sayılı kanunun kapsamı içine alınmamış olması bir eksikliktir. Bu eksikliğin giderilmesinde yarar vardır.

-Polis jandarma görev bölgesi ayırımı gözetilmeksizin örgütlü suç örgütlerine karşı verimli bir mücadelenin yapılabilmesi için ABD, Hollanda ve italya'da olduğu gibi organize suçlarla mücadele edecek merkezi bir birim kurulmalı ve bu kurumun koordinesi / yapılandırılması EMNİYET Genel Müdürlüğüne yapmalıdır.

-Medya örgütlü suçlarla mücadeleye tam destek vermeli ve mafia mensuplarını efsaneleştirecek yayınlar yapmamalıdır. Kürşat Yılmaz,Alaaddin Çakıcı, Tevfik Ağansoy, Dündar Kılıç gibi kişilerle ilgili olarak yapılan yayınlar olumsuz örnekler olarak burada söylenilebilir. Medya kendi rolünü polisin rolü ile hiçbir zaman karıştırmamalıdır.

-Hiçbir kişi ve kurum sıradan yurttaşların üzerinde bir yasal koruma zırhına bürünmemeli ve devletin sırtında bir kambur oluşturmamalıdır.

-Siyasi ve ekonomik mafia ile mücadelelerde milletlerarası işbirliği sağlanmalı / pekiştirilmelidir. Çünkü daha önceden terörist örgütlerin ve organize suç kuruluşlarının elemanı olan bazı kişiler bugün saygın birer devlet adamı veya çok önemli birer iş adamı olarak karşımıza çıkabilmektedirler. Böylesi bir hadisenin organize suç ve terör örgütleriyle mücadele edenler açısından en az şekilde yaşanması için terör ve organize suç kriterleri uluslararası birliktelikler çerçevesinde kararlaştırılmalı ve önlemlerde bu perspektif içinde alınmalıdır.

Türkiye, terörle mücadele de büyük kayıplar verdi. Ekonomisi çöktü, siyasal sistemi tıkanı. Bireylerin enerjisi, yaratıcılığı, zevkleri köreldi. Sonuç olarak ürettiğimiz bir çok değer bu alanda yok oldu ve daha da acısı bütün bunlar olmasaydı üretebileceğimiz değerler neler olabilirdi tahmin bile edilemez. Ancak, gerek PKK terör örgütüne karşı sağlanan başarılar ve gerekse Hizbullah terör örgütüne karşı

sağlanan başarılar, Türk toplumunu ümitlendirmiştir. Türk demokrasisinin, şiddet olayları karşısında artık pes etmeyeceğini ve hatta başarılı olacağını güveni halkımıza verilmiştir.

Organize suçlarla mücadele dikkatle, bilgiyle, kazanımların uygulamaya yansıtılmasıyla, siyasi kararlılıkla, mutlaka bu suç örgütlerinin olası komplo ve manevralarına tam hazırlıkla yürütülmektedir.

Bir kurumlar mutabakatı ve saydamlık sistemi olarak tanımlanabilen demokrasinin ülkemizde de sorunları çözebildiği inancını pekiştirmelidir. Türkiye' in demokrasi özlemi ancak böyle artırılabilir. Demokrasiyi ancak böyle güçlü kılarız. Hidrayla mücadelede başarılı olmak zorundayız.

Örgütlü suçlarda temel hedef haksız menfaat elde etmektir. Bu haksız çıkarı elde etmek amacıyla örgütlenilmekte; zor kullanma, tehdit, korkutma, yolsuzluk ve rüşvet de dahil olmak üzere her türlü yola başvurarak suç faaliyetleri yürütülmektedir. Örgütlü suçların toplum içinde nasıl algılandığı, daha çok medyanın ve devlet organlarının organize suçu nasıl tanımladıklarına bağlı olarak şekillenmektedir. Özellikle ABD kaynaklı araştırmalar, gangsterlerden mafyaya giden yolda suç organizasyonlarının oluşumunu ve gelişimini birçok açıdan incelemiştir. Dünyanın diğer araştırmalarını da hesaba kattığımızda, örgütlü suç olgusunun, ortaya çıktığı yer ve zamana göre, ülkeden ülkeye çeşitli farklılıklar gösterdiği sonucuna ulaşmaktayız. Bununla birlikte, organize suçun ortaya çıkması için ticaretin, ekonomik faaliyetlerin yaygın olarak görülmesi, toplumda yasadışı mal ve hizmetlere yönelik bir talebin oluşması gerekmektedir.

Suç örgütlerinin genel özelliklerine bakacak olursak; kanunsuz faaliyetlerinde yakalanma riskini en aza indirerek devam ettirebilmek için son derece hızlı hareket ettikleri ve çevresel değişikliklere hemen adapte olabildikleri gözlenmektedir. Küreselleşme ve teknoloji son dönemde organize suçların en önemli yardımcıları haline gelmiştir. Elde ettiği ekonomik güç, ülkelerin ekonomik, siyasi ve Sosyo-ekonomik yapılarında olumsuz değişimler yapacak güçtedir. Bu yaptığı tahribat, ülkede sürdürülebilir ve sağlıklı bir gelişmeyi engelleyen yegane sebeplerdendir. Bazı ülkelerde bu tür örgütlerin, daha da ileri giderek siyaseti bile

yönlendirmeye çalıştıkları, seçimle işbaşına gelinen hallerde, seçimleri her türlü yolla etki altına almaya çalışarak istedikleri kişilerin görevlendirilmeleri konusunda çaba gösterdikleri gözlenmektedir.

Bu çalışmada, organize suç olgusu sırasıyla uluslar arası ve ulusal boyutta ele alınmış, ardından ülkemizde organize suçla mücadelede görev alan uzman kolluk personeline ilk defa uygulanan bir anket çalışması ile organize suçlarla mücadele konseptinin nasıl olması gerektiği sorusuna yanıt bulunmaya çalışılmıştır. Gelecekte bu alanda yapılacak çalışmalara katkı sağlayacağını değerlendirdiğimiz alan çalışmasında diğer bölümlere de atıf yapılabilecek önemli sonuçlar elde edilmiştir. Bunlar aşağıda özetlenmiştir:

İstanbul başta olmak üzere büyük şehirlerimizde suç işlemek amacıyla örgütlenmiş yapılar ülkemiz açısından ciddi bir tehlike olarak algılanmaktadır. Bundan daha önemli bir tehlike ise, organize suçluluğu besleyen 'kolay yoldan köşeyi dönme' mantığının sokaktaki insanlarca da benimsenmiş ve içselleştirilmiş olmasıdır. Organize suçla ilgili haberler ve yorumlar çoğu kişi için artık alışıldık bir durum haline gelmiştir. Hatta bazı mafya dizilerinin reytinglerde ön sıralarda olması, toplumun mafyayı olumlu bir değer olarak görmeye başladığına işaret etmektedir. Bu da, suç gruplarının, toplumun ayrı olarak ele alınıp incelenmesinin mümkün olmadığını en önemli göstergelerindendir.

Türkiye'de organize suç faaliyetlerinden sırasıyla, uyuşturucu ticareti, yolsuzluk, haraç ve tahsilatçılık ile kaçakçılık suçları toplumu en fazla tehdit eden suç faaliyetleri olarak kabul edilmektedir.

Türkiye'de organize suçluluğu ortaya çıkaran temel dört sebep ise sırasıyla şunlardır: hukukun yetersizliği ya da suiistimali; ekonomik sıkıntılar; insanların daha fazla para ve güç elde etme hırsı ve sosyo-kültürel yozlaşma Türkiye'deki örgütlü suç örgütlerinin önemli sosyal sermaye unsurlarının başında, hemşericilik, aile ve akraba bağları, etnisite, ideolojik ve siyasal birliktelik gelmektedir. Suç örgütleri çoğunlukla hiyerarşik bir yapı göstermekte, lidere itaat, sadakat ve konuşmama kuralı uyulması gereken en temel kurallar olarak ortaya çıkmaktadır. Ayrıca suç örgütleri, mafya tipi örgütlerin temel karakteristiği olan cebir ve şiddet unsurlarına sık sık

başvurmaktadır.

Bir ülkedeki örgütlü suç örgütlerinin ne kadar etkin olduğu o ülkede kurabildikleri partito ilişkiler ile doğru orantılıdır. Ülkemizde de, örgütlü suç örgütlerinin devlet bürokrasisi ile ilişki kurabilme kapasitesi ve sahip olduğu maddi gücü örgütün asıl gücünü belirleyen temel etkenler olarak gösterilmektedir. Ayrıca, organize suç örgütlerinin maddi manevi zarar vermekten çekinmeyeceklerine dair genel kam, ülkemizdeki organize suç gruplarının asıl güç kaynaklarından birisi olarak algılanmaktadır.

Örgütlü suç grupları, faaliyetlerini yürütürken yasal dünyayla irtibatlarını sağlayacak, maskeleyen, güvenilir iletişim kurma, karapara aklama gibi faaliyetlerinde kullanabilecekleri bazı meslek gruplarına ihtiyaç duymaktadır. Yüksek bürokratlar, organize suç gruplarının en fazla yararlanmak istedikleri meslek grubu olarak ortaya çıkmıştır. Ardından sırasıyla avukatlar ve kolluk mensupları gelmektedir. Soruşturma tedbirleri konusunda bazı ayrıcalıklara sahip olan avukatların örgütlerin kullanmak istedikleri ikinci en önemli yasal meslek grubu olması organize suçların son yıllardaki değişen yapısını da gözler önüne sermektedir.

Organize suçla yapılacak mücadele faaliyetlerini ise önleme ve etkisiz hale getirme tedbirleri olarak ikiye ayırmak mümkündür. Tüm tedbirlerin ortak amacı toplumun nazarında devletin güvenilirliğini sağlamaktır.

Önleyici tedbirler, organize suçluluğu besleyen ve büyüten idari, toplumsal ve ekonomik araçların maksimum oranda ortadan kaldırılmasıyla ilgilidir. Yasa koyucu makam, önleyici tedbirlerin alınmasında kilit bir role sahiptir. Organize suçlarla mücadelede birinci derecede sorumlu birim yasa koyucudur. Bunun ardından bastırma tedbirlerinin alınmasından sorumlu kolluk ve adli makamlar ile yine önleyici bir sorumluluk alması beklenen medya ve sivil toplum kuruluşları gelmektedir.

Etkisiz hale getirme tedbirlerinden en caydırıcı olanları, örgüt mensuplarının mahkum olacakları süre ile yasadışı mal varlıklarına el konulmasına dair önlemler olarak görülmektedir. Ancak, organize suç fiillerinde cezaların yetersiz olduğu, mahkemeyi müsadere kararının alınmasına götüren karapara soruşturmalarının etkin

yapılamadığı kanaati hakimdir.

Uzman kolluk mensupları arasında, hem önleme hem de caydırıcı tedbirler için izlenecek bir yol haritası sunan uzun vadeli stratejik planların ise mevcut olmadığı görülmektedir.

Örgütlü suçla mücadelede kapsamında, kolluk birimlerinin kendi aralarındaki işbirliği ile adli makamlarla kolluk birimleri arasındaki ilişkiler olması gerekenin çok altındadır. Etkisiz hale getirme tedbirleri, organize suç soruşturmasının etkinliği ile yakından ilgilidir. Soruşturmanın etkin yapılabilmesi için öncelikle, sırf bu suçların fail ve delillerini tespit hususunda uzmanlaşmış kolluk birimine, bu suçlara bakan ayrı bir savcılık teşkilatına ve gerekli kararları almak üzere uzmanlaşmış hakimlere ihtiyaç vardır. Yeni CMK ile adli makamların artan sorumluluklarına paralel olarak bu görevleri yerine getirecek yeterli sayıda hakim ve savcının istihdam edilmesi son derece önemlidir.

Organize suça mücadelede kolluğun en önemli yardımcısı, suç işlediklerinden şüphe edilenlerin iletişimin dinlenmesi ve tespiti, gizli görevli kullanılması ve ihtiyaç halinde tanıkların korunmasıdır. Bununla birlikte, tanık koruma tedbirinin tam olarak benimsenmediği ve uygulanabilirliği hakkında olumlu kanaatin kolluk mensupları arasında henüz yerleşmediği, ortaya çıkan diğer bir sonuçtur.

Uzman kolluk mensuplarının, son dönemde hız kazanan Avrupa Birliği'ne girme sürecinin ülkemizdeki organize suçluluğu arttıracığı inancını taşıdıkları görülmüştür. Bu önemli bir tespittir. Zira, ulusal sınırların kalkması sonucunu doğuran AB coğrafyasına katılım, suç örgütleri için daha geniş bir faaliyet alanı sağlamakla kalmayacak, ayrıca AB toprakları içerisinde örgütlerin ulusal yargılamadan kaçma imkanlarını arttıracaktır. Bu durumu şu an AB polisi tecrübe etmektedir. Türk Polisinin de şimdiden bunun farkında olması önemli bir sonuç olarak kabul edilmelidir.

Ülkemizde son dönemde organize suçlara karşı önemli adımların atıldığı ancak bunların yeterli olmadığı, uzman kolluk mensuplarının çoğu tarafından paylaşılan ortak bir kanıdır.

Anket çalışması neticesinde ortaya çıkan bu sonuçlar ışığında organize suçlarla daha etkin bir mücadelenin sağlanabilmesi için ilk etapta alınması gereken tedbirlere dair öneriler aşağıda sıralanmaktadır:

Öncelikle ülkemizdeki organize suçun gerçek boyutunun ortaya konması gerekmektedir. Bunu yapmanın en temel yolu da, sağlıklı veri derleme sistemlerinin çalıştırılması ve olayın sosyolojik ve kriminolojik boyutunu ortaya koyan araştırmaların yaygın olarak yapılmasıdır.

Toplumsal hayatın her aşamasında demokratik kuralların işletilmesi, yönetimde şeffaflık ve dürüstlüğün bir gereğidir. Bu denetime açık durum, organize suçların yasal zeminde yapacakları faaliyetleri önemli ölçüde azaltacaktır. Örneğin kamu ihalelerinin çok iyi incelenip, daha önce herhangi bir suç grubuyla ilişkisi olan şüpheli kişiler ya da şirketlerin bu ihaleleri almaları engellenebilecektir.

Piyasaların, bankacılık alanının, sermayenin birikim kanallarının hiç boşluk olmayacak şekilde birbirini tamamlar nitelikte düzenlenmesi gerekmektedir. Zira, mevzuattaki ufak bir boşluk bile suç örgütlerince hemen suistimal edilebilmektedir. Özellikle yolsuzluk suçlarında yasal mevzuata aykırılık teşkil etmeyecek tarzda haksız kazançlar elde edilebilmektedir.

Türkiye'yi karaparanın aklanmasını suç sayan ülkeler arasına sokan '4208 Sayılı Karaparanın Aklanmasının Önlenmesine Dair Kanun' ile çıkar amaçlı örgütlerini hedef alan '4422 Sayılı Çıkar Amaçlı Suç Örgütleriyle Mücadele Kanunu' önemli bir boşluğu doldurmuştur. Ancak bu kanunların günümüzde ihtiyaca cevap veremediği gözlenmektedir. Yeni CMK ve TCK, bu özel kanunların ele aldığı hususları da içine alacak şekilde kabul edilmiştir. Ceza ve ceza usul yasalarının yanı sıra, Bankalar Kanunu, İhale Kanunu, nakliye ve taşımacılıkla ilgili mevzuat gibi yasal alan düzenleyen diğer kanun, tüzük ve yönetmeliklerin suçu engellemeye yönelik olarak birbirini destekliyor olmaları gerekmektedir.

Örgütlü suçla mücadeledeki idari yapılanmaya bakacak olursak, suç eylemlerinin bu türdeki vukuu bulma şekliyle etkin bir şekilde mücadele etmek, adli

kovuşturma kurumlarının asli görevidir. Bu asli kurumlar kolluk, savcılık ve mahkemelerdir. Bu kurumlar arasındaki işbirliğinin tesisi kovuşturmaların başarılı bir şekilde neticelendirilmesi bakımından son derece önemlidir.

Kolluk ve savcılık arasındaki işbirliğinin geliştirilmesine yönelik olarak her iki birimin yetkili temsilcilerinin düzenli aralıklarla toplantılar yapabileceği akla gelmektedir. Bu çerçevede, Başsavcılıklarda örgütlü suçlar konusunda uzman birimlerin ortaya çıkması mümkün olduğunca yaygın ve kolay hale gelecek ve muhatapların birbirini daha yakından tanınması sağlanacaktır.

Yine bu işbirliği uygulamasında olduğu gibi farklı kolluk birimlerinin kendi aralarındaki işbirliğini tesis etmelerine yardımcı olacak çeşitli tedbirler alınmalıdır. Eğiticilerin değişimi, ortak eğitim programlarının uygulanması, irtibat noktalarının tespiti, teşkilatlanma bakımından birbirine yakınlaştırılması gibi kolluk birimlerinin birbirlerini daha iyi tanımalarına ve böylece karşılıklı güven ortamının geliştirilmesine katkı sağlayacak tedbirler ilk etapta atılabilecek adımlardır. Güven ortamının sağlıklı bir şekilde tesis edilmesi ortak operasyonel işbirliğinin artarak yaygınlaşmasının da önünü açacağı düşünülmektedir.

Bir örgütlü suç soruşturmasında öncelikli hedef, organize suçun merkezi alanına girip arka planda hareket eden asıl sorumluları tespit etmek, suçu ispat etmek ve mahkumiyete götürmektir. Bu nedenle organize suçların aydınlatılması ve etkin kovuşturulma için yasal yetkiler dahilinde bilgi toplamak ve halihazırda edinilen bilgileri bir araya getirmek zorunludur. Bunun için uzman kolluk birimlerinin her türlü teknik imkana sahip olması ve özel soruşturma metotlarını insan haklarına uygun- bir şekilde kullanabilmesi gerekmektedir.

İletişimi dinleme tekniği soruşturmada kullanılan en etkin metotlardan birisidir. İdeal olan bu tekniğin uygulanması neticesi elde edilen bilgilerin kolluğu maddi delillere götürebilmesidir. Bu teknik hakim kararına bağlı olarak ancak nihai süre sınırı olmaksızın uygulanabilmelidir. Bu durumda, iletişimin tespiti tekniği, her seferinde hakim tarafından verilecek süre boyunca uygulanacak, süre bitiminde yine hakime başvurularak, gerek görmesi halinde yine hakim kararıyla bu süre uzatılabilecektir.

Telefon dinleme tekniğinin örgütlü suç soruşturması kapsamında kullanıldığı durumlarda, herhangi bir delil elde edilememesi halinde dahi, dinlenen şahsa bu konuda bilgi verilmemelidir. Zira, bu şekilde bir bilgilendirme, örgüte yönelik olarak ileride yapılabilecek soruşturmaların başarı ihtimalini düşürecektir. Bu tekniğin yanında, tanık koruma ve gizli görevli kullanma metotlarının kullanılması, kolluğa, soruşturmayı destekleyici ve mahkumiyete götürücü önemli ipuçları sağlayabilir. Günümüzde, tanıkların ve polisle işbirliği yapan örgüt mensuplarının korunması suç örgütünün çökertilmesinde çok etkili bir araç olarak kabul edilmektedir. Bunun için iyi bir tanık koruma programı ve ileri seviyede gizli görevli kullanma imkanlarına sahip olunması gerekmektedir. Koruma tedbirleri konusunda önümüzdeki dönemde çıkarılması beklenen kanunun bu alandaki tüm ihtiyaçları karşılayacak şekilde çıkarılması önem arz etmektedir.

Soruşturmalarda kolluğun diğer bir önemli aracı olan arşiv kayıtlarından ise azami derecede istifade edilmelidir. Bu bilgilerden en etkin şekilde yararlanmayı sağlayan örneğin 'analiz notebook' gibi programların ülke genelinde soruşturmacı birimlerde yaygınlaştırılması sağlanmalıdır. Operasyonel analize imkan veren bu teknik imkanlar sayesinde yapılan telefon görüşmeleri ya da banka hesaplarındaki işlemler, şüphelilerle irtibatlandırılabilen ve bu bir şema halinde gösterilebilmektedir. Mahkemede de delil olarak kullanılmasının önünde herhangi bir engel olmayan bu şemalar, şüpheliler arasındaki örgütsel bağlantı ve bu kişilerin örgüt içindeki konumları hakkında önemli bilgiler sağlamaktadır.

Uzman kolluk görevlilerinin, Hakim ve Cumhuriyet Savcılarının eğitimine yapılan yatırımlar artırılmalıdır. Bu alanda önemli bir boşluğu dolduran TADOC her platformda desteklenmeli ve güçlendirilmelidir.

Soruşturma konusunun örgütlü suç olması nedeniyle davalarda soruşturma gizliliğinin korunması büyük önem taşımaktadır. Bu noktada, kamu çıkarı ile bireysel menfaatlerin arasındaki dengenin hukuka uygun olarak sağlanması gerekmektedir. Örneğin müdafii ile göz altına alınan şüpheli arasındaki ilişkilerde insan haklarına azami dikkat ve özen gösterilirken, bazı müdafilerin bu durumu suistimal ettiğine dair bazı iddialar bulunmaktadır. Yine örgütlü suç örgütlerine yönelik yapılan operasyonların bir kısmında, örgüte yardım ve yataklık yaptığı,

örgütün yasadışı gelirlerini akladığı, teşekkül halinde suç işlediği ve örgütün kuryeliğini yaptığı tespit edilen kişiler arasında avukatların da bulunduğu görülmektedir.

Avukat ile müvekkili arasındaki ilişkinin, yapacakları görüşmelerin, avukatın soruşturma esnasında talep edeceği bilgi ve belgelerin, sanığın çok tehlikeli olması veya organize suç faaliyetlerinde bulunması halinde, Cumhuriyet Savcısı ya da hakim kararıyla geçici olarak bazı özel kısıtlamalara konu olabilmelidir. Ayrıca, avukat, muhasebeci, yatırım uzmanı ya da bankacı gibi sahip olduğu mesleki özellikler nedeniyle suç örgütlerinin suistimal etme isteğinin yüksek olduğu meslek gruplarına, kendi iç denetimlerini yapacak; etik kurallara aykırı hareketlerini engelleyecek etkili kural ve mekanizmalar getirilmelidir.

Karapara ile mücadelede konusunda ise, bu alanında yapılacak kapsamlı mevzuat değişikliğinin yanısıra, idari yapılanmadan kaynaklanan eksikliklerin giderilerek gerekli düzenlemelerin bir an önce hayata geçirilmesi önem taşımaktadır. Mali soruşturmalar alanındaki tatminkâr olmayan durum nedeniyle, MASAK'ın ihtiyaca cevap verecek şekilde yeniden yapılandırılması ihtiyacı ortadadır. Örgütlü suçları önleyici faaliyetler kapsamında özellikle basın-yayın araçları yoluyla mafyayı meşrulaştırıcı şekilde yapılan yayınların ve özellikle çocuk ve gençler arasında şiddeti yaygınlaştıran haber ve görüntülerin kurum içi ve kurum dışı sıkı denetimi sağlanmalıdır.

Organize suçlarla mücadele alanında, yasa koyucular başta olmak üzere kolluk, adliye, basın-yayın ve üniversiteler gibi toplumun bir çok kesimine çeşitli görevlerin düştüğü toplumsal bir süreç olarak kabul edilmelidir. Bu sürecin sağlıklı bir şekilde yürütülebilmesi büyük oranda, toplumsal desteğin kazanılmasına ve kararlıca atılacak adımlara bağlıdır.

KAYNAKÇA

- Abanoz, Mehmet, "Organize Suçlarla Mücadelede Yeni Kurumsal Yapı: Ciddi Organize Suç Örgütü (SOCA), http://www.mmd.org.tr/eserler/CiddiOrganizeSuçlarlaMucadele_Mabanoz.doc, 23.04.2009.
- Akar, Yıldırım, Karaparanın Aklanması, Sermaye Piyasası Kurulu Yayını, 1997.
- Akın, Doğan, Çocuk Pornografisi ya da 'Tecavüzü' Seyre Dalmak", <http://www.milliyet.com.tr/2006/12/24/yasam/yas00.html>, 02.04.2009.
- Akyıldız, M. Nevhan, "Fikri Mülkiyet Aleyhine İşlenen Suçlar ve Suç Örgütleri", Adalet Dergisi, Y: 97, S: 24, Ocak 2006, s. 153-178.
- Alacakaptan, Uğur, "Çıkar Amaçlı Suç Örgütü Kurma Suçu", (Çıkar Amaçlı Suç Örgütü),
- Alacakaptan, Uğur, "Genel Olarak ve Bazı Suçlar Bakımından Cürüm İşlemek İçin Örgüt (Teşekkül) Meydana Getirme Suçu", (Cürüm İşlemek İçin Örgüt), Çetin Özek Armağanı, Haziran 2004, İstanbul, s. 25-44.
- Alacakaptan, Uğur, Suçun Unsurları, Ankara, 1975.
- Aldabak, Ersel, "Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi Kararlarında Örgütlenme Özgürlüğü", Bülent Tanör Armağanı, İstanbul, 2004, s. 69-98.
- Alman-Türk Karşılaştırmalı Ceza Hukuku Prof Dr. Köksak Bayraktar'a Armağan Yeditepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi, Hazırlayanlar: Prof. Dr. Eric Hilgendorf, Prof. Dr. Yener Ünver, İstanbul, 2010, s. 155-167.
- Alpaslan, Şükrü, Tedhişçilik, İstanbul, 1983.
- Arlacchi, Pino, Mafya Ahlakı ve Kapitalizmin Ruhu, İngilizce'den Çeviren: Bahadır Sina Şener, İstanbul, 2000.
- Arslan, Çetin/Bahattin Azizağaoğlu, Yeni Türk Ceza Kanunu Şerhi, Ankara, 2004.
- Artuk, Mehmet Emin/Ahmet Gökçen/A. Caner Yenidünya, Ceza Hukuku Genel Hükümler, Ankara, 2007.
- Aslan, M. Yasin, "Terörle Mücadelede Kolluk ve Silah Kullanma Yetkileri", Yargıtay Dergisi, C: 34, S: 1-2, Ocak-Nisan, 2008, s. 185-202.
- Aşık, Metin, "Organize Suç ve Ankara Emniyet Müdürlüğü Organize Suçlar Silah Kaçakçılık Şube Müdürlüğü", Polis Dergisi, Y: 6, S: 23, Nisan-Mayıs-Haziran, 2000, s. 147-152.
- Aşık, Metin, (2000), "Organize Suç ve Ankara Emniyet Müdürlüğü Organize Suçlar Silah Kaçakçılık Şube Müdürlüğü", Polis Dergisi, EGM Yayınları, Yıl: 6,

- Sayı:23 Nisan – Mayıs – Haziran, 2000 Ankara.
- Atasoy, Sevil, "Bambu Bar'da bir Yakuza", 1 Haziran 2008 tarihli yazısı, <http://hursiv.hurriyet.com.tr/goster/haber.aspx?id=9069400&p=2>, 12.03.2009.
- Avcı, Mustafa, "Örgütlü Suç Kavramı" Kamu Hukuku Arşivi Prof Dr. İlhan Akın 'a Armağan, Y: 6,S.1-128Mart2003,s.\-2.
- Avcı, Mustafa, "Yeni Yasal Düzenlemelere Göre Türk Hukukunda Örgütlü Suç Kavramı", Hukuk ve Adalet Dergisi, Y: 2, S: 5, Nisan 2005, s. 348-373
- Avcı, Mustafa, (2005), "Yeni Yasal Düzenlemelere Göre Türk Hukukunda Örgütlü Suç Kavramı", Hukuk ve Adalet Dergisi, Yıl: 2, Sayı: 5, Nisan 2005, Ankara.
- Aydın, Şenol, "Terör ve Terörizmin Tarihsel Gelişimine Genel Bir Bakış", Polis Dergisi, Y: 10, S: 38, 2004, s. 353-357.
- Aykın, Hasan, "AklamaSuçu -Öncül Suçİlişkisi www.mmd.org.tr/eserler/AKLAMA%20oncul%20siic%20iliskisi.doc , s. 1 vd., 02.04.2009.
- Aytaç, Önder ve Bal, İhsan, (1999), "Medyanın Gözüyle Organize Suçlar ve The Best Of Police", Kamu Hukuku Arşivi, Ankara.
- Aytaç, Önder/İhsan Bal, "Medyanın Gözüyle Organize Suçlar 'The Best of Police'", Kamu Hukuku Arşivi, Y: 2, S: 67-176, Haziran, 1999, s. 122-132.
- Bal, İhsan, (2000), "Türkiye'de Organize Suçlar ve Terörizm Üzerine", Polis Bilimleri Dergisi, Cilt: 2, Sayı: 7-8, Ankara.
- Bal, İhsan, "Türkiye'de Organize Suçlar ve Terörizm Üzerine: İdeolojik, Sosyal ve Ekonomik Bir Değerlendirme ve Mücadele Yöntemleri", (Mücadele Yöntemleri), Polis Bilimleri Dergisi, C: 2, S: 7-8, 2000, s. 47-73.
- Bal, İhsan, "Türkiye'de Organize Suçlar ve Terörizmin (Seyri) Üzerine; İdeolojik, Sosyal ve Ekonomik Bir Değerlendirme ve Mücadele Yöntemleri", <http://www.usakgundem.com/Yazarlar.Php?Type>, E.T. 12.03.2008.
- Bal, İhsan ve Mehmet Özcan, "Türkiye'de Organize Suçlarla Mücadelede Yöntem Arayışları", Organize Suçlarla Mücadele ve Polis, Editörler: Aytekin Geleri, Hasan Hüseyin Çevik, Ankara, 2003, s. 165-201.
- Balsamo, William/George Carpozi Jr., Mafyanın 100 Yıllık Tarihi, Organize Suçların Ölümcül Öyküsü, çev: Mehmet Harmanlı, İstanbul, 2006.
- Baltacı, Vahit, Yeni TCK ve CMK'da Terör Suçları ve Yargılaması, Ankara, 2007.
- Başak, Cengiz, "Terörizmle Mücadele: Devletlerin Ayrı Bir Mücadelesi mi Yoksa Uluslararası Kurumlarla Desteklenmiş Bir Mücadele mi?", Polis Bilimleri Dergisi, C: 4 (1-2), 2002, s. 65-84.

- Bayer, Yalçın, "Aşiret mi, Devlet mi", Hürriyet, 12.06.2004.
- Bayraktar, Koksall, Suç İşlemeye Tahrik Cürmü, İstanbul, 1997.
- Berberoğlu, Enis, "Resmi Silah Zulası" Hürriyet, 01.02.2001.
- Beşe, Ertan, "Organize Suçların Kriminolojik Temelleri: Siyasal Perspektifler", Polis Bilimleri Dergisi, C: 3, S: 1-2, Ocak-Haziran 2001, s. 23-39.
- Beşe, Ertan, (2001), "Organize Suçların Kriminolojik Temelleri", Polis Bilimleri Dergisi, Cilt: 3, Sayı: 1-2 ss.23-38.
- Beşe, Ertan, (2002), "Polis ve Organize Suç: Kapsam ve Genel Nitelikler", Hasan Hüseyin Çevik ve Turgut Göksu (Editörler), Türkiye'de Devlet, Toplum ve Polis, Seçkin Yayınevi, Ankara. ss.153-171.
- Beşe, Ertan, Terörizm, Avrupa Birliği ve İnsan Hakları, (Terörizm), Ankara, 2002.
- Bingsong, He, "Organized Crime: A Perspective From China", Organized Crime World Perspectives, editörler: Albanese, Jay S./Das, Dilip K./Verma, Arvind, 2003, s. 279-299.
- Boverkenk, Frank/Yücel Yeşilgöz, Türkiye'nin Mafyası, İstanbul, 2000.
- Boylan, Scott P., "Organized Crime And Corruption in Russia: Implications for U.S. and Intematioanal Law", Fordham International Law Journal, Vol. 19: 1999, 2000, s. 1999-2027.
- Brodeur, Jean-Paul, "Organize Suç", çev: Adnan Özdemir, Polis Dergisi, Y: 9, S: 37, Ankara, 2003, s. 258-262.
- Canpolat, Hasan, "Uluslararası Organize Suçlar, Yerel Suçluluk Mafya ve Yolsuzluk Kavramları Üzerine Bir inceleme, Polis Dergisi, Y: 1, S: 3, 1995, s. 69-74.
- Centel, Nur, (2002), Türk Ceza Hukukuna Giriş, İstanbul.
- Centel, Nur, Türk Ceza Hukukuna Giriş, 2. Baskı, İstanbul, 2002.
- Centel, Nur/Hamide Zafer/Özlem Çakmut, Türk Ceza Hukukuna Giriş, 3. Bası, İstanbul, 2005.
- Ceylan, Ümit, Organize Suçluluk ve Çıkar Amaçlı Örgüt Suçu (4422 sayılı Kanun m. 1), Ankara, 2003.
- Cihan, Erol, Cebir Kullanma Cürmü, İstanbul, 1978.
- Cinoğlu, Hüseyin ve Güneş, İ. Dinçer (2003), "Organize Suçla Mücadelede Temel Noktalar ve Polisin Rolü", AYTEKİN GELERİ ve HASAN HÜSEYİN ÇEVİK (Editörler), Organize Suçlarla Mücadele ve Polis, Seçkin Yayınları, Ankara.
- Cinoğlu, Hüseyin ve İ. Dinçer Güneş, "Organize Suçla Mücadelede Temel Noktalar ve Polisin Rolü", Organize Suçlarla Mücadele ve Polis, Editörler: AYTEKİN

- Geleri, Hasan Hüseyin Çevik, Ankara, 2003, s. 127-165.
- Cormaney, Mike, "RICO in Russia: Effective Control of Organized Crime or Another Empty Promise?", *Transnational Law and Contemporary Problems*, Vol. 7: 261, 1997, s. 263-311.
- Council of Europe Organised Crime Situation Report 2005, (Organize Suçlarla İlgili Avrupa Konseyi 2005 Yılı Durum Raporu)", <http://www.coe.int/t/dghl/cooperation/economiccrime/organisedcrime/defaulttjzn.asp> , 15.03.2009.
- Curtis, Glenn E., *Involvement of Russian Organized Crime Syndicates, Criminal Elements in The Russian Military and Regional Terrorist Groups in Narcotic Trafficking in Central Asia, The Caucasus and Chechnya*, Washington, 2002.
- Çulcu, Murat, *Dünyamızı Saran Mafia, C: I*, İstanbul, 1992.
- Çulcu, Murat, *Dünyamızı Saran Mafia, C: II*, İstanbul, 1992.
- Çulcu, Murat, *Dünyamızı Saran Mafia, C: III*, İstanbul, 1992.
- Çulcu, Murat, *Mafia Üzerine Notlar, (Mafia Üzerine Notlar)*, İstanbul, 1998.
- Daragenli, Vesile Sonay, "Organize Suçluluk", *Ceza Hukuku Günleri, 70. Yılında Türk Ceza Kanunu Genel Hükümler, 26-27 Mart 1997*, İstanbul.
- Daragenli, Vesile Sonay, "Tehlike Suçları", (Tehlike Suçları), Sahir Erman 'a Armağan, İstanbul, 1999, s. 163-188.
- De Ville, Duncan, "Prosecuting Russian Organized Crime Cases", *Chicago Journal of International Law*, Vol. 3, No.2, 2002, s. 493-501.
- Değirmenci, Olgun, *Mukayeseli Hukukta ve Türk Hukukunda Suçtan Kaynaklanan Malvarlığı Değerlerini Aklama Suçu (Kara Para Aklama Suçu)*, Ankara, 2007.
- Demirbaş, Timur, *Kriminoloji, (Kriminoloji)*, 2. Baskı, Ankara, 2005.
- Demirbaş, Timur, *Ceza Hukuku Genel Hükümler*, Ankara, 2007.
- Dinç, Güney, *Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'ne Göre inanç, Anlatım ve Örgütlenme Özgürlükleri*, İzmir, Aralık 2005.
- Dinçkol, Abdullah, "Türkiye'de Organize Suçluluk ve Sosyoekonomik Yapı", *İstanbul Ticaret Üniversitesi Dergisi, S: 1, Mayıs 2002*, s. 99-127.
- Doğan, Koray, *Göçmen Kaçakçılığı Suçu*, Ankara, 2008.
- Dönmezer, Sulhi, (1985), "Teröristlerin Rehabilitasyonu", *İstanbul Hukuk Fakültesi Mecmuası (İHFM)*, Sayı: 1- 4, İstanbul.
- Dönmezer, Sulhi, "Yorum", *Hukuk Devletinde Terör ve Örgütlü Suçla Mücadele, (Terör)*, İstanbul 1996.

- Dönmezer, Sulhi, "Çıkar Amaçlı Suç Örgütleriyle Mücadele Kanunu", (Seminer), T.C. Adalet Bakanlığı Eğitim Dairesi Başkanlığı, Çıkar Amaçlı Suç Örgütleriyle Mücadele Kanunu, (Seminer), Aralık, 1999, s. 9-35.
- Dönmezer, Sulhi, (2000), "Çetelerle Mücadele Amacıyla 4422 Sayılı Kanunla Kabul Edilen Koruma Tedbirleri," Yargı Reformu 2000 Sempozyumu, İzmir.
- Dönmezer, Sulhi, "Çetelerle Mücadele Amacıyla 4422 sayılı Kanunla Kabul Edilen Koruma Tedbirleri", (Tedbirler), Yargı Reformu 2000 Sempozyumu, İzmir Barosu, 5-6-7-8 Nisan, s. 537-565.
- Dönmezer, Sulhi, "Türkiye'de Organize Suçlulukla Mücadelenin Esasları", (Türkiye'de Organize Suçluluk), Galatasaray Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Prof. Dr. Kemal Oğuzman'a Armağan, C: 1, 2002, s. 11-21.
- Dönmezer, Sulhi, "Organize Suçlulukla Mücadele" Galatasaray Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Prof. Dr. Kemal Oğuzman 'a Armağan, C: 1, 2002, s. 3-11.
- Dönmezer, Sulhi, "İki Suç Türü ve Kolluk", (İki Suç Türü), Polis Dergisi, Y: 9, S: 36, Ankara, 2003, s. 464-466.
- Dönmezer, Sulhi ve Erman, Sahir, Nazari ve Tatbiki Ceza Hukuku, Genel Kısım, C: II, İstanbul, 1999.
- Dönmezer, Sulhi ve Sahir Erman Nazari ve Tatbiki Ceza Hukuku, Genel Kısım, C: I, 13. Baskı, İstanbul, 1997.
- Dursun, Hasan, "Organize Suçun Temelleri ve Anılan Suçla Mücadelenin Özel Zorlukları", Türkiye Barolar Birliği Dergisi, Y: 16, S: 49, Kasım-Aralık, 2003, s. 83-113.
- Dursun, Hasan, "Ekonomik Suçlar ve Türkiye'deki Sürdürülebilir Kalkınmaya Etkileri", (Ekonomik Suçlar), Türkiye Barolar Birliği Dergisi, Y: 18, S: 58, Mayıs-Haziran 2005, s. 215-245.
- Dutertre, Gilles, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi Kararlarından Örnekler, Ankara, Eylül, 2007.
- Dülger, Murat Volkan, "Yeni Türk Ceza Kanunu'nda Suç Ortaklığı", Yeditepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C: 1, S: 2, Y: 2004, s. 85-137.
- Emniyet Genel Müdürlüğü Kaçakçılık ve Organize Suçlarla Mücadele Daire Başkanlığı 1999 raporu.
- Emniyet Genel Müdürlüğü Kaçakçılık ve Organize Suçlarla Mücadele Daire Başkanlığı 2000 raporu.
- Emniyet Genel Müdürlüğü Kaçakçılık ve Organize Suçlarla Mücadele Daire

- Başkanlığı 2001 raporu.
- Emniyet Genel Müdürlüğü Kaçakçılık ve Organize Suçlarla Mücadele Daire Başkanlığı 2005 raporu.
- Emniyet Genel Müdürlüğü Kaçakçılık ve Organize Suçlarla Mücadele Daire Başkanlığı 2006 raporu.
- Emniyet Genel Müdürlüğü Kaçakçılık ve Organize Suçlarla Mücadele Daire Başkanlığı 2007 raporu.
- Emniyet Genel Müdürlüğü Kaçakçılık ve Organize Suçlarla Mücadele Daire Başkanlığı 2008 raporu.
- Erdem, Mustafa Ruhan, "Ceza Muhakemesinde Tehlikede Bulunan Tanıkların Korunması" (Tanık), İzmir Barosu Dergisi, S: 3, Temmuz, 1995, s. 48-87.
- Erdem, Mustafa Ruhan, "Organize Suçluluk", (Organize), Ankara Barosu Hukuk Kurultayı 2000, 12/16 Ocak 2000, Ankara, C: 2, s. 159-172.
- Erdem, Mustafa Ruhan, Ceza Muhakemesinde Organize Suçlulukla Mücadelede Gizli Soruşturma Tedbirleri, Ankara, 2001.
- Erdem, Mustafa Ruhan, Avrupa Birliği Hukuku 'nun Üye Devletlerin Ceza ve Ceza Muhakemesi Hukukuna Etkisi, (AB Üye Devletler), Ankara, 2004.
- Erdem, Mustafa Ruhan, "Yeni TCK'da Faillik ve Suç Ortaklığı", (TCK'da Faillik), Hukuki Perspektifler Dergisi, S: 5, Aralık, 2005, s. 204-216.
- Erdem, Mustafa Ruhan, Ceza Muhakemesinde Yeni Bir Denetim Muhakemesi Yolu Olarak İstinaf (İstinaf), Ankara, 2010.
- Erdem, Mustafa Ruhan ve V. Özer Özbek, "4422 sayılı Çıkar Amaçlı Suç Örgütleriyle Mücadele Kanunu Çerçevesinde Uzakla Haberleşmenin Denetlenmesi", Seyfullah Ediş 'e Armağan, İzmir, 2000, s. 249-303.
- Erem, Faruk, "Ceza Hukukunda "Cebir" Kavramı", (Cebir), Yargıtay Dergisi, Y: 16, S: 61-62, Ocak-1975, s. 94-97.
- Erem, Faruk, "Cürüm İşlemek İçin Cemiyet Kurmak", (Cürüm), Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C: 12, S: 1-4, Y: 1955, s. 50-58.
- Erem, Faruk, "Suçun Konusu ve Hümanist Doktrin", (Suçun Konusu), Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C: XXV, S: 1-2, Y: 1968, s. 11-33.
- Erem, Faruk, "Ümanist Doktrin Açısından Özel Kast", (Özel Kast), Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C: XXVI, S: 1-2, Y: 1969, s. 1-4.
- Erem, Faruk, Ümanist Doktrin Açısından Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler, C: III, (Özel Hükümler), Ankara, 1985.

- Ergil, Doğu, "Terörizmin Mantığı ve Hedefi", AÜSBFD, Prof. Dr. Muammer Aksoy'a Armağan, C. XLVI, Ocak-Haziran 1991.
- Ergül, Ergin, "Organize Suçlar ve Karaparanın Aklanması", (Sempozyum), Ekonomik Suç ve Ceza Sempozyumu, 30 Nisan-1 Mayıs 2005, Ankara, s. 243-268.
- Ergül, Ergin, "Uluslararası Hukukta Karaparanın Aklanmasıyla Mücadele ve Ulusal Hukuklara Yansımaları", (Uluslararası Hukukta Karapara), Adalet Dergisi, Y: 94, S: 15, Nisan 2003, s. 31-49.
- Ergül, Ergin, Karaparanın Aklanması ve Suçları, (Aklama), Ankara, 1998.
- Ergül, Ergin, Karapara Endüstrisi ve Aklama Suçu, (Karapara), Ankara, 2001.
- Ergül, Ergin, Küresel Köyde Suç ve Adalet, (Suç ve Adalet), Ankara, 2008.
- Erman, R. Barış, "Almanya ve Avusturya'da Organize Suçlulukla Mücadele Kapsamında Kabul Edilen Malvarlığıyla İlgili Cezai Yaptırımlar", Prof. Dr. Sahir Erman 'a Armağan, İstanbul, 1999, s. 263-286.
- Erman, Sahir, Kaçakçılık Suçları, Ticari Ceza Hukuku C: IV, (Kaçakçılık), İstanbul, 1981.
- Erman, Sahir, "Türkiye'de Kitle İletişim Özgürlüğü", Prof. Dr. Sahir Erman 'a Armağan, İstanbul, 1999, s. 13-25.
- Evik Daragenli, Vesile Sonay, "Örgütlenme Suçları ve İştirak İlişkisi"(Örgütlenme ve İştirak),
- Evik, Vesile Sonay, "Cürüm İşlemek İçin Örgütlenme"(Cürüm), Prof. Dr. Çetin Özek Armağanı, İstanbul, 2004, s. 365-396.
- Evik, Vesile Sonay, Çıkar Amaçlı Örgütlenme Suçu, İstanbul, 2004.
- Fehr, Anja, "Rechtlicher Schutz des Finanzplatzes Schvveiz vor missbrauchlicher Nutzung durch Organisierte Kriminalitat", Hukuk Devletinde Organize Suçlulukla Mücadele imkanlar ve Sınırlar- Organize Suçlulukla Mücadele Kollokyumu 'ndan Tebliğler, 22-29 Eylül 2001, İz-mir/Türkiye, hazırlayan: Bahri Öztürk- Walter Gropp, Ankara, 2003, s. 55-69.
- Fırat, Ahmet, "Uluslararası Göçmen Kaçakçılığı ve İnsan Ticareti", www.taa.gov.tr/dersnotlari/GocmenKacakciligiveInsanTicareti.doc, s. 1, 30.03.2009.
- Finckenaue, James O. ve Yuri A. Voronin, The Threat of Russian Organized Crime, Washington, 2001.
- Florez, Cari P. ve Bernadette Boyce, "Colombian Organized Crime", Polıçe Stud. Int'l Rev. Polıçe Dev., 1990, s. 81-88.

- Geleri, Aytekin (2003), "Organize Suçların Ortaya Çıkışı ve Gelişimi: İtalyan-Amerikan Mafyası Üzerine Bir Çalışma", Aytekin Geleri ve Hasan Hüseyin Çevik (Editörler), Organize Suçlarla Mücadele ve Polis, Seçkin Yayınları, Ankara.
- Geleri, Aytekin/Hakan İleri, Organize Suçlarla Mücadelede Gizli ve Örtülü Yaklaşımlar, (Örtülü Yaklaşımlar), Ankara, 2003.
- Hakeri, Hakan, (2005), Yeni Türk Ceza Hukukunun Temel Kavramları, Ankara.
- Kaçakçılık ve Organize Suçlarla Mücadele 99, (2000), Emniyet Genel Müdürlüğü Kaçakçılık ve Organize Suçlarla Mücadele Daire Başkanlığı Yayınları, Ankara.
- Kavlak, Cihan, Suç İşlemek Amacıyla Örgüt Kurmak, Ankara, 2010
- Kunter, Nurullah ve Yenisey, Feridun, (2000), Muhakeme Hukuku Dalı Olarak Ceza Muhakemesi Hukuku, Beta Yayınları, İstanbul.
- Özek, Çetin, (1998), "Organize Suç", Nurullah Kunter'e Armağan, İstanbul.
- Özgenç, İzzet ve Şahin, Cumhur, (2001) Uygulamalı Ceza Hukuku, Ankara.
- Özgenç, İzzet, (1998), Uygulamalı Ceza Hukuku, İstanbul.
- Özgenç, İzzet, (2002), Ekonomik Çıkar Amacıyla İşlenen Suçlar, Ankara.
- Öztürk, Bahri, Erdem, Mustafa Ruhan ve Özbek, Veli, (2002), Uygulamalı Ceza Muhakemesi Hukuku, Ankara. Çetin Özek Armağanı, İstanbul, Haziran 2004, s. 45-60.
- Soyaslan, Doğan, (1996), Kriminoloji (Suç ve Ceza Bilimleri) Dersleri, Ankara. 94 Polis Bilimleri Dergisi: 11 (3)
- Tezcan, Durmuş, Ankara Barosu Hukuk Kurultayı, 12-16 Ocak 2000, sayfa: 139, Organize Suçlulukta Mücadelede Özel Muhakeme Hukuku Tedbirleri.
- Tosun, Öztekin, (1982), Suç Hukuku El Kitabı, İstanbul. <http://www.akip.net> (Açıklamalı Kanun İhtihat Programı), (Erişim Tarihi: 12.03.2008).
- www.tbmm.gov.tr, (Erişim Tarihi: 15.03. 2008)